

Briuselis, 2017 06 26
COM(2017) 365 final

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI IR AUDITO
RŪMAMS**

2016 M. EUROPOS SĄJUNGOS METINĖS FINANSINĖS ATASKAITOS

TURINYS

IŽANGA	3
EUROPOS SĄJUNGOS POLITINĖ SISTEMA, VALDYMAS IR ATSKAITOMYBĖ	5
KONSOLIDUOTŲJŲ ATASKAITŲ PASTABA.....	11
KONSOLIDUOTOSIOS FINANSINĖS ATASKAITOS IR AIŠKINAMOSIOS PASTABOS.....	12
BALANSAS	14
FINANSINĖS VEIKLOS ATASKAITA	15
PINIGŲ SRAUTŲ ATASKAITA	16
GRYNOJO TURTO POKYČIŲ ATASKAITA	17
FINANSINIŲ ATASKAITŲ PASTABOS	18
FINANSINĖS ATASKAITOS APTARIMAS IR ANALIZĖ.....	90
BIUDŽETO VYKDYMO ATASKAITOS IR AIŠKINAMOSIOS PASTABOS.....	105
ŽODYNĖLIS	138

Džiaugiuosi galėdamas pateikti 2016 m. Europos Sąjungos metines finansines ataskaitas. Šiose ataskaitose pateikiama išsami 2016 m. ES finansų apžvalga: informacija apie Sąjungos finansinę būklę, tų metų biudžeto vykdymą, neapibrėžtuosius įsipareigojimus ir Sąjungos prisiimtus finansinius įsipareigojimus ir pareigas. Atsižvelgiant į Sąjungos veiklos daugiametį pobūdį, į ataskaitas įtraukti ir paaiškinimai apie svarbiausius finansinius rodiklius ir jų raidą.

2016-ieji metai Europos Sąjungai buvo gausūs laimėjimų, tačiau ir iššūkių. ES biudžetas orientuotas į ekonomikos stiprinimą, darbo vietų kūrimą bei ekonomikos augimą ir investicijas į mokslinius tyrimus. Europos ekonomikos būklė ir darbo rinkos sąlygos pagerėjo, o nedarbas ES – sumažėjo.

Prieš mažiau nei pusantrų metų pradėjęs veikti **Europos strateginių investicijų fondas (ESIF)**, pagrindinė priemonė pagal Investicijų planą Europai, jau duoda konkrečių rezultatų. Šis fondas veikia visose 28 valstybėse narėse ir iki 2017 m. gegužės vidurio jame sutelkta daugiau nei 190 mlrd. EUR investicijoms (tai daugiau kaip pusė iki 2018 m. vidurio numatytos pasiekti 315 mlrd. EUR sumos) ir taip padedama atgaivinti ekonomiką. 2016 m. pabaigoje skirta ES biudžeto lėšų garantijų fondo garantijoms, teikiamoms EIB grupės vykdomoms ESIF operacijoms, ir šiose metinėse finansinėse ataskaitose nurodyta, kad bendra jų suma sudarė 1 mlrd. EUR.

Darbo vietų kūrimo, ekonomikos augimo ir investicijų skatinimas tebėra pagrindinis ES biudžeto prioritetas. Komisija toliau stengiasi stiprinti ES ekonomikos atsigavimą ir investuoti į jaunimą ir darbo ieškančius asmenis, taip pat į pradedančiąsias įmones (startuolius), mažąsias ir vidutines įmones (MVI). Geras pavyzdys yra paskolų garantijų priemonė pagal programą **COSME** („Įmonių konkurencingumas ir mažosios bei vidutinės įmonės“), kuri 2016 m. buvo toliau labai sėkmingai taikoma, be kita ko, dėl padidinto ESIF pajėgumo prisiimti riziką. 2016 m. pabaigoje daugiau kaip 143 000 mažųjų ir vidutinių įmonių 21 valstybėje jau buvo gavusios daugiau kaip 5,5 mlrd. EUR finansavimą pagal programą COSME.

Mokslinių tyrimų ir inovacijų programa **„Horizontas 2020“** yra itin svarbi ES kuriant inovacijų ir žinių ekonomiką ir visuomenę. Jos dalyvių skaičius jau pasiekė 49 000, o pasirašytų dotacijų susitarimų bendra suma – 20,5 mlrd. EUR. Daugiau kaip 21 % visų dalyvių buvo MVI. Išaugusį programos „Horizontas 2020“ veiklos mastą rodo beveik 40 % išaugusios, palyginti su praėjusiais metais, programos „Horizontas 2020“ garantijų priemonės, įtrauktos į šias ataskaitas.

2016 m. paskelbus apie pradines paslaugas, **programa GALILEO**, pagal kurią kuriama sava Europos pasaulinė palydovinės navigacijos sistema, 2016 m. perėjo iš diegimo į eksploatavimo etapą. 2016 m. pabaigoje veikiančių GALILEO palydovų ir antžeminės infrastruktūros vertė, nurodyta šiose ataskaitose, siekė 2 mlrd. EUR. Įgyvendinant projektus pagal programą „Horizontas 2020“ skatinta kurti naujas GALILEO prietaikas. Pagal šiuos projektus rinkai jau pateikta 13 inovacijų, gauti 5 patentai, sukurti 34 pažangūs prototipai, į rinką įvesti du produktai ir paskelbti 223 mokslo darbai. Numatomas pasaulinės palydovinės navigacijos sistemų rinkos augimas: 2017 m. naudojama 5,8 milijardo prietaisų, o 2020 m. jų jau bus apie 8 milijardus.

Pagal transporto sektoriaus **Europos infrastruktūros tinklų priemonę (EITP)**, kurios tikslas – sudaryti geresnes sąlygas infrastruktūros projektams gauti finansavimą transporto, telekomunikacijų ir energetikos sektoriuose, padėta pastatyti 64 km ilgio Brenerio pagrindinį geležinkelio tunelį, kuris bus ilgiausias didelio pajėgumo geležinkelio tunelis pasaulyje. Pagal į ataskaitas įtrauktą EITP skolos priemonę siūloma pasidalyti skolos finansavimo riziką pirmaeilės ir subordinuotosios skolos ar garantijų forma ir teikti paramą projektų obligacijoms.

2016 m. Europa toliau reagavo į naujus iššūkius, kylančius dėl geopolitinės padėties kaitos. Iš ES biudžeto valstybėms narėms teikta parama, kad jos galėtų **tinkamai valdyti migracijos srautus**, šalinti pagrindines migracijos priežastis ir apsaugoti Šengeno erdvę. Valstybių narių nacionalinių Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo ir Vidaus saugumo fondo paramos programų įgyvendinimas 2016 m. įsibėgėjo.

Komisija taip pat nustatė **Pabėgėlių Turkijoje rėmimo priemonę**, kuri pradėta įgyvendinti 2016 m. vasario 17 d., ir kuriai ataskaitose nurodyta 630 mln. EUR valstybių narių įnašų, kurie buvo sumokėti 2016 m. Todėl Komisija galėjo kartu su kitomis iniciatyvomis pradėti novatorišką programą, vadinamą neatidėliotinos minimalios socialinės apsaugos sistema, siekdama reguliariomis pinigėmis išmokomis padėti beveik milijonui pažeidžiamiausių pabėgėlių Turkijoje. Tai pavyzdys, kaip parama iš ES biudžeto vis dažniau naudojama kaip efektyviu ir veiksmingu pagalbos teikimo žmonėms būdu esant ekstremalioms situacijoms.

Įgyvendindama Europos migracijos darbotvarkę, 2016 m. birželio mėn. Komisija pasiūlė naują partnerystės su trečiosiomis šalimis modelį. Šis modelis – tai Europos sistema, grindžiama glaudesniu bendradarbiavimu su migrantų srautų kilmės, tranzito ir paskirties šalimis. Jis remiamas daugumos biudžeto išlaidų kategorijos „Europos vaidmuo pasaulyje“ programų, taip pat atitinkamų ES patikos fondų, visų pirma Sirijai skirto **patikos fondo**, kuris įtrauktas į metines finansines ataskaitas. Tinkamas partnerystės modelio finansavimas labai svarbus, kad būtų galima intensyviau bendradarbiauti su prioritetinėmis šalimis partnerėmis ir toliau dėti pastangas sprendžiant centrinės Viduržemio jūros regiono dalies migracijos maršruto klausimus.

Kiti pasauliniai uždaviniai, pavyzdžiui, kova su klimato kaita, lieka vienu iš ES biudžeto prioritetų. Apskaičiuota, kad klimato politikos integravimui skirtas bendras įnašas 2016 m. siekė 20,9 % ir atitinka tikslą, nustatytą dabartiniam 2014–2020 m. DFP laikotarpiui.

Biudžeto požiūriu **Europos struktūriniai ir investicijų fondai ir bendra žemės ūkio politika** išlieka pagrindinės ES investicijų priemonės. 2016 m. ūkininkavimui ir kaimo plėtrai iš ES biudžeto skirta 57,4 mlrd. EUR, o ekonominei, socialinei ir teritorinei sanglaudai – 37,8 mlrd. EUR, nepaisant vėlavimo pradėti įgyvendinti dabartinę DFP.

Komisija pradėjo debatus su 27 valstybėmis narėmis dėl ES ateities ir prioritetų. Toliau kartu sieksime sukurti turtingesnę, konkurencingesnę ir saugesnę ateitį.

Güntheris H. Oettingeris

Už biudžetą ir žmogiškuosius išteklius atsakingas Europos Komisijos narys

EUROPOS SĄJUNGOS POLITINĖ SISTEMA, VALDYMAS IR ATSKAITOMYBĖ

Europos Sąjunga (ES) yra sąjunga, kuriai 28¹ Europos šalys (valstybės narės) suteikia kompetenciją siekti jų bendrų tikslų. Sąjunga yra grindžiama šiomis vertybėmis: pagarba žmogaus orumui, laisve, demokratija, lygybe, teisine valstybe ir pagarba žmogaus teisėms, įskaitant mažumoms priklausančių asmenų teises. Šios vertybės yra bendros valstybėms narėms, gyvenančioms visuomenėje, kurioje vyrauja pliuralizmas, nediskriminavimas, tolerancija, teisingumas, solidarumas ir moterų bei vyrų lygybė.

1. POLITINĖ SISTEMA

ES Sutartys

Pagrindiniai tikslais ir principai, kuriais vadovaujasi Sąjunga ir Europos institucijos, yra apibrėžti [sutartyse](#). Sąjunga ir ES institucijos gali veikti tik neperžengdamos kompetencijos, kurią, siekiant Sutartyse nustatytų tikslų, jai šiose Sutartyse suteikė valstybės narės, ribų ir vadovaudamosi subsidiarumo bei proporcingumo principais².

Kad galėtų siekti savo tikslų ir vykdyti savo politiką, Sąjunga pasirūpina reikiamomis finansinėmis priemonėmis. Komisija yra atsakinga už tai, kad tikslai būtų įgyvendinami bendradarbiaujant su valstybėmis narėmis ir laikantis patikimo finansų valdymo principų.

Sutartyje nustatytų tikslų ES siekia naudodamasi įvairiomis priemonėmis, viena kurių – ES biudžetas. Kitos, pavyzdžiui, yra teisės aktų siūlymas arba politikos strategijų vykdymas.

Strategija „Europa 2020“

Strategijoje „Europa 2020“, dėl kurios ES valstybių arba vyriausybių vadovai susitarė 2010 m., nustatyta ES lygmens ES skirta dešimtmečio užimtumo ir augimo strategija³. Strategijoje pateikiami trys tarpusavyje glaudžiai susiję prioritetai – pažangus, tvarus ir integracinis augimas ir penki pagrindiniai ES tikslai. Jos sėkmė priklauso nuo to, ar vieningai dirba visi Sąjungos veikėjai.

ES biudžetas yra tik vienas iš ES svertų, kuriuo prisidedama siekiant „Europa 2020“ tikslų. Nacionaliniu, ES ir tarptautiniu lygmenimis vykdoma daug įvairių veiksmų, kad būtų pasiekta konkrečių rezultatų įgyvendinant 2020 m. ES strategiją.

Komisijos politikos prioritetai

Komisijos politikos prioritetai yra apibrėžti Komisijos Pirmininko nustatytose politinėse gairėse, kuriose numatytas Komisijos veiksmų planas, visiškai atitinkantis ir visiškai suderintas su „Europa 2020“ – Europos ilgalaikio augimo strategija.

¹ 2017 m. kovo 29 d. Jungtinė Karalystė (JK) pateikė oficialų pranešimą dėl jos ketinimo išstoti iš ES ir taip pradėjo išstojimo procesą pagal Europos Sąjungos sutarties 50 straipsnį.

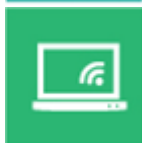
² Pagal subsidiarumo principą Sąjunga ima veikti tik tada ir tik tokiu mastu, kai valstybės narės numatomo veiksmo tikslų negali deramai pasiekti, o dėl numatomo veiksmo masto arba poveikio tų tikslų būtų geriau siekti Sąjungos lygmeniu. Pagal proporcingumo principą Sąjungos veiksmų turinys ir forma neviršija to, kas būtina siekiant Sutarčių tikslų. Žr. SESV 5 straipsnį.

³ Žr. 2010 m. kovo 3 d. Komisijos komunikatą „2020 m. Europa. Pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo strategija“, COM(2010) 2020.

10 PRIORITETŲ

Naujas darbo vietų kūrimo, ekonomikos augimo ir investicijų postūmis.

Sujungta skaitmeninė bendroji rinka.

Atspari energetikos sąjunga ir perspektyvi klimato kaitos politika.

Stipresnė ir teisingesnė vidaus rinka, turinti stipresnę pramonės pagrindą.

Stipresnė ir teisingesnė ekonominė ir pinigų sąjunga (EPS).

Apgalvotas ir subalansuotas laisvosios prekybos susitarimas su JAV.

Tarpusavio pasitikėjimu grindžiama teisingumo ir pagrindinių teisių erdvė.

Nauja migracijos politika.

Svarbesnis Europos vaidmuo pasaulio arenoje.

Demokratinų pokyčių sąjunga.

Iš ES biudžeto remiamos politikos sritys įgyvendinamos pagal **daugiametę finansinę programą (DFP)**.

DFP

DFP numatomas ES politikos prioritetų finansavimas mažiausiai penkeriems metams. Daugiametėje finansinėje programoje nustatomos didžiausios metinės visų ES išlaidų sumos (viršutinės ribos) ir didžiausios metinės pagrindinių išlaidų kategorijų sumos. Visų išlaidų kategorijų viršutinių ribų suma yra įsipareigojimų asignavimų viršutinė riba.

Pagal DFP remiami ES veiksmai, kuriais siekiama ES politikos tikslų per pakankamai ilgą laikotarpį, kad jie būtų veiksmingi ir būtų suteikta nuosekli ilgalaikė vizija jos lėšų gavėjams ir bendrą finansavimą teikiančioms nacionalinėms valdžios institucijoms. 2014–2020 m. DFP ir ją sudarančios programos, kuriose šio laikotarpio biudžetiniams įsipareigojimams nustatyta 960 mlrd. EUR riba, o mokėjimams – 908 mlrd. EUR riba (2011 m. kainomis), buvo parengtos vadovaujantis labai europietišku mąstymu ir daugiausia dėmesio skirta pridėtinei vertei, siekiant padėti pasiekti bendrai sutartus darbo vietų kūrimo ir ekonomikos augimo strategijos „Europa 2020“ tikslus.

DFP pritariama vieningai, taip parodant, kad visos valstybės narės sutinka su tikslais ir išlaidomis. Iš ES biudžeto visoje Europos Sąjungoje finansuojama įvairių sričių politika ir programos. Remdamasi DFP Europos Parlamento ir Tarybos nustatytais prioritetais, Komisija įgyvendina išlaidų programas, veiklą ir projektus. Pagrindinėje Europos struktūrinių ir investicijų fondų (ESI fondų) išlaidų srityje ES teisiškai įsipareigoja įgyvendinti šiuos veiksmus ir šiuo tikslu priima veiksmų programas.

Tarpinstitucinis susitarimas

DFP papildo **tarpinstitucinis susitarimas dėl biudžetinės drausmės**, bendradarbiavimo biudžeto klausimais ir patikimo finansų valdymo⁴, kuris yra politinis susitarimas tarp Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos. Šio 2013 m. pagal SESV 295 straipsnį priimto susitarimo tikslas yra užtikrinti biudžetinę drausmę, gerinti metinės biudžetinės procedūros veikimą ir institucijų bendradarbiavimą biudžeto klausimais ir užtikrinti patikimą finansų valdymą.

⁴ 2013 m. gruodžio 2 d. Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos tarpinstitucinis susitarimas dėl biudžetinės drausmės, bendradarbiavimo biudžeto klausimais ir patikimo finansų valdymo (2013/C, 373/01).

Metinis biudžetas

Komisijos parengtą **metinį biudžetą** paprastai iki gruodžio mėn. vidurio tvirtina Europos Parlamentas ir Taryba, laikydamiesi SESV 314 straipsnyje nustatytos procedūros. Pagal biudžeto subalansuotumo principą visos įplaukos turi būti lygios visoms atitinkamų finansinių metų išlaidoms (mokėjimų asignavimams).

Pagrindinis ES **finansavimo šaltinis** yra nuosavų išteklių įplaukos, kurias papildo kitos įplaukos. Nuosavi ištekliai yra trijų rūšių: tradiciniai nuosavi ištekliai (pvz., muitai ir cukraus mokesčiai), nuosavi ištekliai iš pridėtinės vertės mokesčio (PVM) ir nuosavi ištekliai iš bendrųjų nacionalinių pajamų (BNP). Kitos iš ES veiklos gaunamos įplaukos (pvz., konkurencijos bylų baudos) paprastai sudaro mažiau nei 10 % visų įplaukų. Visa biudžetui finansuoti reikalingų nuosavų išteklių suma nustatoma iš visų išlaidų atėmus kitas įplaukas. Bendra nuosavų išteklių suma negali viršyti 1,23 % valstybių narių BNP sumos.

ES veiklos išlaidos priskiriamos įvairioms DFP išlaidų kategorijoms ir gali būti įvairių rūšių, atsižvelgiant į tai, kaip pinigai išmokami ir valdomi. ES biudžetas vykdomas pagal tris valdymo būdus:

Pasidalijamasis valdymas: pagal šį metodą biudžeto vykdymo užduotys perduodamos valstybėms narėms. Apie 80 % išlaidų valdomos pagal šį valdymo būdą, kuris taikomas tokioms sritims kaip žemės ūkio išlaidos ir struktūriniai veiksmai.

Tiesioginis valdymas: taikomas tais atvejais, kai biudžetą tiesiogiai vykdo Komisijos tarnybos.

Netiesioginis valdymas: taikomas tais atvejais, kai Komisija biudžeto vykdymo užduotis paveda ES arba nacionalinės teisės subjektams, kaip antai ES agentūroms arba tarptautinėms organizacijoms.

Finansinis reglamentas

Bendrajam biudžetui taikomas **Finansinis reglamentas** (FR) yra svarbiausias ES finansų reglamentavimo struktūros teisės aktas, kuriame apibrėžiamos ES finansinės taisyklės. Jame numatytos pagrindinės taisyklės, reglamentuojančios ES biudžetą.

2. VALDYMAS IR ATSKAITOMYBĖ ES

2.1. INSTITUCINĖ STRUKTŪRA

ES organizacinį valdymą vykdo institucijos, tarnybos ir kitos ES įstaigos, nurodytos konsoliduotųjų finansinių ataskaitų aiškinamųjų raštų **9** pastaboje. Pagrindinės institucijos, atsakingos už politikos formavimą ir sprendimų priėmimą, yra Europos Parlamentas, Europos Vadovų Taryba, Taryba ir Komisija.

Komisija yra vykdomoji ES institucija ir rūpinasi jos bendraisiais interesais. Ji tai daro siūlydama teisės aktus, įgyvendindama ES politiką, prižiūradama, ar tinkamai įgyvendinamos Sutartys ir Europos teisė, valdydama ES biudžetą, ir atstovaudama Sąjungai už Europos ribų.

Komisijos vidaus veikimas yra pagrįstas keliais esminiais gero valdymo principais: aiškos pareigos ir atsakomybė, tvirtas įsipareigojimas valdyti veiklą ir laikytis teisinės sistemos, aiškūs atskaitomybės mechanizmai, aukštos kokybės ir įtrauki reglamentavimo sistema, atvirumas bei skaidrumas ir aukšti etiško elgesio standartai.

2.2. KOMISIJOS VALDYMO STRUKTŪRA

Europos Komisijos valdymo struktūra unikali – aiškiai atskirtos politinės ir administracinės priežiūros struktūros, aiškiai apibrėžta atsakomybė ir finansinė atskaitomybė. Sistema pagrįsta Sutartimis, o struktūra keitėsi, kad prisitaikytų prie kintančios aplinkos ir toliau atitiktų atitinkamuose tarptautiniuose standartuose⁵ nustatytą geriausią praktiką.

- **Komisijos narių kolegija** prisiima bendrą politinę atsakomybę už Komisijos darbą. Praktinis biudžeto įgyvendinimas pavedamas generaliniams direktoriams ir tarnybų vadovams, kurie vadovauja Komisijos administracinei struktūrai⁶.
- Kolegija perduoda su finansų valdymu susijusias užduotis generaliniams direktoriams arba tarnybų vadovams, kurie tokiu būdu tampa įgaliojaisiais **leidimus suteikiančiais pareigūnais**. Šios užduotys gali būti toliau perduotos direktoriams, skyrių vadovams ir kitiems asmenims, kurie tokiu būdu tampa perįgaliojaisiais leidimus suteikiančiais pareigūnais. Leidimus suteikiančių pareigūnų atsakomybė apima visą valdymo procesą, pradedant tuo, ką reikia padaryti, norint pasiekti institucijos nustatytus politikos tikslus, ir baigiant veiklos valdymu, kiek tai susiję su biudžetu ir pačia veikla.

Taigi, su finansų valdymu susijusios funkcijos ir pareigos Komisijoje aiškiai apibrėžtos ir įgyvendinamos. Tai yra decentralizuotas požiūris, kai aiškiai nustatoma atsakomybė siekiant kurti administravimo kultūrą, kuria valstybės tarnautojai būtų skatinami prisiimti atsakomybę už veiklą, kurią jie kontroliuoja, ir suteikti jiems galimybę kontroliuoti veiklą, už kurią jie yra atsakingi.

Atsižvelgiant į Komisijos strateginio planavimo ir programavimo ciklą reikalaujama, kad kiekvienas leidimus suteikiantis pareigūnas parengtų metinę veiklos ataskaitą (MVA) apie tų metų veiklą ir politikos pasiekimus bei rezultatus ir joje patvirtina, kad išteklių buvo naudojami laikantis patikimo finansų valdymo principų ir kad jis nustatė kontrolės procedūras, kuriomis užtikrintos būtinos garantijos, susijusios su pagrindinių operacijų teisėtumu ir tvarkingumu. Komisijos lygmeniu šie rezultatai priimami ir skelbiami suvestine forma Metinėje biudžeto valdymo ir veiklos rezultatų ataskaitoje ir siunčiami Europos Parlamentui ir Tarybai ir yra pagrindinė priemonė, kurią pasitelkdama Komisijos narių kolegija prisiima politinę atsakomybę už biudžeto valdymą.

Komisijos **apskaitos pareigūnas** centralizuotai atsako už išdo valdymą, susigražinimo procedūras, apskaitos taisyklių nustatymą remiantis tarptautiniais viešojo sektoriaus apskaitos standartais ir metodais, apskaitos sistemų tvirtinimą ir Komisijos bei ES konsoliduotųjų metinių finansinių ataskaitų rengimą. Be to, apskaitos pareigūnas turi pasirašyti metines finansines ataskaitas, pareikšdamas, kad jose visais reikšmingais aspektais teisingai parodyta finansinė būklė, operacijų rezultatai ir pinigų srautai. Apskaitos pareigūnas veikia nepriklausomai ir jam tenka didelė atsakomybė, susijusi su finansinių ataskaitų teikimu Komisijoje. Komisijos **vidaus auditorius** taip pat yra centralizuota ir nepriklausoma pareigybė.

Organizacinio valdymo taryba atlieka vaidmenį valdant Komisiją: vykdo priežiūrą ir teikia strategines gaires svarbiausiais organizacinio valdymo klausimais, be kita ko susijusiais su finansinių ir žmogiškųjų išteklių valdymu. Jai pirmininkauja generalinis sekretorius ir ji reguliariai sukviečia už biudžetą, žmogiškuosius išteklius ir IT atsakingus generalinius direktorius ir kabinetus, kad užtikrintų, jog Komisijoje būtų įdiegtos reikiamos organizacinės ir techninės struktūros, kad būtų galima veiksmingai ir efektyviai pasiekti Komisijos Pirmininko politinius prioritetus.

2.3. PATIKIMAS VEIKLOS REZULTATŲ PLANAS

Patikimo veiklos rezultatų plano įgyvendinimas yra labai svarbus siekiant, kad ES programos būtų labai orientuotos į rezultatus, Europos pridėtinę vertę ir būtų patikimai valdomos. Vykdam ES biudžetą reikia atsižvelgti į tikslų įvairovę ir politikos bei programų papildomumą ir integravimą ir itin svarbų valstybių narių vaidmenį įgyvendinant ES biudžetą. Komisija yra įsipareigojusi užtikrinti, kad ES biudžeto lėšomis

⁵ Pvz., vidaus kontrolės standartai yra pagrįsti COSO 2013 vidaus kontrolės principais.

⁶ Todėl terminas Europos Komisija apima ir instituciją – iš Komisijos narių sudarytą kolegiją – ir jos administravimą, kuriam vadovauja jos padalinių generaliniai direktoriai (ir kitų administracinių struktūrų, tokių kaip tarnybos, biurai ir vykdomosios agentūros, vadovai).

būtų pasiekta kuo geresnių rezultatų jos piliečiams ir būtų remiami politikos prioritetai. Siekdama užtikrinti, kad ištekliai būtų skiriami prioritetinėms sritims ir kad kiekvienas veiksmas būtų rezultatyvus ir turėtų pridėtinės vertės, Komisija įgyvendina savo „į rezultatus orientuoto ES biudžeto“ iniciatyvą. Remiantis 2014–2020 m. veiklos rezultatų planu, ja siekiama geresnės pusiausvyros tarp reikalavimų atitikties ir veiklos rezultatų. 2014–2020 m. veiklos rezultatų planai įtraukti kaip nauja privaloma dalis ir svarbus principas, kuriuo remiantis šiuo programavimo laikotarpiu labiau orientuojamasi į rezultatus. Pagal šiuos planus būtina nustatyti aiškius ir išmatuojamus tikslus, rodiklius ir uždavinius, taip pat stebėsenos, atsiskaitymo ir vertinimo tvarką.

Metinėje ES biudžeto valdymo ir veiklos rezultatų ataskaitoje pateikiama išsami ES biudžeto vykdymo rezultatų, valdymo ir apsaugos apžvalga. Joje paaiškinama, kaip ES biudžeto lėšomis remiami Europos Sąjungos politikos prioritetai, paaiškinami rezultatai, pasiekti naudojant ES biudžeto lėšas, ir Komisijos vaidmuo užtikrinant ir skatinant, kad būtų laikomasi aukščiausių biudžeto ir finansų valdymo standartų.

2.4. FINANSINĖ ATSKAITOMYBĖ

Pagrindinis ES finansinės atskaitomybės elementas yra Europos Sąjungos integruotas finansinės atskaitomybės rinkinys (IFAR), kurį sudaro ES konsoliduotosios metinės finansinės ataskaitos ir kitos ataskaitos, pateikiamos kartu su finansinėmis ataskaitomis, t. y. Metinė biudžeto valdymo ir veiklos rezultatų ataskaita ir tolesnių veiksmų po biudžeto įvykdymo patvirtinimo ataskaita. IFAR visuomenei suteikiamas visapusiškas kiekvienų metų ES finansinės ir veiklos padėties vaizdas.

ES konsoliduotosiose metinėse finansinėse ataskaitose pateikiama finansinės informacijos apie ES institucijų, agentūrų ir kitų įstaigų veiklą tiek kaupiamosios apskaitos, tiek biudžeto požiūriu. Šios ataskaitos neapima valstybių narių metinių finansinių ataskaitų.

ES konsoliduotąsias metines finansines ataskaitas sudaro dvi atskiros, bet susijusios dalys:

- a) konsoliduotosios finansinės ataskaitos; ir
- b) biudžeto vykdymo ataskaitos, kuriose pateikiama suvestinė informacija apie biudžeto vykdymą.

Be to, kartu su ES konsoliduotosiomis metinėmis finansinėmis ataskaitomis pateikiamas dokumentas „Finansinės būklės ataskaitos aptarimas ir analizė“ (FSDA), kuriame apibendrinami svarbūs finansinių ataskaitų pokyčiai ir tendencijos ir paaiškinama reikšminga rizika ir neapibrėžtumas, su kuriais susidūrė ES ir kuriuos turės pašalinti ateityje.

Komisijos ataskaitos ir atskaitomybė:

Vienas finansinių ataskaitų rinkinys	ES konsoliduotosios metinės finansinės ataskaitos Metinė ES biudžeto valdymo ir veiklos rezultatų ataskaita Tolesnių veiksmų po biudžeto įvykdymo patvirtinimo ataskaita
Kitos ataskaitos	Bendrasis pranešimas apie ES veiklą Generalinių direktoratų metinės veiklos ataskaitos Biudžeto ir finansų valdymo ataskaita

2.5. PATIKRINIMAI

Išorės auditas

ES institucijų (ir įstaigų) išorės auditorius – Europos Audito Rūmai. Europos Audito Rūmų misija yra padėti gerinti ES finansų valdymą, skatinti atskaitomybę ir skaidrumą ir atlikti nepriklausomo ES piliečių finansinių interesų sergėtojo vaidmenį. Europos Audito Rūmų, kaip ES nepriklausomo auditoriaus, vaidmuo yra patikrinti, ar už ES lėšas yra tinkamai atsiskaitoma, ar jos skiriamos ir panaudojamos laikantis atitinkamų taisyklių ir teisės aktų ir ar jos duoda ekonominės naudos.

ES metinės finansinės ataskaitas ir ES išteklių valdymą tikrina Europos Audito Rūmai, kurie, atlikdami auditą, Europos Parlamentui ir Tarybai parengia:

- (1) veiklos, finansuojamos iš bendrojo biudžeto, metinę ataskaitą, kurioje pateikia išsamias pastabas apie metinės finansinės ataskaitas ir susijusias operacijas;
- (2) nuomonę, pagrįstą auditais ir pateiktą metinėje ataskaitoje kaip patikinimo pareiškimas, apie i) ataskaitų patikimumą ir ii) susijusių operacijų, įskaitant surinktas įplaukas ir išmokas galutiniams gavėjams, teisėtumą ir tvarkingumą ir
- (3) specialiąsias konkrečių sričių ataskaitas.

Biudžeto įvykdymo patvirtinimas

Galutinis biudžeto priėmimo etapas — tam tikrų finansinių metų biudžeto įvykdymo patvirtinimas. ES biudžeto įvykdymo patvirtinimas suteikiamas Komisijai ir visoms kitoms ES institucijoms ir įstaigoms. Biudžeto įvykdymo patvirtinimas yra politinis biudžeto vykdymo išorės kontrolės aspektas ir sprendimas, kuriuo Europos Parlamentas, remdamasis Tarybos rekomendacija, atleidžia Komisiją (ir kitas ES įstaigas) nuo atsakomybės už tam tikro biudžeto valdymą, pažymėdamas to biudžeto egzistavimo pabaigą. ES sprendimą dėl biudžeto įvykdymo patvirtinimo priima Europos Parlamentas. Tai reiškia, kad atlikus auditą ir pabaigus rengti metinės finansinės ataskaitas, Taryba turi rekomenduoti, o paskui Europos Parlamentas turi nuspręsti, ar suteikti Komisijai ir kitoms ES įstaigoms ES biudžeto įvykdymo patvirtinimą už atitinkamus finansinius metus. Šis sprendimas grindžiamas metinių finansinių ataskaitų, Komisijos metinių biudžeto valdymo ir veiklos rezultatų ataskaitų, Audito Rūmų metinės ataskaitos, audito nuomonės ir specialiųjų ataskaitų bei Komisijos atsakymų į klausimus ir prašymus pateikti papildomos informacijos analize.

Galimi trys šios biudžeto įvykdymo patvirtinimo procedūros rezultatai: biudžeto įvykdymas patvirtinamas, biudžeto įvykdymo patvirtinimas atidedamas arba biudžeto įvykdymas nepatvirtinamas. Neatsiejama Europos Parlamento vykdomos metinės biudžeto įvykdymo patvirtinimo procedūros dalis – posėdžiai, per kuriuos Europos Parlamento biudžeto kontrolės komiteto nariai užduoda Komisijos nariams klausimus, susijusius su politikos sritimis, už kurias šie atsako. Per Europos Parlamento plenarinį posėdį patvirtinama galutinė biudžeto įvykdymo patvirtinimo ataskaita ir specialios rekomendacijos Komisijai imtis veiksmų. Tarybos rekomendacijas dėl biudžeto įvykdymo patvirtinimo priima Ekonomikos ir finansų reikalų taryba (ECOFIN taryba). Tiek Europos Parlamento vykdoma metinė biudžeto įvykdymo patvirtinimo procedūra, tiek Tarybos rekomendacijos dėl biudžeto įvykdymo patvirtinimo aptariamos metinėje stebėjimo ataskaitoje, kurioje Komisija išdėsto, kokių konkrečių priemonių ėmėsi, kad įgyvendintų pateiktas rekomendacijas.

KONSOLIDUOTŲJŲ ATASKAITŲ PASTABA

2016 m. Europos Sąjungos konsoliduotosios metinės finansinės ataskaitos parengtos remiantis informacija, kurią institucijos ir įstaigos pateikė pagal Europos Sąjungos bendrajam biudžetui taikomo Finansinio reglamento 148 straipsnio 2 dalį. Pareiškiu, kad ataskaitos parengtos pagal šio Finansinio reglamento IX antraštinę dalį, laikantis apskaitos principų, taisyklių ir metodų, nurodytų finansinių ataskaitų aiškinamosiose pastabose.

Iš šių institucijų ir įstaigų apskaitos pareigūnų gavau visą informaciją, kurios patikimumą patvirtino minėtieji pareigūnai ir kuri būtina ataskaitoms, kuriose nurodyti Europos Sąjungos turtas, įsipareigojimai ir biudžeto vykdymas, parengti.

Remdamasis šia informacija ir tokiomis patikromis, kurios, mano manymu, buvo būtinos Europos Komisijos ataskaitoms pasirašyti, patvirtinu, kad esu pagrįstai įsitikinęs, jog ataskaitose visais reikšmingais aspektais teisingai parodyta Europos Sąjungos finansinė būklė, operacijų rezultatai ir pinigų srautai.

[parašas]

Rosa ALDEA BUSQUETS

Komisijos apskaitos pareigūnė

2017 m. birželio 23 d.

KONSOLIDUOTOSIOS FINANSINĖS ATASKAITOS IR AIŠKINAMOSIOS PASTABOS

Reikėtų atkreipti dėmesį, kad skaičius suapvalinant iki milijonų eurų kai kurių šiose lentelėse pateikiamų finansinių duomenų suma gali būti netiksli.

TURINYS

BALANSAS	14
FINANSINĖS VEIKLOS ATASKAITA	15
PINIGŲ SRAUTŲ ATASKAITA	16
GRYNOJO TURTO POKYČIŲ ATASKAITA	17
FINANSINIŲ ATASKAITŲ PASTABOS	18
1. SVARBIAUSI APSKAITOS POLITIKOS PRINCIPAI	19
2. BALANSO PASTABOS.....	32
3. FINANSINĖS VEIKLOS ATASKAITOS PASTABOS	59
4. NEAPIBRĖŽTIEJI ĮSIPAREIGOJIMAI IR TURTAS	66
5. BIUDŽETINIAI IR TEISINIAI ĮSIPAREIGOJIMAI	70
6. FINANSINĖS RIZIKOS VALDYMAS	74
7. SUSIJUSIŲ ŠALIŲ TEIKIAMA INFORMACIJA.....	85
8. ĮVYKIAI PO BALANSO SUDARYMO DATOS	87
9. KONSOLIDAVIMO APIMTIS.....	88

BALANSAS

mln. EUR

	Pastaba	2016 12 31	2015 12 31
ILGALAIKIS TURTA			
Nematerialusis turtas	2.1	381	337
Nekilnojamasis turtas, įranga ir įrengimai	2.2	10 068	8 700
Investicijos, apskaitytos taikant nuosavybės metodą	2.3	528	497
Finansinis turtas	2.4	62 247	56 965
Išankstinis finansavimas	2.5	21 901	29 879
Iš prekybos gautinos sumos ir neprekybinės susigražintinos sumos	2.6	717	870
		95 842	97 248
TRUMPALAIKIS TURTA			
Finansinis turtas	2.4	3 673	9 907
Išankstinis finansavimas	2.5	23 569	15 277
Iš prekybos gautinos sumos ir neprekybinės susigražintinos sumos	2.6	10 905	9 454
Atsargos	2.7	165	138
Pinigai ir pinigų ekvivalentai	2.8	28 585	21 671
		66 897	56 448
VISAS TURTA		162 739	153 696
ILGALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI			
Pensijos ir kitos išmokos darbuotojams	2.9	(67 231)	(63 814)
Atidėjiniai	2.10	(1 936)	(1 716)
Finansiniai įsipareigojimai	2.11	(55 067)	(51 764)
		(124 234)	(117 293)
TRUMPALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI			
Atidėjiniai	2.10	(675)	(314)
Finansiniai įsipareigojimai	2.11	(2 284)	(7 939)
Mokėtinos sumos	2.12	(40 005)	(32 191)
Sukauptos sąnaudos ir būsimojo laikotarpio pajamos	2.13	(67 580)	(68 402)
		(110 544)	(108 846)
VISI ĮSIPAREIGOJIMAI		(234 778)	(226 139)
GRYNASIS TURTA		(72 040)	(72 442)
Rezervai	2.14	4 841	4 682
Iš valstybių narių pareikalautinos sumos*	2.15	(76 881)	(77 124)
GRYNASIS TURTA		(72 040)	(72 442)

* 2016 m. gruodžio 1 d. Europos Parlamentas patvirtino biudžetą, kuriame numatyta apmokėti Sąjungos trumpalaikius įsipareigojimus iš nuosavų išteklių, kurie 2017 m. bus surinkti valstybių narių arba iš jų pareikalauti. Be to, pagal Tarybos nuostatų (1968 m. vasario 29 d. Tarybos reglamentas Nr. 259/68 su pakeitimais) 83 straipsnį valstybės narės bendrai garantuoja pensijų įsipareigojimus.

FINANSINĖS VEIKLOS ATASKAITA

mln. EUR

	Pastaba	2016	2015
ĮPLAUKOS			
Įplaukos iš neprekybinių operacijų			
BNP ištekliai	3.1	95 578	95 355
Tradiciniai nuosavi ištekliai	3.2	20 439	18 649
PVM ištekliai	3.3	15 859	18 328
Baudos	3.4	3 858	531
Išlaidų susigrąžinimas	3.5	1 947	1 547
Kita	3.6	5 740	5 067
		143 422	139 478
Įplaukos iš prekybinių operacijų			
Finansinės įplaukos	3.7	1 769	1 846
Kita	3.8	996	1 562
		2 765	3 408
Visos įplaukos		146 187	142 886
IŠLAIDOS			
Patirtos valstybių narių	3.9		
Europos žemės ūkio garantijų fondas		(44 152)	(45 032)
Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai ir kitos kaimo plėtros priemonės		(12 604)	(16 376)
Europos regioninės plėtros fondas ir Sanglaudos fondas		(35 045)	(38 745)
Europos socialinis fondas		(9 366)	(9 849)
Kita		(1 606)	(2 380)
Patirtos Komisijos, vykdomųjų agentūrų ir patikos fondų	3.10	(15 610)	(15 626)
Patirtos kitų ES agentūrų ir įstaigų	3.11	(2 547)	(1 209)
Patirtos trečiųjų šalių ir tarptautinių organizacijų	3.11	(3 258)	(3 031)
Patirtos kitų subjektų	3.11	(2 035)	(2 107)
Darbuotojų ir pensijų išlaidos	3.12	(9 776)	(10 273)
Išmokų darbuotojams aktuarinių prielaidų pokyčiai	3.13	(1 068)	(2 040)
Finansinės sąnaudos	3.14	(1 904)	(1 986)
Bendrosioms ir asocijuotosioms įmonėms tenkanti rezultatų dalis	3.15	2	(641)
Kitos išlaidos	3.16	(5 486)	(6 623)
Iš viso sąnaudų		(144 454)	(155 919)
EKONOMINIS METŲ REZULTATAS		1 733	(13 033)

PINIGŲ SRAUTŲ ATASKAITA

mln. EUR

	2016	2015
<i>Ekonominis metų rezultatas</i>	<i>1 733</i>	<i>(13 033)</i>
Pagrindinės veiklos		
<i>Amortizacija</i>	<i>88</i>	<i>74</i>
<i>Nusidėvėjimas</i>	<i>575</i>	<i>489</i>
<i>Paskolų (padidėjimas) / sumažėjimas</i>	<i>1 774</i>	<i>1 591</i>
<i>Išankstinio finansavimo (padidėjimas) / sumažėjimas</i>	<i>(314)</i>	<i>7 439</i>
<i>Iš prekybos gautinų sumų ir neprekybinių susigražintinų sumų (padidėjimas) / sumažėjimas</i>	<i>(1 297)</i>	<i>5 253</i>
<i>Atsargų (padidėjimas) / sumažėjimas</i>	<i>(26)</i>	<i>(10)</i>
<i>Pensijų ir kitų išmokų darbuotojams įsipareigojimų padidėjimas / (sumažėjimas)</i>	<i>3 417</i>	<i>5 198</i>
<i>Atidėjinių padidėjimas / (sumažėjimas)</i>	<i>581</i>	<i>(253)</i>
<i>Finansinių įsipareigojimų padidėjimas / (sumažėjimas)</i>	<i>(2 351)</i>	<i>(977)</i>
<i>Mokėtinų sumų padidėjimas / (sumažėjimas)</i>	<i>7 813</i>	<i>(10 989)</i>
<i>Sukauptų sąnaudų ir būsimųjų laikotarpių pajamų padidėjimas / (sumažėjimas)</i>	<i>(821)</i>	<i>12 429</i>
<i>Ankstesnių metų biudžeto perteklius, įtrauktas kaip nepiniginės įplaukos</i>	<i>(1 349)</i>	<i>(1 435)</i>
<i>Kiti nepiniginiai pokyčiai</i>	<i>18</i>	<i>32</i>
Investicinė veikla		
<i>Nematerialiojo turto ir nekilnojamojo turto, įrangos bei įrengimų vertės (padidėjimas) / sumažėjimas</i>	<i>(2 073)</i>	<i>(1 381)</i>
<i>Investicijų, apskaitytų taikant nuosavybės metodą, (padidėjimas) / sumažėjimas</i>	<i>(31)</i>	<i>(87)</i>
<i>Parduoti laikomo finansinio turto (padidėjimas) / sumažėjimas</i>	<i>(822)</i>	<i>(213)</i>
<i>Tikrąja verte vertinamo finansinio turto kaip pertekliaus arba deficito (padidėjimas) / sumažėjimas</i>	<i>(0)</i>	<i>-</i>
GRYNIJAI PINIGŲ SRAUTAI	6 914	4 126
<i>Pinigų ir pinigų ekvivalentų grynasis padidėjimas / (sumažėjimas)</i>	<i>6 914</i>	<i>4 126</i>
<i>Pinigai ir pinigų ekvivalentai metų pradžioje</i>	<i>21 671</i>	<i>17 545</i>
<i>Pinigai ir pinigų ekvivalentai metų pabaigoje</i>	<i>28 585</i>	<i>21 671</i>

GRYNOJO TURTO POKYČIŲ ATASKAITA

	Rezervai (A)		Iš valstybių narių pareikalautinos sumos (B)		Grynasis turtas =(A)+(B)
	Tikrosios vertės rezervas	Kiti rezervai	Sukauptas perteklius (deficitas)	Ekonominis metų rezultatas	
LIKUTIS 2014 12 31	238	4 197	(51 161)	(11 280)	(58 006)
<i>Garantijų fondo rezervo pokytis</i>	–	189	(189)	–	–
<i>Tikrosios vertės pokyčiai</i>	54	–	–	–	54
<i>Kita</i>	–	2	(24)	–	(22)
<i>2014 m. ekonominio rezultato paskirstymas</i>	–	3	(11 283)	11 280	–
<i>2014 m. biudžeto vykdymo rezultatas, pervestas valstybėms narėms</i>	–	–	(1 435)	–	(1 435)
<i>Ekonominis metų rezultatas</i>	–	–	–	(13 033)	(13 033)
LIKUTIS 2015 12 31	292	4 390	(64 091)	(13 033)	(72 442)
<i>Garantijų fondo rezervo pokytis</i>	–	82	(82)	–	–
<i>Tikrosios vertės pokyčiai</i>	33	–	–	–	33
<i>Kita</i>	–	39	(54)	–	(15)
<i>2015 m. ekonominio rezultato paskirstymas</i>	–	5	(13 038)	13 033	–
<i>2015 m. biudžeto vykdymo rezultatas, pervestas valstybėms narėms</i>	–	–	(1 349)	–	(1 349)
<i>Ekonominis metų rezultatas</i>	–	–	–	1 733	1 733
LIKUTIS 2016 12 31	325	4 516	(78 614)	1 733	(72 040)

mln. EUR

FINANSINIŲ ATASKAITŲ PASTABOS

1. SVARBIAUSI APSKAITOS POLITIKOS PRINCIPAI

1.1. TEISINIS PAGRINDAS IR APSKAITOS TAISYKLĖS

ES ataskaitos rengiamos pagal 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES, Euratomas) Nr. 966/2012 dėl Sąjungos bendrajam biudžetui taikomų finansinių taisyklių, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002 (OL L 298, 2012 10 26, p. 1) (toliau – Finansinis reglamentas) ir 2012 m. spalio 29 d. Komisijos deleguotąjį reglamentą (ES) Nr. 1268/2012 (OL L 362, 2012 12 31, p. 1), kuriuo nustatomos išsamios šio finansinio reglamento taikymo taisyklės.

Pagal Finansinio reglamento 143 straipsnį ES finansinės ataskaitos rengiamos remiantis kaupiamosios apskaitos taisyklėmis, kurios grindžiamos tarptautiniais viešojo sektoriaus apskaitos standartais (TVSAS). Siekiant nustatyti vienodas apskaitos, vertinimo ir ataskaitų pateikimo taisykles ir taip suderinti finansinių ataskaitų parengimo ir konsolidavimo procesą, visos institucijos ir ES įstaigos, kurių atskaitomybė konsoliduojama, taiko šias Komisijos apskaitos pareigūno patvirtintas apskaitos taisykles.

1.2. APSKAITOS PRINCIPAI

Finansinių ataskaitų tikslas – teikti informaciją apie subjekto finansinę būklę, veiklos rezultatus ir pinigų srautus, kuri yra naudinga daugeliui šios informacijos vartotojų. ES, kaip viešojo sektoriaus subjekto, konkretni tikslai – teikti informaciją, naudingą priimant sprendimus, ir parodyti subjekto atskaitomybę už jam pavestus išteklius. Šis dokumentas parengtas atsižvelgiant į šiuos tikslus.

Bendri aspektai (arba apskaitos principai), kurių reikia laikytis rengiant finansines ataskaitas, išdėstyti ES apskaitos taisyklėje Nr. 1 „Finansinės ataskaitos“ ir yra tokie patys, kaip ir aprašytieji TVSAS 1: teisingo pateikimo, kaupiamojo principo, veiklos tęstinumo, pateikimo nuoseklumo, reikšmingumo, sumavimo, atskaitymo ir palyginamosios informacijos. Pagal Finansinio reglamento 144 straipsnį kokybinės finansinės atskaitomybės savybės yra svarbumas, patikimumas, suprantamumas ir palyginamumas.

1.3. KONSOLIDAVIMAS

Konsolidavimo apimtis

ES konsoliduotosios finansinės ataskaitos apima visus svarbius kontroliuojamus subjektus (t. y. ES institucijas (įskaitant Komisiją) ir ES agentūras), asocijuotąsias ir bendrąsias įmones. Visą konsoliduotų subjektų sąrašą galima rasti ES finansinių ataskaitų 9 pastaboje. Jame šiuo metu yra 52 kontroliuojami subjektai ir 1 asocijuotoji įmonė. Subjektai, kurių atskaitomybę reikia konsoliduoti, tačiau kurie nėra reikšmingi ES konsoliduotųjų finansinių ataskaitų mastu, neturi būti konsoliduojami arba apskaitomi taikant nuosavybės metodą, jei taip būtų sugaišta per daug laiko arba ES patirtų per didelių išlaidų. Tokie subjektai vadinami nereikšmingais subjektais ir yra atskirai išvardyti 9 pastaboje. 2016 m. 7 subjektai klasifikuoti kaip nereikšmingi subjektai.

Kontroliuojami subjektai

Sprendimas konsoliduoti subjekto atskaitomybę grindžiamas kontrolės sąvoka. Kontroliuojami subjektai yra visi subjektai, iš kurių ES dėl savo dalyvavimo gauna įvairios naudos, arba turi teisę jos gauti, ir naudodamasi savo galia valdyti kitą subjektą gali paveikti tos naudos pobūdį ir dydį. Šia galia turi būti galima pasinaudoti iš karto ir ji turi būti susijusi su atitinkama subjekto veikla. Kontroliuojamų subjektų atskaitomybė yra visiškai konsoliduota. Konsolidavimas pradedamas pirmąją kontrolės dieną ir baigiamas, kai tokia kontrolė baigiasi.

Dažniausiai Europos Sąjungoje taikomi šie kontrolės kriterijai: subjekto sukūrimas remiantis steigimo sutartimis arba antrinės teisės aktais, subjekto finansavimas iš ES biudžeto, balsavimo teisių valdymo organuose turėjimas, Europos Audito Rūmų atliekamas auditas ir Europos Parlamento teikiamas biudžeto įvykdymo patvirtinimas. Siekiant pradėti kontrolę, kiekvieno subjekto lygmeniu įvertinama, ar užtenka vieno pirmiau nurodyto kriterijaus, ar jų visų.

Pagal šį požiūrį laikoma, kad ES turi išskirtinę ES institucijų (išskyrus Europos Centrinį Banką) ir agentūrų (išskyrus įsteigtąsias pagal buvusią antrojo ramsčio politiką) kontrolę, todėl jos yra įtrauktos į konsoliduotąsias ataskaitas. Be to, kontroliuojamu subjektu taip pat laikoma likviduojama Europos anglių ir plieno bendrija (EAPB).

Visos reikšmingos ES kontroliuojamų subjektų tarpusavio operacijos ir likučiai yra eliminuoti, o tokių operacijų nerealizuotas pelnas ir nuostoliai nėra reikšmingi, todėl neeliminuoti.

Jungtinė veikla

Jungtinė veikla – tai susitarimas, kurį bendrai kontroliuoja ES ir viena arba daugiau šalių. Bendra kontrolė – sutartimi įteisintas veiklos kontrolės pasidalijimas, galimas tik tada, kai sprendimams dėl svarbios veiklos priimti būtinas vieningas šalių, kurios dalijasi kontrole, sutarimas. Bendri susitarimai gali būti bendros operacijos arba bendrosios įmonės. Jei jungtinė veikla vykdoma per atskirą subjektą ir jungtinės veiklos šalys turi teisių į tos veiklos grynąjį turtą, ši jungtinė veikla klasifikuojama kaip bendroji įmonė. Dalyvavimas bendrųjų įmonių kapitale apskaitomas taikant nuosavybės metodą (žr. **1.5.4** pastabą). Jei šalys turi teisių į tos veiklos turtą ir prievolių vykdyti su ta veikla susijusius įsipareigojimus, ši jungtinė veikla klasifikuojama kaip bendra operacija. Kalbant apie ES tenkančią dalį bendrose operacijose, ji savo finansinėse ataskaitose pripažįsta: savo turtą ir įsipareigojimus, įplaukas ir išlaidas ir bendrai turimo turto, įsipareigojimų ir įplaukų bei bendrai patirtų išlaidų dalį.

Asocijuotosios įmonės

Asocijuotosios įmonės – tai subjektai, kuriems ES tiesiogiai ar netiesiogiai turi reikšmingos įtakos, bet jų nekontroliuoja. Jeigu ES tiesiogiai ar netiesiogiai turi 20 % ar daugiau balsavimo teisių, laikoma, kad turima reikšmingos įtakos. Dalyvavimas asocijuotųjų įmonių kapitale apskaitomas taikant nuosavybės metodą (žr. **1.5.4** pastabą).

Nekonsoliduoti subjektai, kurių lėšas valdo Komisija

ES darbuotojų bendrosios sveikatos draudimo sistemos fondus, Europos plėtros fondą ir Dalyvių garantijų fondą jų vardu valdo Komisija. Tačiau, kadangi šie subjektai nėra ES kontroliuojami, jų ataskaitos nekonsoliduojamos su jos finansinėmis ataskaitomis.

1.4. ATASKAITŲ RENGIMO PAGRINDAS

Finansinės ataskaitos pateikiamos kasmet. Finansiniai metai prasideda sausio 1 d. ir baigiasi gruodžio 31 d.

1.4.1. Valiuta ir perskaičiavimo pagrindas

Funkcinė ir ataskaitose nurodoma valiuta

Jei nenurodyta kitaip, ES funkcinė ir ataskaitose nurodoma valiuta yra euras, todėl finansinių ataskaitų duomenys nurodomi eurai (milijonais eurų).

Operacijos ir likučiai

Operacijos užsienio valiuta yra perskaičiuojamos eurai taikant operacijų dieną galiojantį valiutos kursą. Valiutos keitimo pelnas ir nuostoliai, patirti vykdamas operacijas užsienio valiuta ir perskaičiuojant piniginių turtą ir įsipareigojimus užsienio valiuta, taikant metų pabaigoje galiojantį valiutos kursą yra pripažįstami finansinės veiklos ataskaitoje. Nepiniginių finansinių priemonių, klasifikuojamų kaip parduoti laikomas finansinis turtas, perskaičiavimo skirtumai įtraukiami į tikrosios vertės rezervą.

Nekilnojamajam turtui, įrangai ir įrengimams bei nematerialiajam turtui, kurie išlaiko savo vertę euraiis tokiu kursu, kuris galiojo jų įsigijimo dieną, taikomi skirtingi perskaičiavimo metodai.

Piniginio turto ir įsipareigojimų užsienio valiuta likučiai metų pabaigoje perskaičiuojami į eurus taikant gruodžio 31 d. Europos Centrinio Banko (ECB) valiutų kursas:

Euro kursas

Valiuta	2016 12 31	2015 12 31	Valiuta	2016 12 31	2015 12 31
BGN	1,9558	1,9558	PLN	4,4103	4,2639
CZK	27,0210	27,0230	RON	4,5390	4,5240
DKK	7,4344	7,4626	SEK	9,5525	9,1895
GBP	0,8562	0,7340	CHF	1,0739	1,0835
HRK	7,5597	7,6380	JPY	123,4000	131,0700
HUF	309,8300	315,9800	USD	1,0541	1,0887

1.4.2. Įverčių taikymas

Pagal TVSAS ir visuotinai priimtus apskaitos principus finansinėse ataskaitose nurodomos sumos privalo būti pagrįstos vadovybės įverčiais ir prielaidomis, pagrįstais patikimiausia turima informacija. Reikšmingi įverčiai turi apimti bent jau šiuos elementus: išmokų darbuotojams įsipareigojimų sumas, atidėjinius, finansinę riziką, susijusią su atsargomis ir gautinomis sumomis, sukauptas pajamas ir sąnaudas, neapibrėžtąjį turtą ir neapibrėžtuosius įsipareigojimus, nematerialiojo turto ir nekilnojamojo turto, įrangos bei įrengimų vertės sumažėjimo laipsnį ir finansinių priemonių aiškinamuosiuose raštuose nurodomas sumas. Faktiniai rezultatai gali skirtis nuo šių įverčių. Įverčių pokyčiai parodomi tuo laikotarpiu, kuriuo jie tampa žinomi.

1.5. BALANSAS

1.5.1. Nematerialusis turtas

Įsigytos kompiuterinės programinės įrangos licencijos nurodomos įsigijimo savikaina, atėmus sukauptus amortizacijos ir vertės sumažėjimo nuostolius. Turtas amortizuojamas tiesiniu metodu per nustatytą jo naudingo tarnavimo laikotarpį – 3–11 metų. Nustatyta nematerialiojo turto naudingo tarnavimo trukmė priklauso nuo jo konkretaus naudingo tarnavimo laikotarpio arba sutartimi nustatyto teisinio laikotarpio. Viduje kuriamas nematerialusis turtas kapitalizuojamas, kai jis atitinka susijusius ES apskaitos taisyklių kriterijus ir yra susijęs tik su turto kūrimo etapu. Kapitalizuojamos sąnaudos apima visas tiesiogiai priskiriamas sąnaudas, kurių reikia turtui sukurti, pagaminti ir paruošti naudoti vadovybės numatytu būdu. Su mokslinių tyrimų veikla susijusios sąnaudos, nekapitalizuojamos technologinės plėtros sąnaudos ir priežiūros sąnaudos pripažįstamos išlaidomis, kai patiriamos.

1.5.2. Nekilnojamasis turtas, įranga ir įrengimai

Visas nekilnojamasis turtas, įranga ir įrengimai parodomi įsigijimo savikaina, atėmus sukauptus nusidėvėjimo ir vertės sumažėjimo nuostolius. Į savikainą įtraukiamos išlaidos, tiesiogiai susijusios su turto įsigijimu, statyba ar perdavimu.

Paskesnės sąnaudos pridedamos prie turto balansinės vertės arba prireikus pripažįstamos atskiru turtu tik tais atvejais, kai yra tikėtina, kad ES ateityje gaus su tuo turtu susijusios ekonominės naudos arba naudojimo galimybių ir kad galima patikimai įvertinti tokio turto savikainą. Remonto ir priežiūros sąnaudos parodomos finansinio laikotarpio, kuriuo jos buvo patirtos, finansinės veiklos ataskaitoje.

Žemės ir meno kūrinių nusidėvėjimas nėra skaičiuojamas, nes laikoma, kad jų naudojimo trukmė neribota. Statomo turto nusidėvėjimas nėra skaičiuojamas, nes šiuo turtu dar negalima naudotis. Siekiant nustatyti kito turto likutinę vertę, jo nusidėvėjimas skaičiuojamas pagal tiesinį metodą, padalinant jo savikainą, atėmus likutinę vertę, to turto nustatytai naudojimo trukmei tokiu būdu:

Turto rūšis	Tiesinio nusidėvėjimo norma
<i>Pastatai</i>	4–10 %
<i>Kosminės erdvės priemonės</i>	8–20 %
<i>Įranga ir įrengimai</i>	10–25 %
<i>Baldai ir transporto priemonės</i>	10–25 %
<i>Kompiuterinė aparatinė įranga</i>	25–33 %
<i>Kita</i>	10–33 %

Perleidimo pelnas arba nuostoliai apskaičiuojami lyginant įplaukas, atėmus pardavimo išlaidas, su perleisto turto balansine verte ir įtraukiami į finansinės veiklos ataskaitą.

Nuoma

Materialiojo turto nuoma, kai ES iš esmės tenka visa su nuosavybe susijusi rizika ir atlygis, klasifikuojama kaip finansinė nuoma. Nuomos laikotarpio pradžioje finansinė nuoma kapitalizuojama nuomojamo turto tikrąja verte arba dabartine minimalių nuomos įmokų verte, atsižvelgiant į tai, kuri iš jų mažesnė. Finansinės nuomos mokėjimų palūkanų dalis nuolat periodiškai įtraukiama į sąnaudas nuomos laikotarpiu, atsižvelgiant į nesumokėtą likutį. Nuomos įsipareigojimai, atskaičiavus finansavimo sąnaudas, įtraukiami į finansinius įsipareigojimus (ilgalaikius ir trumpalaikius). Palūkanos, tenkančios finansavimo sąnaudoms, parodomos finansinės veiklos ataskaitoje per nuomos laikotarpį, kad būtų galima nustatyti pastovią palūkanų normą kiekvieno laikotarpio įsipareigojimų likutinei vertei padengti. Turto, nuomojamo finansinės nuomos būdu, nusidėvėjimas skaičiuojamas per turto naudojimo trukmę arba nuomos laikotarpį, atsižvelgiant į tai, kuris iš jų trumpesnis.

Nuomos rūšis, kai nuomotojas išsaugo didžiąją dalį su nuosavybe susijusios rizikos ir atlygio, klasifikuojama kaip veiklos nuoma. Veiklos nuomos mokėjimai pripažįstami sąnaudomis finansinės veiklos ataskaitoje pagal tiesioginį metodą atsižvelgiant į nuomos trukmę.

1.5.3. Nefinansinio turto vertės sumažėjimas

Turtas, kurio naudojimo trukmė yra neribota, nėra amortizuojamas ar nudėvimas ir kasmet tikrinama, ar jo vertė nesumažėjo. Tikrinama, ar nesumažėjo amortizuojamo ar nudėvimo turto vertė, kai tam tikri įvykiai arba aplinkybės rodo, kad balansinė turto vertė gali būti nepadengta. Vertės sumažėjimo nuostoliai pripažįstami kaip suma, kuria turto balansinė vertė viršija jo atsiperkamąją (padengimo) vertę. Atsiperkamoji (padengimo) vertė yra lygi turto tikrajai vertei, atėmus pardavimo išlaidas, arba naudojimo vertei, atsižvelgiant į tai, kuri iš jų didesnė.

Nematerialiojo turto ir nekilnojamojo turto, įrangos bei įrengimų likutinės vertės ir naudojimo trukmė peržiūrimos ir prireikus koreguojamos bent kartą per metus. Jeigu turto balansinė vertė viršija jo apskaičiuotą atsiperkamąją (padengimo) vertę, turto balansinė vertė yra iš karto sumažinama iki atsiperkamosios (padengimo) vertės. Jeigu ankstesniaisiais metais nurodytos vertės sumažėjimo priežastys nebeaktualios, vertės sumažėjimo nuostoliai atitinkamai panaikinami.

1.5.4. Investicijos, apskaitytos taikant nuosavybės metodą

Dalyvavimas asocijuotųjų ir bendrųjų įmonių kapitale

Investicijos, apskaitytos taikant nuosavybės metodą, iš pradžių pripažįstamos savikaina. ES tenkanti šių investicijų dalis yra pripažįstama finansinės veiklos ataskaitoje, o rezervų pokyčių dalis – tikrosios vertės rezerve kaip grynasis turtas. Pradinė savikaina ir visi pokyčiai (tolesni įnašai, ekonominės veiklos rezultatų ir rezervų pokyčių dalis, vertės sumažėjimas ir dividendai) atitinka investicijų buhalterinę vertę finansinėse ataskaitose balanso sudarymo dieną. Paskirstytas investicijų pelnas sumažina turto balansinę vertę.

Jeigu ES tenkanti investicijų, apskaitomų taikant nuosavybės metodą, deficito dalis yra lygi ES tenkančiai investicijų daliai arba ją viršija, ES daugiau savo tolesnių nuostolių dalies nebepripažįsta (nepripažinti nuostoliai). Po to, kai ES dalis sumažinta iki nulio, papildomi nuostoliai pateikiami ir įsipareigojimas

pripažįstamas tik tiek, kiek ES turi teisinių ar konstruktyvių įsipareigojimų ar atliko mokėjimų subjekto vardu.

Jei esama vertės sumažėjimo požymių, vertę reikia sumažinti iki mažesnės atsiperkamosios vertės. Atsiperkamoji vertė nustatoma, kaip aprašyta **1.5.3** pastaboje. Jeigu vėliau vertės sumažėjimo priežastys tampa nebeaktualios, vertės sumažėjimo nuostoliai pakeičiami balansine verte, kuri būtų buvusi nustatyta, jeigu nebūtų buvę pripažinti vertės sumažėjimo nuostoliai.

Tais atvejais, kai ES turi 20 % arba daugiau investicinio kapitalo fondo, ji nesiekia turėti reikšmingos įtakos. Todėl tokie fondai vertinami kaip finansinės priemonės, priskiriamos prie parduoti laikomo finansinio turto.

Asocijuotosios ir bendrosios įmonės, klasifikuotos kaip nereikšmingi subjektai, nėra apskaitomos pagal nuosavybės metodą. ES įnašai tiems subjektams yra apskaitomi kaip to laikotarpio išlaidos.

1.5.5. Finansinis turtas

Klasifikavimas

ES savo finansinį turtą skirsto į tokias kategorijas: tikrąja verte vertinamas finansinis turtas kaip perteklius arba deficitas; paskolos ir gautinos sumos; iki išpirkimo termino laikomos investicijos; parduoti laikomas finansinis turtas. Dėl finansinių priemonių klasifikavimo nusprendžiama pirminio pripažinimo metu ir jis peržiūrimas kiekvieno balanso sudarymo dieną.

(i) Tikrąja verte vertinamas finansinis turtas kaip perteklius arba deficitas

Finansinis turtas priskiriamas šiai kategorijai, jeigu jis įsigytas turint pagrindinį tikslą jį greitai parduoti arba jeigu taip nusprendė ES. Į šią kategoriją taip pat patenka išvestinės finansinės priemonės. Šios kategorijos turtas yra priskiriamas trumpalaikiam turtui, jeigu jį tikimasi realizuoti per 12 mėnesių nuo balanso datos.

(ii) Paskolos ir gautinos sumos

Paskolos ir gautinos sumos – neišvestinis finansinis turtas su fiksuotais arba nustatomais mokėjimais, nekotiruojamas aktyviojoje rinkoje. Jos atsiranda, kai ES tiesiogiai skolininkui suteikia pinigų, prekių ar paslaugų neketindama prekiauti gautinomis sumomis, arba tuo atveju, kai ES perima pradinio skoliniojo teises po to, kai ES atliko mokėjimą pagal garantijos sutartį. Mokėjimai, kurie turi būti atlikti per 12 mėnesių nuo balanso datos, priskiriami prie trumpalaikio turto. Mokėjimai, kurie turi būti atlikti po 12 mėnesių nuo balanso datos, priskiriami prie ilgalaikio turto. Paskolos ir gautinos sumos apima terminuotuosius indėlius, kurių pradinis grąžinimo terminas viršija tris mėnesius.

(iii) Iki išpirkimo termino laikomos investicijos

Iki išpirkimo termino laikomos investicijos yra neišvestinis finansinis turtas su fiksuotais arba nustatomais mokėjimais bei fiksuotais išpirkimo terminais, kurių ES ketina ir gali laikytis. Šiais finansiniais metais ES neturėjo jokių šiai kategorijai priskiriamų investicijų.

(iv) Parduoti laikomas finansinis turtas

Parduoti laikomas finansinis turtas yra neišvestinė finansinė priemonė, kuri arba yra priskirta šiai kategorijai, arba nepatenka į jokią kitą kategoriją. Jis klasifikuojamas arba kaip trumpalaikis, arba kaip ilgalaikis turtas, priklausomai nuo laikotarpio, kurį ES tikisi jį laikyti ir kuris paprastai yra iki išpirkimo datos. Investicijos į subjektus, kurios nėra nei konsoliduojamos nei apskaitomos taikant nuosavybės metodą, ir kitos nuosavo kapitalo tipo investicijos (pvz. rizikos kapitalo operacijos) taip pat priskiriamos prie parduoti laikomo finansinio turto.

Pirminis pripažinimas ir vertinimas

Tikrąja verte vertinamo finansinio turto kaip pertekliaus arba deficito, laikomo iki išpirkimo termino ir parduoti, pirkimas ir pardavimas pripažįstamas prekybos dieną – tą dieną, kai ES įsipareigoja pirkti arba parduoti turtą. Pinigų ekvivalentai ir paskolos pripažįstami tada, kai pinigai yra iš anksto sumokami skolininkams. Finansinės priemonės iš pradžių pripažįstamos tikrąja verte. Sandorių, susijusių su visu finansiniu turtu, kuris neapskaitomas tikrąja verte kaip perteklius arba deficitas, sąnaudos pridedamos

prie tikrosios vertės pirminio pripažinimo metu. Finansinis turtas, apskaitomas tikrąja verte kaip perteklius arba deficitas, iš pradžių pripažįstamas tikrąja verte, o sandorio sąnaudos pripažįstamos finansinės veiklos ataskaitoje.

Finansinio turto tikroji vertė pirminio pripažinimo metu paprastai yra sandorio kaina (t. y. gauto atlygio tikroji vertė), nebent tos priemonės tikrąją vertę galima įrodyti palyginus su kitais rinkoje vykdomais sandoriais dėl tokios pačios priemonės arba remiantis vertinimo metodika, kurios kintamieji apima tik stebimų rinkų duomenis (pvz., tam tikrų išvestinių finansinių priemonių sandorių atveju). Tačiau kai suteikiama ilgalaikė paskola, kuriai neskačiuojamos palūkanos arba palūkanos yra mažesnės nei rinkos, jos tikroji vertė gali būti vertinama kaip visų būsimų piniginių įplaukų, diskontuotų vyraujančia rinkos palūkanų norma, taikoma panašiai priemonei su panašiu kredito reitingu, dabartinė vertė.

Suteiktos paskolos vertinamos nominaliąja verte, kuri laikoma paskolos tikrąja verte. Tai daroma dėl šių priežasčių:

- ES skolinimo „rinkos sąlygos“ yra labai specifinės ir skiriasi nuo kapitalo rinkų sąlygų, kuriomis leidžiamos komercinės arba vyriausybės obligacijos. Kadangi skolinėjai šiose rinkose gali rinktis alternatyvias investicijas, ši pasirinkimo galimybė atspindi rinkos kainoje. Tačiau ES neturi alternatyvių investicijų galimybių, nes negali investuoti lėšų kapitalo rinkose; lėšas ji gali skolintis tik kad suteiktų paskolas tomis pačiomis normomis. Vadinas, naudodama pasiskolintas lėšas ES negali pasinaudoti alternatyvaus skolinimo arba investicijų galimybėmis. Todėl nėra alternatyviųjų sąnaudų ir nėra pagrindo lyginti su rinkos normomis. Iš tiesų, ES skolinimo veikla pati savaime sudaro rinką. Kadangi alternatyviųjų sąnaudų galimybe nesinaudojama, rinkos kainoje netiksliai atspindima ES skolinimo operacijų esmė. Todėl netikslinga ES skolinimo tikrąją vertę nustatyti pagal komercines arba vyriausybės obligacijas.
- Be to, kadangi negalima palyginti su aktyviąja rinka arba panašiomis operacijomis, ES savo skolinimo operacijų, vykdomų teikiant EFSM, mokėjimų balanso ir kitas tokias paskolas, tikrąją vertę turi nustatyti pagal taikomą palūkanų normą.
- Be to, šių paskolų atveju paskolos ir pasiskolintos lėšos dėl savo kompensacinio pobūdžio turi kompensacinį poveikį. Todėl faktinės paskolos palūkanos yra lygios faktinei susijusių pasiskolintų lėšų palūkanų normai. ES patirtos sandorio sąnaudos, vėliau priskirtos paskolos gavėjui, yra tiesiogiai pripažįstamos finansinės veiklos ataskaitoje.

Finansinių priemonių pripažinimas panaikinamas, kai teisių į pinigų srautus iš investicijų galiojimas baigiasi arba ES perleidžia iš esmės visą su nuosavybe susijusią riziką ir atlygį kitai šaliai.

Tolesnis vertinimas

- (i) Tikrąja verte vertinamas finansinis turtas kaip perteklius arba deficitas vėliau apskaitomas tikrąja verte. Pelnas ir nuostoliai, atsiradę dėl kategorijai „finansinės priemonės, vertinamos tikrąja verte kaip perteklius arba deficitas“ priskiriamo turto tikrosios vertės pasikeitimo, įtraukiami į laikotarpio, kada jie buvo patirti, finansinės veiklos ataskaitą.
- (ii) Paskolos ir gautinos sumos yra parodomos amortizuota savikaina, taikant faktinių palūkanų metodą. Iš pasiskolintų lėšų suteiktų paskolų atveju ta pati palūkanų norma taikoma ir paskoloms, ir pasiskolintoms lėšoms, nes šios paskolos turi kompensacinių operacijų ypatybių, todėl paskolų ir skolinimosi sąlygų bei sumų skirtumai nėra reikšmingi. ES patirtos sandorio sąnaudos, vėliau priskirtos paskolos gavėjui, yra tiesiogiai pripažįstamos finansinės veiklos ataskaitoje.
- (iii) Laikomas iki termino pabaigos turtas yra parodomas amortizuota savikaina, taikant faktinių palūkanų metodą. Šiuo metu ES neturi investicijų į iki išpirkimo termino laikomą finansinį turtą.
- (iv) Parduoti laikomas finansinis turtas vėliau apskaitomas tikrąja verte. Pelnas ir nuostoliai, atsirandantys dėl parduoti laikomo finansinio turto tikrosios vertės pokyčių, pripažįstami tikrosios vertės rezerve, išskyrus piniginio turto konvertavimo skirtumus, kurie pripažįstami finansinės veiklos ataskaitoje. Kai panaikinamas turtas, klasifikuojamas kaip parduoti laikomas finansinis turtas, pripažinimas arba jo vertė sumažėja, sukauptas tikrosios vertės patikslinimas, anksčiau pripažintas tikrosios vertės rezerve, pripažįstamas finansinės veiklos ataskaitoje. Parduoti laikomo finansinio turto palūkanos, apskaičiuojamos taikant faktinių palūkanų metodą, pripažįstamos finansinės veiklos ataskaitoje. Dividendai už parduoti laikomas nuosavo kapitalo priemones yra pripažįstami, kai nustatoma ES teisė gauti tokį mokėjimą.

Aktyviosiose rinkose kotiruojamų investicijų tikroji vertė yra pagrįsta tuo metu siūlomomis kainomis. Jeigu finansinis turtas neturi aktyviosios rinkos (taip pat į biržų sąrašus neįtrauktų vertybinių popierių ir ne biržos išvestinių finansinių priemonių atveju), ES tikrąją vertę nustato taikydama vertinimo metodus. Jie apima pastarojo meto sandorių įprastomis rinkos sąlygomis naudojimą, sąsajas su kitomis iš esmės tokiomis pačiomis priemonėmis, diskontuotų pinigų srautų analizę, pasirinkimo sandorių kainų nustatymo modelius ir kitus vertinimo metodus, kuriuos paprastai naudoja rinkos dalyviai.

Investicijos į rizikos kapitalo fondus, klasifikuojamos kaip parduoti laikomas turtas, kurios neturi kotiruojamos rinkos kainos aktyviojoje rinkoje, vertinamos priskirtina grynąja turto verte, kuri yra laikoma lygiaverte jų tikrajai vertei.

Tais atvejais, kai investicijų į nuosavo kapitalo priemones, kurios neturi kotiruojamos rinkos kainos aktyviojoje rinkoje, tikroji vertė negali būti patikimai įvertinta, šios investicijos vertinamos savikaina, atėmus vertės sumažėjimo nuostolius.

Finansinio turto vertės sumažėjimas

ES kiekvieno balanso sudarymo dieną įvertina, ar yra objektyvių įrodymų, kad sumažėjo finansinio turto vertė. Finansinio turto vertė sumažėja ir vertės sumažėjimo nuostoliai patiriami tada ir tik tada, jeigu yra objektyvių įrodymų, kad turto vertė sumažėjo dėl vieno arba kelių įvykių po turto pirminio pripažinimo ir toks įvykis (arba įvykiai), dėl kurio (-ių) atsirado nuostoliai, veikia finansinio turto, kuris gali būti patikimai apskaičiuotas, apskaičiuotus būsimuosius pinigų srautus.

(a) *Amortizuota savikaina apskaitomas turtas*

Jeigu yra objektyvių įrodymų, kad sumažėjo amortizuota savikaina apskaitomų paskolų, gautinų sumų arba iki išpirkimo termino laikomų investicijų vertė, tuomet nuostolių suma skaičiuojama kaip turto balansinės vertės ir apskaičiuotų būsimųjų pinigų srautų (neįtraukiant būsimų kredito nuostolių, kol jie nepatirti), diskontuotų taikant pradinę šio finansinio turto faktinių palūkanų normą, dabartinės vertės skirtumas. Turto balansinė vertė sumažinama, o nuostolių suma pripažįstama finansinės veiklos ataskaitoje. Jeigu paskolai arba iki išpirkimo termino laikomai investicijai taikoma kintama palūkanų norma, tuomet diskonto norma bet kokiam vertės sumažėjimo nuostoliui vertinti lygi sutartyje nustatytai dabartinei faktinių palūkanų normai. Finansinio įkaito apskaičiuotų būsimųjų pinigų srautų dabartinės vertės skaičiavimas parodo pinigų srautus, kurie gali atsirasti dėl teisės naudotis turtu atėmimo, atėmus įkaito įsigijimo ir pardavimo sąnaudas, neatsižvelgiant į tai, ar teisės naudotis turtu atėmimas yra tikėtinas, ar ne. Jeigu vertės sumažėjimo nuostolių suma per kitą laikotarpį sumažėja, ir šis sumažėjimas gali būti objektyviai susietas su įvykiu, įvykiu jau pripažinus vertės sumažėjimą, pirmiau pripažinti vertės sumažėjimo nuostoliai finansinės veiklos ataskaitoje panaikinami.

(b) *Tikrąja verte apskaitomas turtas*

Investicijų į nuosavybės vertybinius popierius, klasifikuojamų kaip parduoti laikomas finansinis turtas, atveju sprendžiant, ar sumažėjo vertybinių popierių vertė, atsižvelgiama į reikšmingą arba nuolatinį (ilgalaikį) vertybinio popieriaus vertės mažėjimą žemiau jo savikainos. Jeigu yra tokių įrodymų apie parduoti laikomą finansinį turtą, sukaupti nuostoliai, skaičiuojami kaip įsigijimo savikainos ir dabartinės tikrosios vertės skirtumas, atėmus bet kokius nuostolius dėl šio finansinio turto vertės sumažėjimo, anksčiau pripažintus finansinės veiklos ataskaitoje, yra pašalinami iš rezervų ir pripažįstami finansinės veiklos ataskaitoje. Finansinės veiklos ataskaitoje pripažinti nuosavo kapitalo priemonių vertės sumažėjimo nuostoliai finansinės veiklos ataskaitoje nėra panaikinami. Jeigu vėliau skolos priemonės, klasifikuojamos kaip parduoti laikomas finansinis turtas, tikroji vertė padidėja, o toks padidėjimas gali būti objektyviai susietas su įvykiu, įvykiu jau pripažinus vertės sumažėjimo nuostolius, vertės sumažėjimo nuostoliai finansinės veiklos ataskaitoje panaikinami.

1.5.6. Atsargos

Atsargos parodomos savikaina arba grynąja galimo realizavimo verte, atsižvelgiant į tai, kuri iš jų mažesnė. Savikaina nustatoma pagal FIFO metodą (pirmiausiai sunaudojamos anksčiausiai įsigytos ar pagamintos atsargos). Į pagamintos produkcijos ir nebaigtų gaminių savikainą įtraukiamos žaliavos, tiesioginės darbo sąnaudos, kitos tiesiogiai priskiriamos sąnaudos ir susijusios gamybos pridėtinės išlaidos (remiantis įprastu veiklos pajėgumu). Grynoji galimo realizavimo vertė – apskaičiuota pardavimo kaina esant įprastoms verslo sąlygoms, atėmus gamybos užbaigimo sąnaudas ir pardavimo išlaidas. Kai atsargos laikomos realizavimui be mokesčio arba už nedidelį mokestį, jos įvertinamos savikaina arba dabartine atsargų atkuriamąja verte, priklausomai nuo to, kuri iš jų mažesnė. Dabartinė atkuriamoji vertė – tai išlaidos, kurias ES patirtų, jeigu įsigytą turtą finansinių ataskaitų sudarymo dieną.

1.5.7. Išankstinio finansavimo sumos

Išankstinis finansavimas – tai mokėjimas, kuriuo gavėjui suteikiamas pinigų avansas, t. y. pradinės lėšos. Šios lėšos gali būti padalytos į kelis mokėjimus per laikotarpį, nustatytą konkrečioje sutartyje, sprendime ar pagrindiniame teisės akte. Pradinės lėšos arba avansas yra naudojami tuo tikslu, kuriuo buvo išmokėti, per susitarime nustatytą laikotarpį, arba gražinami. Jeigu gavėjas nepatiria finansuoti tinkamų išlaidų, jis privalo išankstinį finansavimą gražinti ES. Patvirtinus finansuoti tinkamas sąnaudas (kurios pripažįstamos kaip išlaidos), išankstinio finansavimo suma gali būti (visiškai arba iš dalies) sumažinta.

Išankstinis finansavimas tolesniuose balansuose vertinamas iš pradžių balanse pripažinta suma, atėmus per laikotarpį patirtas finansuoti tinkamas išlaidas (kai reikia, įskaitant apskaičiuotąsias sumas).

Palūkanos už išankstinį finansavimą pripažįstamos jų priskaičiavimo metu pagal atitinkamo susitarimo nuostatas. Metų pabaigoje sukauptų palūkanų įplaukos įvertinamos remiantis patikimiausia informacija ir šis įvertis įtraukiamas į balansą.

Kiti avansai valstybėms narėms, kurie atsiranda ES sugrąžinus sumas, valstybių narių sumokėtas jų gavėjams kaip avansai (įskaitant „finansines priemones, kurioms taikomas pasidalijamasis valdymas“), pripažįstami kaip turtas ir įtraukiami į išankstinio finansavimo išlaidų kategoriją. Kiti avansai valstybėms narėms yra vėliau vertinami iš pradžių balanse pripažinta suma, atėmus galutinių gavėjų patirtų finansuoti tinkamų išlaidų geriausią įvertį, apskaičiuotą remiantis pagrįstomis ir patvirtinamomis prielaidomis.

ES įnašai į Europos plėtros fondo ar kitų nekonsoliduojamų subjektų patikos fondus taip pat priskiriami išankstiniam finansavimui, nes jų tikslas yra pastūmėti patikos fondo veiklą, kad iš jo būtų galima finansuoti konkrečius veiksmus, nustatytus remiantis fondo tikslais. ES įnašai į patikos fondus vertinami pradine ES įnašo suma, atėmus finansuoti tinkamas išlaidas, kai reikia, įskaitant apskaičiuotąsias sumas, patikos fondo patirtas per ataskaitinį laikotarpį ir skirtas ES įnašui pagal pagrindinį susitarimą.

1.5.8. Iš prekybos gautinos sumos ir neprekybinės susigrąžintinos sumos

Kadangi pagal ES apskaitos taisykles privaloma atskirai pateikti prekybos ir neprekybines operacijas, siekiant parengti ataskaitas gautinos sumos yra apibrėžiamos kaip gaunamos iš prekybos operacijų, o susigrąžintinos sumos – kaip gaunamos iš neprekybinių operacijų, vykdomų ne pagal sutartį (kai ES įgyja vertę iš kito subjekto, tiesiogiai nesuteikdama mainais maždaug tokios pat vertės (pavyzdžiui, iš valstybių narių susigrąžintinos sumos, susijusios su nuosavais ištekliais).

Iš prekybos operacijų gautinos sumos atitinka finansinių priemonių apibrėžtį, todėl yra priskiriamos paskolų ir gautinų sumų kategorijai bei atitinkamai apskaičiuojamos (žr. **1.5.5** pastabą). Finansinių priemonių aiškinamuosiuose raštuose į iš prekybos operacijų gautinas sumas įtraukiamos sukauptos pajamos ir prekybos operacijų būsimųjų laikotarpių sąnaudos (nes jos nematerialios).

Iš neprekybinių operacijų susigrąžintinos sumos apskaitomos pradine suma (patikslinta atsižvelgus į palūkanas ir nuobaudas), atėmus vertės sumažinimą. Neprekybinių operacijų susigrąžintinų sumų vertė sumažinama tada, kai yra objektyvių įrodymų, kad ES negalės surinkti visų pradinio dydžio neprekybinių operacijų susigrąžintinų sumų. Vertės sumažinimo suma lygi turto balansinės vertės ir atsiperkamosios vertės skirtumui. Vertės sumažinimo suma pripažįstama finansinės veiklos ataskaitoje. Remiantis ankstesne patirtimi taip pat taikomas neįvykdytų vykdomųjų raštų sumoms išieškoti, kuriems dar nebuvo taikomas specialus vertės sumažinimas, bendras vertės sumažinimas. Informacijos apie metų pabaigoje pripažintų sukauptų pajamų tvarkymą pateikta **1.5.14** pastaboje. Pateikiamos ir nurodomos neprekybinių operacijų susigrąžintinos sumos nėra finansinės priemonės, nes jos nesiejamos su sutartimi, kuria būtų sukuriamas finansinis įsipareigojimas arba nuosavo kapitalo priemonė. Tačiau finansinių ataskaitų aiškinamuosiuose raštuose iš neprekybinių operacijų susigrąžintinos sumos atitinkamais atvejais yra nurodomos kartu su iš prekybos operacijų gautinomis sumomis.

1.5.9. Pinigai ir pinigų ekvivalentai

Pinigai ir pinigų ekvivalentai yra finansinės priemonės ir apima pinigus kasoje, bankuose laikomus indėlius iki pareikalavimo arba trumpalaikius indėlius ir kitas trumpalaikes itin likvidžias investicijas, kurių pradinis terminas ne ilgesnis kaip trys mėnesiai.

1.5.10. Pensijos ir kitos išmokos darbuotojams

Pensijų įsipareigojimai

ES vykdo nustatyto dydžio išmokų pensijų planus. Nepaisant to, kad vienas trečdalis tikėtinų šių išmokų sąnaudų dengiamas iš darbuotojų atlyginimų, šie įsipareigojimai nefinansuojami. Balanse pripažintas įsipareigojimas, susijęs su nustatyto dydžio išmokų pensijų planais, yra lygus dabartinei nustatyto išmokų įsipareigojimo vertei balanso dieną, atėmus bet kokio plano turto tikrąją vertę. Nustatyto dydžio išmokų įsipareigojimą apskaičiuoja nepriklausomi aktuarai, taikydami prognozuojamo sąlyginio vieneto metodą. Nustatyto dydžio išmokų įsipareigojimo dabartinė vertė nustatoma diskontuojant įvertintus būsimuosius netenkamų pinigų srautus, taikant vyriausybės obligacijų, kurios išreikštos valiuta, kuria bus mokamos išmokos, ir kurių išpirkimo terminas panašus į susijusio pensijų įsipareigojimo terminą, palūkanų normas.

Aktuarinis pelnas ir nuostoliai, atsiradę dėl praktinio patikslinimo ir aktuarinių prielaidų pokyčių, iš karto pripažįstami finansinės veiklos ataskaitoje. Ankstesnės tarnybos sąnaudos iš karto pripažįstamos finansinės veiklos ataskaitoje, išskyrus tuos atvejus, kai pensijų plano pokyčiai priklauso nuo darbuotojų, likusių tarnyboje tam tikram laikotarpiui (teisių suteikimo laikotarpiui). Tokiu atveju ankstesnės tarnybos sąnaudos yra amortizuojamos pagal tiesinį metodą per teisių suteikimo laikotarpį.

Ligos išmokos pasibaigus tarnybos laikotarpiui

ES rūpinasi savo darbuotojų sveikata, kompensuodama medicininės išlaidas. Kasdieniam jų administravimui sukurtas atskiras fondas. Šia sistema naudojasi tiek dabartiniai darbuotojai, pensininkai, našliai ir našlės, tiek jų artimieji. Išmokos, mokamos nedirbantiems asmenims (pensininkams, našlaičiams ir t. t.), klasifikuojamos kaip išmokos darbuotojams pasibaigus tarnybos laikotarpiui. Atsižvelgiant į šių išmokų pobūdį, reikia atlikti aktuarinius skaičiavimus. Įsipareigojimas balanse nustatomas panašiu principu kaip ir pensijų įsipareigojimai (žr. pirmiau).

1.5.11. Atidėjiniai

Atidėjiniai pripažįstami tuomet, kai ES turi dabartinį teisinį arba konstruktyvų įsipareigojimą trečiosioms šalims, susijusį su praeities įvykiais, ir labai tikėtina, kad įsipareigojimui įvykdyti bus reikalingos išteklių išmokos, o suma gali būti patikimai įvertinta. Atidėjiniai būsimiems veiklos nuostoliams nepripažįstami. Atidėjinio suma yra tiksliausias išlaidų, kurios, kaip numatoma, gali būti reikalingos finansinių ataskaitų sudarymo dieną turimam įsipareigojimui padengti, įvertis. Kai atidėjinys susijęs su daug punktų, įsipareigojimas vertinamas apskaičiuojant visus galimus rezultatus ir jų tikimybę (tikėtinės vertės metodas).

1.5.12. Finansiniai įsipareigojimai

Finansiniai įsipareigojimai klasifikuojami kaip finansiniai įsipareigojimai, vertinami tikrąja verte kaip perteklius arba deficitas, arba kaip finansiniai įsipareigojimai, parodomi amortizuota savikaina. Pasiskolintas lėšas sudaro iš kredito įstaigų pasiskolintos sumos ir skolos lakštais patvirtintos skolos. Pasiskolintos lėšos iš pradžių pripažįstamos tikrąja verte, lygia jų emisijos įplaukoms (gauto atlygio tikrajai vertei), atėmus sandorio sąnaudas, o vėlesniais laikotarpiais parodomos amortizuota savikaina, naudojant faktinių palūkanų metodą; bet koks įplaukų, atėmus sandorio sąnaudas, ir išpirkimo vertės skirtumas pripažįstamas finansinės veiklos ataskaitoje įsiskolinimo laikotarpiu, taikant faktinių palūkanų metodą.

Finansiniai įsipareigojimai klasifikuojami kaip ilgalaikiai įsipareigojimai, išskyrus sumas, kurių išpirkimo terminas trumpesnis kaip 12 mėnesių nuo balanso datos. Iš pasiskolintų lėšų suteiktų paskolų atveju faktinių palūkanų metodas gali būti netaikomas paskoloms ir pasiskolintoms sumoms reikšmingumo sumetimais. ES patirtos sandorio sąnaudos, vėliau priskirtos paskolos gavėjui, yra tiesiogiai pripažįstamos finansinės veiklos ataskaitoje.

ES patikos fondai, kurie yra laikomi Komisijos einamosios veiklos dalimi, yra apskaitomi Komisijos finansinėse ataskaitose ir tada konsoliduojami ES metinėse finansinėse ataskaitose. Todėl kitų paramos teikėjų įnašai į ES patikos fondus atitinka sąlyginių įplaukų iš neprekybinių operacijų kriterijus ir jie pateikiami kaip finansiniai įsipareigojimai iki tol, kol tenkinamos sąlygos, susietos su pervedtais įnašais, t. y. kol patikos fondas patirs reikalavimus atitinkančias išlaidas. Patikos fondas privalo finansuoti konkrečius projektus, o likvidavimo metu likusias lėšas grąžinti. Balanso dieną likę įnašų įsipareigojimai vertinami kaip gauti įnašai, atėmus patikos fondo patirtas išlaidas, kai reikia, įskaitant apskaičiuotąsias sumas. Ataskaitų teikimo tikslais grynosios išlaidos priskiriamos prie kitų paramos teikėjų įnašų proporcingai gryniesiems įnašams, sumokėtiems iki gruodžio 31 d. Šis įnašų priskyrimas yra tik orientacinis. Jei patikos fondas likviduojamas, dėl likusių išteklių faktinio padalijimo nuspręs patikos fondo valdyba.

Finansiniai įsipareigojimai, klasifikuojami pagal tikrąją vertę kaip perteklius arba deficitas, apima išvestines finansines priemones, kai jų tikroji vertė neigiama. Jų apskaita yra tokia pati kaip ir tikrąją vertę vertinamo finansinio turto kaip pertekliaus arba deficito (žr. **1.5.5** pastabą).

1.5.13. Mokėtinos sumos

Didžioji ES mokėtinų sumų dalis yra neapmokėti dotacijų arba kitokio ES finansavimo gavėjų prašymai kompensuoti išlaidas (neprekybinės operacijos). Jos registruojamos kaip mokėtinos sumos, lygios prašomai sumai, kai gaunamas prašymas kompensuoti išlaidas. Atlikus patikrinimą ir priėmus reikalavimus atitinkančias išlaidas, mokėtinos sumos vertinamos patvirtintos ir reikalavimus atitinkančios sumos dydžiu.

Mokėtinos sumos, susijusios su prekių ir paslaugų pirkimu, pripažįstamos gavus pradinės sumos sąskaitą, o susijusios išlaidos registruojamos apskaitoje, kai prekės yra pristatytos arba paslaugos suteiktos ir kai jas priima ES.

1.5.14. Sukauptos ir būsimųjų laikotarpių pajamos bei sąnaudos

Operacijos ir įvykiai finansinėse ataskaitose pripažįstami tuo laikotarpiu, su kuriuo jie susiję. Metų pabaigoje, jeigu paslauga buvo suteikta, ES pristatė prekes arba yra sudarytas sutartinis susitarimas (pavyzdžiui, remiantis sutartimi), bet sąskaita dar neišrašyta, finansinėse ataskaitose bus pripažintos sukauptos pajamos. Be to, metų pabaigoje, jeigu sąskaita faktūra išrašyta, o paslaugos dar nesuteiktos arba prekės dar nepristatytos, įplaukos bus atidėtos ir pripažintos kitą ataskaitinį laikotarpį.

Išlaidos taip pat apskaitomos tuo laikotarpiu, su kuriuo jos susijusios. Sukauptos išlaidos ataskaitinio laikotarpio pabaigoje pripažįstamos remiantis įvertinta pervedimo įsipareigojimo, kuris turi būti atliktas per tam tikrą laikotarpį, suma. Sukauptos išlaidos skaičiuojamos pagal išsamias Komisijos parengtas veiklos ir praktines gaires, kurių tikslas – užtikrinti, kad finansinėse ataskaitose būtų sąžiningai nurodyti ekonominiai ir kiti įvykiai, kurie turi būti nurodyti. Analogiškai, jei mokėjimas už paslaugas arba prekes, kurios dar negautos, atliktas iš anksto, išlaidos bus atidėtos ir pripažintos kitą ataskaitinį laikotarpį.

1.6. FINANSINĖS VEIKLOS ATASKAITA

1.6.1. Įplaukos

ĮPLAUKOS IŠ NEPREKYBINIŲ OPERACIJŲ

Absoliuti dauguma ES įplaukų yra susijusi su neprekybinėmis operacijomis.

BNP pagrįsti ištekliai ir PVM ištekliai

Gautinos sumos yra pripažįstamos, kai Komisija išsiunčia valstybėms narėms pareikalavimą įmokėti įnašus. Šios sumos vertinamos „pareikalauta suma“. Kadangi PVM ir BNP ištekliai pagrįsti atitinkamų biudžetinių metų duomenų įverčiais, jie gali būti pakoreguoti, nes sumos gali keistis kol valstybės narės nepaskelbė galutinių duomenų. Įverčių pokyčio poveikis yra įtraukiamas nustatant laikotarpio, kai įvyko pokytis, grynąjį perteklių arba deficitą.

Tradicioniai nuosavi ištekliai

Iš neprekybinių operacijų susigražintinos sumos ir susijusios įplaukos pripažįstamos, kai iš valstybių narių gaunamos atitinkamos mėnesinės A ataskaitos (apimančios surinktus muitus ir mokėtinas sumas, kurios yra garantuotos ir neužginčytos). Finansinių ataskaitų sudarymo dieną valstybių narių surinktos, bet Komisijai dar nesumokėtos laikotarpio įplaukos yra įvertinamos ir pripažįstamos kaip sukauptos pajamos. Sumos, nurodytos iš valstybių narių gautose ketvirtinėse B ataskaitose (apimančios muitus, kurie nėra nei surinkti, nei garantuoti, taip pat garantuotas sumas, užginčytas skolininko), yra pripažįstamos kaip įplaukos, atėmus su jomis susijusias surinkimo sąnaudas. Be to, pripažįstamas vertės sumažėjimas, lygus įvertintam susigražinimo skirtumui.

Baudos

Įplaukos iš baudų pripažįstamos, kai ES priima sprendimą skirti baudą ir apie tai oficialiai praneša adresatui. Jeigu kyla abejonų dėl įmonės mokumo, pripažįstamas teisės į gautinas sumas vertės sumažėjimas. Priėmus sprendimą skirti baudą, skolininkai per du mėnesius nuo pranešimo dienos turi:

- arba pritarti sprendimui (tokiu atveju jie privalo per nustatytą laikotarpį sumokėti baudą, ir suma laikoma ES galutinai surinkta),
- arba nepritarti sprendimui (tokiu atveju jie pateikia apeliacinį skundą pagal ES teisę).

Tačiau net pateikus apeliacinį skundą, bauda turi būti sumokėta per nustatytą trijų mėnesių laikotarpį, nes apeliacinis skundas nesustabdo sprendimo galiojimo (ES sutarties 278 straipsnis), arba, tam tikromis aplinkybėmis, pritarus Komisijos apskaitos pareigūnui, skolininkas gali pateikti banko garantiją tai sumai.

Jeigu įmonė sprendimą apskundė ir jau laikinai sumokėjo baudą, suma parodoma kaip neapibrėžtasis įsipareigojimas. Tačiau, kadangi adresato apeliacinis skundas dėl ES sprendimo nesustabdo sprendimo galiojimo, gauti pinigai naudojami susigražintinai sumai padengti. Jeigu vietoj mokėjimo gaunama garantija, bauda lieka kaip susigražintina suma. Jeigu tikėtina, kad Bendrasis Teismas gali priimti ES nepalankų sprendimą, tokie rizikai daromas atidėjiny. Jeigu pateikta garantija, neapmokėtos susigražintinos sumos vertė sumažinama laikantis reikalavimų. Banko sąskaitose, kuriose laikomos gautos sumos, sukauptos Komisijos gautos palūkanos pripažįstamos įplaukomis ir atitinkama suma padidinamas neapibrėžtasis įsipareigojimas.

Nuo 2010 m. visas laikinai surinktas baudas Komisija valdo specialiai sukurtame fonde (BUFI) ir investuoja į finansines priemones.

ĮPLAUKOS IŠ PREKYBINIŲ OPERACIJŲ

Prekių ir paslaugų pardavimo įplaukos pripažįstamos, kai didžioji su prekių nuosavybe susijusios rizikos ir atlygio dalis perduodama pirkėjui. Su paslaugų teikimu susijusio sandorio įplaukos pripažįstamos atsižvelgiant į sandorio baigtumo laipsnį finansinių ataskaitų sudarymo dieną.

Palūkanų pajamos ir išlaidos

Palūkanų pajamos ir išlaidos pripažįstamos finansinės veiklos ataskaitoje, taikant faktinių palūkanų metodą. Šis metodas taikomas finansinio turto arba finansinio įsipareigojimo amortizuotai savikainai apskaičiuoti ir palūkanų pajamoms arba palūkanų išlaidoms per atitinkamą laikotarpį paskirstyti. Apskaičiuodama faktinę palūkanų normą, ES įvertina pinigų srautus, atsižvelgdama į visas finansinės priemonės sutartines nuostatas (pavyzdžiui, išankstinio mokėjimo pasirinkimą), tačiau neatsižvelgia į būsimus kredito nuostolius. Skačiuojant įtraukiami visi mokesčiai ir kitos sumos, kurias sutarties šalys sumokėjo arba gavo viena iš kitos ir kurios yra neatskiriama faktinės palūkanų normos dalis, taip pat sandorio išlaidos ir visos kitos įmokos arba nuolaidos.

Kai finansinis turtas arba panašaus finansinio turto grupė yra nurašyta dėl vertės sumažėjimo nuostolių, vertinant vertės sumažėjimo nuostolius palūkanų pajamos pripažįstamos taikant palūkanų normą, naudojamą diskontuojant būsimus pinigų srautus.

Dividendų pajamos

Dividendų pajamos pripažįstamos tada, kai nustatoma teisė gauti mokėjimą.

1.6.2. Išlaidos

Neprekybinių operacijų išlaidos sudaro didžiąją dalį ES išlaidų. Jos susijusios su pervedimais lėšų gavėjams ir gali būti trijų rūšių: teisės į gautinas sumas, pervedimai pagal susitarimą ir atskiros dotacijos, įnašai ir dovanojamos lėšos.

Pervedimai pripažįstami išlaidomis tą laikotarpį, kurį įvyko įvykiai, dėl kurių buvo atliktas pervedimas, jeigu tik pervedimo pobūdis yra leidžiamas pagal teisės aktus (Finansinį reglamentą, Tarnybos nuostatus arba kitus teisės aktus) arba yra pasirašytas susitarimas, pagal kurį leidžiama atlikti pervedimą; lėšų gavėjas atitiko visus tinkamumo kriterijus; galima pagrįstai apskaičiuoti sumą.

Kai gaunamas bet koks pripažinimo kriterijus atitinkantis mokėjimo prašymas arba prašymas kompensuoti išlaidas, jie pripažįstami išlaidomis, lygiomis reikalavimus atitinkančiai sumai. Finansuoti tinkamos išlaidos, kurios turi būti kompensuotos lėšų gavėjams, tačiau apie kurias dar nėra pranešta, metų pabaigoje yra įvertinamos ir įrašomos kaip sukauptos sąnaudos.

Prekybos operacijų išlaidos, patiriamos perkant prekes ir paslaugas, pripažįstamos, kai prekės pristatomos ir jas priima ES. Jos vertinamos pradine sąskaitoje nurodyta suma. Be to, balanso dieną išlaidos, susijusios su paslauga, suteikta laikotarpiu, už kurį sąskaita faktūra dar negauta ar nepriimta, vertinamos ir pripažįstamos finansinės veiklos ataskaitoje.

1.7. NEAPIBRĖŽTASIS TURTAS IR ĮSIPAREIGOJIMAI

1.7.1. Neapibrėžtasis turtas

Neapibrėžtasis turtas – dėl praeities įvykių galintis atsirasti turtas, kurio buvimas bus patvirtintas tikrai įvykus arba neįvykus vienam ar daugiau ES nevisiškai kontroliuojamų neapibrėžtų būsimų įvykių. Neapibrėžtasis turtas parodomas, kai tikimasi gauti ekonominės naudos arba turėti naudojimo galimybių.

1.7.2. Neapibrėžtieji įsipareigojimai

Neapibrėžtasis įsipareigojimas – dėl praeities įvykių galintis atsirasti įsipareigojimas, kurio buvimas bus patvirtintas tikrai įvykus arba neįvykus vienam ar daugiau ES nevisiškai kontroliuojamų neapibrėžtų būsimų įvykių; arba esamas įsipareigojimas, atsiradęs dėl praeities įvykių, kuris dar nėra pripažintas, nes nėra tikėtina, kad įsipareigojimui įvykdyti bus reikalingi ekonominė nauda arba naudojimo galimybių teikiantys ištekliai, arba retais atvejais – kai įsipareigojimo suma negali būti pakankamai patikimai nustatyta.

1.8. PINIGŲ SRAUTŲ ATASKAITA

Informacija apie pinigų srautus suteikia pagrindą įvertinti ES gebėjimą gauti pinigų ir pinigų ekvivalentų bei jos poreikius tuos pinigų srautus panaudoti.

Pinigų srautų ataskaita rengiama naudojant netiesioginį metodą. Tai reiškia, kad grynasis finansinių metų ekonominis rezultatas koreguojamas atsižvelgiant į nepiniginio pobūdžio sandorių rezultatus, visas praėjusių ar būsimų laikotarpių pagrindinės veiklos pinigų įplaukų ar išmokų atidėtas arba sukauptas sumas ir įplaukų arba išlaidų, susijusių su investicinės veiklos pinigų srautais, punktus.

Pinigų srautai, atsirandantys iš sandorių užsienio valiuta, parodomi ES atskaitomybės valiuta (eurais), taikant užsienio valiutos keitimo į eurus kursą, galiojantį pinigų srautų dieną.

Pinigų srautų ataskaitoje pateikti laikotarpio pinigų srautai, suklasifikuoti pagal pagrindinę ir investicinę veiklą (ES nevykdo finansinės veiklos).

Pagrindinė veikla – tai ES veikla, kuri nėra investicinė veikla. Ji apima didžiąją vykdomos veiklos dalį. Gavėjams suteiktos paskolos (ir susijusios pasiskolintos lėšos, kai taikytina) nelaikomos investicine (arba finansine) veikla, kadangi jomis siekiama bendrųjų tikslų, taigi jos yra ir ES kasdinių operacijų dalis.

Pagrindinės veiklos taip pat apima investavimą, pavyzdžiui, į Europos investicijų fondą (EIF), Europos rekonstrukcijos ir plėtros banką (ERPB) ir rizikos kapitalo fondus. Iš tiesų šios veiklos tikslas – padėti siekti nustatytų politikos tikslų.

Investicinė veikla – tai nematerialiojo ir nekilnojamojo turto, įrangos bei įrengimų įsigijimas ir perleidimas bei kitos investicijos, kurios neįtraukiamos į pinigų ekvivalentus. Prie investicinės veiklos nepriskiriamos gavėjams suteiktos paskolos. Siekiama parodyti realias ES atliktas investicijas.

2. BALANSO PASTABOS

TURTAS

2.1. NEMATERIALUSIS TURTAS

mln. EUR

<i>Bendroji balansinė vertė 2015 12 31</i>	698
<i>Papildomas įsigijimas</i>	137
<i>Turto perleidimas</i>	(22)
<i>Perkėlimas iš vienos turto kategorijos į kitą</i>	0
<i>Kiti pokyčiai</i>	7
<i>Bendroji balansinė vertė 2016 12 31</i>	820
<i>Sukaupta amortizacija 2015 12 31</i>	(361)
<i>Amortizacijos sąnaudos per metus</i>	(88)
<i>Turto perleidimas</i>	12
<i>Perkėlimas iš vienos turto kategorijos į kitą</i>	0
<i>Kiti pokyčiai</i>	(2)
<i>Sukaupta amortizacija 2016 12 31</i>	(439)
Grynoji balansinė vertė 2016 12 31	381
<i>Grynoji balansinė vertė 2015 12 31</i>	337

Šios sumos pirmiausia susijusios su kompiuterine programine įranga.

2.2. NEKILNOJAMASIS TURTAS, ĮRANGA IR ĮRENGIMAI

Kosminės erdvės priemonių kategorija apima ilgalaikį turtą, susijusį su dviem ES kosmoso programomis: pasaulinės palydovinės navigacijos sistemos GALILEO ir EGNOS ir Sąjungos Žemės stebėjimo ir stebėsenos programa „Copernicus“. 2015 m. su EGNOS ir „Copernicus“ susijęs 584 mln. EUR ilgalaikis turtas buvo įrašytas įrangos ir įrengimų kategorijoje.

Kalbant apie GALILEO, po to, kai 2016 m. gruodžio 15 d. buvo paskelbta apie GALILEO pradines paslaugas, 2 165 mln. EUR palydovų ir antžeminio segmento turto likutis buvo perkeltas iš statomo turto į ilgalaikį turtą, įskaitant 14 veikiančių GALILEO palydovų ir antžeminę infrastruktūrą. 2016 m. gruodžio 31 d. GALILEO veiklai skirtas ilgalaikis turtas siekė 2 146 mln. EUR, atėmus nusidėvėjimą. Likęs 756 mln. EUR vertės statomas turtas (2015 m. – 2 110 mln. EUR) apima 2016 m. paleistus 4 palydovus, kurių testavimas orbitoje balanso dieną dar nebuvo užbaigtas. Sistema GALILEO bus toliau plėtojama, kol nepradės veikti visu pajėgumu. Kai sistema GALILEO bus užbaigta, ją iš viso sudarys 30 palydovų.

Kalbant apie programą „Copernicus“, 1 073 mln. EUR, susijusių su veikiančiais „Copernicus“ palydovais („Sentinel 1A“, „Sentinel 2A“, „Sentinel 3A“ ir „Sentinel 1B“), yra pripažįstami kosminės erdvės priemonių turto kategorijoje (2015 m. – 498 mln. EUR), atėmus sukauptą nusidėvėjimą. Dar 1 133 mln. EUR, susijusių su „Copernicus“ palydovais, yra pripažįstami kaip statomas turtas (2015 m. – 1 188 mln. EUR).

83 mln. EUR (2015 m. – 85 mln. EUR) vertės ilgalaikis turtas, susijęs su Europos geostacionarinės navigacinės tinklo sistemos (EGNOS) antžemine infrastruktūra, taip pat yra įtrauktas į kosminės erdvės priemonių turto kategoriją. Be to, EGNOS statomas turtas sudaro 21 mln. EUR (2015 m. – 14 mln. EUR).

Su ES kosmoso programomis susijęs turtas kaupiamas padedant Europos kosmoso agentūrai (ESA).

Nekilnojamasis turtas, įranga ir įrengimai

	Žemė ir pastatai	Kosminės erdvės priemonės	Įranga ir įrengimai	Baldai ir transporto priemonės	Kompiuterinė įranga	Kita	Finansinė nuoma	Statomas turtas	<i>mIn. EUR</i> Iš viso
<i>Bendroji balansinė vertė 2015 12 31</i>	4 856	725	563	248	627	277	2 784	3 832	13 911
<i>Papildomas įsigijimas</i>	145	14	28	22	73	20	5	1 639	1 945
<i>Turto perleidimas</i>	(2)	(1)	(14)	(10)	(49)	(10)	(3)	0	(90)
<i>Perkėlimas iš vienos turto kategorijos į kitą</i>	294	2 864	3	6	3	9	(2)	(3 177)	-
<i>Kiti pokyčiai</i>	5	1	4	3	4	2	0	(3)	16
<i>Bendroji balansinė vertė 2016 12 31</i>	5 297	3 603	583	269	658	298	2 783	2 292	15 783
<i>Sukauptas nusidėvėjimas 2015 12 31</i>	(2 701)	(141)	(440)	(176)	(517)	(182)	(1 054)	-	(5 211)
<i>Nusidėvėjimo sąnaudos per metus</i>	(166)	(160)	(47)	(19)	(62)	(29)	(100)	-	(583)
<i>Atkurtas nusidėvėjimas</i>	-	-	1	0	6	1	-	-	8
<i>Turto perleidimas</i>	2	0	13	10	42	7	3	-	77
<i>Perkėlimas iš vienos turto kategorijos į kitą</i>	0	-	0	0	(2)	0	2	-	-
<i>Kiti pokyčiai</i>	0	0	(2)	(1)	(2)	0	(1)	-	(6)
<i>Sukauptas nusidėvėjimas 2016 12 31</i>	(2 865)	(301)	(474)	(186)	(535)	(203)	(1 150)	-	(5 715)
GRYNOJI BALANSINĖ VERTĖ 2016 12 31	2 432	3 302	109	83	122	95	1 633	2 292	10 068
<i>GRYNOJI BALANSINĖ VERTĖ 2015 12 31</i>	2 155	584	124	72	110	94	1 730	3 832	8 700

2.3. INVESTICIJOS, APSKAITYTOS TAIKANT NUOSAVYBĖS METODĄ

mln. EUR

	Pastaba	2016 12 31	2015 12 31
Dalyvavimas bendrųjų įmonių kapitale	2.3.1	–	5
Dalyvavimas asocijuotųjų įmonių kapitale	2.3.2	528	491
Iš viso		528	497

2.3.1. Dalyvavimas bendrųjų įmonių kapitale

Esama iš dalies ES finansuojamų subjektų, kurie atitinka reikalavimus, kad ES konsoliduotosiose finansinėse ataskaitose būtų apskaitomi taikant nuosavybės metodą, tačiau kurie apskritai nėra reikšmingi finansinių ataskaitų mastu, todėl 2016 m. konsoliduotosiose finansinėse ataskaitose nebuvo apskaityti taikant nuosavybės metodą. Tokie subjektai vadinami nereikšmingais subjektais (žr. **1.3** pastabą). Siekiant nustatyti, ar šis išskyrimas tebėra pagrįstas, atliekamas metinis nereikšmingumo vertinimas. ES įnašai šiems subjektams apskaityti kaip išlaidos. **9** pastaboje pateikiamas tų subjektų sąrašas 2016 m.

2.3.2. Dalyvavimas asocijuotųjų įmonių kapitale

ES dalyvavimas Europos investicijų fondo (EIF) kapitale apskaitomas taikant nuosavybės metodą kaip asocijuotoji įmonė. EIF yra ES finansų įstaiga, kurios specializacija – teikti rizikos kapitalą ir garantijas mažosioms ir vidutinėms įmonėms (MVĮ). EIF įsikūręs Liuksemburge ir veikia kaip viešojo ir privačiojo sektorių partnerystė. Jo nariai yra Europos investicijų bankas (EIB), ES ir finansų įstaigų grupė. 2016 m. gruodžio 31 d. ES turėjo 28,1 % EIF nuosavybės teisių (2015 m. – 26,5 %) ir 28,1 % balsavimo teisių (2015 m. – 26,5 %). Pagal EIF įstatus į įstatymo numatytą rezervą jis turi skirti bent 20 % metinio grynojo pelno, kol sukauptas rezervas pasieks 10 % pasirašytojo kapitalo. Šio rezervo paskirstyti negalima.

mln. EUR

	Europos investicijų fondas
Dalis 2015 12 31	491
Įnašai	41
Gauti dividendai	(6)
Grynojo rezultato dalis	34
Pokyčiai tikrosios vertės rezerve	(0)
Kiti nuosavybės pokyčiai	(32)
Dalis 2016 12 31	528

Toliau nurodytos balansinės vertės sumos priskiriamos ES pagal jai tenkančią kapitalo procentinę dalį.

mln. EUR

	2016 12 31		2015 12 31	
	EIF, iš viso	ES tenkanti dalis	EIF, iš viso	ES tenkanti dalis
Turtas	2 301	647	2 183	578
Įsipareigojimai	(423)	(119)	(328)	(87)
Įplaukos	240	67	192	51
Išlaidos	(118)	(33)	(95)	(25)
Perteklius / (deficitas)	122	34	97	26

ES apmokėjo 20 % kapitalo dalies, nepareikalautas likutis yra 986 mln. EUR.

mln. EUR

	Visas EIF kapitalas	ES pasirašyta dalis
Visas akcinis kapitalas	4 382	1 232
Apmokėta	(876)	(246)
Nepareikalauta	3 506	986

2.4. FINANSINIS TURTAS

mln. EUR

	Pastaba	2016 12 31	2015 12 31
Ilgalaikis finansinis turtas			
Parduoti laikomas finansinis turtas	2.4.1	9 131	7 222
Tikrąja verte vertinamas finansinis turtas kaip perteklius arba deficitas	2.4.2	–	–
Paskolos	2.4.3	53 116	49 743
		62 247	56 965
Trumpalaikis finansinis turtas			
Parduoti laikomas finansinis turtas	2.4.1	1 311	2 399
Tikrąja verte vertinamas finansinis turtas kaip perteklius arba deficitas	2.4.2	0	–
Paskolos	2.4.3	2 361	7 508
		3 673	9 907
Iš viso		65 920	66 871

2.4.1. Parduoti laikomas finansinis turtas

mln. EUR

	2016 12 31	2015 12 31
BUFI investicijos	2 013	2 647
Likviduojama EAPB	1 685	1 699
Europos rekonstrukcijos ir plėtros bankas	188	188
	3 886	4 534
<i>Garantijų fondai biudžeto garantijų atveju:</i>		
Išorės veiksmų garantijų fondas	2 069	2 002
ESIF garantijų fondas	948	–
	3 017	2 002
<i>Finansinės priemonės, finansuojamos iš ES biudžeto</i>		
Programa „Horizontas 2020“	1 213	765
Rizikos pasidalijimo finansinė priemonė	719	773
Europos infrastruktūros tinklų priemonė	483	425
ETP steigimo programa	476	485
Rizikos kapitalo operacijos	132	152
Europos fondas Pietryčių Europai	118	118
Kita	398	366
	3 539	3 084
Iš viso	10 442	9 620
<i>Ilgalaikis</i>	<i>9 131</i>	<i>7 222</i>
<i>Trumpalaikis</i>	<i>1 311</i>	<i>2 399</i>

* Ankstesnių metų sumos siejamos su Projektų obligacijų iniciatyva ir Paskolų garantijų priemone TEN-T projektams. 2016 m. šios dvi priemonės buvo sujungtos į Europos infrastruktūros tinklų priemonę.

Iš bendros 10 442 mln. EUR sumos ES turimą parduoti laikomą finansinį turtą sudaro 8 920 mln. EUR skolos vertybinių popierių (pvz., obligacijų), 1 302 mln. EUR nuosavo kapitalo priemonių ir 221 mln. EUR investicijų į „EIB Unitary Fund“ (pinigų rinkos fondas). Skolos vertybiniai popieriai ir „EIB Unitary Fund“ vienetai daugiausia naudojami laikinai investuoti ES garantijai ir rizikos pasidalijimo priemonei skirtas sumas, kol jos bus panaudotos reikalavimams apmokėti garantijas patenkinti.

BUFI investicijos

Laikinais surinktos baudos, susijusios su konkurencijos bylomis, yra skirtos specialiam fondui (BUFI fondui – Biudžeto baudų fondui) ir Komisija jas investuoja į skolos priemones, priskiriamas prie parduoti skirto finansinio turto.

Likviduojama EAPB

Likviduojamos Europos anglių ir plieno bendrijos (EAPB) atveju visas parduoti laikomas finansinis turtas yra skolos vertybiniai popieriai eurais, kotiruojami aktyviojoje rinkoje.

Europos rekonstrukcijos ir plėtros bankas

Kadangi Europos rekonstrukcijos ir plėtros bankas (ERPB) nėra kotiruojamas jokioje akcijų biržoje, taip pat atsižvelgiant į ERPB įstatuose nustatytus sutartinius akcijų pardavimui taikomus apribojimus (be kita ko, akcijos gali būti parduotos tik esamiems akcininkams, o pardavimo kaina ribojama įsigijimo savikaina), ES akcijų paketas vertinamas savikaina.

mln. EUR

	Visas ERPB kapitalas	Komisijos pasirašyta dalis 2016 12 31
Visas pasirašytasis akcinis kapitalas	29 703	900
Apmokėta	(6 207)	(188)
Nepareikalauta	23 496	712

GARANTIJŲ FONDAI, SKIRTI BIUDŽETO GARANTIJOMS

Išorės veiksmų garantijų fondas

Išorės veiksmų garantijų fondas dengia ES biudžeto garantijomis užtikrintas paskolas, visų pirma EIB skolinimo operacijas už ES ribų, finansuojamas iš EIB nuosavų išteklių, ir makrofinansinės pagalbos (MFP) paskolas bei Euratomo paskolas už ES ribų (žr. **4.1.1** pastabą). Tai yra EIB valdoma ilgalaikė priemonė (ilgalaikė dalis – 1 946 mln. EUR), skirta ES garantijomis užtikrintoms įsipareigojimų nevykdančių skolininkų skoloms padengti. Fondą sudaro ES biudžeto įmokos, už investuotą Fondo turtą gautos palūkanos ir sumos, atgautos iš įsipareigojimų nevykdančių skolininkų, kurių atžvilgiu Fondas turėjo panaudoti savo garantijas. Fondo dydis turėtų atitikti tikslinę sumą, atitinkančią 9 % garantuotų metų pabaigoje negrąžintų paskolų. Skirtumas tarp tikslinės sumos ir Fondo turto vertės metų pabaigoje padengiamas iš ES biudžeto n + 2 metais, o bet koks perteklius grąžinamas į ES biudžetą.

ESIF garantijų fondas

Vadovaujantis ESIF reglamentu, ESIF garantijų fondas įsteigtas siekiant suteikti likvidumo atsargas nuostoliams, kuriuos gali patirti EIB, vykdydamas savo finansavimo ir investavimo operacijas, kurioms pagal ESIF susitarimą gali būti skirta ESIF ES garantija, padengti (žr. **4.1.1** pastabą). ESIF garantijų fondas finansuojamas įnašais iš ES biudžeto. Jį taip pat sudaro investuotų garantijų fondo išteklių grąža, ES įplaukos, gautos kaip atlygis už garantiją pagal ESIF susitarimą, ir EIB iš įsipareigojimų nevykdančių skolininkų susigrąžintos sumos, susijusios su ankstesniais reikalavimais mokėti pagal garantiją. Fondą valdo Komisija, kuriai leidžiama investuoti ESIF garantijų fondo turtą finansų rinkose vadovaujantis patikimo finansų valdymo principu ir laikantis atitinkamų rizikos ribojimo taisyklių. ESIF garantijų fondas pradėjo veikti 2016 m. balandžio mėn. Jam bus skiriama vis daugiau lėšų ir nuo 2016 m. iki 2022 m. jis palaipsniui pasieks 8 mlrd. EUR sumą, taip užtikrindamas 50 % visos ES ESIF garantijos sumos.

IŠ ES BIUDŽETO FINANSUOJAMOS FINANSINĖS PRIEMONĖS

Visų iš biudžeto finansuojamų finansinių priemonių apžvalga pateikiama dokumente „Finansinės būklės ataskaitos aptarimas ir analizė“.

Programa „Horizontas 2020“

Pagal ES reglamentą, kuriuo sukurama bendroji mokslinių tyrimų ir inovacijų programa „Horizontas 2020“ (2014–2020 m.), siekiant pagerinti ūkio subjektų, užsiimančių moksliniais tyrimais ir inovacijomis, galimybes gauti finansavimą, buvo sukurtos naujos finansinės priemonės. Tai tokios priemonės kaip „InnovFin“ paskolų ir garantijų paslauga moksliniams tyrimams ir inovacijoms – pagal kurią Komisija

dalijasi finansine rizika, susijusia su EIB pasirašytų naujų finansavimo operacijų portfeliu, „InnovFin“ MVĮ garantija, įskaitant MVĮ iniciatyvos neribotų garantijų priemonę (SIUGI) – EIF valdoma garantijų priemonė, pagal kurią finansų tarpininkams teikiamos garantijos ir priešpriešinės garantijos naujiems paskolų portfeliams (pagal SIUGI Komisija finansine rizika, susijusia su suteikta garantija, dalijasi su valstybėmis narėmis, EIF ir EIB) ir „InnovFin“ nuosavo kapitalo priemonė moksliniams tyrimams ir inovacijoms, pagal kurią teikiamos investicijos į rizikos kapitalo fondus ir kurią valdo EIF.

Rizikos pasidalijimo finansinė priemonė

Rizikos pasidalijimo finansinę priemonę (RPFP) valdo EIB, o Komisijos investicijų portfelis naudojamas atidėjiniams, kurie skirti paskolų ir garantijų, kurias EIB suteikė finansuoti tinkamiems mokslinių tyrimų projektams, finansinei rizikai padengti. Iš viso pagal 2007–2013 m. DFP RPFP buvo skirtas 1 mlrd. EUR ES biudžeto. Pagal 2014–2020 m. DPF naujų biudžeto įnašų RPFP nenumatyta. Visa ES tenkanti rizika atitinka sumą, kurią ji skiria RPFP.

Europos infrastruktūros tinklų priemonė

Pagal Reglamentą (ES) Nr. 1316/2013 Europos infrastruktūros tinklų priemonės (EITP) skolos priemonė buvo sukurta siekiant sudaryti geresnes sąlygas gauti finansavimą infrastruktūros projektams transporto, telekomunikacijų ir energetikos sektoriuose. Ją valdo EIB pagal susitarimą su ES. EITP skolos finansinė priemonė – Paskolų garantijų priemonės TEN-T projektams (PGTT) ir Projektų obligacijų iniciatyvos bandomojo etapo tęsinys. Nuo 2016 m. sausio 1 d. PGTT ir Projektų obligacijų iniciatyvos portfeliai yra sujungti ir tapo EITP skolos finansine priemone. Pagal ją siūloma pasidalyti skolos finansavimo riziką pirmajai ir subordinuotosios skolos ar garantijų forma ir teikti paramą projektų obligacijoms.

ETP steigimo programa

Tai yra nuosavo kapitalo priemonės, kurios buvo finansuojamos pagal Augimo ir užimtumo programą, daugiametę programą, Konkurencingumo ir inovacijų programą ir Technologijų perdavimo bandomąjį projektą, kuriuos patikos principu valdo EIF ir kuriomis remiamas MVĮ steigimas ir finansavimas jų veiklos pradžioje, investuojant į tinkamus specialius rizikos kapitalo fondus.

2.4.2. Tikraja verte vertinamas finansinis turtas kaip perteklius arba deficitas

mln. EUR

	Tariamo sios sumos gavimo dalis	2016 12 31 Tariam ios sumos mokėjim o dalis	Tikroji vertė	Tariam os sumos gavimo dalis	2015 12 31 Tariam sios sumos mokėjim o dalis	Tikroji vertė
<i>Išankstiniai sandoriai užsienio valiuta</i>	50	(50)	0	–	–	–

2016 m. ES sudarė du išankstinius sandorius užsienio valiuta, kad apdraustų ESIF garantijų fonde laikomų JAV doleriais išreikštų skolos vertybinių popierių užsienio valiutos riziką. Pagal šiuos išankstinius sandorius užsienio valiuta ES sumoka sutartyje numatytą tariamąją sumą užsienio valiuta (mokėjimo dalis) ir suėjus išpirkimo datai gaus tariamąją sumą eurais (gavimo dalis). Šie išvestinių finansinių priemonių sandoriai yra vertinami tikrąja verte balanso sudarymo dieną ir klasifikuojami kaip finansinis turtas arba finansiniai įsipareigojimai tikrąja verte kaip perteklius arba deficitas, priklausomai nuo to, ar jų tikroji vertė yra teigiama, ar neigiama. 2016 m. gruodžio 31 d. vieno išankstinio sandorio užsienio valiuta, kurio tariamoji vertė buvo 50 mln. EUR, tikroji vertė buvo teigiama (0,5 mln. EUR) ir buvo pripažinta kaip finansinis turtas. Kito sandorio, kurio tariamoji suma buvo 101 mln. EUR, tikroji vertė buvo neigiama, todėl jis pripažintas kaip finansinis įsipareigojimas (žr. 2.11.2 pastabą).

2016 m. gruodžio 31 d. visas tikraja verte vertinamas finansinis turtas kaip perteklius arba deficitas priskiriamas 2 lygiui tikrosios vertės hierarchijoje, žr. toliau pateiktą lentelę.

Tikraja verte vertinamo finansinio turto tikrosios vertės hierarchija

mln. EUR

	2016 12 31	2015 12 31
<i>1 lygis. Kotiruojamos kainos aktyviosiose rinkose</i>	8 910	8 123
<i>2 lygis. Kiti nei kotiruojamos kainos stebimi duomenys</i>	231	188
<i>3 lygis. Vertinimo metodas, pagal kurį naudoti duomenys, neįtraukiami stebėtais rinkos duomenimis</i>	1 302	1 310
Iš viso	10 442	9 620

Ataskaitiniu laikotarpiu neatlikta jokių pervedimų iš 1 lygio į 2.

Finansinio turto, apskaičiuoto taikant vertinimo metodą, pagal kurį naudoti duomenys, negrindžiami stebėtais rinkos duomenimis (3 lygis), suderinimas

mln. EUR

<i>Pradinis likutis 2015 12 31</i>	1 310
<i>Pirkimas ir pardavimas</i>	32
<i>Laikotarpio pelnas ir nuostoliai kaip finansinės pajamos arba finansinės išlaidos</i>	(54)
<i>Pelnas arba nuostoliai kaip grynasis turtas</i>	13
<i>Į 3 lygį pervestos lėšos</i>	-
<i>Iš 3 lygio pervestos lėšos</i>	-
<i>Kita</i>	-
Laikotarpio pabaigos likutis 2016 12 31	1 302

2.4.3. Paskolos

mln. EUR

	Pastaba	2016 12 31	2015 12 31
<i>Paskolos finansinei paramai</i>	2.4.3.1	55 134	56 874
<i>Kitos paskolos</i>	2.4.3.2	343	377
Iš viso		55 477	57 251
<i>Ilgalaikės</i>		53 116	49 743
<i>Trumpalaikės</i>		2 361	7 508

2.4.3.1. Paskolos finansinei paramai

mln. EUR

	EFSM	Mokėjimų balansas	Makrofinansinė parama	Euratomas	Likviduojama EAPB	Iš viso
<i>Iš viso 2015 12 31</i>	47 509	5 811	3 024	301	229	56 874
<i>Naujos paskolos</i>	4 750	-	10	-	-	4 760
<i>Gražintos sumos</i>	(4 750)	(1 500)	(70)	(49)	-	(6 369)
<i>Valiutų keitimo kursų skirtumai</i>	-	-	-	-	(33)	(33)
<i>Balansinės vertės pokyčiai</i>	(53)	(40)	-	-	(5)	(98)
<i>Vertės sumažėjimas</i>	-	-	-	-	-	-
Iš viso 2016 12 31	47 456	4 272	2 964	252	191	55 134
<i>Ilgalaikės</i>	46 800	3 050	2 889	199	101	53 039
<i>Trumpalaikės</i>	656	1 222	75	53	90	2 096

Balansinės vertės pokytis atitinka sukaupytą palūkanų pokytį.

2016 m. gruodžio 31 d. paskolų finansinei paramai nominalioji vertė iš viso siekė 54 373 mln. EUR (2015 m. – 56 011 mln. EUR).

EFSM suteikia galimybę skirti finansinę pagalbą valstybei narei, patiriančiai sunkumų arba susiduriančiai su didelių sunkumų grėsme dėl jos nekontroliuojamų išimtinių aplinkybių. Parama gali būti skiriama paskolos arba kredito linijos pavidalu. 2010 m. gegužės 9 d. ECOFIN tarybos išvadose nustatyta 60 mlrd. EUR bendra priemonės viršutinė riba, tačiau teisinės ribos neleidžia, kad paskolų arba kredito linijų mokėtina suma viršytų galimos maržos pagal nustatytą nuosavų išteklių viršutinę ribą. Pasiskolintos lėšos šioms paskoloms, išmokamoms pagal EFSM, užtikrinamos ES biudžeto garantijomis. Nenumatyta, kad EFSM dalyvautų naujose finansavimo programose ar sudarinėtų naujus paskolos priemonės susitarimus.

Taikant mokėjimų balanso priemonę – politika grindžiamą finansinę priemonę – euro neįsivedusiems ES valstybėms narėms teikiama vidutinės trukmės finansinė pagalba. Naudojant šią priemonę galima suteikti paskolas valstybėms narėms, kurios susiduria su mokėjimų balanso arba kapitalo judėjimo sunkumais arba kurioms kyla didelė tokių sunkumų grėsmė. Didžiausia pagal šią priemonę suteiktų paskolų suma negali viršyti 50 mlrd. EUR. Pasiskolintos lėšos šioms mokėjimų balanso paskoloms užtikrinamos ES biudžeto garantijomis.

MFP yra išskirtinė nesusietos ir netikslinės mokėjimų balanso ir (arba) biudžetinės paramos trečiosioms šalims partnerėms, kuriose šiuo metu vykdoma TVF programa, politikos finansinė priemonė. Paprastai ši

parama teikiama vidutinės trukmės arba ilgalaikių paskolų arba dotacijų, arba tinkamo jų derinio pavidalu ir iš esmės papildo pagal TVF remiamą koregavimo ir reformų programą suteiktą finansavimą. Šias paskolas garantuoja Išorės veiksmų garantijų fondas. Iki 2016 m. gruodžio 31 d. pagal makrofinansinės pagalbos paskolos priemonės susitarimą 1 313 mln. EUR suma buvo suteikta, tačiau dar neišmokėta Ukrainai (1 200 mln. EUR), Tunisui (100 mln. EUR) ir Gruzijai (13 mln. EUR) (žr. **4.1.2** pastabą).

Euratomas, būdamas Komisijos atstovaujamu juridiniu asmeniu, skolina lėšas tiek valstybių narių, tiek ES nepriklausančių valstybių projektams, susijusiems su energijos įrenginiais, finansuoti. Iki 2016 m. gruodžio 31 d. Ukrainai buvo suteikta, bet dar neišmokėta 300 mln. EUR. (Žr. **4.1.2** pastabą). Euratomo paskoloms iš trečiųjų šalių gautos 252 mln. EUR garantijos (2015 m. – 301 mln. EUR).

Likviduojamos EAPB paskolos buvo suteikiamos iš nuosavų išteklių, remiantis EAPB sutarties 54 ir 56 straipsniais.

Faktinės paskoloms taikomos palūkanų normos (pateikiamos kaip palūkanų normų intervalas)

	2016 12 31	2015 12 31
<i>Makrofinansinė parama (MFP)</i>	0 % – 4,54 %	0 % – 4,54 %
<i>Euratomas</i>	0 % – 5,76 %	0,08 % – 5,76 %
<i>Mokėjimų balansas</i>	2,37 % – 3,37 %	2,37 % – 3,62 %
<i>Europos finansinės padėties stabilizavimo priemonė (EFSM)</i>	0,62 % – 3,75 %	0,62 % – 3,75 %
<i>Likviduojama EAPB</i>	5,23 % – 5,81 %	5,23 % – 5,81 %

2.4.3.2. Kitos paskolos

mln. EUR

	2016 12 31	2015 12 31
<i>Paskolos su specialiomis sąlygomis</i>	93	113
<i>Perimtos paskolos</i>	–	–
<i>Likviduojamos EAPB būsto paskolos</i>	5	6
<i>3–12 mėnesių terminuotieji indėliai</i>	245	257
Iš viso	343	377
<i>Ilgalaikės</i>	77	88
<i>Trumpalaikės</i>	266	290

2016 m. gruodžio 31 d. kitų paskolų nominalioji vertė iš viso siekė 673 mln. EUR (2015 m. – 609 mln. EUR).

Paskolos su specialiomis sąlygomis – tai paskolos, suteiktos lengvatinėmis palūkanų normomis, bendradarbiaujant su ES nepriklausančiomis valstybėmis.

Perimtos paskolos – EIB suteiktos paskolos, kurių įsipareigojimai nevykdomi, ir visos teisės į kurias buvo perduotos ES atlikus mokėjimą iš Išorės veiksmų garantijų fondo. Šių paskolų vertė yra visiškai sumažėjusi 332 mln. EUR suma (2015 m. – 218 mln. EUR).

Kitų paskolų vertės sumažėjimas

mln. EUR

	2015 12 31	Papildomas įsigijimas	Panaikinimas	Nurašymas	Kita	2016 12 31
<i>Paskolos su specialiomis sąlygomis</i>	13	0	(6)	0	0	7
<i>Perimtos paskolos</i>	218	114	0	0	0	332
<i>Likviduojamos EAPB būsto paskolos</i>	–	–	–	–	–	–
Iš viso	231	114	(6)	0	0	339

2.5. IŠANKSTINIS FINANSAVIMAS

mln. EUR

	Pastaba	2016 12 31	2015 12 31
Ilgalaikis išankstinis finansavimas			
<i>Išankstinis finansavimas</i>	2.5.1	20 219	28 543
<i>Kiti avansai valstybėms narėms</i>	2.5.2	1 651	1 332
<i>Įnašas į patikos fondus</i>		31	4
		21 901	29 879
Trumpalaikis išankstinis finansavimas			
<i>Išankstinis finansavimas</i>	2.5.1	21 386	11 498
<i>Kiti avansai valstybėms narėms</i>	2.5.2	2 183	3 779
		23 569	15 277
Iš viso		45 470	45 156

Įvairioms programoms turėtų būti skirtos pakankamos išankstinio finansavimo sumos siekiant užtikrinti gavėjui reikiamą finansavimą projektui pradėti, taip pat kartu apsaugant ES finansinius interesus ir atsižvelgiant į teisinius, veiklos ir išlaidų veiksmingumo apribojimus. Į visus šiuos elementus Komisija tinkamai atsižvelgė siekdama gerinti tolesnius veiksmus dėl išankstinio finansavimo.

2.5.1. Išankstinis finansavimas

mln. EUR

	Bendra suma	Padengta atliekant atskyrimą	Grynoji suma 2016 12 31	Bendra suma	Padengta atliekant atskyrimą	Grynoji suma 2015 12 31
Pasidalijamasis valdymas						
<i>EŽŪFKP ir kitos kaimo plėtros priemonės</i>	3 955	–	3 955	4 726	(1 629)	3 097
<i>ERPF ir Sanglaudos fondas</i>	19 858	(4 727)	15 131	24 268	(7 416)	16 852
<i>ESF</i>	6 477	(617)	5 860	7 251	(1 325)	5 926
<i>Kita</i>	4 219	(2 393)	1 826	4 359	(2 365)	1 994
	34 509	(7 737)	26 772	40 604	(12 735)	27 869
Tiesioginis valdymas						
<i>Vykdo:</i>						
<i>Komisija</i>	12 424	(8 843)	3 581	12 512	(9 536)	2 976
<i>ES vykdomosios įstaigos</i>	13 136	(8 348)	4 788	11 065	(7 767)	3 298
<i>Patikos fondai</i>	142	(82)	60	14	(5)	9
	25 701	(17 273)	8 429	23 591	(17 308)	6 283
Netiesioginis valdymas						
<i>Vykdo:</i>						
<i>Kitos ES agentūros ir įstaigos</i>	616	(157)	459	627	(95)	532
<i>Trečiosios šalys</i>	1 861	(1 135)	726	2 151	(1 229)	922
<i>Tarptautinės organizacijos</i>	7 230	(4 432)	2 797	6 640	(4 014)	2 626
<i>Kiti subjektai</i>	6 498	(4 077)	2 422	5 330	(3 521)	1 809
	16 206	(9 801)	6 404	14 748	(8 859)	5 889
Iš viso	76 416	(34 811)	41 605	78 943	(38 902)	40 041
<i>Ilgalaikis</i>	20 219	–	20 219	28 543	–	28 543
<i>Trumpalaikis</i>	56 197	(34 811)	21 386	50 401	(38 902)	11 498

Išankstinis finansavimas reiškia išmokėtus pinigus, taigi – mokėjimų asignavimų panaudojimą. Kaip paaiškinta **1.5.7** pastaboje, tai yra avansai, todėl jie dar nėra įtraukti į apskaitą. Taigi, nors išankstinis finansavimas sumažina neįvykdytus įsipareigojimus (žr. **5.1** pastabą), jis yra išlaidos, kurios dar turi būti pripažintos finansinės veiklos ataskaitoje.

2007–2013 m. programavimo laikotarpio užbaigimas ir laipsniškas 2014–2020 m. programavimo laikotarpio programų pradėjimas yra pagrindiniai veiksniai, turintys įtakos balanse nurodytoms sumoms: su ankstesnėmis programomis susijęs išankstinis finansavimas mažėja dėl išlaidų patvirtinimo, o tolesni išmokėti avansai susiję su naujuoju programavimo laikotarpiu.

Šiuo perėjimu nuo vieno programavimo laikotarpio prie kito taip pat galima paaiškinti ir pasidalijamojo valdymo einamosios sąskaitos ir ilgalaikio balanso pokyčius. Vyksta 2007–2013 m. programavimo laikotarpio baigiamasis etapas, todėl daugiau sumų tampa mokėtinomis per dvylika mėnesių. Kalbant apie 2014–2020 m. programavimo laikotarpį, išmokėtas pradinis išankstinis finansavimas yra apskaitomas kaip ilgalaikis, o metinis išankstinis finansavimas – kaip trumpalaikis.

Pirmiau pateiktoje lentelėje matyti, kad labai sumažėjo bendros išankstinio finansavimo sumos pagal pasidalijamąjį valdymą, o tai galima paaiškinti tuo, kad buvo padengta 18 521 mln. EUR išlaidų, o šį padengimą iš dalies kompensavo naujo 12 426 mln. EUR išankstinio finansavimo sumokėjimas.

Gautos išankstinio finansavimo garantijos

Tai yra garantijos, kurių Komisija tam tikrais atvejais reikalauja iš kitų nei valstybės narės gavėjų, kai jiems išmoka avansus (išankstinį finansavimą). Šios rūšies garantijų atveju turi būti parodytos dvi vertės: nominalioji ir einamoji. Nominaliosios vertės atsiradimas siejamas su garantijos buvimu. Einamosios vertės atveju garantija suteikiama, jeigu yra išankstinio finansavimo mokėjimas ir (arba) tolesni mokėjimai. 2016 m. gruodžio 31 d. gautų išankstinio finansavimo garantijų nominalioji vertė buvo 683 mln. EUR, o šių garantijų einamoji vertė – 496 mln. EUR (2015 m. – atitinkamai 844 mln. EUR ir 626 mln. EUR).

Tam tikras išankstinio finansavimo sumas, išmokėtas įgyvendinant Mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros septintąją bendrąją programą (BP 7) ir programą „Horizontas 2020“, faktiškai garantuoja Dalyvių garantijų fondas (DGF). DGF – tai savitarpio paramos priemonė, kuria padengiama rizika, kylanti dėl gavėjų nesumokamų sumų įgyvendinant netiesioginius BP 7 ir programos „Horizontas 2020“ veiksmus. Visi netiesioginių veiksmų, kuriems skiriama ES dotacija, dalyviai DGF kapitalui skiria 5 % visos gautos sumos.

2016 m. gruodžio 31 d. bendra DGF dengiama išankstinio finansavimo suma buvo 1,8 mlrd. EUR (2015 m. – 1,7 mlrd. EUR). ES (atstovaujama Komisijos) veikia kaip DGF dalyvių vykdomasis įgaliojimas, tačiau fondo savininkai yra dalyviai.

Metų pabaigoje visas DGF turtas buvo 1 951 mln. EUR (2015 m. – 1 838 mln. EUR). DGF turtas taip pat apima Komisijos Ekonomikos ir finansų reikalų generalinio direktorato valdomą finansinį turtą. DGF yra atskiras nuo ES subjektas, todėl į šias ES metines finansines ataskaitas neįtraukiamas.

2.5.2. Kiti avansai valstybėms narėms

	mln. EUR	
	2016 12 31	2015 12 31
<i>Avansai valstybėms narėms, skirti pasidalijamojo valdymo principu valdomoms finansinėms priemonėms</i>	2 534	3 287
<i>Pagalbos schemos</i>	1 300	1 824
Iš viso	3 834	5 111
<i>Ilgalaikiai</i>	1 651	1 332
<i>Trumpalaikiai</i>	2 183	3 779

Avansai valstybėms narėms, skirti pasidalijamojo valdymo principu valdomoms finansinėms priemonėms

Įgyvendinant Europos struktūrinių ir investicijų fondų (ESI fondų) programas įmanoma iš ES biudžeto valstybėms narėms išmokėti avansus, kad jos galėtų prisidėti prie finansinių priemonių (t. y. paskolų, nuosavo kapitalo investicijų ar garantijų). Šių finansinių priemonių sukūrimas ir valdymas yra valstybių narių, o ne Komisijos atsakomybė. Vis dėlto, iki metų pabaigos pagal šias priemones nepanaudotos lėšos tampa ES nuosavybe (kaip ir visų išankstinio finansavimo išmokų atveju), todėl jos ES balanse laikomos turtu.

2014–2020 m. laikotarpis

Pagal sanglaudos politiką valstybės narės skyrė 3 681 mln. EUR sumą ir apskaičiuota, kad 2016 m. gruodžio 31 d. iš šios sumos dar nebuvo panaudota 1 842 mln. EUR. Į šią sumą įeina valstybių narių įnašai MVI iniciatyvai, kuria siekiama paskatinti bankų sektorių papildomai skolinti MVI (išmokėta 745 mln. EUR ir apskaičiuota, kad iš šios sumos dar nepanaudota 481 mln. EUR).

Metų pabaigoje liko nepanaudota 6 mln. EUR kaimo plėtrai skirtos sumos.

2007–2013 m. laikotarpis

Ankstesniu programavimo laikotarpiu pagrindiniais teisės aktais valstybės narės nebuvo įpareigosios Komisijai teikti periodinių šių avansu išmokėtų lėšų panaudojimo ataskaitų, o kai kuriais atvejais netgi jų nurodyti Komisijai teikiamose išlaidų suvestinėse.

Sanglaudos politikos srityje kiekvienais metais Komisija iš valstybių narių surenka informaciją apie šias finansines priemones ir ją konsoliduoja metinėje įgyvendinimo ataskaitoje. Kita ataskaita bus paskutinė įgyvendinimo ataskaita, tačiau ji nebus parengta pakankamai anksti, kad būtų galima ją įtraukti į šias finansines ataskaitas. Todėl, toliau laikantis ankstesnių metų praktikos, įvertis apskaičiuojamas remiantis naujausia turima patikima informacija, t. y. 2015 m. gruodžio 31 d. metinė įgyvendinimo ataskaita ir 2016 m. atliktomis išmokomis. Šis įvertis taip pat grindžiamas prielaida, kad likusiu veiklos laikotarpiu (iki 2017 m. kovo 31 d.) lėšos bus paskirstytos tolygiai ir bus panaudota visa jų suma. Apskaičiuota, kad 2016 m. pabaigoje dar bus nepanaudota 686 mln. EUR suma, skirta investicijoms į galutinius gavėjus.

Metų pabaigoje visos kaimo plėtrai skirtos sumos buvo panaudotos arba perskirstytos kitoms priemonėms iki programavimo laikotarpio pabaigos.

Pagalbos schemos

Panašiai valstybių narių įvairioms pagalbos schemoms (valstybės pagalbai, EŽŪGF rinkos priemonėms arba EŽŪFKP investicinėms priemonėms) sumokėti avansai, kurie nebuvo panaudoti iki metų pabaigos, į ES balansą įtraukiami kaip turtas. Komisija įvertino šiuos avansus remdamasi valstybių narių pateikta informacija; gautos sumos įtrauktos į pakategorę „Pagalbos schemos“.

2014–2020 m. laikotarpis

Kalbant apie sanglaudos politiką, metų pabaigoje liko nepanaudota 117 mln. EUR suma.

Kalbant apie žemės ūkio politiką, Komisija paprašė tiesiogiai valstybių narių mokėjimo agentūrų pateikti informaciją apie nepanaudotas lėšas. Remiantis šia informacija apskaičiuota, kad metų pabaigoje tebėra nepanaudota 721 mln. EUR.

2007–2013 m. laikotarpis

Apskaičiuota, kad 461 mln. EUR, kuriuos sudaro žemės ūkio politikos srityje išmokėti avansai, 2016 m. pabaigoje liko nepanaudoti.

2.6. IŠ PREKYBOS GAUTINOS SUMOS IR NEPREKYBINĖS SUSIGRAŽINTINOS SUMOS

mln. EUR

	Pastaba	2016 12 31	2015 12 31
Ilgalaikės			
<i>Iš neprekybinių operacijų susigražintinos sumos</i>	2.6.1	700	857
<i>Iš prekybos operacijų gautinos sumos</i>	2.6.2	16	13
		717	870
Trumpalaikės			
<i>Iš neprekybinių operacijų susigražintinos sumos</i>	2.6.1	10 347	8 882
<i>Iš prekybos operacijų gautinos sumos</i>	2.6.2	558	572
		10 905	9 454
Iš viso		11 621	10 324

2.6.1. Iš neprekybinių operacijų susigražintinos sumos

mln. EUR

	Pastaba	2016 12 31	2015 12 31
Ilgalaikės			
<i>Valstybės narės</i>	2.6.1.1	700	857
		700	857
Trumpalaikės			
<i>Valstybės narės</i>	2.6.1.1	8 162	6 845
<i>Baudos</i>	2.6.1.2	1 808	1 601
<i>Sukauptos pajamos ir būsimųjų laikotarpių sąnaudos</i>	2.6.1.3	329	369
<i>Kitos susigražintinos sumos</i>		47	67
		10 347	8 882
Iš viso		11 047	9 739

2.6.1.1. Iš valstybių narių susigražintinos sumos

mln. EUR

	2016 12 31	2015 12 31
<i>A sąskaitoje nustatyti TNI</i>	3 261	3 041
<i>Atskiroje sąskaitoje nustatyti TNI</i>	1 437	1 283
<i>Gautini nuosavi ištekliai</i>	1 764	-
<i>Vertės sumažėjimas</i>	(753)	(760)
<i>Kita</i>	36	10
Nuosavų išteklių susigražintinos sumos	5 745	3 573
<i>Europos žemės ūkio garantijų fondas (EŽŪGF)</i>	2 606	3 846
<i>Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai (EŽŪFKP)</i>	924	750
<i>Laikinoji kaimo plėtros priemonė (LKPP)</i>	30	26
<i>Specialioji žemės ūkio ir kaimo plėtros paramos valstybėse kandidatėse programa (SAPARD)</i>	167	175
<i>Vertės sumažėjimas</i>	(999)	(1 092)
EŽŪGF ir Kaimo plėtros fondo susigražintinos sumos	2 729	3 705
Numatomos susigražinti išankstinio finansavimo sumos	293	313
Sumokėtas ir iš valstybių narių susigražintinas PVM	41	36
Kitos iš valstybių narių susigražintinos sumos	55	75
Iš viso	8 863	7 701
<i>Ilgalaikės</i>	700	857
<i>Trumpalaikės</i>	8 162	6 845

Iš valstybių narių gautinos ilgalaikės sumos, įgyvendintinos metinėmis įmokomis ir (arba) atidėjiniais, yra susijusios su neįvykdytais Europos žemės ūkio garantijų fondo (EŽŪGF) ir Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) atitikties patvirtinimo sprendimais.

Nuosavų išteklių susigrąžintinos sumos

Tradicinius nuosavus išteklius (TNI), kuriuos sudaro muitai ir cukraus mokesčiai, Komisijos vardu renka valstybės narės. Valstybės narės nustato TNI ir Komisijai perduoda nustatytas teises į gautinas sumas, pateikdamos mėnesines A sąskaitų ataskaitas. Nustatytos teisės į gautinas sumas, kurios nebuvo įtrauktos į A sąskaitų ataskaitas, nes valstybės narės jų nesusigrąžino ir nebuvo pateikta jokių garantijų (arba kai garantijos yra pateiktos, tačiau vis tiek yra užginčytos), pateikiamos atskiroje sąskaitoje.

Valstybių narių PVM ir BNP pagrįstas įnašas yra tikslinamas kiekvienų metų gruodžio mėn. pirmą darbo dieną. Gautini nuosavi išteklių apėmė ir 2014, 2015 ir 2016 finansiniams metams taikomus patikslinimus, susijusius su pasibaigus ratifikavimo procesui ir 2016 m. spalio 1 d. įsigaliojus 2014 m. sprendimu dėl nuosavų išteklių (NIS) įvestomis naujomis nuostatomis, pagal kuriuos valstybės narės turėjo atlikti mokėjimus 2017 m. sausio 1 d.

Jeigu nepaskelbiama išlyga, per ateinančius ketverius metus galima koreguoti faktines PVM ir BNP bazes. Šias išlygas reikia laikyti potencialiais reikalavimais valstybėms narėms sumokėti neapibrėžtas sumas, kadangi negalima tiksliai nustatyti jų finansinio poveikio. Kai galima nustatyti tikslią sumą, pareikalaujama atitinkama PVM ir BNP išteklių suma, susijusi arba su PVM ir BNP likučiais, arba su atskirais pareikalavimais įmokėti lėšas.

EŽŪGF ir Kaimo plėtros fondo susigrąžintinos sumos

Į šį punktą visų pirma įtrauktos sumos, kurias valstybės narės buvo skolingos 2016 m. gruodžio 31 d., kaip 2016 m. spalio 15 d. deklaravo ir patvirtino valstybės narės. Įvertinamos susigrąžintinos sumos, susidariusios po šio deklaravimo iki 2016 m. gruodžio 31 d. Komisija taip pat įvertina pagalbos gavėjų mokėtinų sumų, kurių gražinimas neįtikimas, vertės sumažinimą. Tai, kad atliekamas toks patikslinimas, nereiškia, kad Komisija atsisako teisės ateityje susigrąžinti šias sumas. Tikslinant atimama 20 % – tiek valstybėms narėms leidžiama išskaičiuoti administracinėms sąnaudoms padengti.

2.6.1.2. Baudos

Čia pateikiamos Komisijos skirtos baudos, kurios metų pabaigoje nebuvo (laikiniai) surinktos (1 986 mln. EUR), atėmus nurašytas sumas (178 mln. EUR). Dėl metų pabaigoje nesumokėtų baudų buvo gauta iš viso 1 012 mln. EUR garantijų (2015 m. – 1 428 mln. EUR). Reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad iš šių gautinų sumų 651 mln. EUR buvo mokėtini po 2016 m. gruodžio 31 d.

2.6.1.3. Sukauptos pajamos ir būsimųjų laikotarpių sąnaudos

	mln. EUR	
	2016 12 31	2015 12 31
<i>Sanglaudos, žemės ūkio ir kaimo plėtros fondai. Finansinės pataisos</i>	9	10
<i>Kitos sukauptos pajamos</i>	64	162
<i>Su neprekybinėmis operacijomis susijusios būsimųjų laikotarpių sąnaudos</i>	256	196
Iš viso	329	369
<i>Ilgalaikės</i>	–	–
<i>Trumpalaikės</i>	329	369

2.6.2. Iš prekybos operacijų gautinos sumos

mln. EUR

	2016 12 31	2015 12 31
Ilgalaikės		
<i>Kitos gautinos sumos</i>	16	13
	16	13
Trumpalaikės		
<i>Klientai</i>	246	225
<i>Iš klientų gautinų sumų vertės sumažėjimas</i>	(128)	(107)
<i>Su prekybos operacijomis susijusios būsimųjų laikotarpių sąnaudos</i>	250	228
<i>Kita</i>	191	227
	558	572
Iš viso	574	585

Pirmiau parodytas iš klientų gautinų sumų vertės sumažėjimas apima 55 mln. EUR vertės sumažėjimą, nustatytą individualiai.

2.7. ATSARGOS

mln. EUR

	2016 12 31	2015 12 31
<i>Mokslinės medžiagos</i>	54	55
<i>Kita</i>	111	83
Iš viso	165	138

2.8. PINIGAI IR PINIGŲ EKVIVALENTAI

mln. EUR

	Pastaba	2016 12 31	2015 12 31
<i>Iždo sąskaitos ir sąskaitos centriniuose bankuose</i>		24 566	17 119
<i>Einamosios sąskaitos</i>		127	110
<i>Avansinės sąskaitos</i>		5	4
<i>Pervedimai (pinigai kelyje)</i>		–	–
<i>Kiti terminuotieji indėliai</i>		–	28
Biudžeto vykdymo banko sąskaitos ir kiti terminuotieji indėliai	2.8.1	24 698	17 262
Pinigai, priklausantys finansinėms priemonėms	2.8.2	1 390	1 298
Su baudomis susiję pinigai	2.8.3	1 325	1 908
Su kitomis institucijomis, agentūromis ir įstaigomis susiję pinigai		1 006	1 012
Su patikos fondais susiję pinigai		167	192
Iš viso		28 585	21 671

2.8.1. Biudžeto vykdymo banko sąskaitos ir kiti terminuotieji indėliai

Ši kategorija apima lėšas, kurias Komisija laiko savo banko sąskaitose kiekvienoje valstybėje narėje ir ELPA šalyje (ižde arba centriniame banke), komercinių bankų einamosiose ir avansinėse sąskaitose, taip pat pinigus smulkiosioms išlaidoms. 2016 m. pabaigoje išskirtinai didelis iždo likutis susidarė dėl šių pagrindinių priežasčių:

- Kalbant apie nuosavus išteklius, į metų pabaigos balansą įtraukta bendra grynoji 7,7 mlrd. EUR suma, kuri turi būti grąžinta valstybėms narėms 2017 m. pradžioje atsižvelgiant į 2016 m.

pabaigoje priimtus taisomuosius biudžetus. Be to, su nuosavais ištekliais susiję avansai (1,5 mlrd. EUR) buvo gauti paskutinėmis 2016 m. dienomis.

- 2016 m. buvo galutinai surinkta didelė dalis baudų, kurias Komisija skyrė už konkurencijos taisyklių pažeidimą (4,3 mlrd. EUR), ir jos yra dalis metų pabaigos išdo likučio.
- Išdo likutis apima ir asignuotąsias įplaukas, ir 11 mlrd. EUR mokėjimų asignavimus, neišleistus iki 2016 m. pabaigos.

2.8.2. Pinigai, priklausantys finansinėms priemonėms

Parodytos šios kategorijos sumos yra pirmiausia susijusios su pinigų ekvivalentais, kuriuos Komisijos vardu valdo patikėtiniai ir kurie skirti konkrečioms iš ES biudžeto finansuojamoms finansinių priemonių programoms įgyvendinti (žr. **2.4.1** pastabą). Pinigai, priklausantys finansinėms priemonėms, gali būti naudojami tik įgyvendinant atitinkamą programą.

2.8.3. Su baudomis susiję pinigai

Tai pinigų sumos, susijusios su Komisijos skirtomis baudomis, dėl kurių byla dar nėra baigta. Šios sumos laikomos specialiose indėlių sąskaitose, kurios nenaudojamos jokiai kitai veiklai. Jeigu kita šalis pateikė apeliacinį skundą arba nežinoma, ar ji pateiks apeliacinį skundą, ta suma nurodoma kaip neapibrėžtasis įsipareigojimas **4.1.4** pastaboje.

Šio likučio sumažėjimą lėmė tai, kad nuo 2010 m. visos naujos laikinai surinktos baudos yra Komisijos valdomos BUFI fonde ir investuojamos į finansines priemones, priskiriamas laikomų parduoti kategorijai (žr. **2.4.1** pastabą).

ĮSIPAREIGOJIMAI

2.9. PENSIJOS IR KITOS IŠMOKOS DARBUOTOJAMS

Išmokų darbuotojams sistemos grynasis įsipareigojimas

	Europos pareigūnų pensijų sistema	Kitos pensijų išmokų sistemos	Bendroji sveikatos draudimo sistema	Iš viso 2016 12 31	<i>mIn. EUR</i> Iš viso 2015 12 31
<i>Nustatyto dydžio išmokų įsipareigojimas</i>	58 746	1 882	7 036	67 664	64 242
<i>Plano turtas</i>	<i>nėra duomenų</i>	(139)	(293)	(432)	(428)
Grynasis įsipareigojimas	58 746	1 743	6 742	67 231	63 814

Bendro išmokų darbuotojams įsipareigojimo padidėjimas susijęs daugiausia su Europos pareigūnų pensijų sistemos grynojo įsipareigojimo padidėjimu. Šį padidėjimą daugiausia lėmė realios diskontavimo normos sumažinimas nuo 0,6 % iki 0,3 % ir tai, kad papildomos teisės, kurias įgijo pensijų sistemos dalyviai, viršijo išmokas pagal tą sistemą.

2.9.1. Europos pareigūnų pensijų sistema

Šis nustatyto dydžio išmokų įsipareigojimas reiškia numatomų būsimų mokėjimų, kuriuos ES turi atlikti, kad įvykdytų pensijų įsipareigojimus, kylančius iš darbuotojo tarnybos dabartiniu ir ankstesniais laikotarpiais, dabartinę vertę. Sistema yra nuolatinė, todėl visos išmokos, kurios kasmet turi būti išmokėtos iš sistemos, kiekvienais metais yra įtraukiamos į ES biudžetą.

Laikantis Tarnybos nuostatų 83 straipsnio, pagal šią pensijų sistemą numatytos išmokos mokamos per ES biudžetą. Sistema nėra finansuojama, tačiau valstybės narės kolektyviai garantuoja šių išmokų mokėjimą. Privaloma pensijų įmoka (dabar – 9,8 %) atskaitoma iš aktyvių pensijų sistemos dalyvių bazinio darbo užmokesčio. Šie įnašai laikomi tų metų biudžeto įplaukomis ir apskritai padeda finansuoti ES išlaidas (taip pat žr. **3.6** pastabą).

Pensijų sistemos įsipareigojimams įvertinti remiantis darbuotojų ir į pensiją išėjusių darbuotojų skaičiumi 2016 m. gruodžio 31 d., taip pat tą dieną taikytomis Tarnybos nuostatų taisyklėmis. Šis vertinimas buvo atliktas taikant 25 TVSAS metodiką (taip pat 12 ES apskaitos taisyklę). 2016 m. Komisija ėmėsi žingsnių procesams stiprinti ir pagrindinių duomenų, kurie naudojami apskaičiuojant išmokų darbuotojams įsipareigojimus, rinkimo patikimumui didinti. Darbas bus tęsiamas 2017 m., o galimi rezultatai, kai tinkama, atspindės 2017 m. finansinėse ataskaitose.

2.9.2. Kitos pensijų išmokų sistemos

Prie šios kategorijos priskiriami pensijų įsipareigojimai esamiems ir buvusiems Komisijos, Teisingumo Teismo (ir Bendrojo Teismo) ir Audito Rūmų nariams, Tarybos generaliniams sekretoriams, ombudsmenams, Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnams ir Europos Sąjungos tarnautojų teismo nariams. Į šią kategoriją taip pat įtraukti įsipareigojimai, susiję su tam tikrų Europos Parlamento narių pensijomis.

2.9.3. Bendroji sveikatos draudimo sistema

Be pirmiau minėtų pensijų išmokų sistemų, įvertinamas ES įsipareigojimas bendrajai sveikatos draudimo sistemai, susijęs su sveikatos priežiūros išlaidomis, kurios turi būti apmokėtos darbuotojams išėjus iš darbo (atskaičiavus jų įnašus).

Išmokų darbuotojams nustatyto dydžio išmokų įsipareigojimo dabartinės vertės pokytis

Nustatyto dydžio išmokų įsipareigojimo dabartinė vertė – numatomų būsimų mokėjimų, reikalingų įvykdyti įsipareigojimui, kylančiam iš darbuotojo tarnybos dabartiniu ir ankstesniais laikotarpiais, diskontuota vertė, neatskaičius jokio plano turto.

Nustatyto dydžio išmokų įsipareigojimo einamųjų metų pokyčio analizė pateikta toliau:

mln. EUR

	Europos pareigūnų pensijų sistema	Kitos pensijų išmokų sistemos	Bendroji sveikatos draudimo sistema	Iš viso
DABARTINĖ VERTĖ 2015 12 31	54 967	1 613	7 662	64 242
<i>Dabartinė paslaugų savikaina</i>	2 267	83	283	2 634
<i>Palūkanų išlaidos</i>	1 264	29	161	1 454
<i>Grynasis aktuarinis (pelnas) ir nuostoliai</i>	2 142	148	(1 039)	1 251
<i>Narių įnašai</i>	–	–	24	24
<i>Išmokėtos išmokos</i>	(1 330)	(44)	(55)	(1 429)
<i>Įsipareigojimo padidėjimas / (sumažėjimas) dėl pensijų apmokestinimo</i>	(565)	52	–	(513)
DABARTINĖ VERTĖ 2016 12 31	58 746	1 882	7 036	67 664

Dabartinė paslaugų savikaina yra nustatyto dydžio išmokų įsipareigojimo dabartinės vertės padidėjimas dėl paslaugų dabartiniams nariams einamuoju laikotarpiu.

Palūkanų išlaidos – nustatyto dydžio išmokų įsipareigojimo dabartinės vertės padidėjimas per ataskaitinį laikotarpį dėl to, kad vienu laikotarpiu priartėjama prie išmokų mokėjimo laiko.

Grynasis aktuarinis pelnas ir nuostoliai apima:

- patikslinimus, pagrįstus praeities duomenimis (skirtumų tarp ankstesnių 2016 m. skirtų aktuarinių prielaidų ir to, kas iš tiesų įvyko 2016 m., padarinius); ir
- tokių aktuarinių prielaidų, kaip finansinės prielaidos (pvz., numatomas atlyginimo padidėjimas) ar demografinės prielaidos (pvz., mirtingumas), pokyčių poveikį. Šios prielaidos savo esme yra neužtikrintos, todėl jos gali gerokai keistis iš metų į metus.

Išmokos mokamos per metus pagal sistemos taisykles. Dėl šių išmokėtų išmokų sumažėja nustatyto dydžio išmokų įsipareigojimas, nes jų nebereikės mokėti ateityje.

Aktuarinės prielaidos. Išmokos darbuotojams

Pagrindinės aktuarinės prielaidos, naudojamos dviejų pagrindinių ES išmokų darbuotojams sistemų vertinimui, pateikiamos toliau:

	Europos pareigūnų pensijų sistema	Bendroji sveikatos draudimo sistema
2016		
<i>Nominali diskonto norma</i>	1,7 %	1,9 %
<i>Tikėtina infliacijos norma</i>	1,4 %	1,5 %
<i>Realioji diskontavimo norma</i>	0,3 %	0,4 %
<i>Numatoma atlyginimo padidėjimo norma</i>	1,2 %	1,1 %
<i>Medicinos išlaidų normų tendencijos</i>	nėra duomenų	3,0 %
<i>Pensinis amžius</i>	63/64/66	63/64/66
2015		
<i>Nominali diskonto norma</i>	2,0 %	2,1 %
<i>Tikėtina infliacijos norma</i>	1,4 %	1,4 %
<i>Realioji diskontavimo norma</i>	0,6 %	0,7 %

Numatoma atlyginimo padidėjimo norma	1,2 %	1,2 %
Medicinos išlaidų normų tendencijos	nėra duomenų	3,0 %
Pensinis amžius	63/64/65	63/64/66

Mirtingumo lygis pagrįstas Tarptautine valstybės tarnautojų gyvenimo trukmės lentele (2013 m. TVTGTL).

Nominali diskonto norma nustatyta kaip nulinės atkarpos obligacijų eurais pelningumas (2016 m. gruodžio mėn. jų terminas buvo 21 metų Europos pareigūnų pensijų sistemos (PSEO) atveju ir 26 metų bendrosios sveikatos draudimo sistemos atveju). Naudojamas infliacijos lygis yra per lygiavertį laikotarpį numatomas infliacijos lygis. Jis turi būti nustatomas empiriškai, remiantis numatomomis Europos finansų rinkų indeksuojamų obligacijų vertėmis. Realioji diskonto norma apskaičiuojama pagal nominalią diskonto normą ir numatomą ilgalaikį infliacijos lygį.

Plano turto dabartinės vertės pokytis

mln. EUR

	Kitos pensijų išmokų sistemos	Bendroji sveikatos draudimo sistema	Iš viso
DABARTINĖ VERTĖ	149	280	428
2015 12 31			
<i>Plano turto grynas pokytis</i>	<i>(10)</i>	<i>14</i>	<i>4</i>
DABARTINĖ VERTĖ	139	293	432
2016 12 31			

5 metų tendencija

mln. EUR

	2012	2013	2014	2015	2016
<i>Išmokų darbuotojams</i>	<i>42 503</i>	<i>46 818</i>	<i>58 616</i>	<i>63 814</i>	<i>67 231</i>
<i>įsipareigojimais</i>					

Reikšmingas išmokų darbuotojams įsipareigojimo padidėjimas per penkerius metus gali būti iš esmės paaiškintas realios diskonto normos, taikomos diskontuojant būsimus pinigų srautus, sumažėjimu. Šis sumažėjimas siejamas su vyraujančiomis ekonominėmis sąlygomis, visų pirma palūkanų normų sumažėjimu. Pavyzdžiui, pagrindinėje PSEO sistemoje reali diskonto norma sumažėjo nuo 1,6 % 2012 m. pabaigoje iki 0,3 % 2016 m. pabaigoje.

Finansinės veiklos ataskaitoje pripažintos sumos

mln. EUR

	Europos pareigūnų pensijų sistema	Kitos pensijų išmokų sistemos	Bendroji sveikatos draudimo sistema	Iš viso
2016				
<i>Einamoji paslaugų savikaina</i>	<i>2 042</i>	<i>97</i>	<i>283</i>	<i>2 422</i>
<i>Palūkanų išlaidos</i>	<i>1 138</i>	<i>33</i>	<i>161</i>	<i>1 332</i>
<i>Anksčiau suteiktų paslaugų savikaina</i>	<i>–</i>	<i>–</i>	<i>–</i>	<i>–</i>
<i>Plano turto pokytis</i>	<i>–</i>	<i>(7)</i>	<i>(45)</i>	<i>(52)</i>
Darbuotojų ir pensijų išlaidos	3 180	124	399	3 702
Aktuarinis pelnas ir nuostoliai	1 929	179	(1 039)	1 068
Iš viso	5 108	302	(640)	4 770

Bendrosios sveikatos draudimo sistemos jautrumas

Numatomų medicinos išlaidų normų vieno procentinio punkto pokytis turėtų tokį poveikį:

mln. EUR

	Padidėjimas vienu procentiniu punktu	Sumažėjimas vienu procentiniu punktu
<i>bendriems grynujų periodinių medicinos išlaidų, atsirandančių pasibaigus tarnybos laikui, einamosios paslaugų savikainos ir palūkanų sąnaudų komponentams; sukauptiems išmokų, mokamų pasibaigus tarnybos laikui, įsipareigojimams, susijusiems su medicinos išlaidomis;</i>	89 2 201	(74) (1 828)

2.10. ATIDĖJINIAI

mln. EUR

	Suma 2015 12 31	Papildomi atidėjiniai	Nepanaudo- tos panaikinto- s sumos	Panaudoto- s sumos	Perkėlimas iš vienos kategorijos į kita	Įverčio pokyčiai	Suma 2016 12 31
<i>Teismo bylos</i>							
<i>Žemės ūkis</i>	–	40	(21)	0	129	–	149
<i>Sanglaudos</i>	–	19	–	–	198	–	217
<i>politika</i>							
<i>Kita</i>	459	8	(2)	(33)	(327)	(2)	102
<i>Branduolinės</i>	1 078	–	–	(29)	–	64	1 113
<i>įrangos</i>							
<i>išmontavimas</i>							
<i>Finansiniai</i>	411	536	(7)	(53)	–	(6)	880
<i>Baudos</i>	4	20	–	–	–	–	23
<i>Kita</i>	79	24	9	(23)	–	38	127
Iš viso	2 030	647	(21)	(138)	–	94	2 611
Ilgalaikiai	1 716	491	(22)	(9)	(304)	65	1 936
Trumpalaikiai	314	156	1	(128)	304	29	675

Atidėjiniai yra su praeities įvykiais susijusios sumos, kurias turbūt teks sumokėti iš ES biudžeto ateityje.

Teismo bylos

Tai yra su įvairiomis vykstančiomis teismo bylomis susijusių sumų, kurias numatoma išmokėti po metų pabaigos, įvertis.

Branduolinės įrangos išmontavimas

2014 m. šis atidėjinio pagrindas buvo patikslintas pagal 2014 m. atnaujintą JRC eksploataavimo nutraukimo ir atliekų valdymo strategiją. Taip buvo atsižvelgta į pastabas, 2012 m. pateiktas išorės ekspertams peržiūrėjus JRC eksploataavimo nutraukimo ir atliekų valdymo strategiją. Remiantis ES apskaitos taisyklėmis, šis atidėjinys indeksuotas atsižvelgiant į infliaciją ir po to diskontuotas iki jo grynosios dabartinės vertės (naudojant nulinės atkarpos apsikeitimo sandorių eurus kreivę). 2016 m. gruodžio 31 d. visas atidėjinys buvo 1 113 mln. EUR, ši suma išskaidyta į sumas, kurias numatoma panaudoti 2016 m. (27 mln. EUR) ir vėliau (1 086 mln. EUR).

Atsižvelgiant į numatomą šios programos trukmę (apie 20 metų), reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad dėl šio įverčio kyla tam tikrų abejonių, o galutinė sąnaudų suma galėtų skirtis nuo šiuo metu nurodytų sumų.

Finansiniai atidėjiniai

Iš esmės tai atidėjiniai, atitinkantys apskaičiuotus nuostolius, kurie bus patirti dėl garantijų, išduotų pagal įvairias finansines priemones, pagal kurias EIF ir EIB yra įgaliojti teikti garantijas savo vardu, bet ES sąskaita ir rizika. Tačiau ES finansinė rizika, susijusi su garantijomis, ribojama. Ilgalaikiai finansiniai atidėjiniai diskontuojami iki jų grynosios dabartinės vertės (naudojant apsikeitimo sandorių eurus metinę kreivę).

Finansinių atidėjinių padidėjimas daugiausia siejamas su papildomais atidėjiniais negražintoms Sirijai skirtoms paskoloms, garantuotoms pagal EIB išorės skolinimo įgaliojimo garantiją, ir išaugusiu veiklos pagal programas „Horizontas 2020“ ir COSME garantijų priemonės mastu.

2.11. FINANSINIAI ĮSIPAREIGOJIMAI

mln. EUR

	Pastaba	2016 12 31	2015 12 31
Ilgalaikiai finansiniai įsipareigojimai			
Finansinių įsipareigojimų amortizuota savikaina	2.11.1	55 067	51 764
Finansinių įsipareigojimų tikroji vertė	2.11.2	–	–
sukauptas perteklius arba deficitas			
Finansinės garantijos įsipareigojimai	2.11.3	–	–
		55 067	51 764
Trumpalaikiai finansiniai įsipareigojimai			
Finansinių įsipareigojimų amortizuota savikaina	2.11.1	2 283	7 939
Finansinių įsipareigojimų tikroji vertė	2.11.2	1	–
sukauptas perteklius arba deficitas			
Finansinės garantijos įsipareigojimai	2.11.3	–	–
		2 284	7 939
Iš viso		57 351	59 703

2.11.1. Finansinių įsipareigojimų amortizuota savikaina

mln. EUR

	Pastaba	2016 12 31	2015 12 31
Pasiskolintos lėšos finansinei paramai	2.11.1.1	55 128	56 860
Kiti finansiniai įsipareigojimai	2.11.1.2	2 222	2 842
Iš viso		57 350	59 703
<i>Ilgalaikiai</i>		<i>55 067</i>	<i>51 764</i>
<i>Trumpalaikiai</i>		<i>2 283</i>	<i>7 939</i>

2.11.1.1. Pasiskolintos lėšos finansinei paramai

mln. EUR

	EFSM	Mokėjimų balansas	Makrofi- nansinė parama	Euratoma s	Likvidu- ojama EAPB	Iš viso
<i>Iš viso 2015 12 31</i>	<i>47 509</i>	<i>5 811</i>	<i>3 024</i>	<i>301</i>	<i>215</i>	<i>56 860</i>
<i>Naujos pasiskolintos lėšos</i>	<i>4 750</i>	<i>–</i>	<i>10</i>	<i>–</i>	<i>–</i>	<i>4 760</i>
<i>Grąžintos sumos</i>	<i>(4 750)</i>	<i>(1 500)</i>	<i>(70)</i>	<i>(49)</i>	<i>–</i>	<i>(6 369)</i>
<i>Valiutų keitimo kursų skirtumai</i>	<i>–</i>	<i>–</i>	<i>–</i>	<i>–</i>	<i>(30)</i>	<i>(30)</i>
<i>Balansinės vertės pokyčiai</i>	<i>(53)</i>	<i>(40)</i>	<i>–</i>	<i>–</i>	<i>(1)</i>	<i>(94)</i>
Iš viso 2016 12 31	47 456	4 272	2 964	252	184	55 128
<i>Ilgalaikės</i>	<i>46 800</i>	<i>3 050</i>	<i>2 889</i>	<i>199</i>	<i>96</i>	<i>53 034</i>
<i>Trumpalaikės</i>	<i>656</i>	<i>1 222</i>	<i>75</i>	<i>53</i>	<i>88</i>	<i>2 094</i>

Pasiskolintas lėšas daugiausia sudaro pažymėjimais patvirtintos skolos, kurių vertė lygi 54 951 mln. EUR (2015 m. – 56 656 mln. EUR). Balansinės vertės pokyčiai atitinka sukauptų palūkanų pokyčius.

Be likviduojamos EAPB, pirmiau minėtų pasiskolintų sumų grąžinimas galiausiai užtikrinamas ES biudžeto garantijomis (žr. 4.1.2 pastabą), taigi ir kiekvienos valstybės narės garantijomis.

Faktinės pasiskolintoms lėšoms taikomos palūkanų normos (pateikiamos kaip palūkanų normų intervalas)

	2016 12 31	2015 12 31
<i>Makrofinansinė parama (MFP)</i>	0 % – 4,54 %	0 % – 4,54 %
<i>Euratomas</i>	0 % – 5,68 %	0 % – 5,67 %
<i>Mokėjimų balansas</i>	2,37 % – 3,37 %	2,37 % – 3,62 %
<i>Europos finansinės padėties stabilizavimo priemonė (EFSM)</i>	0,62 % – 3,75 %	0,62 % – 3,75 %
<i>Likviduojama EAPB</i>	6,92 % – 9,78 %	6,92 % – 9,78 %

2.11.1.2. Kiti finansiniai įsipareigojimai

mln. EUR

	2016 12 31	2015 12 31
Ilgalaikiai		
<i>Finansinės nuomos įsipareigojimai</i>	1 545	1 648
<i>Pastatai, už kuriuos apmokėta dalimis</i>	329	352
<i>Kita</i>	160	122
	2 034	2 122
Trumpalaikiai		
<i>Gražintinos baudos</i>	25	625
<i>Finansinės nuomos įsipareigojimai</i>	84	75
<i>Pastatai, už kuriuos apmokėta dalimis</i>	22	21
<i>Kita</i>	58	(0)
	189	721
Iš viso	2 222	2 842

Finansinės nuomos įsipareigojimai

mln. EUR

Aprašymas	Būsimos mokėtinos sumos			Iš viso įsipareigojimų
	< 1 metai	1–5 metai	> 5 metai	
<i>Žemė ir pastatai</i>	80	403	1 136	1 619
<i>Kitas materialusis turtas</i>	4	6	–	10
Iš viso 2016 12 31	84	409	1 136	1 629
<i>Palūkanos</i>	72	269	304	645
Iš viso būsimų minimalių nuomos įmokų 2016 12 31	156	678	1 439	2 274
<i>Iš viso būsimų minimalių nuomos įmokų 2015 12 31</i>	132	658	1 608	2 396

Minėtos su nuoma ir pastatais susijusios sumos turės būti finansuojamos iš būsimų biudžetų.

2.11.2. Tikraja verte vertinami finansiniai įsipareigojimai kaip perteklius arba deficitas

mln. EUR

	2016 12 31			2015 12 31		
	Tiriamosios sumos gavimo dalis	Tiriamosios sumos mokėjimo dalis	Tikroji vertė	Tiriamosios sumos gavimo dalis	Tiriamosios sumos mokėjimo dalis	Tikroji vertė
<i>Išankstinis sandoris užsienio valiuta</i>	99	(101)	1	–	–	–

2016 m. gruodžio 31 d. tikraja verte vertinami finansiniai įsipareigojimai kaip perteklius arba deficitas yra susiję su išankstiniu sandoriu užsienio valiuta, kurį ES sudarė 2016 m., kad apdraustų ESIF garantijų fonde laikomų JAV doleriais išreikštų skolos vertybinių popierių užsienio valiutos riziką (žr. **2.4.2** pastabą).

2016 m. gruodžio 31 d. visi tikraja verte vertinami finansiniai įsipareigojimai kaip perteklius arba deficitas priskiriami 2 lygiui tikrosios vertės hierarchijoje (vertinimas pagrįstas kitais nei kotiruojamos kainos stebimais duomenimis).

2.11.3. Finansinės garantijos įsipareigojimai

Finansinės garantijos įsipareigojimas susijęs su garantija, suteikta pagal ESIF. 2016 m. gruodžio 31 d. ESIF finansinės garantijos įsipareigojimas buvo lygus 0 EUR, nes pagal garantiją gautinos įplaukos viršija tikėtiną nuostolį (žr. 4.1.1 pastabą).

2.12. MOKĖTINOS SUMOS

			mln. EUR			
	Bendra suma	Patikslinimai*	Grynoji suma 2016 12 31	Bendra suma	Patikslinimai*	Grynoji suma 2015 12 31
Prašymai kompensuoti išlaidas ir sąskaitos faktūros, kurias pateikė Valstybės narės:						
<i>EŽŪFKP ir kitos kaimo plėtros priemonės</i>	500	(34)	467	2 621	(230)	2 391
<i>ERPF ir Sanglaudos fondas</i>	10 663	(793)	9 871	8 361	(950)	7 411
<i>ESF</i>	4 145	(95)	4 050	3 355	(2)	3 353
<i>Kita</i>	793	(47)	747	434	(102)	332
<i>Privatieji ir viešieji subjektai</i>	1 677	(169)	1 507	1 928	(223)	1 705
Iš viso gautų prašymų kompensuoti išlaidas ir sąskaitų faktūrų	17 779	(1 138)	16 641	16 699	(1 507)	15 192
EŽŪGF	12 193	nėra duomenų	12 193	6 851	nėra duomenų	6 851
Iš nuosavų išteklių mokėtinos sumos	10 441	nėra duomenų	10 441	9 506	nėra duomenų	9 506
Įvairios mokėtinos sumos	364	nėra duomenų	364	356	nėra duomenų	356
Kita	364	nėra duomenų	364	286	nėra duomenų	286
Iš viso	41 142	(1 138)	40 005	33 698	(1 507)	32 191

* Apskaičiuotos reikalavimų neatitinkančios sumos ir neišmokėti kiti avansai valstybėms narėms.

Į mokėtinas sumas visų pirma įtrauktos Komisijos gautos išlaidų ataskaitos, susijusios su dotacijų veikla. Jos kredituojamos padengti reikalaujama suma nuo prašymo gavimo momento. Jei dotacijos gavėja yra valstybė narė, dotacijos taip ir klasifikuojamos. Tokia pati procedūra taikoma sąskaitoms faktūroms ir kreditiniams dokumentams, gautiems vykdant viešuosius pirkimus. Į atitinkamus prašymus kompensuoti išlaidas buvo atsižvelgta metų pabaigoje atskiriant straipsnius pagal finansinius metus. Padarius šiuos ataskaitinių laikotarpių atskyrimo įrašus, apskaičiuotos reikalavimus atitinkančios sumos buvo įrašytos kaip išlaidos, o likusi dalis pateikiama kaip „Apskaičiuotos reikalavimų neatitinkančios sumos ir neišmokėti kiti avansai valstybėms narėms“ (žr. toliau).

Beveik visi prašymai kompensuoti išlaidas metų pabaigoje yra įtraukiami į neįvykdytų biudžetinių įsipareigojimų sumą: visos valstybių narių nurodytos sumos ir didelė dalis kitų subjektų sąskaitų faktūrų.

Didžiausias pokytis susijęs su Europos žemės ūkio garantijų fondu ir jį lėmė geresnis mokėjimų vykdymas valstybių narių lygmeniu 2016 m., palyginti su 2015 m.; tai reiškė, kad buvo pateikiami faktiniai prašymai ir nereikėjo skaičiuoti metų pabaigoje. Todėl 5,3 mlrd. EUR padidėjimą kompensavo panašaus dydžio sukauptų sumų sumažėjimas (žr. 2.13 pastabą).

Didelį iš EŽŪFKP mokėtinų sumų sumažėjimą daugiausia lėmė mažesnis prašymų, susijusių su 2007–2013 m. laikotarpiu, kurio daugelis programų jau užbaigtos, skaičius.

Kitas didelis mokėtinų sumų padidėjimas yra susijęs su sanglaudos politika (13,9 mlrd. EUR 2016 m., palyginti su 10,8 mlrd. EUR 2015 m.) daugiausia ankstesniu 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu. Už 2014–2020 m. programavimo laikotarpį išlaidų ataskaitų pateikta nedaug dėl kelių priežasčių, pvz., dėl to, kad nebuvo paskirtos kelios vadovaujančiosios institucijos.

2014–2020 m. programavimo laikotarpiu, struktūriniais fondams (ERPF ir ESF), Sanglaudos fondui ir Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondui (EJRŽF) taikomame Bendrųjų nuostatų reglamente numatyta, kad ES biudžetas apsaugomas sistemingai atidedant 10 % atliktų tarpinių mokėjimų. Pasibaigus ataskaitiniams metams (liepos 1 d. – birželio 30 d.) iki vasario mėn. užbaigiamas kontrolės ciklas: vadovaujančiosios institucijos atlieka valdymo patikrinimus, o audito institucijos – auditus. Komisija išnagrinėja atitinkamų valstybių narių institucijų pateiktus patikinimo dokumentus ir ataskaitas. Galutinis likutis sumokamas ir (arba) susigrąžinamas tik po to, kai užbaigtas šis vertinimas ir priimtos ataskaitos. Vadovaujantis šia nuostata, 2016 m. pabaigoje atidėta suma iš viso siekė 1 mlrd. EUR.

Iš nuosavų išteklių mokėtinų sumos – tai valstybių narių įnašas į ES biudžetą, kuris apmokamas metų pabaigoje priėmus ketvirtąjį ir penktąjį 2016 m. taisomuosius biudžetus. Ši didelė suma susidarė dėl to, kad buvo vėlai priimti nuosavų išteklių reglamentu pagrįsti ketvirtasis ir penktasis 2016 m. taisomieji biudžetai, o pagal patikslinimus, susijusius su 2014 m. sprendimu dėl nuosavų išteklių (NIS) įvestomis naujomis nuostatomis, valstybėms narėms sumokėta tik 2017 m. sausio mėn.

Apskaičiuotos reikalavimų neatitinkančios sumos ir neišmokėti kiti avansai valstybėms narėms

Mokėtinų sumų sumažintos gautuose, bet dar nepatvirtintuose prašymuose kompensuoti išlaidas nurodytos sumos dalimi, kuri įvertinta kaip neatitinkanti reikalavimų. Didžiausios sumos susijusios su už struktūrinius veiksmus atsakingais generaliniais direktoratais. Mokėtinų sumos taip pat sumažintos dėl kitų avansų valstybėms narėms (žr. **2.5.2** pastabą) gautuose prašymuose kompensuoti išlaidas nurodytos, bet dar iki metų pabaigos neišmokėtos sumos dalimi (395 mln. EUR).

Išankstinio finansavimo paraiškos

Be jau minėtų sumų, gauta, bet iki metų pabaigos neapmokėta 594 mln. EUR vertės išankstinio finansavimo prašymų. Laikantis ES apskaitos taisyklių, šios sumos nėra apskaitomos kaip mokėtinų sumos.

2.13. SUKAUPTOS SĄNAUDOS IR BŪSIMŲJŲ LAIKOTARPIŲ PAJAMOS

mln. EUR

	2016 12 31	2015 12 31
<i>Sukauptos sąnaudos</i>	66 800	67 358
<i>Būsimųjų laikotarpių pajamos</i>	638	869
<i>Kita</i>	143	175
Iš viso	67 580	68 402

Sukauptos sąnaudos išskaidomos taip:

mln. EUR

	2016 12 31	2015 12 31
<i>EŽŪGF</i>	33 033	38 263
<i>EŽŪFKP ir kitos kaimo plėtros priemonės</i>	17 024	14 806
<i>ERPF ir SF</i>	7 157	5 026
<i>ESF</i>	3 473	2 636
<i>Kita</i>	6 112	6 627
Iš viso	66 800	67 358

Didžiausias pokytis yra susijęs su Europos žemės ūkio garantijų fondu (EŽŪGF) ir jį lėmė geresnis mokėjimų vykdymas valstybių narių lygmeniu 2016 m., palyginti su 2015 m.; tai reiškė, kad buvo

pateikiami faktiniai prašymai ir nereikėjo skaičiuoti metų pabaigoje. Todėl 5,2 mlrd. EUR sumažėjimą kompensavo panašaus dydžio mokėtinų sumų padidėjimas (žr. **2.12** pastabą).

3 mlrd. EUR padidėjimą sanglaudos srityje lėmė gerėjantis vykdymas galutinių paramos gavėjų lygmeniu.

Su EŽŪFKP susijusių sukaupytų sumų padidėjimas (2,2 mlrd. EUR) siejamas su tuo, kad už 2014–2020 m. laikotarpį gauta mažiau prašymų, o tai reiškia, kad metų pabaigoje turėjo būti sukauptos didesnės sumos.

Be EŽŪGF, visos kitos valstybių narių sukauptos sumos yra įtrauktos į neįvykdytus biudžetinius įsipareigojimus, kaip ir dauguma kitų sukaupytų sumų (žr. **5.1** pastabą).

GRYNASIS TURTAS

2.14. REZERVAI

mln. EUR

	Pastaba	2016 12 31	2015 12 31
<i>Tikrosios vertės rezervas</i>	2.14.1	325	292
<i>Garantijų fondo rezervas</i>	2.14.2	2 643	2 561
<i>Kiti rezervai</i>	2.14.3	1 873	1 829
Iš viso		4 841	4 682

2.14.1. Tikrosios vertės rezervas

Remiantis ES apskaitos taisyklėmis, parduoti laikomo finansinio turto patikslinimas, kad atitiktų tikrąją vertę, įtraukiamas į tikrosios vertės rezervą.

Tikrosios vertės rezervo pokyčiai per laikotarpį

mln. EUR

	2016	2015
<i>Parduoti laikomas finansinis turtas</i>		
<i>Įtraukta į tikrosios vertės rezervą</i>	34	79
<i>Įtraukta į finansinės veiklos ataskaitą</i>	0	(33)
	34	46
<i>Susiję su dalyvavimu, apskaičiuotu taikant nuosavybės metodą</i>	(0)	7
Iš viso	33	53

2.14.2. Garantijų fondo rezervas

Šis rezervas atitinka ES biudžeto garantijomis pagal EIB išorės skolinimo įgaliojimą užtikrintų dar nesumokėtų sumų tikslinę 9 % sumą, kurią privaloma laikyti kaip turą Išorės veiksmų garantijų fonde. (žr. 2.4.1 pastabą).

2.14.3. Kiti rezervai

Suma visų pirma susijusi su likviduojamos EAPB Anglių ir plieno mokslinių tyrimų fondo turto rezervu (1 524 mln. EUR), sudarytu dėl EAPB veiklos nutraukimo.

2.15. IŠ VALSTYBIŲ NARIŲ PAREIKALAUTINOS SUMOS

mln. EUR

2015 12 31 iš valstybių narių pareikalauginos sumos	77 124
<i>2015 m. biudžeto pertekliaus grąžinimas valstybėms narėms</i>	1 349
<i>Garantijų fondo rezervo pokytis</i>	82
<i>Kiti rezervo pokyčiai</i>	58
<i>Ekonominis metų rezultatas</i>	(1 733)
Iš viso 2016 12 31 iš valstybių narių pareikalauginų sumų	76 881

Ši suma apima iki gruodžio 31 d. ES patirtų išlaidų dalį, kuri turi būti finansuojama iš būsimų biudžetų. Pagal kaupiamosios apskaitos taisykles daug išlaidų yra pripažįstamos N metais, nors jos gali būti faktiškai apmokėtos N+1 metais (arba vėliau) ir todėl yra dengiamos iš N+1 (arba vėlesnių) metų biudžeto. Dėl šių įsipareigojimų įtraukimo į ataskaitas ir dėl to, kad atitinkamos sumos finansuojamos iš būsimų biudžetų, įsipareigojimai metų pabaigoje gerokai viršija turtą. Didžiausios sumos, į kurias reikėtų atkreipti dėmesį, yra susijusios su Europos žemės ūkio garantijų fondo veikla ir išmokų darbuotojams įsipareigojimais.

Taip pat reikėtų atkreipti dėmesį, kad pirmiau nurodyti duomenys neturi jokio poveikio biudžeto vykdymo rezultatui – biudžeto įplaukos visada turi atitikti biudžeto išlaidas arba jas viršyti, o bet koks įplaukų perteklius grąžinamas valstybėms narėms.

3. FINANSINĖS VEIKLOS ATASKAITOS PASTABOS

ĮPLAUKOS

ĮPLAUKOS IŠ NEPREKYBINIŲ OPERACIJŲ: NUOSAVI IŠTEKLIAI

3.1. BNP ištekliai

Įplaukos iš nuosavų išteklių yra pagrindinis ES veiklos įplaukų šaltinis. Iš trijų nuosavų išteklių kategorijų (tradiciniai nuosavi ištekliai, PVM pagrįsti nuosavi ištekliai ir BNP pagrįsti nuosavi ištekliai) 95 578 mln. EUR vertės (110 194 mln. EUR 2015 m.) BNP pagrįsti nuosavi ištekliai yra patys svarbiausi.

3.2. TRADICINIAI NUOSAVI IŠTEKLIAI

mln. EUR

	2016	2015
Muitai	20 301	18 524
Cukraus mokesčiai	138	125
Iš viso	20 439	18 649

Tradicinius nuosavus išteklius sudaro muitai ir cukraus mokesčiai. Valstybės narės pasilieka 20 % tradicinių nuosavų išteklių surinkimo sąnaudoms padengti, todėl pirmiau pateiktos sumos yra nurodytos po šio atskaitymo.

3.3. PVM IŠTEKLIAI

PVM ištekliai gaunami iš valstybių narių PVM bazių, kurios šiuo tikslu teoriškai suderintos pagal ES taisykles. PVM įnašas apskaičiuojamas kiekvienos valstybės narės bazei taikant vienodą 0,3 % pareikalavimo tarifą. 2014–2020 m. laikotarpiu Tarybos sprendimu 2014/335/ES, Euratomas sumažintą pareikalavimo tarifą (0,15 %) numatoma taikyti Vokietijai, Nyderlandams ir Švedijai. PVM įplaukų sumažėjimas 2016 m. pirmiausia paaiškinamas tuo, kad sumažintas pareikalavimo tarifas pirmą kartą pritaikytas 2016 m., įsigaliojus sprendimui dėl nuosavų išteklių (ORD) 2014.

ĮPLAUKOS IŠ NEPREKYBINIŲ OPERACIJŲ: PERVEDIMAI

3.4. BAUDOS

Šios 3 858 mln. EUR įplaukos (2015 m. – 531 mln. EUR) yra susijusios su Komisijos skirtomis baudomis už taisyklių pažeidimą, dažniausiai susijusį su konkurencija. Gautinos sumos ir susijusios įplaukos yra pripažįstamos, kai Komisija priima sprendimą dėl baudos skyrimo ir apie tokį sprendimą oficialiai praneša adresatui. Pagrindinės sumos 2016 m. ir reikšmingas padidėjimas, palyginti su įplaukomis iš baudų 2015 m., yra susijusios su baudomis sunkvežimių rinkoje (2 927 mln. EUR) ir bankų sektoriuje (485 mln. EUR).

3.5. IŠLAIDŲ SUSIGRAŽINIMAS

mln. EUR

	2016	2015
<i>Pasidalijamasis valdymas</i>	1 876	1 465
<i>Tiesioginis valdymas</i>	56	76
<i>Netiesioginis valdymas</i>	15	6
Iš viso	1 947	1 547

Prie šios kategorijos daugiausia priskiriami vykdomieji raštai sumoms išieškoti, kuriuos pateikė Komisija ir pagal kuriuos Komisijos apskaitos sistemoje registruojama išskaita (t. y. atskaitoma) iš paskesnių mokėjimų, siekiant susigrąžinti anksčiau iš bendrojo biudžeto išmokėtas sumas. Susigrąžinimai grindžiami patikrinimais, auditais ar tinkamumo finansuoti analize, todėl šie veiksmai yra svarbūs vykdamas ES biudžetą. Šios operacijos apsaugo ES biudžetą nuo neteisėtų išlaidų ir yra ypač svarbios, nes atlikę auditą Europos Audito Rūmai nustatė reikšmingą iš ES biudžeto vykdomų mokėjimų klaidų lygį – žr. Audito Rūmų metinę ataskaitą, įskaitant operacijų teisėtumo ir tvarkingumo patikinimo pareiškimą.

Į šią sumą įtraukiami ir valstybių narių EŽŪGF paramos gavėjams pateikti vykdomieji raštai sumoms išieškoti, taip pat sukauptų pajamų sąmatų įverčiai nuo praėjusių metų pabaigos iki šių metų.

Į pirmiau pateiktą lentelę įtrauktos sumos yra įplaukos, gautos pateikus vykdomuosius raštus sumoms išieškoti. Dėl šios priežasties šie skaičiai negali parodyti ir neparodo viso taikytų ES biudžeto apsaugos priemonių masto, visų pirma sanglaudos politikos srityje, kurioje veikia specialūs mechanizmai, užtikrinantys finansuoti netinkamų išlaidų finansinių klaidų ištaisymą, dėl kurio daugeliu atvejų vykdomieji raštai sumoms išieškoti nepateikiami. Čia neįtrauktos sumos, susigrąžintos atlikus išlaidų užskaitą, sumos, atgautos atšaukus arba susigrąžinus išankstinio finansavimo sumas.

Pasidalinamojo valdymo principu valdomos susigrąžintos lėšos sudaro didžiąją dalį visos sumos:

Žemės ūkis: EŽŪGF ir kaimo plėtra

Su EŽŪGF ir EŽŪFKP susijusios sumos, priskiriamos prie šios kategorijos ir apskaitomos kaip metų įplaukos, yra tų metų finansinės pataisos ir susigrąžintinos sumos, kurias deklaravo ir per metus susigrąžino valstybės narės, taip pat valstybių narių deklaruotų dėl sukčiavimo ir pažeidimų atvejų metų pabaigoje susigrąžintinų sumų grynasis padidėjimas.

Sanglaudos politika

Pagrindinės sumos, susijusios su sanglaudos politika, apima Komisijos išduotus vykdomuosius raštus siekiant išieškoti ankstesniais metais neteisingai patirtas išlaidas ir atskaitymus nuo išlaidų, atėmus sukauptų pajamų sumažėjimą metų pabaigoje.

3.6. KITOS ĮPLAUKOS IŠ NEPREKYBINIŲ OPERACIJŲ

mln. EUR

	2016	2015
<i>Biudžeto koregavimas</i>	1 956	984
<i>Darbuotojų mokesčiai ir įmokos</i>	1 189	1 115
<i>Trečiųjų šalių įnašai</i>	953	946
<i>Valstybių narių įnašai išorės pagalbai</i>	732	0
<i>Turto perdavimas</i>	147	197
<i>Atidėjinių koregavimas</i>	14	71
<i>Žemės ūkio mokesčiai</i>	5	814
<i>Kita</i>	744	939
Iš viso	5 740	5 067

Biudžeto koregavimai apima 2015 m. biudžeto perteklių (1 349 mln. EUR), kuris valstybėms narėms gražinamas netiesiogiai, atskaitant nuosavų išteklių sumas, kurias jos turi pervesti ES kitais metais, – taigi tai yra 2016 m. įplaukos.

Įplaukos iš darbuotojų mokesčių ir įmokų daugiausia susidaro atlikus atskaitymus iš darbuotojų darbo užmokesčių ir yra skirstomos į dvi esmines sumas – darbuotojų pensijų įmokas ir pajamų mokesčius.

Trečiųjų šalių įnašai – tai ELPA šalių ir narystės siekiančių šalių įnašai.

Išorės pagalbai skirtus valstybių narių įnašaus daugiausia sudaro sumos, gautos Pabėgėlių Turkijoje rėmimo priemonei sukurti.

Įplaukos iš turto perdavimo yra daugiausia susijusios su programos „Copernicus“ (anksčiau vadintos GMES) palydovų perdavimu iš Europos kosmoso agentūros (ESA) Komisijai (žr. 2.2 pastabą). Šis perdavimas pagal ES apskaitos taisykles nėra prekybos operacija ir vyks būsimais likusių šiuo metu statomų „Copernicus“ palydovų veiklos laikotarpiais.

Žemės ūkio mokesčiai yra susiję su pieno mokesčiais, kurie yra rinkos valdymo priemonė, skirta bausti pieno gamintojams, kurie viršija savo referencinius kiekius. Kadangi jie nesusieti su ankstesnėmis Komisijos išmokomis, jie iš esmės laikomi specialios paskirties įplaukomis. Praėjusiais metais didelė pieno mokesčių suma buvo susijusi pirmiausia su 811 mln. EUR papildomu mokesčiu.

ĮPLAUKOS IŠ PREKYBINIŲ OPERACIJŲ

3.7. FINANSINĖS PAJAMOS

mln. EUR

	2016	2015
<i>Palūkanų pajamos, gautos iš:</i>		
<i>išankstinio finansavimo</i>	(0)	9
<i>pavėluotų mokėjimų</i>	108	20
<i>parduoti laikomo finansinio turto</i>	24	56
<i>paskolų</i>	1 446	1 616
<i>pinigai ir pinigų ekvivalentų</i>	6	14
<i>sumažėjusios vertės finansinio turto</i>	9	7
<i>kita</i>	0	0
Palūkanų pajamos	1 592	1 721
Dividendų pajamos	13	8
Realizuotas pelnas iš finansinio turto pardavimo	35	50
Finansinės pajamos iš tikrąja verte vertinamo finansinio turto arba įsipareigojimų kaip pertekliaus arba deficito	0	–
Kitos finansinės pajamos	128	66
Iš viso	1 769	1 846

Paskoloms taikytų palūkanų pajamos yra iš esmės susijusios su paskolomis, suteiktomis finansinei paramai (žr. 2.4.3 pastabą).

3.8. KITOS ĮPLAUKOS IŠ PREKYBOS OPERACIJŲ

mln. EUR

	2016	2015
<i>Užsienio valiutos keitimo pelnas</i>	331	970
<i>Iš mokesčių gaunamos pajamos už paslaugų teikimą</i>	267	358
<i>Iš mokesčių ir įmokų gaunamos pajamos, susijusios su finansinėmis priemonėmis</i>	48	43
<i>Prekių pardavimas</i>	46	43
<i>Su nekilnojamojo turto, įranga ir įrengimais susijusios įplaukos</i>	17	4
<i>Kita</i>	288	145
Iš viso	996	1 562

IŠLAIDOS

3.9. PASIDALIJAMASIS VALDYMAS

mln. EUR

Patirtos valstybių narių	2016	2015
<i>Europos žemės ūkio garantijų fondas</i>	44 152	45 032
<i>Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai ir kitos kaimo plėtros priemonės</i>	12 604	16 376
<i>Europos regioninės plėtros fondas ir Sanglaudos fondas</i>	35 045	38 745
<i>Europos socialinis fondas</i>	9 366	9 849
<i>Kita</i>	1 606	2 380
Iš viso	102 772	112 382

Perėjimu nuo ankstesnio 2007–2013 m. programavimo laikotarpio prie 2014–2020 m. laikotarpio paaiškinamas sanglaudos sričiai skirtų išlaidų sumažėjimas 4,2 mlrd. EUR: kaip ir būtų galima tikėtis, deklaruotos ankstesnio laikotarpio išlaidos mažėja, o išlaidos, susijusios su dabartiniu laikotarpiu, didėja, tačiau tebėra nedidelės. Tai paaiškina ir išlaidų, patirtų įgyvendinant Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) paramą ir kitas kaimo plėtros priemones, sumažėjimą 3,8 mlrd. EUR (taip pat žr. **2.13** pastabą).

Pakategorė „Kita“ iš esmės apima Žuvininkystės ir jūrų reikalų fondą (756 mln. EUR), Prieiglosčio ir migracijos fondą (310 mln. EUR) ir Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondą (178 mln. EUR).

3.10. TIESIOGINIS VALDYMAS

mln. EUR

	2016 m.	2015 m.
<i>Išmokėta Komisijos</i>	9 254	10 089
<i>Išmokėta ES vykdomųjų įstaigų</i>	6 259	5 532
<i>Išmokėta patikos fondų</i>	97	6
Iš viso	15 610	15 626

Šios sumos yra labiausiai susijusios su mokslinių tyrimų įgyvendinimu (7,1 mlrd. EUR) ir tinklų kūrimo programomis (2,0 mlrd. EUR), taip pat su Europos kaimynystės politika (1,0 mlrd. EUR), vystomojo bendradarbiavimo priemonėmis (1,2 mlrd. EUR) ir humanitarine pagalba (0,7 mlrd. EUR).

3.11. NETIESIOGINIS VALDYMAS

mln. EUR

	2016 m.	2015 m.
<i>Patirtos kitų ES agentūrų ir įstaigų</i>	2 547	1 209
<i>Išmokėta trečiųjų šalių</i>	876	905
<i>Išmokėta tarptautinių organizacijų</i>	2 382	2 127
<i>Patirtos kitų subjektų</i>	2 035	2 107
Iš viso	7 840	6 348

3.12. DARBUOTOJŲ IR PENSIJŲ IŠLAIDOS

	mln. EUR	
	2016 m.	2015 m.
<i>Išlaidos darbuotojams</i>	6 074	5 838
<i>Pensijų išlaidos</i>	3 702	4 435
Iš viso	9 776	10 273

Pensijų išlaidos apima tam tikrus pokyčius, atsiradusius atlikus išmokų darbuotojams įsipareigojimų, išskyrus aktuarines prielaidas, aktuarinį vertinimą.

3.13. IŠMOKŲ DARBUOTOJAMS AKTUARINIŲ PRIELAIDŲ POKYČIAI

Į šią išlaidų kategoriją įrašyti 1 mlrd. EUR aktuariniai nuostoliai yra susiję su išmokų darbuotojams įsipareigojimais, pripažintais balanse (žr. **2.9** pastabą).

3.14. FINANSINĖS SĄNAUDOS

	mln. EUR	
	2016 m.	2015 m.
<i>Palūkanų išlaidos:</i>		
<i>Pasiskolintos lėšos</i>	1 440	1 607
<i>Kita</i>	57	21
<i>Finansinė nuoma</i>	67	91
<i>Parduoti laikomo finansinio turto vertės sumažėjimo nuostoliai</i>	40	27
<i>Nuostolis dėl paskolų ir gautinų sumų vertės sumažėjimo</i>	184	174
<i>Realizuotas nuostolis dėl finansinio turto pardavimo</i>	0	3
<i>Nuostolis dėl tikrąja verte vertinamo finansinio turto arba įsipareigojimų, kaip pertekliaus arba deficito</i>	1	–
<i>Kitos finansinės sąnaudos</i>	116	63
Iš viso	1 904	1 986

Su pasiskolintomis lėšomis susijusios palūkanų išlaidos atitinka paskoloms finansinei paramai taikytų palūkanų pajamas (kompensaciniai sandoriai).

3.15. BENDROSIOMS IR ASOCIJUOTOSIOMS ĮMONĖMS TENKANTI REZULTATO DALIS

Remdamasi nuosavybės apskaitos metodu ES į savo finansinės veiklos ataskaitą įtraukia savo bendrųjų ir asocijuotųjų įmonių rezultato dalį (žr. **2.3** pastabą).

3.16. KITOS IŠLAIDOS

mln. EUR

	2016 m.	2015 m.
<i>Administracinės ir IT išlaidos</i>	2 455	2 419
<i>Su nekilnojamuoju turtu, įranga ir įrengimais susijusios išlaidos</i>	1 404	1 304
<i>Atidėjinių koregavimas</i>	685	520
<i>Užsienio valiutos keitimo nuostoliai</i>	505	785
<i>Teisingumo Teismo sumažintos baudos</i>	18	1 137
<i>Kita</i>	419	458
Iš viso	5 486	6 623

Kitų išlaidų sumažėjimas daugiausia susijęs su 2015 m. skirtų baudų nurašymu, Teisingumo Teismui priėmus nubaustai įmonei palankų sprendimą.

Į pakategorę „Su nekilnojamuoju turtu, įranga ir įrengimais susijusios išlaidos“ yra įtraukta 383 mln. EUR (388 mln. EUR 2015 m.) suma, susijusi su veiklos nuoma.

Į administracines ir IT išlaidas yra įtrauktos šios su moksliniais tyrimais ir technologine plėtra susijusios išlaidos:

mln. EUR

	2016	2015
<i>Mokslinių tyrimų sąnaudos</i>	344	384
<i>Nekapitalizuotos technologinės plėtros sąnaudos</i>	88	60
Iš viso	431	443

3.17. SEGMENTŲ ATSKAITOMYBĖ PAGAL DAUGIAMETĖS FINANSINĖS PROGRAMOS (DFP) IŠLAIDŲ KATEGORIJAS

	mln. EUR						
	Pažangus ir integracinis augimas	Tvarus augimas	Saugumas ir pilietybė	Europos vaidmuo pasaulyje	Administravimas	Nepriskirta DFP išlaidų kategorijai *	Iš viso
<i>BNP ištekliai</i>	–	–	–	–	–	95 578	95 578
<i>Tradicioniai nuosavi ištekliai</i>	–	–	–	–	–	20 439	20 439
<i>PVM</i>	–	–	–	–	–	15 859	15 859
<i>Baudos</i>	–	–	–	–	–	3 858	3 858
<i>Išlaidų susigrąžinimas</i>	48	1 871	4	23	–	1	1 947
<i>Kita</i>	785	171	28	105	4 750	(97)	5 740
Išplaukos iš neprekybinių operacijų	834	2 041	32	128	4 750	135 638	143 422
<i>Finansinės išplaukos</i>	87	0	0	21	0	1 661	1 769
<i>Kita</i>	121	(11)	(7)	(5)	307	592	996
Išplaukos iš prekybinių operacijų	208	(11)	(7)	16	307	2 253	2 765
Iš viso išplaukų	1 041	2 030	25	144	5 057	137 891	146 187
<i>Išlaidos, patirtos valstybių narių:</i>							
<i>EŽŪGF</i>	–	(44 152)	–	–	–	–	(44 152)
<i>EŽŪFKP ir kitos kaimo plėtros priemonės</i>	–	(12 604)	–	–	–	–	(12 604)
<i>ERPF ir Sanglaudos fondas</i>	(35 045)	–	–	–	–	–	(35 045)
<i>ESF</i>	(9 366)	–	–	–	–	–	(9 366)
<i>Kita</i>	(466)	(754)	(470)	84	–	–	(1 606)
<i>Patirtos EB, vykdomųjų įstaigų ir patikos fondų</i>	(10 143)	(544)	(957)	(3 951)	(50)	34	(15 610)
<i>Patirtos kitų ES agentūrų ir įstaigų</i>	(2 028)	(110)	(662)	(265)	–	518	(2 547)
<i>Patirtos trečiųjų šalių ir tarptautinių organizacijų</i>	(274)	(5)	(188)	(2 792)	–	–	(3 258)
<i>Patirtos kitų subjektų</i>	(1 411)	(16)	(2)	(606)	(0)	–	(2 035)
<i>Darbuotojų ir pensijų išlaidos</i>	(1 593)	(345)	(390)	(575)	(5 968)	(904)	(9 776)
<i>Išmokų darbuotojams aktuarių prielaidų pokyčiai</i>	–	–	–	–	(1 068)	–	(1 068)
<i>Finansinės sąnaudos</i>	(173)	(47)	(1)	(20)	(127)	(1 536)	(1 904)
<i>Bendrosioms ir asocijuotosioms įmonėms tenkanti rezultatų dalis</i>	2	–	–	–	–	–	2
<i>Kitos išlaidos</i>	(1 468)	(83)	(102)	(70)	(3 196)	(566)	(5 486)
Iš viso išlaidų	(61 964)	(58 659)	(2 772)	(8 195)	(10 409)	(2 455)	(144 454)
Ekonominis metų rezultatas	(60 923)	(56 629)	(2 747)	(8 051)	(5 352)	135 436	1 733

* Pakategorė „Nepriskirta DFP išlaidų kategorijai“ apima konsoliduotų subjektų biudžetų vykdymą ir konsolidacijos eliminavimą, nebiudžetines operacijas ir nepaskirstytas programas, kurių sumos nereikšmingos.

Išplaukų ir išlaidų pateikimas pagal DFP išlaidų kategorijas yra grindžiamas sąmata, nes ne visi įsipareigojimai yra susieti su DFP išlaidų kategorija.

4. NEAPIBRĖŽTIEJI ĮSIPAREIGOJIMAI IR TURTAS

4.1. NEAPIBRĖŽTIEJI ĮSIPAREIGOJIMAI

Neapibrėžtieji įsipareigojimai – dėl praeities įvykių galintys atsirasti ES mokėjimų įsipareigojimai arba prisiimti teisiškai privalomi įsipareigojimai, kurie priklausys nuo ES nevisiškai kontroliuojamų būsimų įvykių. Jie daugiausia susiję su suteiktomis finansinėmis garantijomis (paskoloms ir finansinės paramos programoms) ir teisine rizika. Visi neapibrėžtieji įsipareigojimai, išskyrus susijusius su baudomis ir garantijomis, kurias dengia fondai (žr. **2.4.1** pastabą), būtų finansuojami ateityje, jei sueitų jų mokėjimo terminas, iš ES biudžeto (taigi ir iš valstybių narių).

4.1.1. Biudžeto garantijos

mln. EUR

	Viršutinė riba	2016 12 31 Pasirašyta	Išmokėta suma	Viršutinė riba	2015 12 31 Pasirašyta	Išmokėta suma
<i>EIB išorės skolinimo įgaliojimo garantijos</i>	40 645	30 161	21 145	41 764	28 741	19 450
<i>ESIF garantija</i>	16 000	11 245	4 392	16 000	1 252	202
Iš viso	56 645	41 406	25 537	57 764	29 993	19 652

Pirmiau pateiktoje lentelėje nurodomas ES biudžeto pozicijos, susijusios su galimais būsimais mokėjimais, susietais su EIB grupei suteiktomis garantijomis, dydis. Išmokėtos sumos – galutiniams paramos gavėjams jau suteiktos sumos, o pasirašytos sumos apima šias išmokėtas lėšas ir su paramos gavėjais jau pasirašytus susitarimus, pagal kuriuos lėšos dar neišmokėtos. Viršutinė riba reiškia visą garantiją, kurią įsipareigota padengti iš ES, taigi ir iš jos valstybių narių, biudžeto.

EIB išorės skolinimo įgaliojimo garantijos

Garantijos iš ES biudžeto suteikiamos EIB paskoloms, kurias jis pasirašė ir suteikė iš nuosavų išteklių trečiosioms šalims. 2016 m. gruodžio 31 d. negrąžintos paskolos, kurioms taikoma ES garantija, iš viso sudarė 21,1 mlrd. EUR. ES biudžeto garantijos:

- 19 481 mln. EUR (2015 m. – 19 450 mln. EUR) iš Išorės veiksmų garantijų fondo (žr. **2.4.1** pastabą) ir
- 1 664 mln. EUR (2015 m. – 1 987 mln. EUR) tiesiogiai paskoloms, suteiktoms valstybėms narėms iki jų įstojimo į ES.

Be pirmiau nurodytos 21,1 mlrd. EUR neapibrėžtojo įsipareigojimo sumos ES suteikė 309 mln. EUR vertės garantiją negrąžintoms Sirijai suteiktoms paskoloms ir tam suformuoti atidėjiniai (žr. **2.10** pastabą).

Po 2007 m. pasirašytų sutarčių atveju ES išorės skolinimo įgaliojimo garantija, susijusi su EIB suteiktomis paskolomis, negali viršyti 65 % neapmokėtos sumos (2007–2013 m. ir 2014–2020 m. laikotarpiai). Iki 2007 m. pasirašytų susitarimų atveju ES garantija negali viršyti patvirtintų kredito linijų viršutinės ribos procentinės dalies, kuri daugeliu atvejų yra 65 %, bet gali būti ir 70 %, 75 % arba 100 %. Nepasiekus šios viršutinės ribos, ES garantija taikoma visai sumai.

Tačiau tam, kad būtų galima nurodyti didžiausią ES su rizika susijusią poziciją 2016 m. gruodžio 31 d., reikia įtraukti ir paskolas, kurias leista pasirašyti, tačiau kurios dar nėra pasirašytos (10,5 mlrd. EUR), ir pasirašytas paskolas, kurių lėšos dar neišmokėtos (9 mlrd. EUR).

Europos strateginių investicijų fondo (EFIS) garantija

ESIF yra iniciatyva, kuria siekiama didinti EIB grupės pajėgumą prisiimti riziką, sudarant sąlygas EIB investuoti ES iki 61 mlrd. EUR. ESIF nėra atskiras juridinis subjektas ar investicinis fondas griežta šių sąvokų prasme. ESIF rizikos rezervas apsaugo EIB nuo galimų nuostolių vykdant apdraustas operacijas. Jį sudaro 5 mlrd. EUR asignavimas iš EIB nuosavo kapitalo ir 16 mlrd. EUR (viršutinės ribos suma) ES biudžeto garantija. Siekiama, kad papildomas valstybių narių finansavimas, nacionaliniai skatinamojo finansavimo bankai ir privatūs investuotojai iš viso sutelktų 315 mlrd. EUR investicijų ES.

ESIF operacijos vykdomos pagal dvi linijas: EIB įgyvendinamą infrastruktūros ir inovacijų liniją (II liniją) (ES garantija sudarė 13 mlrd. EUR) ir EIF įgyvendinamą MVĮ liniją (MVĮ liniją) (ES garantija siekė 3 mlrd. EUR). Abi šios linijos turės skolos portfelį ir nuosavo kapitalo portfelį. EIF vykdo veiklą pagal susitarimą su EIB, remdamasis EIB garantija, kuriai pačiai taikoma priešpriešinė ES garantija.

Kad būtų galima pasinaudoti ES garantija, ESIF įgyvendinimą prižiūri valdančioji taryba, kuri veikia bendru sutarimu ir kurią sudaro keturi nariai, tris iš kurių paskiria Komisija, o vieną – EIB. Valdančioji taryba investicinių sprendimų nepriima.

ES ir EIB tenka konkrečios atskiros funkcijos ESIF veikloje. ESIF yra įsteigtas kaip EIB dalis, o šis finansuoja operacijas (skolos ir nuosavo kapitalo investicijas) ir tuo tikslu skolinasi reikalingas lėšas kapitalo rinkose. Pagal II liniją EIB savarankiškai priima investicinius sprendimus ir valdo operacijas laikydamasis tokių pačių taisyklių ir procedūrų, kokias taiko savo paties (rizikos) operacijoms. Siekiant užtikrinti, kad ESIF investicijos būtų orientuotos į konkretų tikslą –spręsti rinkos nepakankamumo problemas, kurios trukdo investicijoms ES, ir kad jos atitiktų reikalavimus ES garantijos apsaugai gauti, sukurta specialiai tam skirta valdymo struktūra. Iš nepriklausomų ekspertų sudarytas investicijų komitetas nagrinėja kiekvieną EIB siūlomą projektą, kad nustatytų, ar jis atitinka reikalavimus ES garantijai gauti. Patvirtinus, kad operacija atitinka reikalavimus ir gali būti ESIF garantuojama operacija, priimamas sprendimas vykdyti projektą, kuris valdomas laikantis įprasto EIB projekto ciklo ir valdymo proceso.

ES vaidmuo – suteikti ES biudžeto garantiją daliai galimų nuostolių, kuriuos EIB gali patirti dėl savo investicijų į skolos ir nuosavo kapitalo priemones. Todėl ES nesikiša į ESIF operacijų atranką ir valdymą, neinvestuoja lėšų į ESIF operacijas ir nėra tiesioginė garantuojamų priemonių sandorio šalis. Kadangi netenkinami kontrolės kriterijai ir ES apskaitos taisyklių (ir TVSAS) apskaitos reikalavimai dėl konsolidavimo, susijęs turtas nėra apskaitomas ES konsoliduotosiose metinėse finansinėse ataskaitose.

ES garantijos viršutinės ribos suma niekada negali būti didesnė negu 16 mlrd. EUR ir bendros grynosios išmokos iš ES biudžeto negali viršyti šios sumos. ES garantijos mokėjimus vykdydys ESIF garantijų fondas (žr. **2.4.1** pastabą). 2016 m. pabaigoje garantijų fondo turtas iš viso siekė 1 mlrd. EUR, dar 2,4 mlrd. EUR įsipareigota skirti, tačiau ši suma dar neišmokėta ir įtraukta į **5.1** pastaboje nurodytą neįvykdyto įsipareigojimo sumą.

ES garantija, suteikta EIB grupei pagal ESIF, apskaitoma kaip finansinis garantijos įsipareigojimas skolos portfelio atžvilgiu ir kaip neapibrėžtasis įsipareigojimas skolos ir nuosavo kapitalo portfelių atžvilgiu. Kadangi garantuojamas investicijas finansuoja ir kontroliuoja EIB, susijęs finansinis turtas nėra apskaitomas ES konsoliduotosiose metinėse ataskaitose.

Pagal ESIF II linijos skolos portfelį ES garantija padengia pirmąją EIB sutartyje numatytą finansavimo operacijų portfelio nuostolių dalį, kurią sudaro daugiausia standartinės paskolos ir garantijos. ES garantija pasinaudojama tuomet, kai suėjus terminui skolininkas negali atlikti mokėjimo, arba skolos restruktūrizavimo atveju. Už ES garantiją atlyginama proporcingai ES prisiimtai rizikai ir tai atliekama tarp EIB ir ES paskirstant su rizika susijusias įplaukas, EIB gautas iš garantuotų operacijų. ES įplaukos pirmiausia turėtų padengti nuostolius, patirtus dėl operacijų su garantija. Todėl ES garantija apskaitoma kaip finansinis garantijos įsipareigojimas ir pirminio pripažinimo metu vertinama tikrąja verte, kuri yra grynoji dabartinė gautinų įmokų (ES įplaukų) vertė. Vėlesnių balansų datomis finansinis garantijos įsipareigojimas vertinamas didesne iš šių verčių – tikėtinų nuostolių arba pradine pripažinimo suma atėmus, kai tinkama, sukaupią įplaukų amortizaciją. Finansinis garantijos įsipareigojimas pateikiamas atėmus dar tik gautinas ES įplaukas; 2016 m. gruodžio 31 d. jis buvo lygus nuliui (žr. **2.11.3** pastabą).

Iš ESIF II linijos nuosavo kapitalo portfelio, kurį sudaro tiesioginis dalyvavimas valdant nuosavą arba kvaziniuosavą kapitalą arba subordinuotosios paskolos, EIB investuoja *pari passu* savo rizika ir ES rizika. Todėl ES garantuotų investicijų į nuosavą kapitalą dalies atžvilgiu ES garantija padengia neigiamus vertės patikslinimus (nerealizuotus nuostolius) kiekvieną balanso datą, realizuotus nuostolius investicijų likvidavimo atveju ir EIB finansavimo išlaidas. Tai atvejais, kai investicijos, kuriai anksčiau buvo taikomas neigiamas vertės koregavimas, vertė vėlesnėmis ataskaitinėmis datomis padidėja, EIB grąžina Europos Sąjungai iki pradinės investicijos sąnaudų sumos. Investicijų likvidavimo metu ES taip pat turi teisę gauti pelną iš investicijos, viršijančios pradinės sąnaudas. Už ES garantiją atlyginama iš įplaukų, kurias EIB gavo iš garantuotų operacijų, įskaitant palūkanas, dividendus ir realizuotą pelną. Atsiskaitymas tarp ES ir EIB vykdomas kartą per metus, atskaičius nuostolius ir įplaukas. 2016 m. gruodžio 31 d. pagal II linijos nuosavo kapitalo portfelį į ES garantuotas operacijas buvo investuota 35,7 mln. EUR; ši suma įrašyta kaip neapibrėžtasis įsipareigojimas.

MVĮ linijos nuosavo kapitalo portfelis atsirado tik 2016 m. ir sumos buvo nedidelės. Apskaitos pareigūnas, pasikonsultavęs su ES patariamąja ekspertų grupe apskaitos standartų klausimais, nustatys kai apskaityti nuosavo kapitalo operacijas. EIF investavo 5 mln. EUR ir 2016 m. gruodžio 31 d. jie yra parodyti kaip neapibrėžtasis įsipareigojimas.

Į pirmiau nurodytus neapibrėžtuosius įsipareigojimus įeina programų COSME ir „Horizontas 2020“ operacijos, kurioms taikoma ESIF ES garantija pagal MVĮ linijos skolų portfelį.

4.1.2. Su finansine parama susijusios garantijos (skolinimosi ir skolinimo veikla)

mln. EUR

	2016 12 31			2015 12 31		
	Panaudota	Nepanaudota	Iš viso	Panaudota	Nepanaudota	Iš viso
		a			a	
EFSM	47 456	–	47 456	47 509	–	47 509
Mokėjimų balansas	4 272	–	4 272	5 811	–	5 811
Makrofinansinė parama	2 964	1 313	4 277	3 024	1 323	4 347
Euratomas	252	300	552	301	300	601
Iš viso	54 944	1 613	56 557	56 645	1 623	58 268

Garantijos iš ES biudžeto suteikiamos atliekant kompensacinius sandorius Komisijos pasiskolintoms sumoms siekiant finansuoti skolinimą valstybėms narėms ir ES nepriklausančioms valstybėms (taip pat žr. 6 pastabą). Šios pasiskolintos sumos ES balanse jau pripažintos kaip įsipareigojimai (išsamesnė informacija pateikiama 2.11.1 pastaboje). Tačiau, jei būtų nevykdomi įsipareigojimai, susiję su kompensacinėmis paskolomis, suteiktomis naudojant šias pasiskolintas lėšas, remiantis Tarybos reglamento 609/2014 14 straipsniu, iš ES biudžeto turėtų būti padengtos visos išlaidos, susijusios su negrąžinta suma:

- pasiskolintos lėšos šioms paskoloms, išmokamoms pagal EFSM, užtikrinamos vien ES biudžeto garantijomis;
- pasiskolintos lėšos mokėjimų balanso paskoloms garantuojamos vien ES biudžeto garantijomis;
- MFP paskolos visų pirma yra užtikrinamos Išorės veiksmų garantijų fondo garantijomis (žr. 2.4.1 pastabą) ir tada ES biudžeto garantijomis ir
- trečiųjų šalių suteiktomis garantijomis pirmiausia padengiama visa negrąžintų Euratomo paskolų suma. Garantijų fondas padengs išorės skolinimo sumas, jei trečiųjų šalių garantijų tam nepakaktų.

Likviduojamos EAPB iš pasiskolintų lėšų suteiktos paskolos nėra padengtos ES biudžeto garantija. Jos yra padengtos likviduojamos EAPB finansiniu turtu (žr. 2.4.1 pastabą).

4.1.3. ES finansinėms priemonėms suteiktos garantijos

mln. EUR

	2016 12 31	2015 12 31
Programa „Horizontas 2020“	921	459
Rizikos pasidalijimo finansinė priemonė	711	845
Europos infrastruktūros tinklų priemonė	465	429
Kita	3	16
Iš viso	2 101	1 749

* Ankstesnių metų sumos siejamos su Projektų obligacijų iniciatyva ir Paskolų garantijų priemone TEN-T projektams. 2016 m. šios dvi priemonės buvo sujungtos į Europos infrastruktūros tinklų priemonę.

Kaip nurodyta FR 140 straipsnio 3 dalyje, su finansine priemone susijusios biudžeto išlaidos ir ES finansinė atsakomybė jokių būdu neviršija tai priemonei paskirto atitinkamo biudžetinio įsipareigojimo sumos, taip pašalinant neapibrėžtųjų įsipareigojimų biudžete galimybę. Iš tiesų tai reiškia, kad šie įsipareigojimai turi atitiktinį įrašą balanso turto pusėje arba juos padengia į apskaitą dar neįtraukti neįvykdyti biudžetiniai įsipareigojimai. Pirmiau pateikti neapibrėžtieji įsipareigojimai yra nurodyti atėmus finansinius atidėjinius šioms priemonėms (žr. 2.10 pastabą).

4.1.4. Teismo bylos

mln. EUR

	2016 12 31	2015 12 31
Baudos	1 834	3 951
Žemės ūkis	1 711	1 377
Sanglaudos politika	3	3
Kita	600	795
Iš viso	4 148	6 125

Baudos

Šios sumos susijusios su Komisijos paskirtomis baudomis už konkurencijos taisyklių pažeidimą, kurias laikinai sumokėjo bendrovės, kurioms skirtos baudos, kaip numatyta FR taikymo taisyklių 90 straipsnio 1 dalyje, ir dėl kurių buvo pateiktas apeliacinis skundas arba nežinoma, ar apeliacinis skundas bus teikiamas. Neapibrėžtieji įsipareigojimai išliks tol, kol su šia byla susijęs Teisingumo Teismo sprendimas taps galutiniu arba kol nepasibaigs apskundimo terminas. Iš laikinų mokėjimų uždirbtos palūkanos įtrauktos į ekonominį metų rezultatą ir taip pat parodytos kaip neapibrėžtasis įsipareigojimas, siekiant parodyti Komisijos nuosavybės teisės į šias sumas neapibrėžtumą.

Jei ES pralaimėtų kurią nors iš šių bylų, susijusių su skirtomis baudomis, iš ES biudžeto nieko mokėti nereikėtų, nes baudos jau buvo laikinai sumokėtos ir šie pinigai yra laikomi arba specialiose banko sąskaitose (žr. **2.8** pastabą), arba šiuo tikslu įsteigta BUFI fonde (žr. **2.4.1** pastabą). Baudų suma pripažįstama kaip biudžeto įplaukos tik kai jos tampa galutinės (FR 83 straipsnis).

Žemės ūkis

Tai yra neapibrėžtieji įsipareigojimai valstybėms narėms, kurie siejami su EŽŪGF sprendimais dėl atitikties, kaimo plėtros ir pasirengimo narystei finansinių pataisų, kol nepriimtas Teisingumo Teismo sprendimas. Įsipareigojimo galutinės sumos ir metų, kuriais jis po sėkmingų apeliacinių skundų bus nuskaitytas iš biudžeto, nustatymas priklausys nuo Teisingumo Teismo procedūros trukmės.

Sanglaudos politika

Tai yra neapibrėžtieji įsipareigojimai valstybėms narėms kartu su ieškiniais pagal sanglaudos politiką, kol nenustatyta žodinio bylos nagrinėjimo data arba nepriimtas Teisingumo Teismo sprendimas.

Kitos teismo bylos

Ši išlaidų kategorija susijusi su šiuo metu ES pateiktais ieškiniais padengti nuostolius, kitais teisiniais ginčais ir numatytomis teisinėmis išlaidomis. Reikėtų pažymėti, kad ieškinyje dėl žalos atlyginimo pagal EB sutarties 288 straipsnį pareiškėjas turi įrodyti, kad institucija padarė pakankamai sunkų teisinės normos, kuria asmenims suteikiamos teisės, pažeidimą, kad ieškovas patyrė realią žalą ir kad yra tiesioginis priežastinis ryšys tarp neteisėto veiksmo ir žalos.

4.2. NEAPIBRĖŽTASIS TURTAS

mln. EUR

	2016 12 31	2015 12 31
Gautos garantijos:		
Įvykdymo garantijos	369	398
Kitos garantijos	28	27
Kitas neapibrėžtasis turtas	34	48
Iš viso	431	474

Įvykdymo garantijų reikalaujama siekiant užtikrinti, kad ES lėšų gavėjai įvykdytų savo sutartyse su ES numatytus įsipareigojimus.

5. BIUDŽETINIAI IR TEISINIAI ĮSIPAREIGOJIMAI

Šioje pastaboje pateikiama informacija apie biudžeto procedūrą ir būsimus finansavimo poreikius, o ne apie įsipareigojimus 2016 m. gruodžio 31 d.

Daugiamete finansine programa (DFP), dėl kurios susitarė valstybės narės, apibrėžiamos programos ir nustatomos įsipareigojimų asignavimų išlaidų kategorijų viršutinės ribos ir bendra mokėjimų asignavimų suma, kurios neviršydamas ES gali prisiimti biudžetinius ir teisinius įsipareigojimus ir atlikti mokėjimus per 7 metų laikotarpį (žr. **1.1** lentelę biudžeto vykdymo ataskaitų pastabose).

DFP viršutinės ribas patvirtino Taryba (valstybės narės) Europos Parlamentui pritarus, o Reglamento 1306/2013 dėl BŽŪP finansavimo 16 straipsnyje tiesiogiai susiejama EŽŪGF išlaidų metinė viršutinė riba ir DFP reglamentas. Europos Parlamentas ir Taryba taip pat priėmė atitinkamus pagrindinius teisės aktus dėl EŽŪGF išlaidų, kuriuose nustatytos kiekvienos valstybės narės išlaidos visam 2014–2020 m. laikotarpiui.

Teisiniai įsipareigojimai atitinka pasirašytas programas, projektus, susitarimus arba sutartis, todėl yra teisiškai privalomi Europos Sąjungai. Teisinis įsipareigojimas – tai veiksmas, kuriuo leidimus suteikiantis pareigūnas prisiima arba nustato įsipareigojimą (skirtą ES), dėl kurio yra mokamos lėšos (FR 85 straipsnis).

Biudžetinis įsipareigojimas yra iš esmės prisiimamas prieš teisinį įsipareigojimą, tačiau kai kurių daugiamečių programų ir (arba) projektų atveju yra priešingai: atitinkami biudžetiniai įsipareigojimai vykdomi per kelerius metus kasmetinėmis išmokų dalimis, jei taip numatyta pagrindiniame teisės akte. Pavyzdžiui, sanglaudos politikos atveju, Bendrųjų nuostatų reglamento (BNR) (Reglamentas (ES) Nr. 1303/2013) 76 straipsnyje numatyta, kad Komisijos sprendimas, kuriuo patvirtinama programa, yra teisinis įsipareigojimas, kaip jis suprantamas Finansiniame reglamente, tačiau Sąjungos biudžetiniai įsipareigojimai dėl kiekvienos programos 2014 m. sausio 1 d.–2020 m. gruodžio 31 d. laikotarpiu vykdomi kiekvienam fondui skirtomis metinėmis išmokomis. Panašių nuostatų gali būti ir kituose teisiniuose pagrinduose. Dėl šios priežasties gali būti sumų, kurias ES teisiškai įsipareigojo sumokėti, tačiau biudžetinio įsipareigojimo dar nepriėmė (žr. **5.2** ir **5.3** pastabas).

Jei biudžetinis įsipareigojimas jau prisiimtas, tačiau paskesni mokėjimai dar neatlikti, neįvykdytų įsipareigojimų suma vadinama neįvykdytais įsipareigojimais. Jie gali būti susiję su programomis arba projektais, kurie dažnai būna daugiamečiai, ir dėl kurių buvo pasirašytos sutartys, tačiau jos dar nėra (visiškai) įvykdytos. Jie reiškia būsimų metų mokėjimų įsipareigojimus. Dalis bendros neišmokėtos sumos (neįvykdytų įsipareigojimų) jau buvo įtraukta į apskaitą ir balanse pripažinta kaip įsipareigojimas (žr. **2.12** ir **2.13** pastabas). Šios išlaidos apskaičiuojamos remiantis gautais prašymais kompensuoti išlaidas ir (arba) sąskaitomis faktūromis ir apytikriai apskaičiuotomis programos arba projekto įgyvendinimo išlaidomis, jei ES dar nebuvo pateikta jokių prašymų (žr. **5.1** pastabą). Įsipareigojimo pripažinimas balanse panaikinamas atlikus su neįvykdytais įsipareigojimais susijusius mokėjimus po 2016 m. gruodžio 31 d. Dar neįtraukta į apskaitą neįvykdytų įsipareigojimų dalis neįtraukiama į įsipareigojimus, o nurodoma toliau.

Taigi, toliau nurodomos sumos 2016 m. gruodžio 31 d., kurias ES įsipareigojo sumokėti vykdydama sutartinius susitarimus ir kurias dėl to numatoma finansuoti iš būsimų ES biudžetų.

mlyn. EUR

	Pastaba	2016 12 31	2015 12 31
<i>Į apskaitą dar neįtraukti neįvykdyti biudžetiniai įsipareigojimai</i>	5.1	189 881	177 477
<i>Pagal pasidalijamojo valdymo principą ir dabartinę DFP prisiimti teisiniai įsipareigojimai, kurie dar neįvykdomi</i>	5.2	276 351	338 755
<i>Reikšmingi teisiniai įsipareigojimai kitose srityse</i>	5.3	22 275	19 098
Iš viso		488 507	535 329

5.1. Į APSKAITĄ DAR NEĮTRAUKTI NEĮVYKDYTI BIUDŽETINIAI ĮSIPAREIGOJIMAI

mln. EUR

	2016 12 31	2015 12 31
Į apskaitą dar neįtraukti neįvykdyti biudžetiniai įsipareigojimai	189 881	177 477

Nurodyta suma (238 759 mln. EUR) yra neįvykdytas biudžetinis įsipareigojimas, atėmus susijusias sumas, kurios balanse buvo nurodytos kaip įsipareigojimai, o finansinės veiklos ataskaitoje – kaip išlaidos. Neįvykdytas biudžetinis įsipareigojimas yra suma, kurią sudaro nepanaudotų įsipareigojimų, pagal kuriuos dar neatlikti mokėjimai ir (arba) panaikinimai, suma. Kaip paaiškinta pirmiau, tai įprasta daugiamečių programų pasekmė.

Reikėtų pažymėti, kad 2016 m. gruodžio 31 d. nesumokėti išankstinio finansavimo avansai iš viso sudarė 45,5 mlrd. EUR (žr. **2.5** pastabą). Tai reiškia biudžetinius įsipareigojimus, kurie buvo sumokėti, taip sumažinant neįvykdytus įsipareigojimus, tačiau sumokėtos sumos vis tiek yra laikomos priklausančiomis ES, o ne paramos gavėjui, kol neįvykdomi sutartiniai įsipareigojimai. Todėl jie yra kaip pirmiau nurodyti neįvykdyti įsipareigojimai – dar neįtraukti į apskaitą.

5.2. PAGAL PASIDALIJAMOJO VALDYMO PRINCIPĄ IR DABARTINĘ DFP PRISIIMTI TEISINIAI ĮSIPAREIGOJIMAI, KURIE DAR NEVYKDOMI

mln. EUR

Fondai	2014–2020 m. finansinė programa (A)	Prisiimti teisiniai įsipareigojimai (B)	Biudžeto įsipareigojimai (C)	Įsipareigojimų panaikinimai (D)	Pagal DFP skirtas biudžetas (=A-C)	Teisiniai įsipareigojimai atėmus biudžetinius įsipareigojimus (= B - C + D)
Europos regioninės plėtros fondas ir Sanglaudos fondas	262 058	262 058	102 172	–	159 886	159 886
Europos socialinis fondas	91 991	91 991	38 418	–	53 573	53 573
Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondas	3 814	3 814	1 570	–	2 244	2 244
1B IŠLAIDŲ KATEGORIJA. SANGLAUDOS POLITIKOS FONDAI	357 862	357 862	142 160	–	215 702	215 702
Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai	99 348	99 348	42 064	–	57 284	57 284
Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondas	5 749	5 749	2 392	–	3 358	3 358
2 IŠLAIDŲ KATEGORIJA. GAMTOS IŠTEKLIAI	105 097	105 097	44 455	–	60 641	60 641
Prieglobsčio ir migracijos fondas	3 607	1 977	1 970	–	1 637	7
Vidaus saugumo fondas	2 195	981	981	–	1 214	0
3 IŠLAIDŲ KATEGORIJA. SAUGUMAS IR PILIETYBĖ	5 802	2 958	2 951	–	2 851	7
Iš viso	468 761	465 917	189 566	–	279 195	276 351

Tai teisiniai įsipareigojimai, kuriuos ES įsipareigojo sumokėti, kai patvirtino veiksmų programas, susijusias su pasidalijamuoju valdymu. Komisijos sprendimas, kuriuo patvirtinama veiksmų programa, yra finansavimo sprendimas pagal FR 84 straipsnį, ir pranešus apie jį susijusiai valstybei narei jis tampa teisiniu įsipareigojimu pagal tą reglamentą.

Bendrųjų nuostatų reglamento (BNR) 76 straipsnyje Europos struktūriniams ir investicijų fondams (ESI fondams) nustatyta:

„Sąjungos biudžetiniai įsipareigojimai dėl kiekvienos programos 2014 m. sausio 1 d.–2020 m. gruodžio 31 d. laikotarpiu vykdomi kiekvienam fondui skirtomis metinėmis išmokomis. Biudžetiniai įsipareigojimai,

susiję su kiekvienos programos veiklos lėšų rezervu, vykdomi atskirai nuo likusių programai skirtų asignavimų."

Pirmiau pateiktos lentelės A skiltyje nurodytas visas DFP biudžetas ir teisiniai įsipareigojimai, kurių atžvilgiu dar neprisiimti biudžetiniai įsipareigojimai, ir, informavimo tikslais, didžiausi įsipareigojimai, susiję su 2014–2020 m. DFP 1B, 2 ir 3 išlaidų kategorijose numatytomis viršutinėmis ribomis. Taigi, šie teisiniai įsipareigojimai reiškia nesumokėtas sumas, kurias ES įsipareigojo sumokėti po 2016 m. gruodžio 31 d. B skiltyje nurodyti Komisijos metų pabaigoje prisiimti teisiniai įsipareigojimai, o C skiltyje – biudžetiniai įsipareigojimai metų pabaigoje, susiję su tais teisiniais įsipareigojimais. 2016 m. gruodžio 31 d. jokie įsipareigojimai nebuvo panaikinti (D skiltis).

5.3. REIKŠMINGI TEISINIAI ĮSIPAREIGOJIMAI KITOSE SRITYSE

	mln. EUR	
	2016 12 31	2015 12 31
<i>Europos infrastruktūros tinklų priemonė</i>	13 799	10 051
<i>Programa „Copernicus“</i>	2 393	2 939
<i>ITER</i>	1 891	2 022
<i>GALILEO</i>	523	124
<i>Žuvininkystės susitarimai</i>	247	373
<i>Veiklos nuomos įsipareigojimai</i>	2 419	2 511
<i>Kiti sutartiniai įsipareigojimai</i>	1 003	1 079
Iš viso	22 275	19 098

Šios sumos reiškia ilgalaikius teisinius įsipareigojimus, kurie metų pabaigoje dar nebuvo padengti biudžetiniais įsipareigojimų asignavimais. Šie privalomi įsipareigojimai bus įtraukti į būsimų metų biudžetus kaip metinės įmokos ir sumokėti.

Pagal FR 85 straipsnio 4 dalį tam tikros svarbios programos (žr. toliau) gali būti vykdomos naudojant metines įmokas. Tai leidžia ES prisiimti teisinius įsipareigojimus (pasirašyti dotacijos susitarimus, įgaliojimo susitarimus ir viešojo pirkimo sutartis), viršijančius turimus konkrečių metų įsipareigojimų asignavimus. Todėl jau gali būti įsipareigota skirti didelę dabartinei DFP skirtos asignavimų sumos dalį. Tai visų pirma taikoma šioms programoms:

- Europos infrastruktūros tinklų priemonei;
- programai „Copernicus“;
- ITER; ir
- GALILEO.

Europos infrastruktūros tinklų priemonė (EITP)

Per EITP teikiama finansinė pagalba transeuropiniams tinklams, siekiant remti bendro intereso projektus transporto, telekomunikacijų ir energetikos infrastruktūros sektoriuose. Su EITP programa susiję teisiniai įsipareigojimai EITP transporto kryptiai apima 2014–2020 m. laikotarpį, o EITP energetikos kryptiai – iki 2021 m. Šių įsipareigojimų teisinis pagrindas yra 2013 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1316/2013, kuriuo sukurama Europos infrastruktūros tinklų priemonė ir iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 913/2010 bei panaikinami reglamentai (EB) Nr. 680/2007 ir (EB) Nr. 67/2010 (Tekstas svarbus EEE) (OL L 348, 2013 12 20), kurio 19 straipsnyje nustatyta, kaip naudoti metinės dalis.

Programa „Copernicus“

„Copernicus“ yra Europos Žemės stebėjimo ir stebėsenos programa; dar žr. 2.2 pastabą. Šie įsipareigojimai prisiimti laikotarpiui iki 2020 m. Remdamasi 2014 m. balandžio 3 d. EP ir Tarybos reglamentu (ES) 377/2014 Komisija pasirašė įgaliojimo susitarimus su Europos kosmoso agentūra (EKA), EUMETSAT ir Europos vidutinės trukmės orų prognozės centru. Pagal Reglamento (ES) Nr. 377/2014 8 straipsnį leidžiamos metinės įmokos.

ITER – Tarptautinis termobranduolinis eksperimentinis reaktorius

Šiais įsipareigojimais numatoma padengti būsimus ITER įrenginių finansavimo poreikius iki 2021 m. ES (Euratomas) įnašas į Tarptautinę ITER organizaciją teikiamas per Branduolių sintezės energetikos vystymo agentūrą ir, be kita ko, apima valstybių narių ir Šveicarijos įnašus. Šie įsipareigojimai prišimti pagal 2013 m. gruodžio 13 d. Tarybos sprendimą (Euratomas) 791/2013, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2007/198/Euratomas, įsteigiantis Europos ITER įgyvendinimo ir branduolių sintezės energetikos vystymo bendrąją įmonę, pagal kurį leidžiamos metinės įmokos. ITER buvo sukurtas, kad valdytų ir skatintų eksploatuoti ITER įrenginius, didintų visuomenės supratimą apie branduolio sintezės energiją ir skatintų jos priimtinumą visuomenei ir vykdytų bet kokią kitą veiklą, būtiną savo tikslui pasiekti. Tarptautinės ITER organizacijos darbe dalyvauja ES, Kinija, Indija, Rusija, Pietų Korėja, Japonija ir JAV.

GALILEO

Tai sumos, kurias įsipareigota skirti programai GALILEO pasaulinei navigacijos palydovinei sistemai kurti; dar žr. **2.2** pastabą. Šie įsipareigojimai prišimti laikotarpiui iki 2020 m. Remdamasi 2013 m. gruodžio 11 d. EP ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 1285/2013 (OL L 347/1, 2013 12 20), Komisija pasirašė įgaliojimo susitarimą su EKA. Pagal Reglamento (ES) Nr. 1285/2013 9 straipsnį leidžiamos metinės įmokos.

Žuvininkystės susitarimai

Tai įsipareigojimai, prišimti iki 2020 m. kartu su trečiosiomis šalimis dėl operacijų pagal tarptautinius žuvininkystės susitarimus. Šie įsipareigojimai prišimti pagal Tarybos sprendimus su kiekviena trečiaja šalimi (pvz., 2015 m. spalio 5 d. Tarybos sprendimas (ES) 1894/2015 dėl Europos Sąjungos ir Žaliojo Kyšulio Respublikos protokolo, kuriuo nustatomos Europos bendrijos ir Žaliojo Kyšulio Respublikos žvejybos partnerystės susitarime numatytos žvejybos galimybės ir finansinis įnašas, sudarymo (OL L 277, 2015 10 22)). Tai konkrečios tarptautinės sutartys, kuriose nustatytos daugiametės teisės ir įsipareigojimai.

Veiklos nuomos įsipareigojimai

Mažiausios sumos, kurias įsipareigota sumokėti pagal pagrindines sutartis per likusį šių nuomos sutarčių galiojimo laikotarpį, yra tokios:

mln. EUR

	Būsimos mokėtinos sumos			
	< 1 metai	1–5 metai	> 5 metai	Iš viso
<i>Pastatai</i>	373	1 085	944	2 402
<i>IT medžiaga ir kita įranga</i>	7	10	0	17
Iš viso	380	1 095	944	2 419

Kiti sutartiniai įsipareigojimai

Čia įtrauktos sumos atitinka sumas, kurias įsipareigota sumokėti per sutarčių galiojimo laikotarpį. Svarbiausia čia įtraukta suma yra susijusi su Europos Parlamento statybos sutartimis (276 mln. EUR).

6. FINANSINĖS RIZIKOS VALDYMAS

Toliau nurodyta ES finansinės rizikos valdymo informacija susijusi su:

- Komisijos skolinimosi ir skolinimo veikla, susijusia su finansine parama, vykdoma pasitelkus: EFSM, MBP, MFP ir Euratomo veiksmus ir likviduojamą EAPB;
- išdo operacijomis, kurias atlieka Komisija, kad įvykdytų ES biudžetą, įskaitant baudų surinkimą;
- turtu, turimu biudžeto garantijoms skirtuose fonduose: Išorės veiksmų garantijų fonde ir ESIF garantijų fonde; ir
- finansinėmis priemonėmis, finansuojamomis iš ES biudžeto.

6.1. RIZIKOS RŪŠYS

Rinkos rizika yra rizika, kad dėl rinkos kainų svyravimo svyruos finansinės priemonės tikroji vertė arba pinigų srautai. Rinkos rizika apima ne tik nuostolių, bet ir pelno galimybę. Ją sudaro *valiutos kurso rizika*, *palūkanų normos rizika* ir *kita kainų rizika* (didelės kitos kainų rizikos ES nepatiriama).

- (1) *Valiutos kurso rizika* yra rizika, kad ES operacijų arba investicijų vertę paveiks valiutos kurso pokyčiai. Ši rizika kyla dėl vienos valiutos kainos pokyčio kitos valiutos atžvilgiu.
- (2) *Palūkanų normos rizika* yra galimybė, kad pakilus palūkanų normai sumažės vertybinio popieriaus, visų pirma obligacijos, vertė. Apskritai didėjant palūkanų normai, fiksuotų palūkanų obligacijų kaina mažėja, ir atvirkščiai.

Kredito rizika yra nuostolio rizika, kylanti dėl skolininko arba paskolos gavėjo paskolos arba kito kredito (pagrindinės sumos arba palūkanų arba abiejų) nemokėjimo arba dėl sutartinių įsipareigojimų nevykdymo. Įsipareigojimų nevykdymo atvejai apima mokėjimo vėlavimą, paskolos gavėjo mokėjimų restruktūrizavimą ir bankrotą.

Likvidumo rizika – tai rizika, atsirandanti dėl sunkumų parduoti turtą, pavyzdžiui, tai yra rizika, kad konkretaus vertybinio popieriaus ar turto nebus galima greitai parduoti rinkoje, norint išvengti nuostolių ar siekiant įvykdyti įsipareigojimą.

6.2. RIZIKOS VALDYMO METODAI

Vis labiau ES biudžeto vykdymas priklauso nuo naudojamų veiksmų programos finansinių priemonių. Skirtingai nei tradicinis metodas, pagal kurį biudžetas įgyvendinamas teikiant dotacijas ir subsidijas, šis naujas metodas grindžiamas idėja, kad už kiekvieną iš biudžeto taikant finansines priemones išleistą eurą dėl sverto koeficiento galutinis paramos gavėjas gauna daugiau nei 1 EUR finansinės paramos. Taip naudojant ES biudžetą maksimaliai padidinamas turimų lėšų poveikis. Daugiau informacijos apie susijusias sumas pateikta **2.4** pastaboje.

Paprastai daugumos finansinių priemonių įgyvendinimas yra patikėtas EIB grupei (į kurią įeina EIF) arba kitoms finansų įstaigoms pagal Komisijos ir finansų įstaigos susitarimą. Siekiant užtikrinti tinkamą ES lėšų valdymą ir su jomis susijusių ataskaitų teikimą, į susitarimus, kurie pasirašomi su šiomis finansų įstaigomis, įtraukiamos griežtos tarpininkams taikomos sąlygos ir prievolės. Kai kuriai nors priemonei skiriamas finansinis įnašas, lėšos perduodamos į konkrečiai tam tikslui atidarytą finansų įstaigos banko sąskaitą (t. y. patikos sąskaitą). Priklausomai nuo priemonės finansų įstaiga gali naudoti šioje patikos sąskaitoje esančias lėšas paskoloms teikti, skolos priemonėms leisti, investuoti į nuosavo kapitalo priemones arba reikalavimams mokėti pagal garantiją tenkinti. Paprastai finansinių priemonių pajamos turi būti grąžinamos į ES biudžetą.

Su šiomis finansinėmis priemonėmis susijusiai rizikai taikoma viršutinė riba, kuri nurodoma susitarime dėl šių priemonių ir kurią atitinkanti suma yra įtraukiama į biudžetą kaip numatyta tai priemonei. Kadangi Komisijai dažnai tenka prisiimti pirmojo nuostolio dalį ir kadangi priemonių paskirtis – finansuoti rizikingesnius gavėjus (kuriems sudėtinga gauti finansavimą iš komercinių bankų), tikėtina, kad ES biudžetas patirs tam tikrų nuostolių.

Finansinių priemonių vertinimas

Toliau išvardytų klasių finansinis turtas ir įsipareigojimai nėra vertinami tikrąja verte: pinigai ir pinigų ekvivalentai, paskolos, iš prekybos gautinos sumos ir neprekybinės susigrąžintinos sumos ir kiti finansiniai įsipareigojimai, vertinami amortizuota savikaina. To finansinio turto ir įsipareigojimų grynoji turto vertė laikoma pagrįstai artima jų tikrajai vertei.

Skolinimosi ir skolinimo veikla, susijusi su finansine parama

Skolinimosi ir skolinimo operacijas, kaip ir susijusį išdo valdymą, ES vykdo pagal atitinkamus Tarybos ir EP sprendimus, jei taikytina, ir vidaus gaires. Parengti raštiški procedūrų vadovai, apimantys konkrečias sritis, kaip antai: pasiskolintos lėšos, paskolos ir išdo valdymas, kuriuos taiko atitinkami veiklos padaliniai. Paprastai veikla, kuria kompensuojami palūkanų normų pokyčiai ir užsienio valiutos kurso pokyčiai (apsidraudimo veikla), nevykdoma, kadangi skolinimo operacijos dažniausiai finansuojamos kompensacinėmis skolinimosi operacijomis, kurios nesukuria atvirų palūkanų normų arba valiutos pozicijų. Nuolatos tikrinama, ar naudojamos kompensacinio poveikio.

Iždas

Komisijos išdo operacijų valdymo taisyklės ir principai išdėstyti Tarybos reglamente Nr. 609/2014 (iš dalies pakeistame Tarybos reglamentu ir 804/2016) ir Finansų reglamente bei jo taikymo taisyklėse.

Remiantis pirmiau nurodytais reglamentais, taikomi šie pagrindiniai principai:

- Valstybės narės moka nuosavus išteklius į sąskaitas, šiuo tikslu Komisijos vardu atidarytas išde arba nacionaliniame centriniame banke. Komisija gali naudotis šiomis sąskaitomis tik siekdama patenkinti savo grynųjų pinigų poreikius.
- Valstybės narės moka nuosavus išteklius nacionalinėmis valiutomis, o Komisijos mokėjimai daugiausia atliekami eurai.
- Komisijos vardu atidarytų banko sąskaitų pereinoti negalima. Šis apribojimas netaikomas Komisijos nuosavų išteklių sąskaitoms įsipareigojimų nevykdymo atveju, kai paskolų sutartis pasirašyta arba joms suteikta garantija pagal ES Tarybos reglamentus ir sprendimus ir tam tikromis sąlygomis tuo atveju, kai grynųjų pinigų poreikiai viršija sąskaitose esančias lėšas.
- Bankų sąskaitose ne eurai laikomų lėšų likučiai panaudojami mokėjimams tomis pačiomis valiutomis arba periodiškai perskaičiuojami eurai.

Be nuosavų išteklių sąskaitų, Komisija yra atidariusi kitas banko sąskaitas centriniuose ir komerciniuose bankuose, kad galėtų atlikti mokėjimus ir gauti kitokias įplaukas nei valstybių narių įnašai į biudžetą.

Išdo ir mokėjimo operacijos yra itin automatizuotos ir atliekamos naudojantis šiuolaikinėmis informacinėmis sistemomis. Siekiant garantuoti sistemos saugumą ir užtikrinti pareigų atskyrimą pagal Finansinį reglamentą, taikomos specialios procedūros, Komisijos vidaus kontrolės standartai ir audito principai.

Raštišku gairių ir procedūrų rinkiniu reguliuojamas Komisijos išdo ir mokėjimo operacijų valdymas, siekiant riboti veiklos ir finansinę riziką bei užtikrinti tinkamą kontrolės lygį. Šios gairės ir procedūros apima įvairius operacijų aspektus (pavyzdžiui: mokėjimo atlikimą ir grynųjų pinigų valdymą, pinigų srautų prognozavimą, veiklos tęstinumą ir t. t.) ir reguliariai tikrinama, kaip jų laikomasi. Be to, Biudžeto generalinis direktoratas ir Ekonomikos ir finansų reikalų generalinis direktoratas tarpusavyje keičiasi informacija apie rizikos valdymą ir geriausios praktikos pavyzdžius.

Baudos

Laikinai surinktų baudų: indėliai

Iki 2010 m. gautos sumos lieka bankų, kurie specialiai atrenkami laikinai surinktoms baudoms laikyti, sąskaitose. Bankų atranka vykdoma laikantis konkurso tvarkos, nustatytos Finansiniame reglamente. Lėšų laikymą konkrečiuose bankuose lemia vidaus rizikos valdymo politika, pagal kurią nustatomi kredito reitingo reikalavimai ir lėšų sumos, kurias galima laikyti, proporcingai sandorio šalies nuosavybei. Nustatoma ir vertinama finansinė ir veiklos rizika, taip pat reguliariai tikrinama, kaip laikomasi vidaus politikos ir procedūrų.

Laikiniai surinktų baudų: BUFI portfelis

Nuo 2010 m. skirtos ir laikinai surinktos baudos investuojamos į specialiai sukurta BUFI fondą. Pagrindiniai fondo tikslai – mažinti su finansų rinkomis susijusią riziką ir sudaryti vienodas sąlygas visiems subjektams, kuriems skirta baudų, suteikiant jiems garantuotą grąžą, apskaičiuotą tuo pačiu pagrindu. Laikiniai surinktų baudų turto valdymą vykdo Komisija, laikydamasi vidaus turto valdymo gairių. Parengti procedūrų vadovai, apimantys konkrečias sritis, kaip antai, išdo valdymas, kuriuos taiko atitinkami veiklos padaliniai. Nustatoma ir vertinama finansinė ir veiklos rizika, taip pat reguliariai tikrinama, kaip laikomasi vidaus gairių ir procedūrų.

Turto valdymo tikslai – investuoti Komisijai laikinai sumokėtas baudas taip, kad:

- a) būtų užtikrinta, kad prireikus lėšomis būtų galima greitai pasinaudoti, ir
- b) būtų siekiama įprastomis aplinkybėmis gauti investicijų grąžą, kuri vidutiniškai būtų lygi BUFI lyginamajam indeksui atėmus patirtas sąnaudas, kartu išlaikant baudų nominaliąją vertę.

Iš esmės investicijos gali būti tik šių kategorijų: terminuotieji indėliai euro zonos valstybių centriniuose bankuose, euro zonos valstybių valstybės skolos valdymo agentūrose, valstybiniuose arba valstybių garantuojamuose bankuose arba viršvalstybinėse institucijose, ir obligacijos, vekseliai ir indėlių sertifikatai, išleisti valstybinių arba viršvalstybinių institucijų.

Banko garantijos

Didelės finansų įstaigų suteiktų garantijų sumos laikomos Komisijoje, kiek tai susiję su baudomis, kurias ji skiria ES konkurencijos taisyklės pažeidusioms bendrovėms (žr. **2.6.1.2** pastabą). Šias garantijas kaip laikinų mokėjimų alternatyvą teikia bendrovės, kurioms skirtos baudos. Garantijos valdomos laikantis vidaus rizikos valdymo politikos. Nustatoma ir vertinama finansinė ir veiklos rizika, taip pat reguliariai tikrinama, kaip laikomasi vidaus politikos ir procedūrų.

Išorės veiksmų garantijų fondas

Garantijų fondo turto valdymo taisyklės ir principai išdėstyti 1994 m. lapkričio 25 d. Europos Komisijos ir EIB konvencijoje ir jos vėlesniuose 1996 m. rugsėjo 17–23 d., 2002 m. gegužės 8 d., 2008 m. vasario 25 d. ir 2010 m. lapkričio 9 d. pakeitimuose. Šis garantijų fondas veiklą vykdo tik eurai. Investicijos atliekamos tik šia valiuta, siekiant išvengti bet kokios užsienio valiutos kurso rizikos. Turto valdymas grindžiamas įprastomis atsargumo taisyklėmis, kurių reikia laikytis vykdant finansinę veiklą. Ypatingas dėmesys turi būti skiriamas rizikos mažinimui ir užtikrinimui, kad valdomą turtą pakankamai greitai būtų galima parduoti arba perleisti, atsižvelgiant į priimtus įsipareigojimus.

ESIF garantijų fondas

ESIF garantijų fondas buvo įkurtas 2015 m. birželio 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2015/1017. Fondo turto valdymo taisyklės ir principai išdėstyti 2016 m. sausio 21 d. Komisijos sprendime C(2016)165. Valdomas turtas turi būti pakankamai likvidus, kad jį būtų galima panaudoti galimiems reikalavimams mokėti pagal garantiją, kartu siekiant tinkamiausio grąžos ir rizikos lygio, kuriam esant taip pat būtų užtikrintas didelis saugumas ir stabilumas.

6.3. VALIUTOS RIZIKA

Metų pabaigoje ES finansinėms priemonėms tenkančios valiutos rizikos grynoji pozicija

mIn. EUR

	USD	GBP	DKK	2016 12 31 SEK	EUR	Kita	Iš viso
Finansinis turtas							
<i>Parduoti laikomas finansinis turtas</i>	228	58	14	42	10 080	21	10 442
<i>Tikraja verte vertinamas finansinis turtas kaip perteklius arba deficitas</i>	(49)	-	-	-	50	-	0
<i>Paskolos*</i>	4	0	-	-	329	10	343
<i>Gautinos ir susigražintinos sumos</i>	1	593	51	81	10 888	8	11 622
<i>Pinigai ir pinigų ekvivalentai</i>	39	2 394	428	1 220	22 387	2 117	28 585
	222	3 045	493	1 342	43 734	2 156	50 993
Finansiniai įsipareigojimai							
<i>Tikraja verte vertinami finansiniai įsipareigojimai kaip perteklius arba deficitas</i>	(100)	-	-	-	100	-	(1)
<i>Mokėtinos sumos</i>	(1)	(5)	(0)	(0)	(39 983)	(16)	(40 005)
	(101)	(5)	(0)	(0)	(39 883)	(16)	(40 005)
Iš viso	121	3 040	493	1 342	3 851	2 140	10 987

mIn. EUR

	USD	GBP	DKK	2015 12 31 SEK	EUR	Kita	Iš viso
Finansinis turtas							
<i>Parduoti laikomas finansinis turtas</i>	81	76	11	8	9 416	28	9 620
<i>Tikraja verte vertinamas finansinis turtas kaip perteklius arba deficitas</i>	-	-	-	-	-	-	-
<i>Paskolos*</i>	5	0	-	-	354	18	377
<i>Gautinos ir susigražintinos sumos</i>	10	542	53	85	9 555	78	10 324
<i>Pinigai ir pinigų ekvivalentai</i>	36	1 785	368	1 287	17 342	853	21 671
	132	2 403	433	1 380	36 667	977	41 992
Finansiniai įsipareigojimai							
<i>Tikraja verte vertinami finansiniai įsipareigojimai kaip perteklius arba deficitas</i>	-	-	-	-	-	-	-
<i>Mokėtinos sumos</i>	(1)	(2)	0	(0)	(32 187)	(1)	(32 191)
	(1)	(2)	0	(0)	(32 187)	(1)	(32 191)
Iš viso	131	2 401	433	1 380	4 480	976	9 801

* Išskyrus kompensacines paskolas finansinei paramai

Jei kitų valiutų atžvilgiu euras būtų sustiprėjęs 10 %, poveikis būtų buvęs toks:

mIn. EUR

	Ekonominis rezultatas			
	USD	GBP	DKK	SEK
2016	(4)	(272)	(43)	(118)
2015	(5)	(212)	(38)	(125)

mIn. EUR

	Grynasis turtas			
	USD	GBP	DKK	SEK
2016 12 31	(7)	(5)	(1)	(4)
2015 12 31	(7)	(7)	(1)	(1)

Jei šių valiutų atžvilgiu euras būtų susilpnėjęs 10 %, poveikis būtų buvęs toks:

mln. EUR

Ekonominis rezultatas				
	USD	GBP	DKK	SEK
2016	5	332	53	145
2015	6	259	47	152

mln. EUR

Grynasis turtas				
	USD	GBP	DKK	SEK
2016 12 31	9	6	2	5
2015 12 31	9	8	1	1

Skolinimosi ir skolinimo veikla, susijusi su finansine parama

Dauguma finansinio turto ir įsipareigojimų išreikšti eurai, todėl užsienio valiutos kurso rizikos ES nėra. Tačiau ES yra suteikusi paskolų JAV doleriais per Euratomo finansinę priemonę, kurios finansuojamos iš skolintos atitinkamos sumos JAV doleriais (kompensacinė operacija). Balanso sudarymo dieną dėl Euratomo užsienio valiutos kurso rizikos ES nebuvo.

Iždas

Nuosavi ištekliai, kuriuos valstybės narės moka ne eurai, laikomi nuosavų išteklių sąskaitose pagal Nuosavų išteklių reglamentą. Jie perskaičiuojami eurai, kai jų reikia mokėjimams atlikti. Šių lėšų valdymo procedūros nustatytos pirmiau nurodytame reglamente. Retais atvejais šios lėšos tiesiogiai naudojamos mokėjimams, kurie bus atliekami ta pačia valiuta, atlikti.

Komerciniuose bankuose Komisija laiko sąskaitas ne euro, bet kitomis ES valiutomis, JAV doleriais ir Šveicarijos frankais, kad galėtų atlikti mokėjimus tomis valiutomis. Šios sąskaitos papildomos atsižvelgiant į atliktinų mokėjimų sumą, todėl jų likučiai yra labai maži ir valiutos kurso rizikos nepatiriama.

Kai įvairios įplaukos (kitokios nei nuosavi ištekliai) gaunamos ne euro, bet kita valiuta, jos pervedamos į Komisijos sąskaitas ta pačia valiuta, jeigu reikia padengti mokėjimus, arba perskaičiuojamos eurai ir pervedamos į sąskaitas eurai. Avansinės sąskaitos ne euro, bet kita valiuta papildomos atsižvelgiant į apskaičiuotus trumpalaikius vietos mokėjimų ta pačia valiuta poreikius. Likučiai šiose sąskaitose laikomi neviršijant atitinkamų viršutinių ribų.

Baudos

Laikini surinktos baudos (indėliai ir BUFI portfelis) ir banko garantijos

Kadangi visos baudos nurodomos ir mokamos eurai, užsienio valiutos kurso rizikos nepatiriama.

Išorės veiksmų garantijų fondas

Šio fondo finansinis turtas nurodytas eurai, todėl valiutos kurso rizikos nepatiriama. Dėl reikalavimų fondui, pateiktų dėl paskolos gavėjo mokėjimo įsipareigojimų neįvykdymo, ES perimtos paskolos yra dengiamos pirmine jų valiuta, todėl Europos Sąjungai kelia valiutos kurso riziką. Kadangi paskolų grąžinimo laikotarpis nėra žinomas, veikla, kuria kompensuojami užsienio valiutos kurso pokyčiai (apsidraudimo veikla), nevykdoma.

ESIF garantijų fondas

Dabar ESIF garantijų fondas veikia ir eurai ir JAV doleriais. 2016 m. gruodžio mėn. buvo pirmą kartą investuota į JAV doleriais išreikštus fiksuotųjų palūkanų skolos vertybinius popierius (JAV iždo), kad, dalyvaujant JAV rinkoje, būtų pagerinta grąža ir diversifikuota rinkos rizika. Valiutos rizika valdoma sudarant išvestinių finansinių priemonių sandorius (išankstinius užsienio valiutos keitimo sandorius) taip apdraudžiant investicijų portfelio JAV doleriais rinkos vertę. Nustatyta, kad didžiausia neapdrausta užsienio valiutos kurso rizikos pozicijos riba yra 1 % visos portfelio vertės, neviršijant lyginamojo indekso ir metinių strateginių asignavimų. Taigi, JAV investicijų rinkos vertei padidėjus tiek, kad ji viršytų 1 %

ribą, arba sumažėjus žemiau šios ribos, reikėtų perbalansuoti prekybą (sudaryti naują išankstinį tos pačios arba priešingos krypties sandorį), atitinkamai pakoreguoti arba panaikinti apdraustą poziciją. Apsidraudimo koregavimą gali paskatinti ir euro ir JAV dolerio keitimo kurso pokyčiai.

6.4. PALŪKANŲ NORMOS RIZIKA

Toliau pateiktoje lentelėje parodomas parduoti laikomo finansinio turto palūkanų normos jautrumas, kai numanomas galimas palūkanų normos pokytis yra +/- 100 bazinių punktų (1 %).

	Padidėjimas (+) / sumažėjimas (-)) baziniais punktais	<i>mln. EUR</i> Poveikis ekonominiam rezultatui ir grynajam turtui
2016 m. Parduoti laikomas finansinis turtas	+100	(291)
	-100	313
2015 m. Parduoti laikomas finansinis turtas	+100	(206)
	-100	223

Skolinimosi ir skolinimo veikla, susijusi su finansine parama

Dėl skolinimosi ir skolinimo operacijų pobūdžio didelė ES turto ir įsipareigojimų dalis yra palūkanas teikiantis turtas ir įsipareigojimai. Tačiau su pasiskolintomis lėšomis susijusi palūkanų normos rizika yra kompensuojama termino ir keliamų sąlygų prasme lygiavertėmis paskolomis (kompensacinės operacijos).

Iždas

Komisijos iždas pinigų nesiskolina, todėl nepatiria palūkanų normos rizikos. Tačiau įvairiuose bankuose laikomų sąskaitų likučiams palūkanos yra skaičiuojamos. Todėl Komisija įdiegė priemones, kad užtikrintų, kad reguliariai gaunamos palūkanos už bankų sąskaitose laikomas lėšas atitiktų rinkos palūkanų normas ir jų galimą svyravimą.

Sąskaitoms, atidarytoms valstybių narių išduose nuosavų išteklių įplaukoms, palūkanos neskaičiuojamos ir mokesčiai netaikomi. Už lėšų laikymą sąskaitose, atidarytose nacionaliniuose centriniuose bankuose, gali būti atlyginama pagal oficialius kiekvienos įstaigos taikomas tarifas. Kadangi šioms sąskaitoms taikomas atlygis šiuo metu gali būti neigiamas, siekiant kiek įmanoma sumažinti šiose sąskaitose esantį likutį yra nustatyta pinigų valdymo tvarka.

Be to, nuosavų išteklių sąskaitos yra apsaugotos nuo bet kokio neigiamų palūkanų normų poveikio pagal Tarybos reglamentą 804/2016.

Už vienos nakties likučius komerciniuose bankuose kasdien gaunamos palūkanos. Joms taikomos kintamosios rinkos normos ir sutartinė marža (teigiama arba neigiama). Paprastai pagal susitarimus taikomos nulinės palūkanų normos. Todėl rizikos, kad Komisija gauna mažesnes nei rinkos palūkanas, nėra.

Baudos

Laikinai surinktos baudos (indėliai ir BUFI portfelis) ir banko garantijos

Palūkanoms už indėlius kyla nedidelė palūkanų normos rizika, nes jų trukmė trumpesnė nei vieni metai. Likusi portfelio dalis investuojama į vertybinis popierius, kurių vidutinė trukmė yra 2,6 metų.

Išorės veiksmų garantijų fondas

Garantijų fonde numatytas biudžetas investuojamas į pinigų rinkos priemonių ir ilgalaikių obligacijų portfelį, kurio bendra vidutinė trukmė – 3,59 metų.

ESIF garantijų fondas

ESIF garantijų fonde numatytas biudžetas investuojamas į pinigų rinkos priemonių ir ilgalaikių obligacijų portfelį, kurio bendra vidutinė trukmė – 3,5 metų.

6.5. KREDITO RIZIKA

Ataskaitinio laikotarpio pabaigoje ES gresiančią kredito riziką rodo finansinių priemonių balansinė vertė, kaip nurodoma 2 pastaboje.

Finansinio turto, kurio vertė nesumažėjusi, amžiaus analizė

mln. EUR

	Iš viso	Nepradelsta ir vertė nesumažėjusi	Pradelsta, bet vertė nesumažėjusi		
			< 1 metai	1–5 metai	> 5 metai
<i>Paskolos</i>	55 477	55 476	1	–	–
<i>Gautinos ir susigrąžintinos sumos</i>	11 622	10 310	130	909	273
<i>Tikraja verte vertinamas finansinis turtas kaip perteklius arba deficitas</i>	0	0	–	–	–
Iš viso 2016 12 31	67 099	65 786	131	909	273
<i>Paskolos</i>	57 251	57 251	0	–	–
<i>Gautinos ir susigrąžintinos sumos</i>	10 324	8 672	120	1 384	148
Iš viso 2015 12 31	67 575	65 922	120	1 384	148

Gautinos ir susigrąžintinos sumos (per 1–5 metus) apima susigrąžintinas sumas, susijusias su 870 mln. EUR vertės konkurencijos baudomis, kurios yra didelė dalimi padengtos banko garantijomis, taigi Komisija patiria tik nedidelę kredito riziką. Šias garantijas kaip laikinų mokėjimų alternatyvą teikia bendrovės, kurioms skirtos baudos.

Finansinio turto, kurio mokėjimai nepradelsti ir vertė nesumažėjusi, kredito kokybė

mln. EUR

	PLT*	Tikraja verte vertinamas finansinis turtas kaip perteklius arba deficitas**	2016 12 31 Paskolos ir gautinos sumos	Gryniesi pinigai	Iš viso
Sandorio šalys, turinčios išorės kredito reitingą					
<i>Aukščiausio ir aukšto lygio</i>	6 451	–	3 386	21 990	31 828
<i>Aukštesnio vidutinio lygio</i>	1 412	–	23 826	5 325	30 563
<i>Žemesnio vidutinio lygio</i>	1 056	–	4 532	492	6 081
<i>Neinvesticinis reitingas</i>	–	–	27 724	744	28 468
	8 920	–	59 469	28 552	96 941
Sandorio šalys, neturinčios išorės kredito reitingo					
<i>1 grupė</i>	–	0	6 238	33	6 272
<i>2 grupė</i>	–	–	79	–	79
	–	0	6 317	33	6 351
Iš viso	8 920	0	65 786	28 585	103 292

mln. EUR

	2015 12 31			
	PLT*	Paskolos ir gautinos sumos	Grynieji pinigai	Iš viso
Sandorio šalys, turinčios išorės kredito reitingą				
<i>Aukščiausio ir aukšto lygio</i>	5 945	3 256	16 147	25 349
<i>Aukštesnio vidutinio lygio</i>	1 087	23 818	4 503	29 409
<i>Žemesnio vidutinio lygio</i>	1 247	4 527	263	6 037
<i>Neinvesticinis reitingas</i>	32	29 371	732	30 136
	8 310	60 973	21 646	90 930
Sandorio šalys, neturinčios išorės kredito reitingo				
<i>1 grupė</i>	–	4 855	25	4 880
<i>2 grupė</i>	–	95	–	95
	–	4 950	25	4 975
Iš viso	8 310	65 922	21 671	95 905

* Parduoti laikomas finansinis turtas (išskyrus nuosavo kapitalo priemones ir „Unitary Fund“).

** Tikraja verte vertinamas finansinis turtas kaip perteklius arba deficitas.

Į pateiktą lentelę neįtrauktas parduoti laikomas finansinis turtas, turimas nuosavo kapitalo priemonių, kurių išorės kredito reitingas nenustatytas, forma. Keturios nurodytos rizikos kategorijos iš esmės yra grindžiamos išorės reitingų agentūrų reitingo kategorijomis ir atitinka:

- aukščiausio ir aukšto lygio: „Moody“ P-1, Aaa – Aa3; S&P A-1+, A-1, AAA – AA –; „Fitch“ F1+, F1, AAA – AA- kategorijas ir lygiaverčius reitingus
- aukštesnio vidutinio lygio: „Moody“ P-2, A1 – A3; S&P A-2, A+ – A-; „Fitch“ F2, A+ – A- kategorijas ir lygiaverčius reitingus
- žemesnio vidutinio lygio: „Moody“ P-3, Baa1 – Baa3, S&P A-3, BBB+ – BBB-; „Fitch“ F-3, BBBB+ – BBB- kategorijas ir lygiaverčius reitingus
- neinvesticinis reitingas: „Moody“ not prime, Ba1 – C; S&P B, C, BB+ – D; „Fitch“ B, C, BB+ – D kategorijas ir lygiaverčius reitingus

ES naudojami šiomis išorės agentūrų reitingų kategorijomis kaip atskaitos tašku konkrečiai finansinėms priemonėms ir komerciniams bankams vertinti, tačiau, pati atlikusi atskirų atvejų analizę, gali laikyti sumas vieną iš rizikos kategorijų atitinkančioje įstaigoje, nors viena ar daugiau minėtų reitingų agentūrų būtų sumažinusi atitinkamos sandorio šalies reitingą. Kiek tai susiję su nereitinguotomis sandorio šalimis, į 1 grupę patenka skolininkai, praeityje neturėję mokėjimo įsipareigojimų neįvykdymo istorijos, o į 2 grupę patenka skolininkai, kurie praeityje yra nevykdę mokėjimo įsipareigojimų.

Pirmiau nurodytos neinvesticinio reitingo kategorijos „Paskolos ir gautinos sumos“ sumos daugiausia yra susijusios su finansinės paramos paskolomis, kurias Komisija išmoka valstybėms narėms, patiriančioms finansinių sunkumų, ir susigražina iš tam tikrų valstybių narių pagal Nuosavų išteklių reglamentą ar kitu teisiniu pagrindu. Kaip grynieji pinigai nurodyta suma yra susijusi su išde arba valstybių narių centriniuose bankuose atidarytomis nuosavų išteklių banko sąskaitomis, kuriose laikomi reglamente numatyti nuosavų išteklių įnašai. Komisija gali naudotis šiomis sąskaitomis tik siekdama patenkinti grynujų pinigų poreikius, atsirandančius vykdant biudžetą.

Skolinimosi ir skolinimo veikla, susijusi su finansine parama

Kredito rizika valdoma, visų pirma gaunant šalies garantijas Euratomo atveju, taip pat naudojantis Išorės veiksmų garantijų fondu (MFP ir Euratomas), tada galimybėmis reikiamų lėšų gauti iš Komisijos nuosavų išteklių sąskaitų valstybėse narėse ir galiausiai iš ES biudžeto.

Nuosavų išteklių teisės aktuose nustatyta 1,20 % valstybių narių BNP atitinkanti nuosavų išteklių mokėjimų viršutinė riba ir mokėjimų asignavimams padengti 2016 m. faktiškai panaudota 0,89 %. Vadinas, 2016 m. gruodžio 31 d. šioms garantijoms padengti turima marža buvo 0,31 %. Šiuo tikslu ES turi teisę pareikalauti visų valstybių narių užtikrinti, kad ES teisinis įsipareigojimas skolintojams būtų įvykdytas.

Iždas

Dauguma Komisijos išdo išteklių laikomi pagal Tarybos reglamentą Nr. 609/2014 dėl nuosavų išteklių valstybių narių atidarytose sąskaitose, kurios skirtos valstybių narių įnašams (nuosaviems ištekliams) mokėti. Visos tokios sąskaitos laikomos valstybių narių išduose arba nacionaliniuose centriniuose bankuose. Šios institucijos Komisijai kelia mažiausią kredito (arba sandorio šalies) riziką, nes ją prisiima valstybės narės. Dalis Komisijos išdo išteklių laikoma komerciniuose bankuose, kad būtų galima padengti mokėjimus, todėl šios sąskaitos papildomos reikiamu laiku, o papildymą automatiškai tvarko išdo grynųjų pinigų valdymo sistema. Kiekvienoje sąskaitoje laikoma minimali pinigų suma, atsižvelgiant į kasdien iš jos atliekamų mokėjimų vidutinę sumą. Todėl vienos nakties indėlių bendra suma šiose sąskaitose paprastai yra nedidelė (iš viso mažiau nei 100 mln. EUR, išskirstytą į 20 sąskaitų), taigi Komisijos su rizika susijusi pozicija yra nedidelė. Šias sumas reikėtų vertinti atsižvelgiant į kasdienes bendrus išdo likučius, kurie 2016 m. svyravo 1 mlrd.–30 mlrd. EUR ribose, ir į bendrą 2016 m. iš Komisijos sąskaitų atliktų mokėjimų sumą, viršijančią 145 mlrd. EUR.

Be to, siekiant dar labiau sumažinti Komisijos sandorio šalies riziką, specialios gairės taikomos ir atrenkant komercinius bankus:

- visi komerciniai bankai atrenkami konkurso būdu. Norint dalyvauti konkurso procedūrose, minimalus trumpalaikis kredito reitingas turi būti „Moody's“ P-1 arba lygiavertis reitingas. Tam tikromis tinkamai pagrįstomis aplinkybėmis gali užtekti mažesnio lygio reitingo;
- komercinių bankų, kuriuose Komisija turi sąskaitas, kredito reitingai stebimi kasdien.
- delegacijose už ES ribų avansinės sąskaitos laikomos vietos bankuose, atrinktuose supaprastinta konkurso tvarka. Reitingų reikalavimai priklauso nuo vietos situacijos ir įvairiose šalyse jie gali būti labai skirtingi. Siekiant apriboti rizikos poziciją, šiose sąskaitose laikomi kuo mažesni likučiai (atsižvelgiant į veiklos poreikius), sąskaitos nuolat papildomos ir kasmet peržiūrimos viršutinės ribos.

Baudos

Laikiniai surinktų baudų: indėliai

Bankai, kuriuose laikomi iki 2010 m. laikiniai surinktų baudų indėliai, yra atrenkami konkurso tvarka, laikantis rizikos valdymo politikos, pagal kurią nustatomi kredito reitingo reikalavimai ir sandorio šalies nuosavybei proporcinga lėšų suma, kurią galima laikyti.

Paprastai reikalaujama, kad komercinių bankų, kurie specialiai atrenkami laikinai surinktoms baudoms laikyti, minimalus ilgalaikis reitingas būtų A („S&P“ arba jam lygiavertis), o minimalus trumpalaikis reitingas būtų A-1 („S&P“ arba jam lygiavertis). Jei šios grupės bankų reitingas sumažinamas, taikomos specialios priemonės. Be to, kiekviename banke laikomo indėlio suma yra ribojama tam tikra nuosavų lėšų procentine dalimi, kuri skiriasi priklausomai nuo kiekvienos įstaigos reitingo lygio. Apskaičiuojant tokias ribas taip pat atsižvelgiama į neapmokėtų tos pačios įstaigos Komisijai suteiktų garantijų sumą. Reguliariai peržiūrima, ar negrąžinti indėliai atitinka taikomus politikos reikalavimus.

Laikiniai surinktų baudų: BUFI portfelis

Investuodama į valstybės skolą laikinai surinktas baudas, skirtas nuo 2010 m., Komisija prisiima kredito riziką. Didžiausia su rizika susijusi pozicija tenka Prancūzijai, kuriai tenka 31 % visos portfelio nominaliosios vertės. Penkios šalys, kurių su rizika susijusi pozicija didžiausia (Prancūzija, Italija, Belgija, Vokietija ir Liuksemburgas), kartu sudaro 77 % investicijų portfelio. Vidutinis svertinis portfelio kredito reitingas yra A („S&P“ arba jam lygiavertis).

Banko garantijos

Rizikos valdymo politika, taikoma tokių garantijų priėmimui, užtikrina aukštą Komisijos kreditų kokybę. Reguliariai peržiūrima, ar neapmokėtos garantijos atitinka taikomus politikos reikalavimus.

Išorės veiksmų garantijų fondas

Sutartose išdo portfelio turto valdymo gairėse ir (arba) investavimo strategijoje nustatytos tam tikros ribos ir apribojimai, kad būtų apribota portfelio patiriama kredito rizika. Tokios ribos ir apribojimai apima tinkamumo kriterijus, absoliučiąsias kredito ribas nominaliaja verte priklausomai nuo emitento kategorijos, santykinės koncentracijos ribas priklausomai nuo emitento kategorijos ir kiekvienos emisijos koncentracijos ribas. Visoms investicijoms suteiktas bent jau investicinis reitingas.

ESIF garantijų fondas

Turto valdymo gairėse ir rizikos bei investavimo strategijose nustatytos tam tikros ribos ir apribojimai, kad būtų apribota portfelio patiriama kredito rizika, kuri paprastai ribojama pagal investicinį reitingą. Vidutinis svertinis portfelio kredito reitingas yra A („S&P“ arba jam lygiavertis).

Kadangi visų neįvykdytų išankstinių valiutų sandorių sandorio šalis nuo 2016 m. gruodžio 31 d. yra Tarptautinių atsiskaitymų bankas (TAB), nuo tos dienos neatliekamas joks kredito vertės didinimas, pavyzdžiui, įkaitais, užskaitos susitarimais arba garantijomis. Didžiausia užsienio valiutos išvestinių finansinių priemonių, kurių tikroji vertė ataskaitinio laikotarpio pabaigoje yra teigiama, kredito rizikos pozicija yra lygi balanse nurodytai grynajai turto vertei.

6.6. LIKVIDUMO RIZIKA

Finansinių įsipareigojimų terminų analizė pagal likusius sutartinius terminus

	mIn. EUR			
	< 1 metai	1–5 metai	> 5 metai	Iš viso
<i>Pasiskolintos lėšos</i>	2 094	18 084	34 950	55 128
<i>Mokėtinos sumos</i>	40 005	–	–	40 005
<i>Kita</i>	189	637	1 397	2 222
Iš viso 2016 12 31	42 288	18 721	36 346	97 355
<i>Pasiskolintos lėšos</i>	7 218	9 660	39 982	56 860
<i>Mokėtinos sumos</i>	32 191	–	–	32 191
<i>Kita</i>	721	513	1 609	2 843
Iš viso 2015 12 31	40 130	10 173	41 591	91 894

Tikraja verte vertinami finansiniai įsipareigojimai kaip perteklius arba deficitas

	mIn. EUR			
	< 1 metai	1–5 metai	> 5 metai	Iš viso
<i>Suma, gautina pagal išvestinę finansinę priemonę</i>	149	–	–	149
<i>Mokėtina suma pagal išvestinę finansinę priemonę</i>	(150)	–	–	(150)
Iš viso 2016 12 31	(1)	–	–	(1)

Skolinimosi ir skolinimo veikla, susijusi su finansine parama

Su pasiskolintomis lėšomis susijusi likvidumo rizika yra paprastai kompensuojama termino ir keliamų sąlygų prasme lygiavertėmis paskolomis (kompensacinės operacijos). MFP ir Euratomo atveju Išorės veiksmų garantijų fondas atlieka likvidumo rezervo (arba apsaugos sistemos) funkciją, jeigu skolininkai neatlieka mokėjimo arba vėluoja jį atlikti. Kalbant apie MB paskolas, Tarybos reglamente (EB) Nr. 431/2009 nustatyta procedūra, kurią taikant yra pakankamai laiko mobilizuoti lėšas per Komisijos nuosavų išteklių sąskaitas valstybėse narėse. EFSM atveju Tarybos reglamente (ES) Nr. 407/2010 numatyta panaši procedūra.

Iždas

ES biudžeto principais užtikrinama, kad visų atitinkamiems metams skirtų grynųjų pinigų išteklių visada užtektų visiems mokėjimams atlikti. Iš tiesų visi valstybių narių įnašai yra lygūs biudžetiniams metams skirtų mokėjimų asignavimų sumai. Tačiau valstybės narės įnašus moka visus metus kaip dvylika mėnesinių įmokų, o išmokoms būdingas tam tikras sezoniškumas. Be to, pagal Tarybos reglamentą

Nr. 609/2014 (dėl nuosavų išteklių teikimo metodų ir tvarkos) valstybių narių įnašais, susijusiais su (taisomaisiais) biudžetais, patvirtintais po atitinkamo mėnesio (N) 16 d., galima naudotis tik N+2 mėnesį, o susijusiais mokėjimų asignavimais galima naudotis iš karto. Siekiant užtikrinti, kad turimų išdo išteklių visada užtektų mokėjimams atlikti bet kurį konkretų mėnesį, taikomos reguliaraus grynųjų pinigų poreikių prognozavimo procedūros, ir prireikus iki tam tikros ribos ir tam tikromis sąlygomis iš valstybių narių gali būti pareikalauta iš anksto sumokėti nuosavus išteklius arba papildomas lėšas. Dėl išlaidų sezoniskumo ir bendrų biudžeto apribojimų pastaraisiais metais atsirado poreikis atidžiau stebėti mokėjimų ritmą visus metus. Be to, Komisijai vykdant kasdienes išdo operacijas, automatinėmis grynųjų pinigų valdymo priemonėmis užtikrinama, kad kasdien kiekvienoje Komisijos banko sąskaitoje būtų pakankamai likvidžių lėšų.

Baudos

Laikiniai surinktų baudų: BUFI portfelis

Fondas valdomas laikantis principo, kad, atsižvelgiant į susijusius įsipareigojimus, visas turtas turi būti pakankamai likvidus ir jį turi būti galima greitai panaudoti. Portfelį daugiausia sudaro itin likvidūs vertybiniai popieriai, kuriuos galima parduoti, jei reikėtų padengti netikėtas pinigines išlaidas. Be to, vertybiniai popieriai, kurių išpirkimo terminas yra ne ilgesnis kaip vieni metai, ir kintamosios palūkanų normos obligacijos sudaro 33 %.

Išorės veiksmų garantijų fondas

Fondas valdomas laikantis principo, kad, atsižvelgiant į susijusius įsipareigojimus, visas turtas turi būti pakankamai likvidus ir jį turi būti galima greitai panaudoti. Fondas turi laikyti minimalų 100 mln. EUR portfelį, kurio išpirkimo terminas mažiau kaip dvylika mėnesių ir kuris turi būti investuojamas į pinigų priemones. 2016 m. gruodžio 31 d. šių investicijų suma, įskaitant grynuosius, buvo 197 mln. EUR. Be to, mažiausiai 20 % fondo nominaliosios vertės turi sudaryti pinigų priemonės, fiksuotųjų palūkanų obligacijos, kurių likęs terminas – ne daugiau kaip vieni metai, ir kintamų palūkanų obligacijos. 2016 m. gruodžio 31 d. šis santykis buvo 20 %.

ESIF garantijų fondas

Garantijų fondas valdomas laikantis principo, kad visas turtas turi būti pakankamai likvidus ir jį turi būti galima greitai panaudoti atitinkamiems įsipareigojimams vykdyti. Portfelį sudaro itin likvidus turtas, kurį galima parduoti, jei reikėtų padengti netikėtas pinigines išlaidas, įskaitant likvidžiausią JAV doleriais išreikštą turtą – JAV išdo obligacijas, kurios finansinių ataskaitų sudarymo dieną sudaro 15 % viso investicijų portfelio. Be to, vertybiniai popieriai, kurių išpirkimo terminas yra ne ilgesnis kaip vieni metai, ir kintamosios palūkanų normos obligacijos sudaro 23 %.

Už išvestinių finansinių priemonių sandorius atsiskaitoma pagal atskirus nurodymus ir remiantis jų sutartine termino data. Įsipareigojimai vykdomi parduodant JAV doleriais išreikštą turtą ir (arba) atliekant apsikeitimo sandorį, todėl gali būti, kad dėl užsienio valiutos skirtumų susidarys piniginių išlaidų.

Kalbant apie įkaito ir (arba) garantinių įmokų reikalavimus, likvidumo valdymas nereikalingas, nes dabartinė apsidraudimo sandorio šalis sutinka veikti su Komisija netaikydama jokių reikalavimų dėl įkaito ir (arba) garantinių įmokų vertės išlaikymo prievolių.

7. SUSIJUSIŲ ŠALIŲ TEIKIAMA INFORMACIJA

7.1. SUSIJUSIOS ŠALYS

Su ES susijusios šalys yra ES konsoliduoti subjektai, asocijuotosios įmonės ir šių subjektų aukščiausiojo rango vadovai. Šių subjektų tarpusavio sandoriai yra įprasta ES operacijų dalis ir todėl pagal ES apskaitos taisykles šiems sandoriams nekeliami jokie specialūs informacijos teikimo reikalavimai.

7.2. AUKŠČIAUSIOJO RANGO VADOVŲ TEISĖS Į IŠMOKAS

Siekiant pateikti informaciją apie sandorius su susijusiomis šalimis, susijusius su ES aukščiausiojo rango vadovais, šie asmenys suskirstyti į penkias kategorijas.

1 kategorija: Europos Vadovų Tarybos pirmininkas, Komisijos pirmininkas ir Europos Sąjungos Teisingumo Teismo pirmininkas.

2 kategorija: Komisijos pirmininko pavaduotojas ir ES vyriausiasis įgaliotinis užsienio reikalams ir saugumo politikai ir kiti Komisijos pirmininko pavaduotojai.

3 kategorija: Tarybos generalinis sekretorius, Komisijos nariai, Europos Sąjungos Teisingumo Teismo teisėjai ir generaliniai advokatai, Bendrojo Teismo pirmininkas ir nariai, Europos Sąjungos tarnautojų teismo pirmininkas ir nariai, ombudsmenas ir Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnas.

4 kategorija: Europos Audito Rūmų pirmininkas ir nariai.

5 kategorija: Institucijų ir agentūrų aukščiausiojo rango tarnautojai.

Jų teisių santrauka pateikiama toliau; daugiau informacijos galima rasti svetainėje „Europa“ skelbiamuose Tarnybos nuostatuose, oficialiame dokumente, kuriame aprašomos visų ES pareigūnų teisės ir pareigos. Aukščiausiojo rango vadovai lengvatinių paskolų iš ES nėra gavę.

FINANSINĖS IŠMOKOS AUKŠČIAUSIOJO RANGO VADOVAMS

EUR

Išmokos (vienam darbuotojui)	1 kategorija	2 kategorija	3 kategorija	4 kategorija	5 kategorija
Bazinis darbo užmokestis (per mėn.)	27 031,43	24 484,99 -	19 587,99 -	21 155,03 -	12 455,10 -
		25 464,39	22 036,49	22 526,20	19 587,99
Būsto išmoka/ekspatriacijos išmoka	15 %	15 %	15 %	15 %	0–4%–16%
Šeimos pašalpos:					
Namų ūkio pašalpa (% nuo atlyg.)	2 % +	2 % +	2 % +	2 % +	2 % +
	181,82	181,82	181,82	181,82	181,82
Išlaikomo vaiko pašalpa	397,29	397,29	397,29	397,29	397,29
Ikimokyklinė pašalpa	97,05	97,05	97,05	97,05	97,05
Mokymosi pašalpa arba	269,56	269,56	269,56	269,56	269,56
Mokymosi pašalpa ne darbo vietoje	539,12	539,12	539,12	539,12	539,12
Išmokos pirmininkaujantiems teisėjams	nėra duomenų	nėra duomenų	627,76	nėra duomenų	nėra duomenų
Išmokos reprezentaciniais tikslais	1 464,87	941,46	627,76	nėra duomenų	nėra duomenų
Metinės kelionių išlaidos	nėra duomenų	nėra duomenų	nėra duomenų	nėra duomenų	nėra duomenų
Pervedimai į valstybę narę:					
Mokymosi pašalpa*	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip
% nuo atlyginimo*	5 %	5 %	5 %	5 %	5 %
% nuo atlyginimo be k. k.	daugiausia	daugiausia	daugiausia	daugiausia	daugiausia
	25 %	25 %	25 %	25 %	25 %
Reprezentacinės išlaidos	Apmokamos	Apmokamos	Apmokamos	nėra duomenų	nėra duomenų
Pradėjus eiti pareigas:					
Įsikūrimo išlaidos	54 062,86	48 969,98 -	39 175,99 -	42 310,07 -	Apmokamos
		50 928,78	44 072,99	45 052,39	
Šeimos kelionės išlaidos	Apmokamos	Apmokamos	Apmokamos	Apmokamos	Apmokamos
Persikraustymo išlaidos	Apmokamos	Apmokamos	Apmokamos	Apmokamos	Apmokamos
Pabaigus eiti pareigas:					
Įsikūrimo grįžus išlaidos	27 031,43	24 484,99 -	19 587,99 -	21 155,03 -	Apmokamos
		25 464,39	22 036,49	22 526,20	
Šeimos kelionės išlaidos	Apmokamos	Apmokamos	Apmokamos	Apmokamos	Apmokamos
Persikraustymo išlaidos	Apmokamos	Apmokamos	Apmokamos	Apmokamos	Apmokamos
Pereinamasis laikotarpis (% nuo atlyg.)**	40 % -	40 % -	40 % -	40 % -	nėra duomenų
	65 %	65 %	65 %	65 %	
Sveikatos draudimas	Taikoma	Taikoma	Taikoma	Taikoma	Taikoma
Pensijos (% atlyginimo, neatskaičius mokesčių)	daugiausia	daugiausia	daugiausia	daugiausia	daugiausia
	70 %	70 %	70 %	70 %	70 %
Atskaitoma:					
Mokesčiai nuo atlyginimo	8 % - 45 %	8 % - 45 %	8 % - 45 %	8 % - 45 %	8 % - 45 %
Sveikatos draudimas (% nuo atlyginimo)	1,7 %	1,7 %	1,7 %	1,7 %	1,7 %
Specialus atlyginimo mokestis	7 %	7 %	7 %	7 %	6–7%
Atskaitymas pensijai	nėra duomenų	nėra duomenų	nėra duomenų	nėra duomenų	9,8 %
Asmenų skaičius metų pabaigoje	3	6	93	28	112

*Taikomas korekcijos koeficientas (k. k.).

**Mokama pirmuosius 3 metus po išvykimo.

8. ĮVYKIAI PO BALANSO SUDARYMO DATOS

Šių finansinių ataskaitų pasirašymo dieną, išskyrus toliau aprašytą įvykį, Komisijos apskaitos pareigūnas nebuvo pastebėjęs jokių reikšmingų įvykių ir jam nebuvo pranešta apie jokių reikšmingus įvykius, kurie turėtų būti atskirai atskleisti šiame skirsnyje. Ataskaitos ir susijusios pastabos buvo parengtos remiantis naujausiais turimais duomenimis – tą patvirtina pateikta informacija.

2017 m. kovo 29 d. Jungtinė Karalystė oficialiai paskelbė apie savo ketinimą ištوتي iš Europos Sąjungos ir taip aktyvavo Europos Sąjungos sutarties 50 straipsnį. Pagal šį straipsnį ir Europos Vadovų Tarybos pateiktas gaires dėl finansinio susitarimo ir derybinių nurodymų, ES sudaro su Jungtine Karalyste susitarimą, kuriame nustatoma jos išstojimo iš Europos Sąjungos tvarka. Tuo metu, kai buvo pasirašomos šios finansinės ataskaitos, derybų procesas dar tik prasidėjo ir jis nedaro jokio poveikio ES finansinei būklei 2016 m. gruodžio 31 d.

9. KONSOLIDAVIMO APIMTIS

A. KONTROLIUOJAMI SUBJEKTAI (52)

1. Institucijos ir patariamieji organai (11)

<i>Europos Parlamentas</i>	<i>Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnas</i>
<i>Europos Vadovų Taryba</i>	<i>Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas</i>
<i>Europos Komisija</i>	<i>Europos ombudsmenas</i>
<i>Europos Audito Rūmai</i>	<i>Regionų komitetas</i>
<i>Europos Sąjungos Teisingumo Teismas</i>	<i>Europos Sąjungos Taryba</i>
<i>Europos išorės veiksmų tarnyba</i>	

2. ES agentūros (39)

2.1. Vykdomosios įstaigos (6)

<i>Švietimo, garso ir vaizdo bei kultūros vykdomoji įstaiga</i>	<i>Mažųjų ir vidutinių įmonių reikalų vykdomoji įstaiga</i>
<i>Vartotojų, sveikatos, žemės ūkio ir maisto programų vykdomoji įstaiga</i>	<i>Inovacijų ir tinklų programų vykdomoji įstaiga</i>
<i>Mokslinių tyrimų vykdomoji įstaiga</i>	<i>Europos mokslinių tyrimų tarybos vykdomoji įstaiga</i>

2.2. Decentralizuotos agentūros (33)

<i>Europos jūrų saugumo agentūra</i>	<i>Europos maisto saugos tarnyba</i>
<i>Europos vaistų agentūra</i>	<i>Europos geležinkelio agentūra</i>
<i>Europos GNSS priežiūros institucija</i>	<i>Bendrijos augalų veislių tarnyba</i>
<i>Europos cheminių medžiagų agentūra</i>	<i>Europos žuvininkystės kontrolės agentūra</i>
<i>Branduolių sintezės energetikos vystymo agentūra (Europos ITER įgyvendinimo ir branduolių sintezės energetikos vystymo bendroji įmonė)</i>	<i>Europos narkotikų ir narkomanijos stebėsenos centras</i>
<i>Eurojustas</i>	<i>Europos Sąjungos intelektinės nuosavybės tarnyba</i>
<i>Europos lyčių lygybės institutas</i>	<i>Europos policijos biuras (EUROPOL)</i>
<i>Europos darbuotojų saugos ir sveikatos agentūra</i>	<i>Europos aviacijos saugos agentūra</i>
<i>Europos ligų prevencijos ir kontrolės centras</i>	<i>Europos tinklų ir informacijos apsaugos agentūra</i>
<i>Europos aplinkos agentūra</i>	<i>Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūra</i>
<i>Europos profesinio mokymo plėtros centras</i>	<i>Europos draudimo ir profesinių pensijų institucija</i>
<i>Europos energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūra</i>	<i>Europos Sąjungos įstaigų vertimo centras</i>
<i>Europos bankininkystės institucija</i>	<i>Europos vertybinių popierių ir rinkų institucija</i>
<i>Europos prieglobsčio paramos biuras</i>	<i>Europos mokymo fondas</i>
<i>Europos elektroninių ryšių reguliavimo institucija</i>	<i>Europos gyvenimo ir darbo sąlygų gerinimo fondas</i>
<i>Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūra (Frontex)</i>	<i>Europos Sąjungos teisėsaugos mokymo agentūra (CEPOL)</i>
<i>EU-LISA (Europos didelės apimties IT sistemų laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje operacijų valdymo agentūra)</i>	

3. Kiti kontroliuojami subjektai (2)

<i>Europos anglių ir plieno bendrija (likviduojama)</i>	<i>Europos inovacijos ir technologijos institutas</i>
---	---

B. ASOCIJUOTOSIOS ĮMONĖS (1)

<i>Europos investicijų fondas</i>

NEREIKŠMINGI SUBJEKTAI

Toliau išvardyti subjektai dėl savo nereikšmingumo nebuvo konsoliduoti taikant nuosavybės metodą į 2016 m. ES konsoliduotąsias finansines ataskaitas.

Biologinės pramonės sektorių bendroji įmonė

Biologinės pramonės sektorių bendroji įmonė yra ES ir Biologinės pramonės sektorių konsorciumo (BPS konsorciūmas) viešojo ir privačiojo sektorių partnerystė. BPS paskirtis – išnaudoti Europos bioekonomikos potencialą, biologinių ir kitokių atliekų pavertimą ekologiškesniais kasdieninio vartojimo produktais pasitelkiant novatoriškas technologijas ir biologinio perdirbimo įrenginius, kurie yra bioekonomikos pamatas.

Bendroji įmonė „Švarus dangus“

„Švarus dangus“ – didžiausia Europos mokslinių tyrimų programa, kurią vykdant kuriamos inovatyvios pažangiosios technologijos, skirtos orlaivių išmetamo anglies dioksido ir dujų kiekiui ir triukšmo lygiui mažinti. Finansuojama ES programos „Horizontas 2020“ lėšomis, įmonė „Švarus dangus“ padeda stiprinti Europos aeronautikos pramonės bendradarbiavimą, pirmavimą pasaulyje ir konkurencingumą.

Naujoviškų vaistų iniciatyvos bendroji įmonė (IMI)

IMI yra didžiausia Europos viešojo ir privačiojo sektorių iniciatyva, kuria siekiama paspartinti geresnių ir saugesnių vaistų kūrimą pacientams. IMI yra Europos Sąjungos ir farmacijos pramonės asociacijos bendroji įmonė.

Bendroji įmonė „Elektroniniai komponentai ir sistemos siekiant Europos lyderystės“ (ESCEL) (buvusių bendrųjų įmonių ARTEMIS ir ENIAC susijungimas)

ESCEL yra elektroninių komponentų ir sistemų srities viešojo ir privačiojo sektorių partnerystė, kurios tikslas – panaikinti atotrūkį tarp mokslinių tyrimų ir praktinio panaudojimo, suderinti strategijas, kad būtų padidintos Europos ir valstybių narių investicijos, ir kurti pažangią ekosistemą.

Kuro elementų ir vandenilio bendroji įmonė (KEV)

KEV yra viešojo ir privačiojo sektorių partnerystė, remianti kuro elementų ir vandenilio technologijų srities mokslinius tyrimus, technologijų plėtrą ir demonstracinę veiklą Europoje. Jos tikslas – paspartinti šių technologijų pateikimą rinkai, išnaudojant jų potencialą kaip priemonę mažo anglies dioksido kiekio energetinei sistemai sukurti.

Bendro Europos dangaus oro eismo valdymo mokslinių tyrimų bendroji įmonė (SESAR)

SESAR yra viešojo ir privačiojo sektorių partnerystė, atsakinga už Europos oro eismo valdymo (OEV) sistemos modernizavimą, koordinuojant ir sutelkiant visą susijusią OEV mokslinių tyrimų ir inovacijų veiklą Europos Sąjungoje.

Bendroji įmonė „Shift2Rail“

„Shift2Rail“ yra pirmoji Europos geležinkelių srities jungtinė technologijų iniciatyva, kuria, paspartinus naujų ir pažangiųjų technologijų integravimą į novatoriškus geležinkelio transporto sprendimus, siekiama tikslinių mokslinių tyrimų bei inovacijų ir rinka grindžiamų sprendimų.

Minėtųjų subjektų metinės finansinės ataskaitos skelbiamos viešai jų svetainėse.

FINANSINĖS ATASKAITOS APTARIMAS IR ANALIZĖ

2016 FINANSINIAI METAI

Reikėtų atkreipti dėmesį, kad skaičius suapvalinant iki milijonų eurų kai kurių šiose lentelėse pateikiamų finansinių duomenų suma gali būti netiksli.

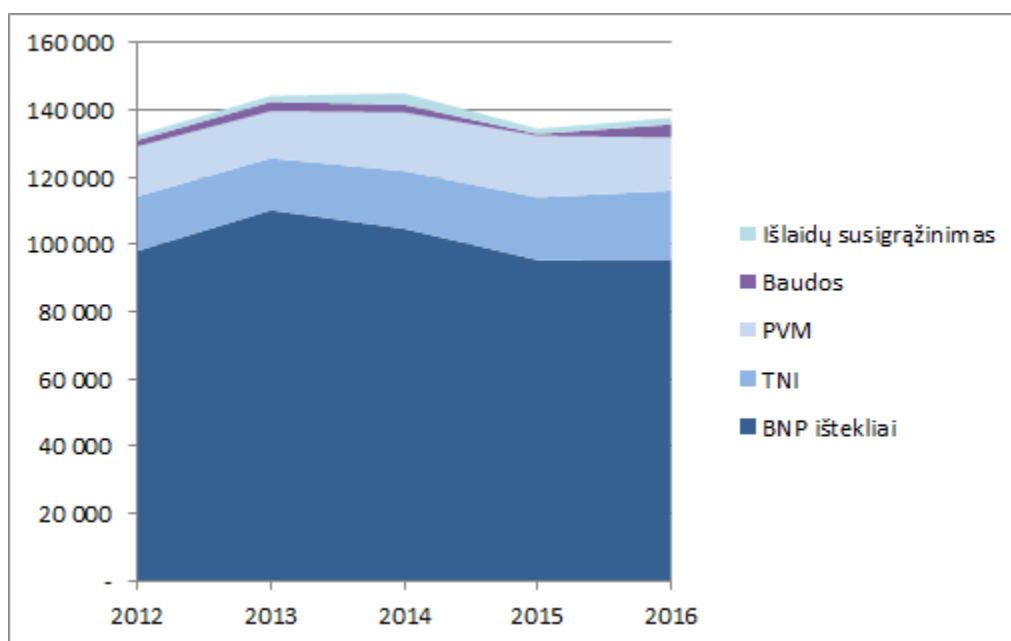
Šio dokumento „Finansinės būklės ataskaitos aptarimas ir analizė“ (FSDA) tikslas yra padėti skaitytojams suprasti ES konsoliduotose finansinėse ataskaitose pateiktą finansinę būklę, finansinius veiklos rezultatus ir pinigų srautus. Šiame FSDA pateikta informacija nebuvo audituota.

1. ES KONSOLIDUOTOSIOS FINANSINĖS ATASKAITOS. FINANSINĖ PADĖTIS 2016 M.

1.1. ĮPLAUKOS

Didžioji dalis ES institucijų ir įstaigų įplaukų dalis yra įplaukos iš neprekybinių operacijų. Toliau pateikiamoje lentelėje apžvelgiamos pagrindinės šių įplaukų kategorijos.

Penkerių metų įplaukų iš neprekybinių operacijų tendencijos (mln. EUR)

Pagrindiniai minėtini dalykai, susiję su įplaukų iš neprekybinių operacijų pokyčiais, palyginti su 2015 m., yra:

- PVM pajamų sumažėjimas 2,5 mlrd. EUR daugiausia dėl sumažinto pareikalavimo tarifo (0,15 %) Vokietijai, Nyderlandams ir Švedijai, kuris buvo taikytas nuo tada, kai 2016 m. įsigaliojo sprendimas dėl nuosavų išteklių (ORD) 2014 ir
- reikšmingas įplaukų iš konkurencijos baudų padidėjimas (3,3 mlrd. EUR), kurį daugiausia lėmė 2016 m. skirtos baudos sunkvežimių rinkoje ir bankų sektoriuje.

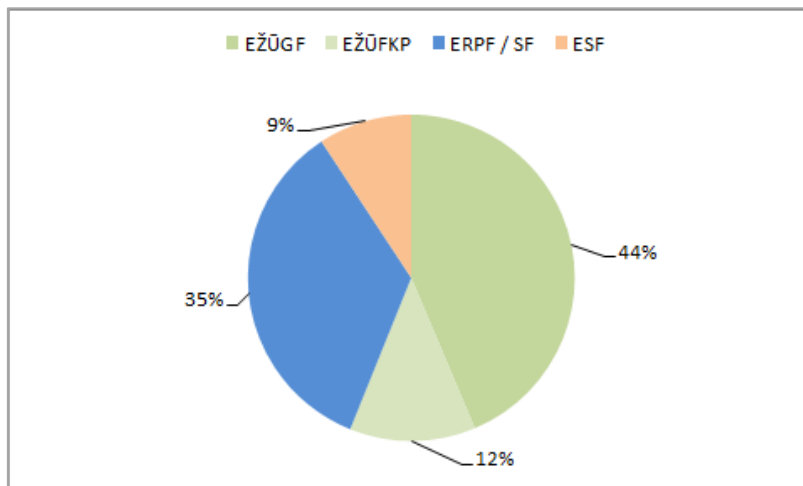
Išlaidų susigrąžinimas susijęs su vykdomaisiais raštais sumoms išieškoti, kuriuos pateikė Komisija ir pagal kuriuos Komisijos apskaitos sistemoje registruojama išskaita iš paskesnių mokėjimų, siekiant susigrąžinti anksčiau iš ES biudžeto išmokėtas sumas.

1.2. IŠLAIDOS

144,5 mlrd. EUR išlaidos buvo gerokai mažesnės negu ankstesniais metais (2015 m. – 155,9 mlrd. EUR). 3,7 mlrd. EUR Europos regioninės plėtros fondo (ERPF) ir Sanglaudos fondo (SF) išlaidų sumažėjimas susijęs su tuo, kad patirta mažiau išlaidų, susijusių su ankstesniu programavimo laikotarpiu (2007–2013 m.) ir kad 2014–2020 m. programavimo laikotarpio programos buvo pradedamos įgyvendinti lėtai.

Dėl tos pačios priežasties išlaidos pagal Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) ir kitas kaimo plėtros priemones taip pat sumažėjo 3,7 mlrd. EUR.

Pagrindinius išlaidų punktus (102,8 mlrd. EUR) sudaro pervedamosios išmokos pagal pasidalijamąjį valdymą. Pagrindiniai fondai yra: Europos žemės ūkio garantijų fondas (EŽŪGF), EŽŪFKP ir kitos kaimo plėtros priemonės, ERPF, SF ir Europos socialinis fondas (ESF). 2016 finansiniais metais šios pervedamosios išmokos sudarė beveik 71,1 % visų išlaidų.

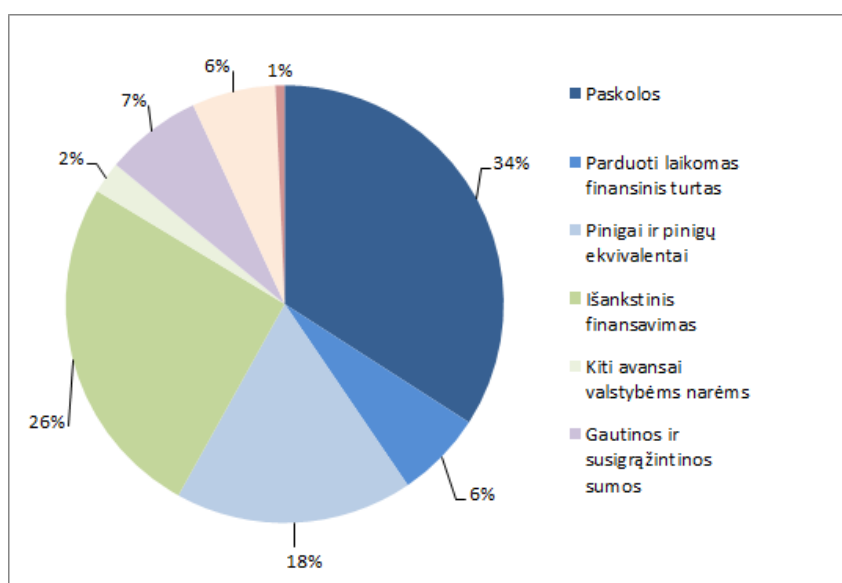

Taikant tiesioginį valdymą patirtas išlaidas sudaro Komisijos, vykdomųjų įstaigų ir patikos fondų biudžeto vykdymo išlaidos. Prie tiesioginio valdymo išlaidų priskiriamos visų ES institucijų ir agentūrų administracinės išlaidos. Pagal netiesioginį valdymą biudžetą vykdo ES agentūros, ES įstaigos, trečiosios šalys, tarptautinės organizacijos ir kiti subjektai. Apskritai, tiesioginio ir netiesioginio valdymo išlaidos sudaro apie 16,2 % visų išlaidų (23,4 mlrd. EUR) ir išlieka nepakitusios, palyginti su praėjusiais finansiniais metais.

Be to, ES būsimus mokėjimų įsipareigojimus laiko išlaidomis, kurios kol kas neištraukiamos į pinigais grindžiamas biudžeto sąskaitas. Jos įtrauktos į žemės ūkio ir kaimo plėtrai mokėtinas sumas bei sukauptas sąnaudas ir į pensijų ir išmokų darbuotojams įsipareigojimus, susijusius su Komisijos narių, EP narių ir darbuotojų teisėmis į pensiją, ir dėl to susidaro neigiamas grynasis turtas (šie mokėjimai bus finansuojami iš būsimų biudžetų).

1.3. TURTAS

ES konsoliduotame balanse – 163 mlrd. EUR vertės turto

Didžiausią balanse įrašyto turto dalį sudaro finansinis turtas (paskolos, parduoti laikomas finansinis turtas, pinigai) ir išankstinio finansavimo sumos, sudarantys beveik 84 % ES turto. Paskolų suma sumažėjo 1,8 mlrd. EUR iki 55,5 mlrd. EUR, o parduoti laikomų finansinių priemonių, finansuojamų iš ES biudžeto (biudžeto priemonių), suma vėl išaugo maždaug 455 mln. EUR. (2015 m.: 460 mln. EUR). Turto pusėje įrašytos kosminės erdvės priemonės yra turtas, susijęs su „Copernicus“ ir GALILEO programomis (3,3 mlrd. EUR). Su programa GALILEO susijęs turtas buvo perkeltas iš statomo turto į ilgalaikį turtą po to, kai 2016 m. gruodžio 15 d. buvo paskelbta apie GALILEO pradines paslaugas.

Apskritai, ES institucijos ir įstaigos siekia užtikrinti, kad pinigais ir pinigų ekvivalentais laikomos sumos būtų mažos. Didelis pinigų likutis (28,6 mlrd. EUR) metų pabaigoje susidarė dėl šių pagrindinių priežasčių:

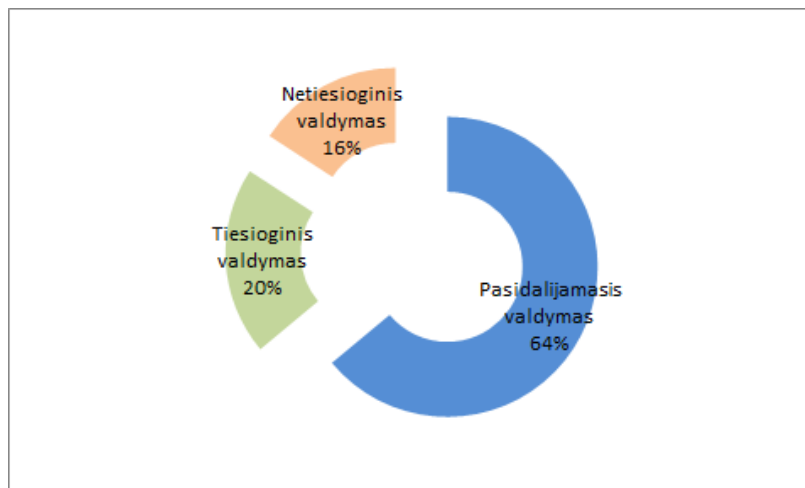
- Kalbant apie nuosavus išteklius, į metų pabaigos balansą įtraukta bendra grynoji 7,7 mlrd. EUR suma, kuri turi būti gražinta valstybėms narėms 2017 m. pradžioje atsižvelgiant į 2016 m. pabaigoje priimtus taisomuosius biudžetus. Be to, su nuosavais ištekliais susiję avansai (1,5 mlrd. EUR) buvo gauti paskutinėmis 2016 m. dienomis.
- 2016 m. buvo galutinai surinkta didelė dalis baudų, kurias Komisija skyrė už konkurencijos taisyklių pažeidimą (4,3 mlrd. EUR), ir jos yra dalis metų pabaigos išdo likučio.
- Išdo likutis apima ir asignuotąsias įplaukas, ir 11 mlrd. EUR mokėjimų asignavimus, neišleistus iki 2016 m. pabaigos.

Išankstinis finansavimas

Reikėtų pastebėti, kad išankstinio finansavimo lygiui didelį poveikį daro DFP ciklas, pavyzdžiui, galima numanyti, kad DFP laikotarpio pradžioje valstybėms narėms pagal sanglaudos politiką bus išmokėti dideli avansai. Komisija deda visas pastangas siekdama užtikrinti deramą išankstinio finansavimo lygį. Turi būti išlaikyta pusiausvyra tarp pakankamo projektų finansavimo užtikrinimo ir išlaidų pripažinimo laiku.

Visa išankstinio finansavimo suma (išskyrus kitus avansus valstybėms narėms ir įnašus į patikos fondą „Bekou“ ir patikos fondą Afrikai) ES balanse yra 41,6 mlrd. EUR (2015 m. – 40 mlrd. EUR) ir beveik visa ši suma susijusi su Komisijos veikla. Maždaug 64 % Komisijos išankstinio finansavimo yra susiję su pasidalijamuoju valdymu, t. y. biudžeto vykdymas yra perduotas valstybėms narėms (priežiūros veiklą toliau vykdo Komisija).

Komisijos išankstinis finansavimas pagal valdymo būdus

Didžiausia išankstinio finansavimo suma pagal pasidalijamąjį valdymą susijusi su ERPF ir SF (15,1 mlrd. EUR).

Ilgalaikis išankstinis finansavimas sumažėjo 8,3 mlrd. EUR, o trumpalaikis išankstinis finansavimas padidėjo 9,9 mlrd. EUR. Ši išankstinio finansavimo sumų pokytį lėmė tai, kad 2007–2013 m. programavimo laikotarpis eina į pabaigą, todėl per dvyliką mėnesių daugiau sumų tampa mokėtinomis. Kalbant apie 2014–2020 m. programavimo laikotarpį, išmokėtas pradinis išankstinis finansavimas yra apskaitomas kaip ilgalaikis, o metinis išankstinis finansavimas – kaip trumpalaikis.

FINANSINĖS PRIEMONĖS

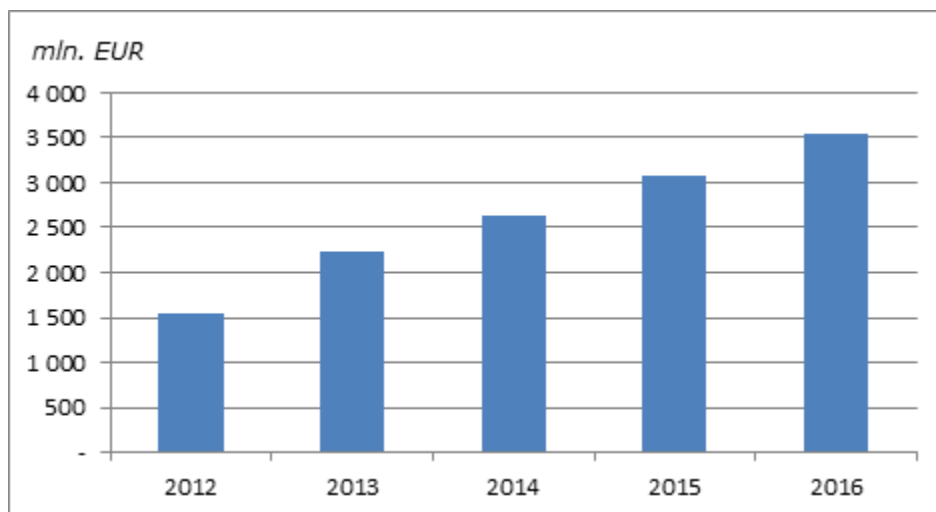
ES konsoliduotosiose finansinėse ataskaitose apskaitos tikslais prie finansinių priemonių priskiriama:

- finansinės priemonės, finansuojamos iš ES biudžeto;
- finansinis turtas, turimas biudžeto garantijoms skirtuose garantijų fonduose ir
- paskolos ir susijusios pasiskolintos lėšos, skirtos finansinės paramos programoms.

Finansinės priemonės, finansuojamos iš ES biudžeto

Iš ES biudžeto finansuojamų tiesiogiai ir netiesiogiai valdomų finansinių priemonių svarba ir apimtys kasmet vis didėja. Skirtingai nei tradicinis metodas, pagal kurį biudžetas įgyvendinamas teikiant dotacijas ir subsidijas, šis metodas grindžiamas idėja, kad už kiekvieną iš biudžeto taikant finansines priemones išleistą eurą dėl svertų koeficiento galutinis paramos gavėjas gauna daugiau nei 1 EUR finansinės paramos. Taip naudojant ES biudžetą siekiama kuo labiau padidinti turimų lėšų poveikį. Iš ES biudžeto finansuojamos finansinės priemonės gali būti garantijų priemonės, nuosavo kapitalo priemonės ir paskolų priemonės, žr. toliau pateikiamą DFP apžvalgą. Šiose priemonėse laikomas turtas yra laikomas kaip pinigai ir pinigų ekvivalentai arba investuojamas į nuosavo kapitalo priemones ir skolos vertybinius popierius ir ES konsoliduotosiose finansinėse ataskaitose rodomas kaip parduoti laikomas finansinis turtas.

Parduoti laikomas iš ES biudžeto finansuojamų finansinių priemonių finansinis turtas (vertė metų pabaigoje).

Šiose lentelėse apžvelgiamos ES biudžeto lėšomis finansuotos finansinės priemonės pagal DFP ir jų vertės 2016 m. gruodžio 31 d.

mln. EUR			
Susieta su daugiau nei viena DFP	Turtas	Išsipareigojimai	Garantijos
Garantijos ir rizikos pasidalijimo priemonės:			
Garantijų priemonė pagal Vakarų Balkanų įmonių plėtros ir inovacijų priemonę (EDIF)	29	(17)	..*
	29	(17)	-
Nuosavo kapitalo priemonės:			
Europos fondas Pietryčių Europai (EFPE)	119	-	-
Įmonių plėtros fondas (IPF)	10	-	-
Įmonių inovacijų fondas (IIF)	20	-	-
Ekologiško augimo fondas rytinėms kaimyninėms šalims	51	-	-
Mikrofinansų iniciatyva Azijos paskolų fondui	9	-	-
MENA mažųjų ir vidutinių įmonių fondas (SANAD)	9	-	-
	218	-	-
Iš viso	247	(17)	-

2014–2020 m. DFP	Turtas	Įsipareigojimai	Garantijos
Garantijos ir rizikos pasidalijimo priemonės:			
„Horizontas 2020“ – „InnovFin“ paskolų ir garantijų paslauga moksliniams tyrimams ir inovacijoms	698	(8)	(550)
„Horizontas 2020“ – „InnovFin“ MVĮ garantija	467	(99)	(371)
Europos infrastruktūros tinklų priemonės skolos priemonė (EITP skolos priemonė)**	493	(1)	(465)
COSME paskolų garantijų priemonė	160	(156)	–*
Užimtumo ir socialinių inovacijų programa	50	(16)	–*
Elektrifikavimo finansavimo iniciatyva („ElectriFI“)	30	–	–
Kultūros ir kūrybos sektorių garantijų priemonė	6	(1)	–*
ES glaudaus bendradarbiavimo plataus masto laisvosios prekybos erdvėje priemonė	9	0	–
Studentų paskolų garantijų sistema	16	(2)	*
Gamtos turtų finansavimo priemonė	11	–	–
Pietinės ir rytinės Viduržemio jūros regiono šalims ir labai mažoms, mažoms ir vidutinėms įmonėms skirta finansinės įtraukties programa	15	(1)	0
Pietinėms kaimyninėms šalims skirta rizikos kapitalo priemonė	20	–	–
Programa „Moterys versle“ (angl. <i>Women in Business</i>),	5	–	–
Energijos vartojimo efektyvumo privataus finansavimo priemonė (EVEFPF)	18	0	(3)
Parama Mongolijos ekonomikos įvairinimui	2	–	–
	1 999	(285)	(1 389)
Nuosavo kapitalo priemonės:			
„Horizontas 2020“ – „InnovFin“ moksliniams tyrimams ir inovacijoms skirta nuosavo kapitalo priemonė	229	(4)	–
COSME – augimui skatinti skirta nuosavo kapitalo priemonė	51	(3)	–
	280	(7)	–
Iš viso	2 279	(292)	(1 389)
DFP iki 2014 m.			
Garantijos ir rizikos pasidalijimo priemonės:			
Rizikos pasidalijimo finansinė priemonė (RPFP)	839	(88)	(711)
MVĮ garantijų priemonė pagal KIP	100	(190)	*
Daugiametė įmonių programa	25	(34)	*
Europos mikrofinansų įgaliojimų priemonė „Progress“	10	(7)	*
MVĮ garantijų priemonė	17	(14)	*
	991	(333)	(711)
Nuosavo kapitalo priemonės:			
MVĮ spartaus augimo ir inovacijų priemonė pagal KIP	423	(3)	–
Daugiametės bendrosios programos nuosavo kapitalo priemonė	196	(0)	–
Europos efektyvaus energijos vartojimo fondas	100	–	–
Europos užimtumo ir socialinės įtraukties mikrofinansų skyrimo priemonė	75	–	–
Pasaulinis energijos vartojimo efektyvumo ir atsinaujinančiosios energijos fondas	74	–	–
Fondas „Marguerite“	54	–	–
1998 m. Europos technologijų priemonių (ETP) steigimo programa	11	(0)	–
Technologijų perdavimo bandomieji projektai	1	(0)	–
	933	(3)	–
Paskolų, nuosavybės ir (arba) techninės pagalbos priemonės			
Ekonominio ir finansinio bendradarbiavimo priemonė pagal Europos ir Viduržemio jūros regiono valstybių partnerystę (MEDA)	202	2	–
Europos kaimynystės ir partnerystės priemonė (EKPP)	142	6	–
MVĮ paramos paskolos	18	–	–

	363	(8)	-
Iš viso	2 286	(344)	(711)
Bendras skaičius	4 812	(652)	(2 101)

* ES priimtą riziką visiškai padengia atidėjiniai.

** Apima Paskolų garantijų priemonės TEN-T projektams (PGTT) ir Projektų obligacijų iniciatyvos sujungimą.

Finansinis turtas, laikomas biudžeto garantijoms skirtuose garantijų fonduose

Komisija įsteigė garantijų fondus, kad padengtų biudžeto garantijas (žr. konsoliduotųjų finansinių ataskaitų 4.1.1 pastabą), suteiktas EIB grupei. Šie garantijų fondai finansuojami iš ES biudžeto siekiant suteikti likvidumo atsargų galimiams nuostoliams, susijusiems su garantuotomis operacijomis, padengti. Mokėjimai į garantijų fondus investuojami į finansines priemones, įskaitant skolos vertybinius popierius, grynuosius pinigus ir terminuotuosius indėlius. 2016 m. gruodžio 31 d. Komisija finansinį turtą laikė

- Išorės veiksmų garantijų fonde (2,3 mlrd. EUR) ir
- ESIF garantijų fonde (1 mlrd. EUR).

ESIF garantijų fondas pradėjo veikti 2016 m.

Paskolos ir susijusios pasiskolintos lėšos, skirtos finansinės paramos programoms.

ES sutartimi ES suteikiami įgaliojimai vykdyti skolinimosi operacijas, kad būtų galima mobilizuoti specialioms įgaliojimams vykdyti reikiamus finansinius išteklius. Komisija, veikdama ES vardu, dabar vykdo tris pagrindines programas, pagal kurias ji gali skirti paskolas: Europos finansinės padėties stabilizavimo priemonę (EFSM), mokėjimų balanso pagalbos (MBP) ir makrofinansinės pagalbos (MFP). ES skolinimui reikalingas kapitalas yra gaunamas kapitalo rinkose arba iš finansų įstaigų.

MFP paskolos teikiamos ES nepriklausančioms šalims partnerėms, o negrąžintų bendra paskolų suma nominaliąja verte 2016 m. gruodžio 31 d. siekė 2 947 mln. EUR

EFSM

2014 m. baigė galioti Airijos ir Portugalijos pagal EFSM vykdytos finansinės paramos programos, todėl jokių papildomų paskolų nebegalima imti. 2016 m. sausio mėn. Portugalija oficialiai paprašė pratęsti jos pirmosios EFSM paskolos grąžinimo terminą, kuris turėjo sueiti 2016 m. birželio 3 d. 4,75 mlrd. EUR dydžio mokėjimas buvo refinansuotas trimis naujais 1,5 mlrd. EUR, 2,25 mlrd. EUR ir 1 mlrd. EUR mokėjimais, kurių atitinkami grąžinimo terminai – 2023, 2031 ir 2036 m. Tai pagrindinė trumpalaikių paskolų ir (arba) trumpalaikio skolinimosi sumažėjimo ir ilgalaikių paskolų ir (arba) ilgalaikio skolinimosi padidėjimo 2016 m. balanse priežastis.

Mokėjimų balansas

Mokėjimų balanso pagalbos programa Vengrijai pasibaigė 2010 m., o pagalbos programos Latvijai ir Rumunijai – 2012 m. Be to, dviejų prevencinės pagalbos programų Rumunijai galiojimas baigėsi atitinkamai 2013 ir 2015 m. jomis nepasinaudojus. 2016 m. balandžio mėn. Vengrija grąžino 1,5 mlrd. EUR vertės paskutinę likusią dalinę įmoką.

Paskolų, suteiktų finansinei paramai, apžvalga (nominaliąja verte):

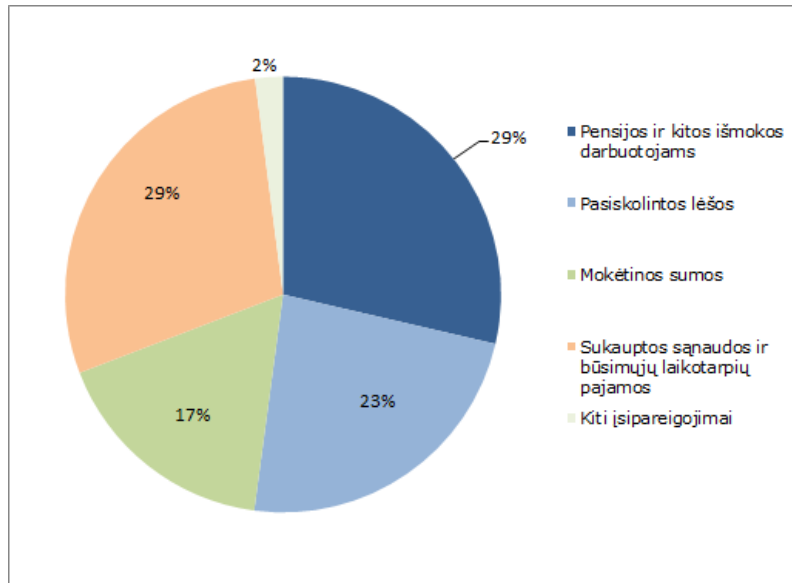
	Mokėjimų balansas				EFSM*			IŠ VISO
	Vengrija	Latvija	Rumunija	Iš viso	Airija	Portugalija	Iš viso	
Iš viso suteikta paskolų	6,5	3,1	5,0**	14,6	22,5	26,0	48,5	63,1
Iš viso išmokėta 2016 12 31	5,5	2,9	5,0	13,4	22,5	24,3	46,8	60,2
Iš viso grąžinta 2016 12 31	(5,5)	(2,2)	(1,5)	(9,2)	-	-	-	(9,2)
Negrąžinta suma 2016 12 31	-	0,7	3,5	4,2	22,5	24,3	46,8	51,0

* Sandoriai, kurie nėra refinansuojami.

** Neįskaitant prevencinės pagalbos.

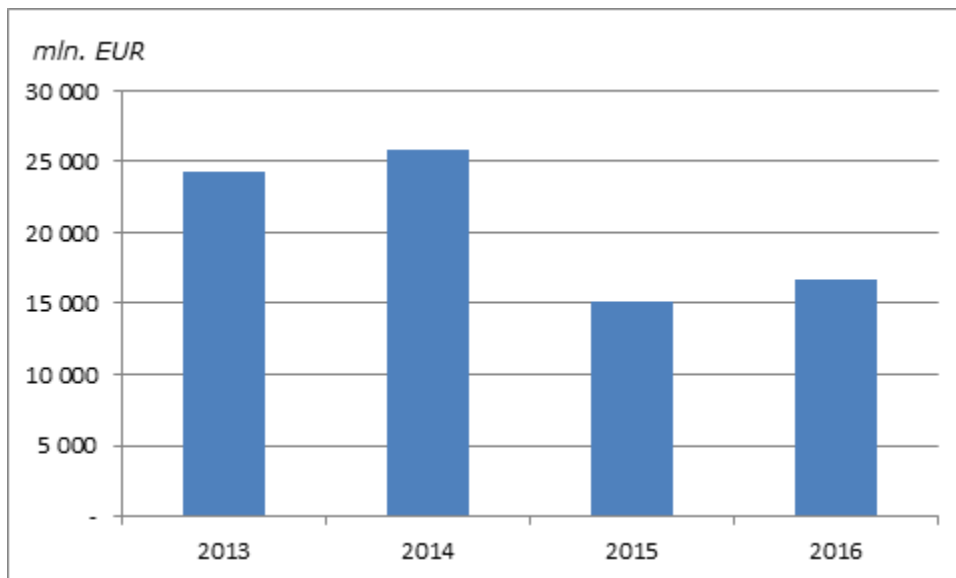
1.4. ĮSIPAREIGOJIMAI

ES konsoliduotajame balanse – 235 mlrd. EUR vertės įsipareigojimų

Įsipareigojimų pusėje dominuoja keturi pagrindiniai punktai: pensijų ir kitų išmokų darbuotojams įsipareigojimai, paskolos, mokėtinos sumos ir sukauptos sąnaudos. Didžiausias pokytis, palyginti su 2015 m. yra mokėtinų sumų padidėjimas beveik 8 mlrd. EUR daugiausia dėl to, kad 2016 m. buvo geriau įgyvendinamas EŽŪGF (t. y. mokėjimai valstybių narių lygmeniu), palyginti su 2015 m. (žr. konsoliduotųjų finansinių ataskaitų **2.12** pastabą).

Iš viso gauta prašymų kompensuoti išlaidas ir sąskaitų faktūrų, balanse pripažintų mokėtinomis sumomis

Grynasis turtas

Turtą viršijantys įsipareigojimai nereiškia, kad ES institucijos ir įstaigos yra patekusios į sunkią finansinę padėtį, greičiau tai rodo, kad tam tikri įsipareigojimai bus finansuojami iš būsimų metinių biudžetų. Pagal kaupiamosios apskaitos taisykles daug išlaidų yra pripažįstamos 2016 m., nors gali būti faktiškai apmokėtos 2017 m. arba vėliau ir dengiamos iš būsimų biudžetų, o susijusios įplaukos bus apskaitytos būsimais laikotarpiais. Didžiausios minėtinos sumos yra EŽŪGF veiklos lėšos (išmokėtos 2017 m.) ir išmokų darbuotojams įsipareigojimas (mokėtinas ateinančius 30 ir daugiau metų).

2. ES BIUDŽETO APSAUGA

2016 m. finansinių pataisų ir susigrąžintų lėšų apžvalga

Svarbus aspektas vykdant ES biudžetą yra poreikis užtikrinti tinkamą klaidas lemiančių sistemos trūkumų, pažeidimų ir sukčiavimo prevenciją, jų nustatymą ir ištaisymą. Audito Rūmai metinėje ataskaitoje pateikia metinių finansinių ataskaitų patikimumo ir pagal jas atliktų operacijų teisėtumo ir tvarkingumo, taip pat atliktų mokėjimų reikšmingo klaidų lygio patikinimo pareiškimą. Patikinimo pareiškimas Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje skelbiamas kartu su ES metinėmis finansinėmis ataskaitomis.

Šių klaidų poveikį sušvelnina Komisijos apsauginiai veiksmai, vykdomi per du pagrindinius mechanizmus:

- (1) prevencinius mechanizmus (pvz., *ex ante* patikrinimai, mokėjimų nutraukimas ir sustabdymas); ir
- (2) korekcinčius mechanizmus (visų pirma valstybėms narėms skiriamos arba su jomis suderintos finansinės pataisos, , taip pat, kiek rečiau, lėšų susigrąžinimas iš ES išmokų gavėjų).

Pagal pasidalijamąjį valdymą (žemės ūkio išlaidų ir struktūrinių veiksmų) valstybės narės per visą išlaidų ciklą pirmiausia privalo užtikrinti, kad iš ES biudžeto apmokėtos išlaidos būtų teisėtos ir tvarkingos.

Taisomųjų veiksmų, t. y. finansinių pataisų ir lėšų susigrąžinimo, būtinybė nustatoma remiantis Komisijos ir valstybių narių (išlaidų pagal pasidalijamojo valdymo principą atveju) atliekamos ES biudžeto finansuojamų išlaidų atitikties reikalavimams priežiūros ir patikrų rezultatais. Nustatydama finansinės pataisos arba susigrąžintą sumą Komisija atsižvelgia į taikomų teisės aktų pažeidimo pobūdį ir sunkumą ir finansines pasekmes ES biudžetui, įskaitant valdymo ir kontrolės sistemų trūkumų atvejus. Didžioji dalis pataisų daromos atlikus mokėjimą.

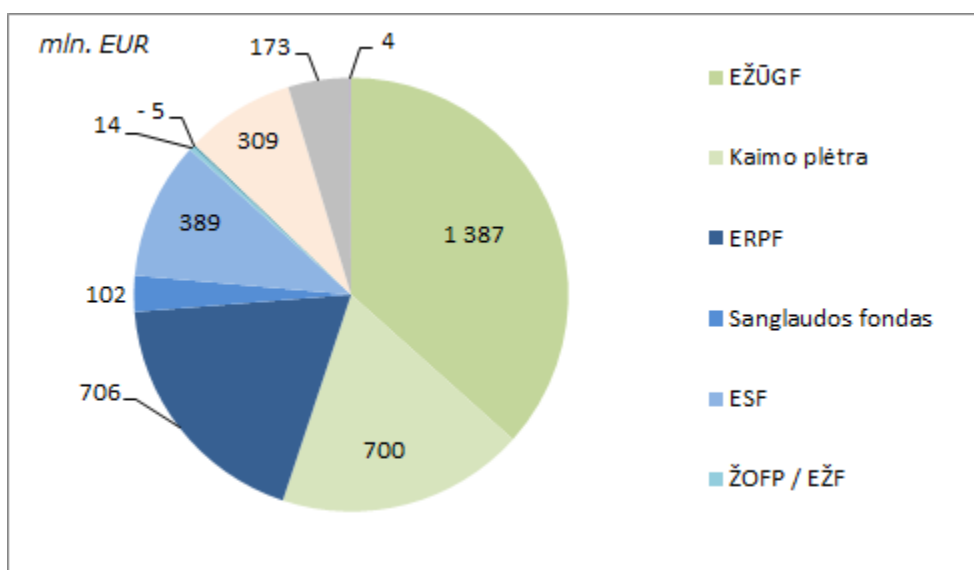
Finansinių pataisų ir lėšų susigrąžinimo procesas

Finansinės pataisos ir lėšų susigrąžinimas pateikiami dviem pagrindiniais proceso etapais. Abu etapai gali vykti tais pačiais arba skirtingais metais.

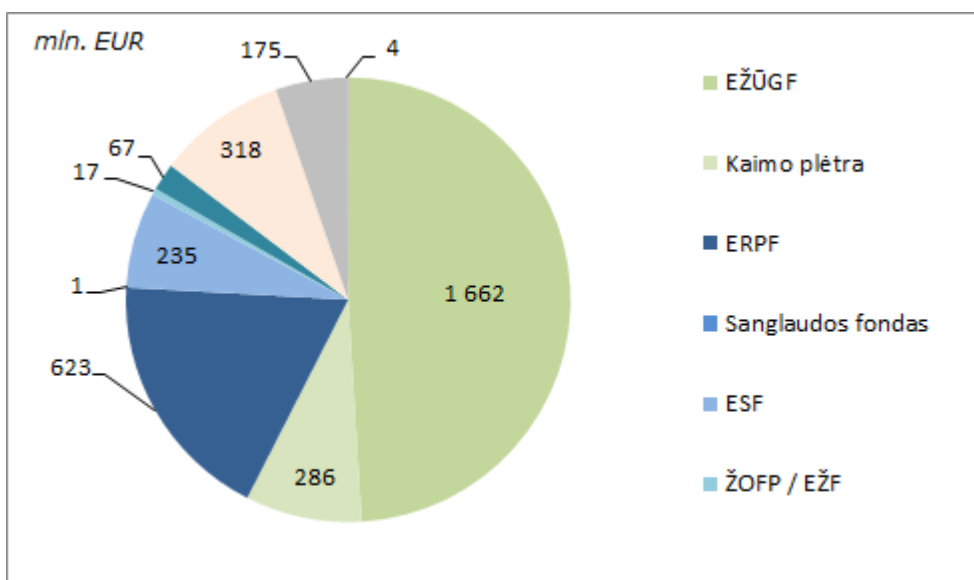
- 1) Finansinių pataisų ir lėšų susigrąžinimo **patvirtinimo etapas**: šioms sumoms pritarė atitinkama valstybė narė arba dėl jų priimtas Komisijos sprendimas. 2016 m. visos patvirtintos finansinės pataisos ir susigrąžintos sumos sudarė 3 777 mln. EUR (2015 m. – 3 499 mln. EUR).

2016 m. patvirtintos finansinės pataisos ir susigrąžintos lėšos pagal politikos sritis

2) Finansinių pataisų ir lėšų susigrąžinimo **įgyvendinimo etapas**: šios sumos – tai galutinis procedūros etapas, kai nustatyta netinkamų išlaidų padėtis yra visiškai ištaisyta. Sektoriais grindžiamose reglamentavimo sistemose numatyti keli įgyvendinimo mechanizmai. **2016 m. visos įgyvendintos finansinės pataisos ir susigrąžintos sumos** sudarė 3 389 mln. EUR (2015 m. – 3 853 mln. EUR). Finansinių pataisų įgyvendinimas ir sumų susigrąžinimas gali trukti keletą metų daugiausia dėl to, kad vykdamas žemės ūkio politiką buvo priimti sprendimai suteikti valstybėms narėms teisę mokėti dalimis arba atidėti mokėjimą. Pagal Sanglaudos politiką teisine sistema numatoma, kad įgyvendinimas bus vykdomas programavimo laikotarpio pabaigoje arba jam pasibaigus.

2016 m. įgyvendintos finansinės pataisos ir susigrąžintos lėšos pagal politikos sritis

3. RIZIKOS IR NEAPIBRĖŽTUMO VALDYMAS VYKDANT ES BIUDŽETĄ

3.1. MAKROEKONOMINĖ APLINKA

ES makroekonominė aplinka⁷ turi įtakos ES valstybių narių gebėjimui vykdyti savo finansavimo įsipareigojimus ES institucijų ir įstaigų atžvilgiu, taigi ir ES gebėjimui toliau įgyvendinti ES politiką.

Pasaulio ekonomikos perspektyvos šiuo metu yra labai nenuspėjamos. 2016 m. buvo sudėtingi: Europos ekonomika turėjo reaguoti į daugybę tarptautinių ir šalių vidaus problemų, įskaitant lėčiausią nuo 2009 m. pasaulio ekonomikos ir prekybos augimo tempą, geopolitinę įtampą, teroristinius išpuolius keliose valstybėse narėse, nepalankiausiomis sąlygomis veikiančius bankininkystės sektorius, JK balsavimą, kuriuo nuspręsta ištotti iš ES, ir augantį priešišumą globalizacijai. Tačiau Europos ekonomika įrodė, kad yra atspari, ir buvo ryžtingai siekiama užtikrinti ekonomikos augimą ir darbo vietų kūrimą. 2016 m. pabaigoje ES BVP augimas paspartėjo ir panašiu, kad šis tempas išliko ir 2017 m. Tokį atsparumą padėjo užtikrinti keli visiems gerai žinomi teigiami veiksniai, įskaitant palyginti mažas naftos kainas, buvusį euro nuvertėjimą, palankią pinigų politiką ir iš esmės neutralią fiskalinės politikos kryptį. Struktūrinių reformų įgyvendinimas kai kuriose valstybėse narėse taip pat prisidėjo prie atsigavimo, ypač darbo rinkoje. Privatus vartojimas išlieka pagrindiniu augimo varikliu, o investicijos ir toliau nuvilia. Toks nuolatinis investicijų vangumas kelia abejonių dėl atsigavimo tvarumo ir potencialaus ekonomikos augimo. Neapibrėžtumas didėja iki itin aukšto lygio ir tai lemia neaiški JK sprendimo ištotti iš ES baigtis.

Apskritai, po to, kai 2016 m. euro zonos BVP augo 1,7 %, numatoma, kad 2017 m. jis turėtų siekti tiek sumažėti – iki 1,6 %, o paskui 2018 m. vėl kiek išaugti – iki 1,8 %. Šį stabilų, bet nedidelį augimą ir toliau turėtų lemti vidaus paklausa. Tikimasi, kad pasaulio BVP augimas 2016 m. pasiekė savo žemiausią

⁷ Daugiau informacijos pateikta: Europos Komisija, Europos ekonominė prognozė, 2017 m. žiema.

tašką, ir prognozuojama, kad šiais bei ateinančiais metais augimas spartės. Prognozuojama, kad augimas už ES ribų palaipsniui ims didėti nuo 2016 m. buvusių 3,2 % iki 3,7 % 2017 m. ir 3,9 % 2018 m.

3.2. NEAPIBRĖŽTIEJI BIUDŽETINIAI ĮSIPAREIGOJIMAI FINANSINEI PARAMAI

ES skolinimosi ir skolinimo veikla, susijusi su finansinės paramos programomis, nepriskiriama biudžeto operacijoms. Apskritai, taip gautas kapitalas šaliai gavėjai skolinamas vadovaujantis kompensaciniu principu, t. y. nustatoma ta pati atkarpa, terminas ir suma. Nepaisant kompensacinės metodikos, finansinių priemonių skolos aptarnavimas yra teisinis ES įsipareigojimas, kuriuo užtikrinama, kad visi obligacijų mokėjimai būtų atlikti laiku sumokant visą sumą. Komisija yra nustačiusi procedūrą, kad užtikrintų paskolos grąžinimą net paskolos įsipareigojimų neįvykdymo atveju.

ES skolinimasis yra tiesioginiai ir besąlygiški ES įsipareigojimai ir juos garantuoja ES valstybės narės (neapibrėžtieji biudžetiniai įsipareigojimai). Ne ES šalių paskoloms finansuoti pasiskolintos lėšos draudžiamos Išorės veiksmų garantijų fondo. Jeigu valstybė narė gavėja nevykdytų savo įsipareigojimų, skola būtų aptarnaujama, jeigu įmanoma, iš turimo Komisijos išdo likučio. Jeigu tai būtų neįmanoma, Komisija reikiamas lėšas surinktų iš valstybių narių. ES valstybės narės teisiškai pagal ES nuosavų išteklių teisės aktus (Tarybos reglamento Nr. 609/2014 14 straipsnį) įpareigojamos pateikti pakankamai lėšų ES įsipareigojimams vykdyti. Todėl investuotojams tenka tik ES, o ne finansuojamų paskolų gavėjo kredito rizika. Kompensaciniu perskolinimu užtikrinama, kad ES biudžete nebūtų prisiimta jokios palūkanų normos arba užsienio valiutos kurso rizikos.

EP, Tarybos ir Komisijos sprendimuose dėl kiekvienos šalies programos nustatoma bendra suteikta suma, išmokos dalių skaičius ir ilgiausias (vidutinis) paskolos paketo terminas. Vėliau Komisija ir šalis gavėja susitaria dėl paskolos ir (arba) finansavimo parametrų, visų pirma dėl jų dalių grąžinimo terminų. Be to, visos, išskyrus pirmąją, paskolos dalys priklauso nuo politikos sąlygų laikymosi teikiant bendrą ES ir Tarptautinio valiutos fondo (TVF) finansinę paramą, ir tai yra dar vienas veiksnys, darantis poveikį finansavimo operacijų laikui. Tai reiškia, kad emisijos laiko parinkimas ir išpirkimo terminai priklauso nuo susijusios ES skolinimo veiklos. Finansavimas išimtinai vykdomas eurai, o išpirkimo terminai svyruoja nuo 3 iki 30 metų.

Šioje lentelėje apžvelgiamas numatomas negrąžintų EFSM ir MB paskolų grąžinimo tvarkaraštis nominaliaja verte balanso sudarymo dieną:

mlrd. EUR							
Mokėjimų balansas				EFSM			IŠ VISO
Vengrija	Latvija	Rumunija	Iš viso	Airija	Portugalija	Iš viso	
2017		1,15	1,15				1,15
2018		1,35	1,35	3,9	0,6	4,5	5,85
2019	0,5	1,0	1,5				1,5
2021				3,0	6,75	9,75	9,75
2022					2,7	2,7	2,7
2023				2,0	1,5	3,5	3,5
2024				0,8	1,8	2,6	2,6
2025	0,2		0,2				0,2
2026				2,0	2,0	4,0	4,0
2027				1,0	2,0	3,0	3,0
2028				2,3		2,3	2,3
2029				1,0	0,4	1,4	1,4
2031					2,25	2,25	2,25
2032				3,0		3,0	3,0
2035				2,0		2,0	2,0
2036					1,0	1,0	1,0
2038					1,8	1,8	1,8
2042				1,5	1,5	3,0	3,0
Iš viso	0	0,7	3,5	4,2	22,5	24,3	46,8
							51,0

Tarpyvyriausybinių finansinio stabilumo mechanizmai Europos finansinio stabilumo fondas (EFSF) ir Europos stabilumo mechanizmas (ESM) nepriklauso ES sutarties taikymo sričiai, todėl nėra įtraukti į ES konsoliduotąsias metines finansines ataskaitas.

3.3. NEAPIBRĖŽTIEJI ĮSIPAREIGOJIMAI, SUSIJĘ SU BIUDŽETO GARANTIJOMIS

ES suteikė EIB grupei garantijas paskoloms, teikiamoms už ES ribų, ir skolos ir nuosavo kapitalo operacijoms, kurioms taikoma ESIF garantija. 2016 m. gruodžio 31 d. ES konsoliduotųjų finansinių ataskaitų aiškinamajame rašte (žr. **4.1.1** pastabą) nurodyti neapibrėžtieji įsipareigojimai, susiję su abiem garantijomis. Siekdama sušvelninti riziką, kuri galėtų kilti ES biudžetui, jei EIB grupė pasinaudotų garantija, ES sukūrė specialius garantijų fondus, t. y. Išorės veiksmų garantijų fondą ir ESIF garantijų fondą.

ES biudžete yra numatyti atidėjiniai Išorės veiksmų garantijų fondui, kad būtų padengta 9 % metų pabaigoje negrąžintų paskolų, skirtų veiklai trečiosiose šalyse ir garantuotų pagal EIB išorės skolinimo įgaliojimą. 2016 m. gruodžio 31 d. rizikai, susijusiai su išmokėtomis sumomis (19,8 mlrd. EUR) ir pasirašytais sumomis (28,8 mlrd. EUR) iki 39,3 mlrd. EUR viršutinės ribos, padengti skirto turto bendra vertė sudarė 2,3 mlrd. EUR.

ESIF garantijų fondas veiklą pradėjo 2016 m. ir iki 2022 m. palaipsniui pasieks 8 mlrd. EUR dydį ir taip padengs 50 % maksimalios ES garantijų rizikos (16 mlrd. EUR). 2016 m. ESIF garantijų fondui skirtas 1 mlrd. EUR atidėjinys, išmokėta 4,4 mlrd. EUR garantija padengtų sumų ir pasirašyta sutarčių, kurių bendra vertė sudaro 11,2 mlrd. EUR (įskaitant išmokėtas sumas).

3.4. PABĖGĖLIŲ KRIZĖS VALDYMAS. PABĖGĖLIŲ TURKIJJOJE RĖMIMO PRIEMONĖ

ES išgyvena beprecedentę krizę, kuri reikalauja solidarumo, susitelkimo ir efektyvumo. Uždaviniai bendri, sprendimai irgi turi būti suderinti; Turkijos geografinė padėtis yra itin patogi pabėgėlių ir migrantų priėmimo ir tranzito požiūriu. Dėl precedento neturinčio jų antplūdžio, iš esmės kilus konfliktui Sirijoje, Turkija suteikė prieglobstį didžiausiam pabėgėlių ir migrantų skaičiui visame pasaulyje.

2015 m. ES ir jos valstybės narės nusprendė sustiprinti politinius ir finansinius įsipareigojimus remti Turkijos pastangas suteikti prieglobstį pabėgėliams. Remiantis 2015 m. lapkričio 29 d. ES ir Turkijos pareiškimu sutarta dėl visapusiško ES ir Turkijos bendradarbiavimo, pagrįsto bendra atsakomybe, abipusiais įsipareigojimais ir pastangomis. 2015 m. lapkričio 29 d. aukščiausiojo lygio susitikimo metu buvo aktyvuotas ES ir Turkijos bendras veiksmų planas (toliau – BVP), siekiant padėti Turkijai likviduoti konflikto pasekmes Sirijoje.

Reaguodama į ES valstybių narių raginimą skirti daugiau papildomų lėšų pabėgėliams Turkijoje remti, Komisija 2015 m. lapkričio 24 d. Komisijos sprendimu, iš dalies pakeistu 2016 m. vasario 10 d., nustatė Pabėgėlių Turkijoje rėmimo priemonę⁸. Priemonė yra mechanizmas, kuriuo koordinuojamas tiek ES biudžete numatytų lėšų, tiek valstybių narių papildomų įnašų į ES biudžetą, įtrauktų kaip išorės asignuotosios įplaukos, kurių bendra suma 2016–2017 m. siekė 3 mlrd. EUR, telkimas. Valstybės narės politiškai įsipareigojo skirti lėšų pagal 2016 m. vasario 3 d. valstybių narių vyriausybių atstovų priimtą ES valstybių narių ir Europos Komisijos bendrąjį susitarimą. Bendruoju susitarimu taip pat nustatyta sąlygų sistema. 3 mlrd. EUR – tai papildoma suma: prieš pradėdant įgyvendinti Priemonę Komisija, reaguodama į Sirijos pabėgėlių krizę, Turkijai jau buvo skyrusi 345 mln. EUR, dvišalę pagalbą taip pat teikia valstybės narės.

Priemonę pradėta įgyvendinti 2016 m. vasario 17 d., surengus pirmąjį Priemonės iniciatyvinio komiteto posėdį. Pabėgėlių Turkijoje rėmimo priemonė yra koordinavimo mechanizmas, kuriuo naudojantis galima greitai, veiksmingai ir efektyviai telkti ES pagalbą pabėgėliams Turkijoje. Priemonė užtikrina optimalų atitinkamų naudojamų ES finansinių priemonių, pavyzdžiui, humanitarinės pagalbos arba nehumanitarinės pagalbos, sutelkimą, siekiant užtikrinti, kad pabėgėlių ir juos priimančių bendruomenių poreikiai būtų tenkinami visapusiškai ir koordinuotai.

Priemonės iniciatyvinis komitetas rengia strategines gaires dėl bendrų prioritetų, remtinų veiksmų pobūdžio, skirtinų sumų ir sutelktinų finansinių priemonių, taip pat, kai tinkama, dėl sąlygų, susijusių su Turkijos įsipareigojimų pagal ES ir Turkijos bendrą veiksmų planą vykdymu. Iniciatyviniui komitetui, kurį sudaro du Komisijos atstovai ir po vieną atstovą iš kiekvienos valstybės narės, pirmininkauja Komisija, o Turkijai yra suteikta patariamojo balso teisė.

Vadovaujantis Komisijos sprendimo, kuriuo nustatoma priemonė, 3 straipsnio 2 dalimi, per antrąjį iniciatyvinio komiteto posėdį 2016 m. gegužės 12 d. sutarta, kad priemonė pirmiausia turėtų remti šias šešias prioritetines sritis: 1) humanitarinė pagalba, 2) migracijos valdymas, 3) švietimas, 4) sveikatos priežiūra, 5) savivaldos infrastruktūra ir 6) socialinė bei ekonominė parama.

Bendras priemonės koordinuojamas biudžetas – 3 mlrd. EUR, sutarčių sudarymo laikotarpis – 2016–2017 m. Biudžetą sudaro 1 mlrd. EUR ES biudžeto lėšų ir dar 2 mlrd. EUR valstybių narių lėšų. Valstybių narių įnašai pervedami tiesiai į ES biudžetą kaip išorės asignuotosios įplaukos pagal FR 21 straipsnio 2 dalies b punktą ir priskiriami atitinkamai PNPP II ir HUMA biudžeto eilutėms. Iš 1 mlrd. EUR ES biudžeto lėšų 250 mln. EUR buvo sutelkta 2016 m., o 2017 m. biudžete priemonei skirta 750 mln. EUR.

⁸ 2016 m. vasario 10 d. Komisijos sprendimas 2016/C 60/03 dėl Pabėgėlių Turkijoje rėmimo priemonės, kuriuo iš dalies keičiamas 2015 m. lapkričio 24 d. Komisijos sprendimas C(2015) 9500.

Priemonės finansavimo šaltiniai:

	mln. EUR		
	2016	2017	Iš viso
ES biudžetas			
Humanitarinė pagalba	165	145	310
Nehumanitarinė pagalba			
Pasirengimo narystei pagalbos priemonė	55	595	650
Vystomojo bendradarbiavimo priemonė	10	10	20
Priemonė, kuria prisidedama prie stabilumo ir taikos	20	0	20
Tarpinė suma, skirta nehumanitarinei pagalbai	85	605	690
Iš viso	250	750	1 000
Valstybių narių įnašai			2 000

Pagal FR taikymo taisyklių 7 straipsnio 2 dalį Komisija su visomis valstybėmis narėmis sudarė atskirus susitarimus dėl jų nacionalinių įnašų – iš viso 2 mlrd. EUR.

Priemonė įgyvendinama kaip humanitarinė ir nehumanitarinė pagalba, kiekvieno iš šių komponentų projektams preliminarai paskirstant atitinkamai 1,4 mlrd. EUR ir 1,6 mlrd. EUR. Humanitarinė pagalba teikiama pažeidžiamiausiems pabėgėliams (ir kitiems asmenims, kurių padėtis kelia susirūpinimą), skiriant nuspėjamą ir orią paramą pagrindiniams poreikiams patenkinti ir apsaugai suteikti. Nehumanitarinė pagalba skiriama pabėgėlių ilgalaikio pragyvenimo, socialiniams, ekonominiams ir švietimo tikslams. Taip siekiama sudaryti vaikams sąlygas įgyti pradinį bei vidurinį išsilavinimą, tobulinti švietimo infrastruktūrą, įskaitant mokyklų pastatus ir mokamąją medžiagą. Be to, daug padedama pažeidžiamoms grupėms, pavyzdžiui, siekiant apsaugoti moteris nuo seksualinio smurto ir smurto dėl lyties ir sudaryti geresnes sąlygas naudotis lytinės ir reprodukcinės sveikatos priežiūros paslaugomis.

Komisija turi reguliariai informuoti Europos Parlamentą ir Tarybą apie Pabėgėlių Turkijoje rėmimo priemonės įgyvendinimą ir pirmąją priemonės metinę ataskaitą paskelbė 2017 m. kovo 2 d.⁹.

3.5. JAUNIMO UŽIMTUMAS

2016 m. rugpjūčio mėn. duomenimis beveik 4,2 mln. jaunesnių nei 25 m. žmonių ES buvo bedarbiai, o tai sudaro 18,6 % nedarbo lygį. Nors tai pagerėjimas, palyginti su 2013 m. pasiektu didžiausiu rodikliu – 23,7 %, tai vis tiek reiškia, kad beveik kas penktas jaunuolis yra bedarbis. Kai kuriose ypač stipriai nukentėjusiose valstybėse narėse šis skaičius dar didesnis, pavyzdžiui, Graikijoje (42,7 %), Ispanijoje (43,2 %) ir Italijoje (38,8 %).

Kovodama su jaunimo nedarbu, 2016 m. ES toliau rėmė Jaunimo garantijų iniciatyvos ir Jaunimo užimtumo iniciatyvos įgyvendinimą valstybėse narėse. Jaunimo užimtumo iniciatyva siekiama sumažinti jaunimo nedarbo lygį labiausiai nukentėjusiuose ES regionuose. Jaunimo užimtumo iniciatyva pradėta įgyvendinti 2013 m. ir 2014–2020 m. laikotarpiu jai skirtas 6,4 mlrd. EUR vertės tikslinį finansavimas, kuriuo remiami veiksmai, padedantys jaunimui patekti į darbo rinką šiuose regionuose. Iš viso 6,4 mlrd. EUR Jaunimo užimtumo iniciatyvos biudžeto pusė yra suteikta iš specialios ES biudžeto eilutės, o kita pusė – iš ESF.

Jaunimo užimtumo iniciatyva remiami nesimokantys, nedirbantys ir mokymuose nedalyvaujantys 15–24 metų amžiaus (arba kai kuriose valstybėse narėse 15–29 metų amžiaus) jaunuoliai. Tai gali būti ilgalaikiai bedarbiai jaunuoliai ir tie, kurie nėra registruoti kaip darbo ieškantys asmenys. Reikalavimus gauti paramą pagal Jaunimo užimtumo iniciatyvą atitinka jaunuoliai, gyvenantys regionuose, kuriuose 2012 m. jaunimo nedarbo lygis buvo didesnis kaip 25 %. Dabar 20 valstybių narių regionai gauna paramą pagal Jaunimo užimtumo iniciatyvą.

⁹ Žr. Komisijos komunikatą Europos Parlamentui ir Tarybai „Pirmoji Pabėgėlių Turkijoje rėmimo priemonės metinė ataskaita“, COM(2017) 130 final, 2017 3 2.

Jaunimo užimtumo iniciatyvos skiriamas finansavimas naudojamas įgyvendinant jaunimo užimtumo srities dokumentų rinkinį, ypač nacionalines jaunimo garantijų iniciatyvas ES valstybėse narėse, gaunančiose paramą pagal Jaunimo užimtumo iniciatyvą. Jaunimo užimtumo iniciatyva gali tiesiogiai pasiekti ir nesimokančius, nedirbančius ir mokymuose nedalyvaujančius jaunuolius ir paremti juos asmeniškai. Jaunimo užimtumo iniciatyvos lėšomis finansuojami ir jaunimui per Jaunimo garantijų iniciatyvas pateikiami pasiūlymai priklausomai nuo kiekvieno jaunuolio konkrečių poreikių apima pameistrystės pasiūlymus, profesinio rengimo kursus, subsidijas darbdaviams ir paramą startuoliams. Tokiu būdu Jaunimo užimtumo iniciatyva papildoma parama, gaunama iš kitų ES finansinių išteklių, pavyzdžiui, iš ESF, kurio pagalba siekia ne vien pavienius asmenis ir padeda pradėti vykdyti švietimo ir užimtumo reformas.

Jaunimo garantijų iniciatyvos yra specialiai pritaikytos nacionalinės programos, kurių tikslas – užtikrinti, kad visi jaunesni nei 25 m. (arba kai kuriose valstybėse narėse – jaunesni nei 29 m.) žmonės per keturis mėnesius nuo mokslų užbaigimo arba darbo netekimo sulauktų kokybiško ir konkretaus paramos pasiūlymo. Kad tai būtų pasiekta, Jaunimo garantijų iniciatyvos apima jaunimui skirtas tiesiogines priemones, taip pat visapusiškas ir ilgesnės trukmės užimtumo ir švietimo sistemų reformas, pagrįstas visų suinteresuotųjų šalių plataus masto partneryste.

Iš 2016 m. spalio mėn. parengtos pažangos ataskaitos matyti, kad 2013 m. pradėta Jaunimo garantijų iniciatyva, remiama Jaunimo užimtumo iniciatyvos, ESF ir nacionalinio finansavimo, davė rezultatų vietos lygmeniu. Praėjus trejiems metams nuo iniciatyvos pradžios 2013 m., bedarbių jaunuolių skaičius ES sumažėjo 1,4 mln. Apie 9 mln. jaunuolių gavo darbo, stažuotės ar pameistrystės pasiūlymą. Daugelyje valstybių narių imtasi drąsių struktūrinių reformų ir padedama kurti verslo ir švietimo partnerystes. Siekdama užtikrinti visapusišką ir tvarų Jaunimo garantijų iniciatyvos įgyvendinimą, Komisija pasiūlė pratęsti Jaunimo užimtumo iniciatyvos galiojimą iki 2020 m. ir skirti daugiau išteklių. Be to, Komisija paskelbė apie naują tikslinę ilgalaikę (nuo 6 iki 12 mėnesių) pameistrių mobilumo sistemą „Erasmus Pro“, kuri yra esamos programos „Erasmus+“ dalis, kad paremtų mokymąsi darbo vietoje užsienyje.

2016 m. birželio mėn. Komisija pradėjo vykdyti Naują Europos įgūdžių darbotvarkę, kurioje yra 10 veiksmų, kuriais siekiama tobulinti įgūdžių kokybę ir didinti jų aktualumą darbo rinkai. Šių veiksmų pavyzdys – iniciatyva, kuria norima padėti žemą kvalifikaciją turintiems suaugusiems pagerinti rašymo, skaičiavimo ir skaitmeninius įgūdžius ir (arba) padėti jiems daryti pažangą siekiant įgyti viduriniam arba lygiaverčiam išsilavinimui prilygstančią kvalifikaciją.

Per pirmuosius trejus 2014–2020 m. programavimo laikotarpio metus Jaunimo užimtumo iniciatyva, kaip ir kiti ESI fondai pagal DFP 1b išlaidų kategoriją, susidūrė su įgyvendinimo vėlavimo problema. Mokėjimų tempas dėl kelių priežasčių buvo lėtesnis, nei iš pradžių numatyta. Pavyzdžiui, dėl to, kad buvo vėlai priimtose susijusios ESF veiksmų programos ir buvo ilgai rengiamasi jų įgyvendinimui, įskaitant struktūrų ir procedūrų, kurių reikalaujama pagal atitinkamą ESF reglamentavimo sistemą, nustatymą. Tam tikru mastu Jaunimo užimtumo iniciatyvos įgyvendinimo vėlavimą pradiniais etapais galima iš dalies paaiškinti ir ribotais skirtingų atsakingų struktūrų administraciniais gebėjimais ypač atsižvelgiant į tai, kad du programavimo laikotarpiai iš dalies sutampa. Nepaisant šių vėlavimų, Jaunimo užimtumo iniciatyvos įgyvendinimas vietos lygmeniu ir Komisijos vykdomų mokėjimų požiūriu, iki šiol buvo spartesnis, negu ESF, ERPF ir SF.

BIUDŽETO VYKDYMO ATASKAITOS IR AIŠKINAMOSIOS PASTABOS

Reikėtų atkreipti dėmesį, kad skaičius suapvalinant iki milijonų eurų kai kurių šiose lentelėse pateikiamų finansinių duomenų suma gali būti netiksli.

TURINYS

ES BIUDŽETO REZULTATAS	107
BIUDŽETO IR FAKTINIŲ SUMŲ LYGINAMOJI ATASKAITA	108
BIUDŽETO VYKDYMO ATASKAITŲ PASTABOS	111
1. ES BIUDŽETO SISTEMA	111
1.1. 2014–2020 M. DAUGIAMETĖ FINANSINĖ PROGRAMA	111
1.2. METINIS BIUDŽETAS.....	113
1.3. POLITIKOS SRITYS	113
1.4. ĮPLAUKOS	114
1.5. BIUDŽETO REZULTATO SKAIČIAVIMAS	115
1.6. EKONOMINĖS VEIKLOS REZULTATO SUDERINIMAS SU BIUDŽETO REZULTATU	116
2. 2016 M. ES BIUDŽETO VYKDYMAS. KOMENTARAS.....	117
2.1. ĮPLAUKOS	117
2.2. IŠLAIDOS.....	118
3. ES BIUDŽETO ĮPLAUKŲ VYKDYMAS	120
3.1. ES BIUDŽETO ĮPLAUKŲ VYKDYMO SUVESTINĖ	120
4. ES BIUDŽETO IŠLAIDŲ VYKDYMAS	121
4.1. DFP. ĮSIPAREIGOJIMŲ IR MOKĖJIMŲ ASIGNAVIMŲ IŠSKAIDYMAS IR POKYČIAI	121
4.2. DFP. ĮSIPAREIGOJIMŲ ASIGNAVIMŲ VYKDYMAS	122
4.3. DFP. MOKĖJIMŲ ASIGNAVIMŲ VYKDYMAS.....	123
4.4. DFP. NEĮVYKDYTŲ ĮSIPAREIGOJIMŲ POKYČIAI	124
4.5. DFP. NEĮVYKDYTI ĮSIPAREIGOJIMAI PAGAL PRISIĖMIMO METUS	125
4.6. POLITIKOS SRITIS. ĮSIPAREIGOJIMŲ IR MOKĖJIMŲ ASIGNAVIMŲ IŠSKAIDYMAS IR POKYČIAI	126
4.7. POLITIKOS SRITIS. ĮSIPAREIGOJIMŲ ASIGNAVIMŲ VYKDYMAS.....	127
4.8. POLITIKOS SRITIS. MOKĖJIMŲ ASIGNAVIMŲ VYKDYMAS	128
4.9. POLITIKOS SRITIS. NEĮVYKDYTŲ ĮSIPAREIGOJIMŲ POKYČIAI	129
4.10. POLITIKOS SRITIS. NEĮVYKDYTI ĮSIPAREIGOJIMAI PAGAL PRISIĖMIMO METUS.....	130
5. BIUDŽETO VYKDYMAS PAGAL INSTITUCIJAS	131
5.1. BIUDŽETO ĮPLAUKŲ VYKDYMAS	131
5.2. ĮSIPAREIGOJIMŲ ASIGNAVIMŲ VYKDYMAS	132
5.3. MOKĖJIMŲ ASIGNAVIMŲ VYKDYMAS.....	133
6. AGENTŪRŲ BIUDŽETO VYKDYMAS	134
6.1. BIUDŽETO ĮPLAUKOS	134
6.2. ĮSIPAREIGOJIMŲ IR MOKĖJIMŲ ASIGNAVIMAI PAGAL AGENTŪRĄ.....	136

ES BIUDŽETO REZULTATAS

mln. EUR

	2016	2015
Finansinių metų įplaukos	144 717	146 624
Mokėjimai pagal einamųjų metų asignavimus	(135 180)	(143 485)
Mokėjimų asignavimai, perkelti į N+1 metus	(1 655)	(1 299)
Atšaukti nepanaudoti asignavimai, perkelti iš N-1 metų	63	29
Asignuotųjų įplaukų raida	(1 367)	(704)
Valiutų keitimo kursų pokyčiai per metus	(173)	182
Biudžeto rezultatas*	6 405	1 347

*Iš kurio ELPA rezultatas iš viso sudarė 0 mln. EUR 2016 m. ir 2 mln. EUR 2015 m.

BIUDŽETO IR FAKTINIŲ SUMŲ LYGINAMOJI ATASKAITA

BIUDŽETO ĮPLAUKOS

mln. EUR

	Pradinis patvirtintas biudžetas	Galutinis patvirtintas biudžetas	Teisės į gautinas sumas	Įplaukos
1 Nuosavi ištekliai	142 269	133 677	132 192	132 166
11 Cukraus mokesčiai	125	133	133	133
12 Muitai	18 465	20 115	19 987	19 961
13 PVM	18 813	16 279	15 935	15 935
14 BNP	104 866	97 149	95 578	95 578
15 Biudžeto disbalanso korekcija	–	–	580	580
16 Nyderlandų ir Švedijos BNP pagrįstų įnašų sumažinimas	–	–	(22)	(22)
3 Perteklius, likučiai ir patikslinimai	–	1 349	1 358	1 358
4 Įplaukos, gautos iš institucijose ir kitose Sąjungos įstaigose dirbančių asmenų	1 348	1 348	1 459	1 452
5 Įplaukos, gautos iš institucijų administracinės veiklos	55	55	600	579
6 Įmokos ir grąžinamosios išmokos, susijusios su Sąjungos susitarimais ir programomis	60	60	6 204	5 928
7 Palūkanos už pavėluotus mokėjimus ir baudos	123	123	9 739	3 175
8 Skolinimosi ir skolinimo operacijos	5	5	46	41
9 Įvairios įplaukos	25	25	27	17
Iš viso	143 885	136 642	151 624	144 717

*Daugiau informacijos apie 2016 m. įplaukų įgyvendinimą pateikiama 3 pastaboje ir 2.1 aiškinamojo rašto pastaboje.

BIUDŽETO IŠLAIDOS. ĮSIPAREIGOJIMAI PAGAL DAUGIAMETĖS FINANSINĖS PROGRAMOS IŠLAIDŲ KATEGORIJAS

mln. EUR

DFP išlaidų kategorija	Pradinis patvirtintas biudžetas	Galutinis patvirtintas biudžetas	Iš viso turimų asignavimų	Prisiimti įsipareigojimai
1. Pažangus ir integracinis augimas	69 841	69 841	73 039	71 731
1a: Konkurencingumas augimui ir darbo vietų kūrimui skatinti	19 010	19 010	21 569	20 332
1b: Ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda	50 831	50 831	51 471	51 400
2. Tvarus augimas. Gamtos ištekliai	62 484	62 470	66 952	64 547
iš kurių: su rinka susijusios išlaidos ir tiesioginės išmokos	42 220	42 218	46 051	44 285
3. Saugumas ir pilietybė	4 052	4 292	4 423	4 336
4. Europos vaidmuo pasaulyje	9 167	9 377	12 240	11 278
5. Administravimas	8 935	8 951	9 642	9 358
iš kurių: institucijų administracinės išlaidos	3 771	3 778	4 121	3 979
6. Kompensacijos	–	–	–	–
8. Neigiamas rezervas ir deficitas, perkelti iš praėjusių finansinių metų	–	–	–	–
9. Specialios priemonės	525	346	395	61
Iš viso	155 004	155 277	166 690	161 310

BIUDŽETO IŠLAIDOS. MOKĖJIMAI PAGAL DAUGIAMETĖS FINANSINĖS PROGRAMOS IŠLAIDŲ KATEGORIJAS

mln. EUR

DFP išlaidų kategorija	Pradinis patvirtintas biudžetas	Galutinis patvirtintas biudžetas	Iš viso turimų asignavimų	Atlikti mokėjimai
1. Pažangus ir integracinis augimas	66 263	59 459	63 618	56 265
1a: Konkurencingumas augimui ir darbo vietų kūrimui skatinti	17 418	17 406	20 976	18 461
1b: Ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda	48 844	42 053	42 642	37 804
2. Tvarus augimas. Gamtos išteklių	55 121	55 214	59 464	57 412
iš kurių: su rinka susijusios išlaidos ir tiesioginės išmokos	42 212	42 210	46 057	44 084
3. Saugumas ir pilietybė	3 022	3 069	3 195	3 077
4. Europos vaidmuo pasaulyje	10 156	9 860	11 163	10 277
5. Administravimas	8 935	8 951	10 490	9 324
iš kurių: institucijų administracinės išlaidos	3 771	3 778	4 683	3 975
6. Kompensacijos	–	–	–	–
8. Neigiamas rezervas ir deficitas, perkelti iš praėjusių finansinių metų	–	–	–	–
9. Specialios priemonės	389	90	140	61
Iš viso	143 885	136 642	148 069	136 416

Daugiau informacijos apie 2016 m. išlaidų įgyvendinimą pateikiama 4 pastaboje ir 2.2 aiškinamojo rašto pastaboje.

BIUDŽETO VYKDYMO ATASKAITŲ PASTABOS

1. ES BIUDŽETO SISTEMA

Biudžeto sąskaitos tvarkomos pagal Finansinį reglamentą (FR) ir jo taikymo taisykles. Bendrasis biudžetas – priemonė, kuria kiekvienais metais numatomos ir tvirtinamos Sąjungos įplaukos ir išlaidos, neviršijančios viršutinių ribų ir atitinkančios kitas nuostatas, nustatytas daugiamečiame finansinėje programoje vadovaujantis teisėkūros procedūra priimtais aktais, susijusiais su daugiamečiais programomis, priimtomis pagal tą programą.

1.1. 2014–2020 M. DAUGIAMETĖ FINANSINĖ PROGRAMA

	mln. EUR							
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Iš viso
1. Pažangus ir integracinis augimas	52 756	77 986	69 304	73 512	76 420	79 924	83 661	513 563
1a. Konkurencingumas augimui ir užimtumui skatinti	16 560	17 666	18 467	19 925	21 239	23 082	25 191	142 130
1b. Ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda	36 196	60 320	50 837	53 587	55 181	56 842	58 470	371 433
2. Tvarus augimas. Gamtos ištekliai	49 857	64 692	64 262	60 191	60 267	60 344	60 421	420 034
iš kurių: su rinka susijusios išlaidos ir tiesioginės išmokos	43 779	44 190	43 951	44 146	44 163	44 241	44 264	308 734
3. Saugumas ir pilietybė	1 737	2 456	2 546	2 578	2 656	2 801	2 951	17 725
4. Europos vaidmuo pasaulyje	8 335	8 749	9 143	9 432	9 825	10 268	10 510	66 262
5. Administravimas	8 721	9 076	9 483	9 918	10 346	10 786	11 254	69 584
iš kurių: institucijų administracinės išlaidos	7 056	7 351	7 679	8 007	8 360	8 700	9 071	56 224
6. Kompensacijos	29	–	–	–	–	–	–	29
8. Neigiamas rezervas	–	–	–	–	–	–	–	–
9. Specialios priemonės	–	–	–	–	–	–	–	–
Įsipareigojimų asignavimai	121 435	162 959	154 738	155 631	159 514	164 123	168 797	1 087 197
Iš viso mokėjimų asignavimų	135 762	140 719	144 685	142 906	149 713	154 286	157 358	1 025 429

Pirmiau pateiktoje lentelėje DFP viršutinės ribos pateikiamos galiojančiomis kainomis. 2016 m. – tretieji 2014–2020 m. DFP finansiniai metai. 2016 m. bendra viršutinė įsipareigojimų asignavimų riba buvo 154 738 mln. EUR, t. y. 1,05 % ES BNP, o atitinkama viršutinė mokėjimų asignavimų riba buvo 144 685 mln. EUR, t. y. 0,98 % ES BNP; abi ribos galiojo visus 2016 finansinius metus.

Sanglaudos politikos paketų patikslinimas pagal DFP reglamento 7 straipsnį įgyvendintas Komisijai atlikus 2017 m. DFP techninį patikslinimą (COM(2016) 311, 2016 m. birželio 30 d.), kuriuo 2017–2020 m. DFP viršutinės ribos padidintos iš viso 4 642 mln. įsipareigojimų asignavimų pagal 1b išlaidų kategoriją ir 1 367 mln. EUR mokėjimų asignavimų (galiojančiomis kainomis).

2014–2020 m. DFP yra nustatytos naujos lankstumo nuostatos. Viena iš naujų nuostatų – galimybė perkelti nepanaudotas maržas, neviršijančias mokėjimų viršutinių ribų, į vėlesnius metus – per bendrąją mokėjimų maržą atliekant kitų metų DFP techninį patikslinimą. Todėl sumos, nepanaudotos 2015 m. (1 288 mln. EUR galiojančiomis kainomis) ir 2016 m. (13 991 mln. EUR galiojančiomis kainomis), buvo perkeltos į 2018–2020 m., o 2015, 2016 ir 2018–2020 m. viršutinės ribos buvo atitinkamai patikslintos (žr. pirmiau minėtą 2017 m. DFP techninį patikslinimą ir 2018 m. techninį patikslinimą (COM(2017) 220, 2017 m. gegužės 24 d.).

2016 m. rugsėjo 14 d. Komisija pateikė komunikatą dėl 2014–2020 m. daugiamečės finansinės programos laikotarpio vidurio peržiūros (tikslinimo) (COM(2016) 603) ir kartu su juo –keletą teisėkūros pasiūlymų, įskaitant pasiūlymą iš dalies pakeisti DFP reglamentą (COM(2016) 604) ir pasiūlymą supaprastinti Finansinio reglamento finansines taisykles ir susijusius pagrindinius teisės aktus (COM(2016) 605). Kalbant apie biudžetą, pasiūlymais siekiama padidinti DFP lankstumą keliais DFP reglamento pakeitimais ir papildant prioritetinėms darbo vietų kūrimo ir ekonomikos augimo, migracijos ir saugumo sritims skirtą finansavimą pasinaudojus visomis turimomis maržomis ir lankstumo priemonėmis. Susitarti dėl šių pasiūlymų tikimasi 2017 m. vasarą.

Galiausiai, įsigaliojus Tarybos sprendimui 2014/335 dėl Europos Sąjungos nuosavų išteklių sistemos (OL L 168, 2014 6 7) ir vadovaujantis jo 3 straipsnio 3 dalimi, tame sprendime nustatytos viršutinės ribos buvo perskaičiuotos remiantis 2010 m. ESS duomenimis ir iš esmės padidintos, palyginti su BNP, pagrįstomis 1995 m. ESS. Atitinkamai, nuosavų išteklių viršutinė riba buvo pakoreguota nuo 1,23 % iki 1,20 % ES BNP; viršutinė įsipareigojimų asignavimų riba buvo pakoreguota nuo 1,29 % iki 1,26 % ES BNP (2016 m. gruodžio 21 d. COM(2016) 829).

Įvairios DFP išlaidų kategorijos paaiškinamos toliau:

1 išlaidų kategorija. Pažangus ir integracinis augimas

Šią išlaidų kategoriją sudaro du atskiri, bet tarpusavyje susiję komponentai:

- 1a Konkurencingumas augimui ir darbo vietų kūrimui skatinti – išlaidos moksliniams tyrimams ir inovacijoms, švietimui ir mokymui, Europos infrastruktūros tinklų priemonei, socialinei politikai, vidaus rinkai ir susijusioms politikos sritims.
- 1b Ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda – išlaidos mažiausiai išsivysčiusių valstybių narių ir regionų konvergencijai stiprinti, ES tvaraus vystymosi strategijai už mažiau išsivysčiusių regionų ribų papildyti ir tarpregioniniam bendradarbiavimui remti.

2 išlaidų kategorija. Tvarus augimas. Gamtos ištekliai

2 išlaidų kategorija apima bendrą žemės ūkio bei žuvininkystės politiką ir aplinkos priemones, visų pirma programą „Life+“.

3 išlaidų kategorija. Saugumas ir pilietybė

3 išlaidų kategorija (Saugumas ir pilietybė) rodo augančią tam tikrų sričių, kuriose ES pavestos specialios užduotys (teisingumo ir vidaus reikalų, sienų apsaugos, imigracijos ir prieglobsčio politikos, visuomenės sveikatos ir vartotojų apsaugos, kultūros, jaunimo, informavimo ir dialogo su piliečiais), svarbą.

4 išlaidų kategorija. Europos vaidmuo pasaulyje

4 išlaidų kategorija apima visus išorės veiksmus, įskaitant vystomąjį bendradarbiavimą, humanitarinę pagalbą, pasirengimo narystei pagalbos ir kaimynystės priemones. Europos plėtros fondas į ES biudžetą neįtraukiamas ir nėra DFP dalis.

5 išlaidų kategorija. Administravimas

Administravimas Ši išlaidų kategorija apima administracines visų institucijų, pensijų ir Europos mokyklų išlaidas. Kitoms institucijoms (ne Komisijai) šios išlaidos sudaro visas jų išlaidas.

6 išlaidų kategorija. Kompensacijos

Kompensacijos Laikantis politinio susitarimo, kad naujosios valstybės narės pačioje narystės pradžioje neturėtų tapti tik įnašų į biudžetą mokėtojomis, pagal šią išlaidų kategoriją numatyta kompensacija. Šią sumą buvo galima naudoti kaip naujosioms valstybėms narėms skirtus perkėlimus jų biudžeto įplaukoms ir įnašams subalansuoti.

9 išlaidų kategorija. Specialios priemonės

Lankstumo mechanizmai sudaro sąlygas ES mobilizuoti reikiamų lėšų reaguoti į tokius nenumatytus įvykius kaip krizės ir ekstremalios situacijos. Jų apimtis, finansinis asignavimas ir veikimo sąlygos yra nustatytos DFP reglamente ir tarpinstituciniame susitarime. Atsižvelgiant į tai, kad dabar mažinamos išlaidos, jie taip pat užtikrina, kad biudžeto ištekliais būtų galima reaguoti į kintančius prioritetus, kad kiekvienas euras būtų panaudotas ten, kur labiausiai reikia. Todėl dauguma lankstumo mechanizmų nelaikomi DFP dalimi, ir jų lėšos galėtų būti mobilizuotos viršijant išlaidų viršutinės ribas.

1.2. METINIS BIUDŽETAS

Kiekvienais metais Komisija sudaro visų institucijų metines įplaukų ir išlaidų sąmatas ir parengia biudžeto projektą, kurį išsiunčia biudžeto valdymo institucijai. Remdamasi šiuo biudžeto projektu, Taryba išdėsto savo poziciją, kuri tampa abiejų biudžeto valdymo institucijų derybų objektu. EP pirmininkas paskelbia, kad bendras projektas yra galiausiai priimtas ir taip biudžetas tampa vykdytinas. Per tuos metus priimami taisomieji biudžetai. Biudžeto vykdymas iš esmės yra Komisijos atsakomybė.

Komisijos biudžeto struktūrą sudaro administraciniai ir veiklos asignavimai. Kitose institucijose yra tik administraciniai asignavimai. Be to, biudžete skiriami dviejų tipų asignavimai – nediferencijuotieji ir diferencijuotieji. Nediferencijuotieji asignavimai naudojami metinio pobūdžio operacijoms (kurios atitinka metinio periodiškumo principą) finansuoti. Diferencijuotieji asignavimai naudojami tam, kad metinio periodiškumo principą būtų galima suderinti su poreikiu valdyti daugiametes operacijas. Diferencijuotieji asignavimai skirstomi į įsipareigojimų ir mokėjimų asignavimus:

- **įsipareigojimų asignavimai:** apima visų einamaisiais finansiniais metais prisiimtų teisinių įsipareigojimų sumą, skirtą veiklai, kuri trunka kelerius metus. Tačiau biudžetiniai įsipareigojimai veiksams, trunkantiems ilgiau nei vienus finansinius metus, gali būti išskirstomi keleriems metams į metines dalis, kai tai numatyta pagrindiniame teisės akte;
- **mokėjimų asignavimai:** apima išlaidas, patiriamas dėl einamaisiais ir (arba) ankstesniais finansiniais metais prisiimtų įsipareigojimų.

Finansinėse ataskaitose finansavimo rūšys yra suskirstytos į šias dvi pagrindines grupes:

- galutiniai patvirtinti biudžeto asignavimai;
- papildomi asignavimai, kuriuos sudaro:
 - iš ankstesnių metų perkeltos sumos (pagal finansinį reglamentą retais atvejais leidžiama perkelti ankstesniais metais nepanaudotas sumas į einamuosius metus) ir
 - asignuotosios įplaukos iš kompensacijų, trečiųjų šalių įnašų, ES programose dalyvaujančių šalių įnašų ir įnašų už trečiosioms šalims atliktus darbus yra tiesiogiai priskiriamos atitinkamoms biudžeto išlaidų eilutėms ir sudaro trečią finansavimo pakopą.

Visos finansavimo rūšys kartu sudaro turimus asignavimus.

1.3. POLITIKOS SRITYS

Taikydama veikla grindžiamo valdymo (ABM) principą, Komisija diegia veikla grindžiamo biudžeto sudarymo principą (ABB) planavimo ir valdymo procesuose. ABB apima biudžeto struktūrą, kurioje biudžeto antraštinės dalys atitinka politikos sritis, o biudžeto skyriai – veiklos rūšis. ABB siekiama pateikti aiškią sistemą, kuria Komisijos politikos tikslai būtų įgyvendinami teisinėmis, finansinėmis arba kitomis viešosios politikos priemonėmis. Pertvarkant Komisijos darbą, atsižvelgiant į veiklos rūšis, aiškiai matosi Komisijos įsipareigojimai ir kartu sudaroma bendra prioritetų nustatymo sistema. Biudžetinės procedūros metu išteklių paskirstomi pagal prioritetus, atsižvelgiant į veiklos rūšis, kaip į biudžeto sudarymo tikslų pagrindą. Nustatant tokį veiklos rūšių ir joms priskirtų išteklių ryšį, ABB siekiama padidinti išteklių naudojimo Komisijoje našumą ir veiksmingumą.

Politikos sritį galima apibrėžti kaip homogenišką Komisijos darbą sudarančių veiklos rūšių grupavimą; ji yra svarbus sprendimų priėmimo proceso elementas. Kiekviena politikos sritis paprastai atitinka generalinio direktorato veiklą ir vidutiniškai apima apie 6 ar 7 atskiras veiklos rūšis. Politikos sritys daugiausia yra veiklos sritys, nes pagrindinių jų veiklos rūšių tikslas – padėti trečiųjų šalių gavėjams atitinkamose veiklos srityse. Kiekvienos politikos srities veiklos biudžete yra numatytos būtinos administracinės išlaidos.

1.4. ĮPLAUKOS

1.4.1. Įplaukos iš nuosavų išteklių

Didžiausia įplaukų dalis gaunama iš nuosavų išteklių, kurie yra šių kategorijų:

- (1) Tradiciniai nuosavi ištekliai (TNI) paprastai sudaro apie 14 % nuosavų išteklių įplaukų;
- (2) Pridėtinės vertės mokesčiu (PVM) pagrįsti ištekliai paprastai sudaro apie 12 % nuosavų išteklių įplaukų;
- (3) Bendrosiomis nacionalinėmis pajamomis (BNP) pagrįsti ištekliai paprastai sudaro apie 74 % nuosavų išteklių įplaukų.

Nuosavi ištekliai skirstomi vadovaujantis taisyklėmis, nustatytomis 2014 m. gegužės 26 d. Tarybos sprendime Nr. 2014/335/ES, Euratomas dėl ES nuosavų išteklių sistemos (2014 m. NIS). Šis sprendimas įsigaliojo 2016 m. spalio 1 d. ir taikomas atgaline data nuo 2014 m. sausio 1 d. Į jo poveikį 2014 ir 2015 m. atsižvelgta 2016 biudžetinėmis metais.

Visa nuosavų išteklių suma, skirta Sąjungos metiniams mokėjimų asignavimams padengti, negali viršyti 1,20 % bendros visų valstybių narių BNP sumos.

1.4.2. Tradiciniai nuosavi ištekliai (TNI)

Tradicionius nuosavus išteklius (TNI) sudaro muitai (taikomi importui iš trečiųjų šalių) ir cukraus mokesčiai (kuriuos moka cukraus gamintojai, kad padengtų bendro cukraus rinkos organizavimo išlaidas), kuriuos moka ekonominės veiklos vykdytojai, o surenka valstybės narės ES vardu. Tačiau valstybės narės pasilieka 20 % kaip atlygį už surinkimo išlaidas. Visos nustatytos tradicinių nuosavų išteklių sumos turi būti įrašomos į tam tikrą kompetentingų institucijų tvarkomą sąskaitą:

- Į paprastas sąskaitas, numatytas Reglamento Nr. 609/2014 6 straipsnio 3 dalyje – visos susigražintos arba garantijomis užtikrintos sumos.
- Į minėtajame straipsnyje nurodytas atskiras sąskaitas – visos dar nesusigražintos ir (arba) garantijomis neužtikrintos sumos; į šią sąskaitą taip pat gali būti įrašomos garantijomis užtikrintos, tačiau užginčytos sumos.

Tradicioniai nuosavi ištekliai turi būti įrašyti į Komisijos sąskaitą išde arba valstybės narės nacionaliniame centriniame banke ne vėliau kaip pirmą darbo dieną po 19-tos antro mėnesio, einančio po to mėnesio, per kurį teisė buvo nustatyta (arba susigražinta, jei tai atskira sąskaita), dienos.

1.4.3. Pridėtinės vertės mokestis (PVM)

Pridėtinės vertės mokestis (PVM) renkamas iš valstybių narių PVM bazių, kurios šiuo tikslu suderintos pagal ES taisykles. Tačiau PVM bazei taikomas 50 % kiekvienos valstybės narės BNP apribojimas. Nustatytas vienodas PVM tarifas yra 0,30 %, išskyrus 2014–2020 m. laikotarpį, per kurį Vokietijai, Nyderlandams ir Švedijai taikomas 0,15 % pareikalavimo tarifas.

1.4.4. Bendrosios nacionalinės pajamos (BNP)

Ištekliai iš bendrųjų nacionalinių pajamų (BNP) naudojami tai biudžeto daliai, kuriai neskirti jokie kiti įplaukų šaltiniai, finansuoti. Kiekvienos valstybės narės BNP taikomas toks pat procentinis dydis, nustatomas pagal ES taisykles.

Ištekliai iš PVM ir BNP nustatomi remiantis atitinkamų bazių prognozėmis, atliktomis rengiant biudžeto projektą. Vėliau atitinkamais biudžetinėmis metais šios prognozės peržiūrimos ir taisomuoju biudžetu atnaujinamos. Komisija pareikalauja, kad valstybės narės padengtų mokėtinų sumų, apskaičiuotų remiantis faktinėmis bazėmis, ir faktiškai pagal (pataisytas) prognozes sumokėtų sumų skirtumus, tiek

teigiamus, tiek neigiamus – iki antrų metų, einančių po atitinkamų biudžetinių metų, birželio mėn. pirmos darbo dienos. Jeigu nepaskelbiama išlyga, per ateinančius ketverius metus galima koreguoti faktines PVM ir BNP bazes. Šias išlygas reikia laikyti potencialiais reikalavimais valstybėms narėms sumokėti neapibrėžtas sumas, kadangi negalima tiksliai nustatyti jų finansinio poveikio. Kai galima nustatyti tikslią sumą, pareikalaujama atitinkama PVM ir BNP išteklių suma, susijusi arba su PVM ir BNP likučiais, arba su atskirais pareikalavimais įmokėti lėšas.

1.4.5. JK taikoma korekcija

Biudžeto disbalanso korekcijos mechanizmą Jungtinės Karalystės naudai (pagal kurį jų nuosavų išteklių mokėjimai sumažinti, o kitų valstybių narių mokėjimai padidinti) įvedė Fontenblo Europos Vadovų Taryba (1984 m. birželio mėn.) JK taikomos korekcijos finansavimo dalis sumažinta Vokietijai, Austrijai, Švedijai ir Nyderlandams (apribota iki vienos ketvirtosios įprastos jų dalies).

1.4.6. Bendras sumažinimas

2013 m. vasario 7–8 d. Europos Vadovų Taryba padarė išvadą, kad Danijos, Nyderlandų ir Švedijos naudai 2014–2020 m. laikotarpiu turėtų būti taikomas BNP pagrįstų metinių įnašų bendras sumažinimas, o Austrijai bendras sumažinimas būtų taikomas tik 2014–2016 m. laikotarpiu. Užregistruotas toks metinis sumažėjimas: Danijos atveju – 130 mln. EUR, Nyderlandų – 695 mln. EUR, o Švedijos – 185 mln. EUR. Austrijai taikomas toks bendras sumažinimas: 30 mln. EUR 2014 m., 20 mln. EUR 2015 m. ir 10 mln. EUR 2016 m. (visos sumos skaičiuojamos 2011 m. kainomis).

1.4.7. Su NIS 2014 vykdymu susijęs patikslinimas, taikomas 2014 ir 2015 m.

NIS 2014 11 straipsnyje nustatyta, kad, įsigaliojus sprendimui, jis pradeda galioti 2014 m. sausio 1 d. Tai reiškia, kad 2014 ir 2015 m. finansavimą reikėjo perskaiciuoti pagal naujas taisykles. Patikslinimas (2014 ir 2015 m. senojo ir naujojo NIS skirtumas) buvo įtrauktas į Taisomąjį biudžetą Nr. 5/2016 ir įvykdytas 2017 m. sausio mėn. pirmą darbo dieną atlikus vieną išmoką.

1.5. BIUDŽETO REZULTATO SKAIČIAVIMAS

Susidaręs ES biudžeto perteklius grąžinamas valstybėms narėms per kitus metus, atimant sumas, kurias jos turi mokėti tais metais.

Į ataskaitas įtrauktos nuosavų išteklių sumos – tai sumos, kuriomis per tuos metus kredituojamos sąskaitos, kurias Komisijos vardu atidarė valstybių narių vyriausybės. Pertekliaus atveju įplaukas taip pat sudaro praėjusių finansinių metų biudžeto vykdymo rezultatas. Kitos į ataskaitas įtrauktos įplaukos – tai per metus faktiškai gautos sumos.

Apskaičiuojant biudžeto vykdymo metų rezultatą, išlaidas sudaro mokėjimai pagal tų metų asignavimus ir bet kurie tų metų asignavimai, perkeliami į kitus metus. Mokėjimai pagal numatytus asignavimus – tai mokėjimai, kuriuos apskaitos pareigūnas atliko iki finansinių metų gruodžio 31 d. EŽŪGF atveju mokėjimai – tai mokėjimai, kuriuos valstybės narės atliko nuo N–1 metų spalio 16 d. iki N metų spalio 15 d., su sąlyga, kad apskaitos pareigūnui iki N+1 metų sausio 31 d. buvo pranešta apie įsipareigojimą ir leidimą juos atlikti. Po patikrinimų valstybėse narėse gali būti priimtas sprendimas dėl EŽŪGF išlaidų atitikties.

Biudžeto vykdymo rezultatą sudaro du elementai: ES rezultatas ir Europos ekonominei erdvei (EEE) priklausančių ELPA šalių dalyvavimo rezultatas. Remiantis Reglamento Nr. 608/2014, kuriuo nustatomos Europos Sąjungos nuosavų išteklių sistemos įgyvendinimo priemonės, 1 straipsniu, šis rezultatas yra skirtumas tarp:

- visų tais finansiniais metais gautų įplaukų ir
- visų mokėjimų, atliktų pagal einamųjų metų asignavimus, bei visos tų metų asignavimų, perkeltų į kitus metus, sumos.

Prie gauto skaičiaus pridedama arba iš jo atimama:

- grynasis panaikintų mokėjimų asignavimų, perkeltų iš ankstesniųjų metų, ir bet kurių mokėjimų, kurie dėl euro kurso svyravimų viršija nediferencijuotuosius asignavimus, perkeltus iš praėjusiųjų metų, likutis;
- asignuotųjų įplaukų raida ir
- per metus užfiksuotas dėl valiutų kurso pokyčio gautas grynasis pelnas arba nuostolis.

Iš praėjusių finansinių metų perkelti asignavimai, susiję su įnašais iš trečiųjų šalių ir darbu trečiosioms šalims, kurie pagal savo pobūdį niekada nenustoja galioti, įtraukiami kaip papildomi finansinių metų asignavimai. Tai paaiškina, kodėl skiriasi iš praėjusių metų perkeltos sumos N metų biudžeto vykdymo ataskaitoje ir sumos, kurios N-1 metų biudžeto vykdymo ataskaitoje perkeltos į kitus metus. Apskaičiuojant biudžeto rezultatą, neatsižvelgiama į asignavimus, kuriuos vėl leista naudoti susigrąžinus mokėjimus.

Perkeltus mokėjimų asignavimus sudaro: automatiškai atliekami perkėlimai ir perkėlimai pagal sprendimą. Kiek tai susiję su panaikintais iš praėjusiųjų metų perkeltais nepanaudotais mokėjimų asignavimais, nurodomi automatiškai ir pagal sprendimą perkelti panaikinti asignavimai.

1.6. EKONOMINĖS VEIKLOS REZULTATO SUDERINIMAS SU BIUDŽETO REZULTATU

mln. EUR

	2016	2015
EKONOMINIS METŲ REZULTATAS	1 733	(13 033)
Įplaukos		
<i>Teisės į einamaisiais metais gautinas sumas, kurios dar nesurinktos</i>	(1 969)	(318)
<i>Teisės į ankstesniaisiais metais gautinas sumas, kurios surinktos einamaisiais metais</i>	3 363	7 943
<i>Sukauptos įplaukos (grynosios)</i>	611	(359)
Išlaidos		
<i>Sukauptos išlaidos (grynosios)</i>	10 678	9 920
<i>Praėjusių metų išlaidos, padengtos einamaisiais metais</i>	(7 656)	(1 208)
<i>Grynasis išankstinio finansavimo poveikis</i>	(468)	(4 831)
<i>Mokėjimų asignavimai, perkelti į kitus metus</i>	(3 102)	(2 195)
<i>Mokėjimai iš perkėlimų ir panaikinti nepanaudoti mokėjimų asignavimai</i>	1 379	1 979
<i>Atidėjinių pokyčiai</i>	3 962	4 950
<i>Kita</i>	(2 142)	(1 671)
Ekonominis rezultatas. Agentūros ir EAPB	16	169
METINIAI BIUDŽETO REZULTATAI	6 405	1 347

Pagal Finansinį reglamentą ekonominis metų rezultatas yra apskaičiuojamas remiantis kaupiamosios apskaitos principais, o biudžeto rezultatas paremtas pakeistomis pinigų apskaitos taisyklėmis. Kadangi ekonominis rezultatas ir biudžeto rezultatas yra tų pačių operacijų rezultatai, naudinga kontrolės priemonė – užtikrinti, kad jie būtų suderinami.

Derinami punktai. Įplaukos

Faktinės finansinių metų biudžeto įplaukos yra įplaukos, gautos surinkus gautinas sumas pagal per metus nustatytas teises, ir sumos, gautos pagal teises, nustatytas ankstesniaisiais metais. Todėl teisės į einamaisiais metais gautinas sumas, kurios dar nesurinktos, suderinimo tikslais turi būti atskaitomos iš ekonominio rezultato, nes jos nesudaro biudžeto įplaukų dalies. Tačiau teisės į ankstesniais metais

gautinas sumas, kurios surinktos einamaisiais metais, suderinimo tikslais turi būti pridėtos prie ekonominio rezultato.

Grynasis sukauptas įplaukas daugiausia sudaro sukauptos įplaukos iš žemės ūkio, nuosavų išteklių, palūkanų ir dividendų. Atsižvelgiama tik į grynąjį poveikį, t. y. einamaisiais metais sukauptas įplaukas atėmus atkurtas sukauptas įplaukas iš praėjusiųjų metų.

Derinami punktai. Išlaidos

Grynasis sukauptas išlaidas daugiausia sudaro sukauptos sumos, nustatytos metų pabaigos ataskaitinių laikotarpių atskyrimo tikslais, t. y. reikalavimus atitinkančios išlaidos, kurias patyrė ES lėšų gavėjai, bet apie kurias Komisijai dar nepranešta. Nors sukauptos išlaidos nelaikomos biudžeto išlaidomis, einamaisiais metais atlikti mokėjimai, kurie susiję su praėjusiais metais užregistruotomis sąskaitomis faktūromis, yra einamųjų metų biudžeto išlaidų dalis.

Grynasis išankstinio finansavimo poveikis yra 1) naujų išankstinio finansavimo sumų, išmokėtų einamaisiais metais ir pripažintų kaip metų biudžeto išlaidos, ir 2) išankstinio finansavimo sumų, išmokėtų einamaisiais metais arba ankstesniais metais priėmus reikalavimus atitinkančias išlaidas, padengimo derinys. Pastarosios sumos yra išlaidos kaupimo, bet ne biudžeto sąskaitų požiūriu, nes pradinio išankstinio finansavimo mokėjimas jau buvo laikomas biudžeto išlaidomis, kai tas mokėjimas buvo atliekamas.

Be mokėjimų, kurie atlikti pagal metų asignavimus, apskaičiuojant biudžeto metų rezultatą taip pat reikia atsižvelgti į tų metų asignavimus, kurie perkeliama į ateinančius metus (pagal Reglamento Nr. 608/2014 1 straipsnio 1 dalį). Tas pats pasakytina apie biudžeto mokėjimus, atliktus einamaisiais metais iš perkėlimų iš ankstesnių metų, ir panaikintus nepanaudotus mokėjimų asignavimus.

Atidėjinių pokyčiai siejami su metų pabaigos įvėrciais finansinėse ataskaitose (daugiausia darbuotojų išmokomis), kurie poveikio biudžetinėms sąskaitoms neturi. Kitas derinamas sumas sudaro skirtingi elementai, kaip antai turto nusidėvėjimas, turto įsigijimas, kapitalo nuomos įmokos ir finansinis dalyvavimas, kurių biudžeto ir kaupiamosios apskaitos tvarkymas skiriasi.

2. 2016 M. ES BIUDŽETO VYKDYMAS. KOMENTARAS

2.1. ĮPLAUKOS

Mokėjimų asignavimų suma pradiniam patvirtintame ES biudžete, kurį 2015 m. lapkričio 25 d. pasirašė Europos Parlamento pirmininkas, buvo 143 885 mln. EUR, o suma, finansuotina iš nuosavų išteklių, sudarė 142 269 mln. EUR. Pradinio biudžeto įplaukų ir išlaidų sąmatos per biudžetinius metus paprastai tikslinamos, o tokie pakeitimai pateikiami taisomuosiuose biudžetuose. BNP pagrįstų nuosavų išteklių tikslinimu užtikrinama, kad biudžeto įplaukos tiksliai sutaptų su biudžeto išlaidomis. Remiantis subalansuotumo principu, biudžeto įplaukos ir išlaidos (mokėjimų asignavimai) privalo būti subalansuotos.

2016 m. priimti šeši taisomieji biudžetai. Į juos atsižvelgiant galutinė patvirtinta 2016 m. įplaukų suma buvo 136 642 mln. EUR. Ši suma buvo padengta iš nuosavų išteklių – iš viso 133 677 mln. EUR (taigi 8 592 mln. EUR mažiau, nei prognozuota iš pradžių), o likutis – iš kitų įplaukų. Tai paaiškinama daugiausia praėjusių finansinių metų pertekliumi ir labai sumažintais mokėjimų asignavimais, dėl kurių 2016 m. sumažėjo valstybių narių BNP išlyginamasis įnašas.

Kiek tai susiję su nuosavų išteklių rezultatu, tradicinių nuosavų išteklių surinkta beveik tiek, kiek prognozuota. Tokią padėtį iš esmės lėmė tai, kad biudžeto sąmatos buvo pakeistos tuo metu, kai buvo parengtas Taisomojo biudžeto Nr.4/2016 projektas (pagal naujas 2016 m. pavasario prognozes).

Galutiniai valstybių narių PVM ir BNP mokėjimai taip pat iš esmės sutapo su galutine biudžeto sąmata. Prognozuotų sumų ir faktiškai išmokėtų sumų skirtumas aiškinamas biudžeto tikslams naudojamo euro kurso ir tuo metu, kai valstybės narės, nesančios EPS narėmis, faktiškai atliko mokėjimus, galiojusio kurso skirtumais.

Kalbant apie PVM ir BNP likučius, taikoma nauja procedūra. Taisyklės nustatytos Reglamento dėl nuosavų išteklių teikimo (Reglamentas 609/2014) 10 straipsnyje. Pagal naująją procedūrą taisomasis biudžetas nenumatomas, todėl Komisija tiesiogiai prašys, kad valstybės narės sumokėtų grynąsias sumas. Poveikis ES biudžetui bus artimas nuliui. Komisija praneš valstybėms narėms apie metinius patikslinimus, o sumos bus pervestos 2017 m. birželio mėn. Taip pat dėl šio pasikeitimo 2016 m. likučių nebuvo.

Kategorija „Įnašai ir grąžinamosios išmokos, susijusios su ES susitarimais ir programomis“ daugiausia susijusi su įplaukomis iš EŽŪGF ir EŽŪFKP (visų pirma, su sąskaitų patvirtinimu ir pažeidimais), trečiųjų šalių dalyvavimu mokslinių tyrimų programose ir kitais ES programoms ir (arba) veiklai skirtais įnašais ir grąžinamosiomis išmokomis. Didelę šios sumos dalį sudaro asignuotosios įplaukos, dėl kurių papildomi asignavimai paprastai įtraukiami į išlaidas.

Iš baudų gautos įplaukos daugiausia susijusios su konkurencijos srityje skirtomis baudomis.

2.2. IŠLAIDOS

2016 metai buvo tretieji dabartinio 2014–2020 m. programavimo laikotarpio metai. 2016 m. biudžete, kaip ir ankstesnių metų biudžete, nustatyti prioritetai susiję su ekonomikos augimu ir darbo vietų kūrimu. Tačiau jame taip pat pabrėžta naujų su migracija susijusių iššūkių dėl krizės Sirijoje ir Šiaurės Afrikoje svarba.

Kalbant apie įsipareigojimus, 155,3 mlrd. EUR 2016 m. biudžetas buvo 4,3 % mažesnis už 2015 m. biudžetą; labai sumažėjo 1b išlaidų kategorijai skirta suma (15,8 %, daugiausia dėl perprogramavimo iš 2014 į 2015 m. vienkartinio poveikio), kurią iš dalies kompensavo labai padidintos lėšos 3 išlaidų kategorijai (70,2 %).

2016 m. 4 taisomuoju biudžetu 250 mln. EUR padidinti įsipareigojimų asignavimai programoms, skirtoms migracijos ir saugumo problemoms spręsti, pagal 3 išlaidų kategoriją „Saugumas ir pilietybė“. Iš šios padidintos sumos 130 mln. EUR buvo skirta PMIF, o 70 mln. EUR – VSF. Pagal 1a išlaidų kategoriją ESIF skirti 74 mln. EUR papildomų įsipareigojimų asignavimų, kad būtų padengtos jo galiojimo pratęsimo iki 2020 m. išlaidos.

4 išlaidų kategorijai „Europos vaidmuo pasaulyje“ taisomuosiuose biudžetuose numatyta 210 mln. EUR daugiau įsipareigojimų, daugiausia Europos kaimynystės priemonei ir humanitarinės pagalbos programoms. Dalis finansavimo buvo suteikta sumažinus lėšas, skirtas bendrai užsienio ir saugumo politikai ir makrofinansinės paramos programoms.

Galutiniai patvirtinti biudžeto mokėjimų asignavimai siekė 136,6 mlrd. EUR, o tai yra 3,3 % mažiau nei 2015 m. Tai daugiausia lėmė 4 taisomajame biudžete numatytas 7,3 mlrd. EUR sumažinimas, daugiausia susijęs su 1b išlaidų kategorija „Ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda“ ir kiek mažiau su 2 išlaidų kategorija „Tvarus augimas“. Daugiau informacijos apie šio sumažėjimo pagrindines priežastis pateikiama tolesniame skirsnyje.

Turimų asignavimų įgyvendinimas 2016 m.

2016 m. pabaigoje įvykdyti 97 % įsipareigojimų ir liko 4,8 mlrd. EUR mokėjimų asignavimų. Įsipareigojimų asignavimų įgyvendinimas sudarė 157,3 mlrd. EUR. Mokėjimų asignavimų atveju įgyvendinimas pasiekė 132,4 mlrd. EUR arba 92 % turimų asignavimų.

Po kelerių metų, per kurios buvo ribojami mokėjimų asignavimai ir susikaupė neapmokėtų (daugiausia sanglaudos srities) prašymų, 2016 m. neįprastai daug nepamokėtų prašymų buvo visiškai apmokėta pagal mokėjimų planą, dėl kurio 2015 m. susitarė Parlamentas ir Taryba. Komisija dar 2016 m. kovo mėn. nustatė, kad esama rizikos, jog liks nepanaudotų sanglaudos sričiai skirtų mokėjimų asignavimų ir rugsėjo mėn., vadovaudamasi valstybių narių liepos mėn. pateiktomis atnaujintomis prognozėmis, gerokai padidino pertekliaus įverčius. Be to, Komisija atsižvelgė į vėlavimą paskirti nacionalines valdžios institucijas, įgyvendinimo vietos lygmeniu tempą ir ankstesnių programavimo laikotarpių vidutinį prognozuojamą įgyvendinimo lygį. Tada ji pasiūlė taisomąjį biudžetą Nr. 4/2016, kad 7,3 mlrd. EUR sumažintų mokėjimų asignavimų lygį, daugiausia biudžeto eilutėse išlaidų pakategorijoje 1b „Ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda“. Paaiškėjo, kad apmokėtinų prašymų, kuriuos valstybės narės faktiškai pateikė dėl 2014–2020 m. programų iki metų pabaigos, lygis buvo net 8 mlrd. EUR mažesnis, nei prognozuota – 26 valstybės narės pateikė mažiau prašymų, nei prognozavo.

Neįvykdyti įsipareigojimai

Neįvykdyti įsipareigojimai metų pabaigoje labai išaugo ir pasiekė 238,8 mlrd. EUR. Padidėjimas daugiau kaip 21 mlrd. EUR, palyginti su 2015 m., buvo dvigubai didesnis, nei iš pradžių tikėtasi; tai lėmė didesnis atotrūkis tarp įvykdytų įsipareigojimų ir mokėjimų (atsiradęs dėl taisomojo biudžeto Nr. 4 ir nepanaudotų asignavimų metų pabaigoje). Numatoma, kad 2017 m. neįvykdyti įsipareigojimai dar išaugs, atsižvelgiant į biudžetinių įsipareigojimų ir mokėjimų asignavimų skirtumą (santykis 85 %).

Neįvykdyti ankstesnių programavimo laikotarpių (t. y. iki 2014 m.) teisiniai įsipareigojimai 2016 m. sumažėjo nuo 75 mlrd. EUR iki 40 mlrd. EUR (-47 %). Todėl nuo 2017 m. bus galima skirti didesnę mokėjimų asignavimų dalį dabartinėms programoms.

Išsamesnė biudžeto patikslinimų, su jais susijusių aplinkybių, pagrindimo ir poveikio analizė pateikta 2016 m. Komisijos biudžeto ir finansų valdymo ataskaitos A dalyje „Biudžeto apžvalga“ ir B dalyje, kur pateikiama informacija apie kiekvieną daugiametės finansinės programos išlaidų kategoriją.

Biudžeto perteklius

Biudžeto perteklius yra 6,4 mlrd. EUR ir susidarė visų pirma dėl išlaidų pusės, t. y. dėl nepakankamo panaudojimo, daugiausia pagal 1b išlaidų kategoriją (4,9 mlrd. EUR). Perteklių įplaukų pusėje daugiausia lemia reikšmingos įplaukos dėl baudų ir šiek tiek mažesni nuosavi ištekliai (+1,7 mlrd. EUR). Galutinį rezultatą sumažina 173 mln. EUR nuostoliai dėl valiutos kurso.

3. ES BIUDŽETO ĮPLAUKŲ VYKDYMAS

3.1. ES BIUDŽETO ĮPLAUKŲ VYKDYMO SUVESTINĖ

mln. EUR

Antraštinė dalis	Pajamų asignavimai		Teisės į gautinas sumas			Įplaukos			Įplaukos, kaip biudžeto % dalis	Neįvykdyta
	Pradinis patvirtintas biudžetas	Galutinis patvirtintas biudžetas	Einamieji metai	Perkelti asignavimai	Iš viso	Iš šiais metais gautinų sumų	Iš perkeltų gautinų sumų	Iš viso		
1 Nuosavi ištekliai	142 269	133 677	132 164	28	132 192	132 163	3	132 166	99 %	26
3 Perteklius, likučiai ir patikslinimai	–	1 349	1 358	–	1 358	1 358	–	1 358	101 %	–
4 Įplaukos, gautos iš Sąjungos institucijose ir kitose įstaigose dirbančių asmenų	1 348	1 348	1 445	14	1 459	1 438	14	1 452	108 %	7
5 Įplaukos, gautos iš institucijų administracinės veiklos	55	55	584	17	600	568	11	579	1 044 %	21
6 Įmokos ir grąžinamosios išmokos, susijusios su Sąjungos susitarimais ir programomis	60	60	5 929	274	6 204	5 804	125	5 928	9 880 %	275
7 Palūkanos už pavėluotus mokėjimus ir baudos	123	123	2 946	6 793	9 739	1 045	2 131	3 175	2 582 %	6 564
8 Skolinimosi ir skolinimo operacijos	5	5	40	6	46	36	6	41	792 %	5
9 Įvairios įplaukos	25	25	17	10	27	16	2	17	69 %	10
Iš viso	143 885	136 642	144 483	7 141	151 624	142 427	2 290	144 717	106 %	6 907

4. ES BIUDŽETO IŠLAIDŲ VYKDYMAS

4.1. DFP. ĮSIPAREIGOJIMŲ IR MOKĖJIMŲ ASIGNAVIMŲ IŠSKAIDYMAS IR POKYČIAI

mln. EUR

DFP išlaidų kategorija	Įsipareigojimų asignavimai						Mokėjimų asignavimai					
	Biudžeto asignavimai		Papildomi asignavimai				Biudžeto asignavimai		Papildomi asignavimai			
	Pradinis patvirtintas biudžetas	Taisomieji biudžetai ir perkėlimai	Galutinis patvirtintas biudžetas	Perkėlimas į kitą laikotarpį	Asignuotosios įplaukos	Iš viso turimų asignavimų	Pradinis patvirtintas biudžetas	Taisomieji biudžetai ir perkėlimai	Galutinis patvirtintas biudžetas	Perkėlimas į kitą laikotarpį	Asignuotosios įplaukos	Iš viso turimų asignavimų
	1	2	3=1+2	4	5	6=3+4+5	7	8	9=7+8	10	11	12=9+10+11
1 Pažangus ir integracinis augimas	69 841	–	69 841	153	3 045	73 039	66 263	(6 804)	59 459	117	4 042	63 618
1a: Konkurencingumas augimui ir darbo vietų kūrimui skatinti	19 010	(0)	19 010	0	2 558	21 569	17 418	(13)	17 406	103	3 467	20 976
1b: Ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda	50 831	–	50 831	153	487	51 471	48 844	(6 791)	42 053	15	575	42 642
2 Tvarus augimas. Gamtos ištekliai	62 484	(15)	62 470	410	4 072	66 952	55 121	93	55 214	430	3 821	59 464
iš kurių: su rinka susijusios išlaidos ir tiesioginės išmokos	42 220	(2)	42 218	410	3 424	46 051	42 212	(3)	42 210	424	3 424	46 057
3 Saugumas ir pilietybė	4 052	240	4 292	–	131	4 423	3 022	46	3 069	9	117	3 195
4 Europos vaidmuo pasaulyje	9 167	210	9 377	237	2 626	12 240	10 156	(295)	9 860	33	1 270	11 163
5 Administravimas	8 935	16	8 951	4	687	9 642	8 935	16	8 951	756	783	10 490
iš kurių: institucijų administracinės išlaidos	3 771	7	3 778	3	340	4 121	3 771	7	3 778	472	433	4 683
6 Kompensacijos	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
8 Neigiamas rezervas ir deficitas, perkelti iš praėjusių finansinių metų	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
9 Specialios priemonės	525	(179)	346	–	50	395	389	(299)	90	1	50	140
Iš viso	155 004	273	155 277	804	10 610	166 690	143 885	(7 243)	136 642	1 345	10 081	148 069

4.2. DFP. ĮSIPAREIGOJIMŲ ASIGNAVIMŲ VYKDYMAS

mln. EUR

DFP išlaidų kategorija		Prieimti įsipareigojimai					Į 2017 m. perkelti asignavimai			Nebegaliojantys asignavimai			
	Iš viso turimų asignavimų 1	iš galutinio patvirtinto biudžeto 2	iš perkėlimų 3	iš asignuotųjų įplaukų 4	Iš viso 5=2+3+4	% 6=5/1	asignuotosios įplaukos 7	perkėlimai pagal sprendimą 8	Iš viso 9=7+8	iš galutinio patvirtinto biudžeto 10	iš perkėlimų 11	iš asignuotųjų įplaukų 12	Iš viso 13=10+11+12
1 Pažangus ir integracinis augimas	73 039	69 808	145	1 778	71 731	98 %	1 267	0	1 267	33	8	–	41
1a: Konkurencingumas augimui ir darbo vietų kūrimui skatinti	21 569	18 997	0	1 335	20 332	94 %	1 224	0	1 224	13	–	–	13
1b: Ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda	51 471	50 811	145	443	51 400	100 %	43	–	43	20	8	–	28
2 Tvarus augimas. Gamtos ištekliai	66 952	62 013	396	2 138	64 547	96 %	1 934	433	2 368	23	14	–	38
iš kurių: su rinka susijusios išlaidos ir tiesioginės išmokos	46 051	41 770	395	2 120	44 285	96 %	1 304	433	1 737	15	14	–	29
3 Saugumas ir pilietybė	4 423	4 287	–	49	4 336	98 %	82	–	82	5	–	–	5
4 Europos vaidmuo pasaulyje	12 240	9 364	237	1 677	11 278	92 %	948	10	959	3	–	–	3
5 Administravimas	9 642	8 887	4	467	9 358	97 %	221	1	222	62	0	–	62
iš kurių: institucijų administracinės išlaidos	4 121	3 721	3	254	3 979	97 %	86	–	86	57	0	0	57
6 Kompensacijos	–	–	–	–	–	0 %	–	–	–	–	–	–	–
8 Neįgijamas rezervas ir deficitas, perkelti iš praėjusių finansinių metų	–	–	–	–	–	0 %	–	–	–	–	–	–	–
9 Specialios priemonės	395	61	–	–	61	15 %	50	130	180	155	–	–	155
Iš viso	166 690	154 421	781	6 108	161 310	97 %	4 502	575	5 077	281	22	–	303

4.3. DFP. MOKĖJIMŲ ASIGNAVIMŲ VYKDYMAS

		Atlikti mokėjimai						Į 2017 m. perkelti asignavimai			Nebegaliojantys asignavimai				
DFP išlaidų kategorija		Iš viso turimų asignavimų	iš galutinio patvirtinto biudžeto	iš perkėlimų	iš asignuotųjų įplaukų	Iš viso	%	automatiniai perkėlimai	perkėlimai pagal sprendimą	asignuoto sios įplaukos	Iš viso	iš galutinio patvirtinto biudžeto	iš perkėlimų	iš asignuotųjų įplaukų	Iš viso
		1	2	3	4	5=2+3+4	6=5/1	7	8	9	10=7+8+9	11	12	13	14=11+12+13
1	Pažangus ir integracinis augimas	63 618	55 005	102	1 158	56 265	88 %	126	5	2 881	3 012	4 323	15	3	4 341
	<i>1a: Konkurencingumas augimui ir darbo vietų kūrimui skatinti</i>	20 976	17 257	90	1 114	18 461	88 %	113	5	2 350	2 468	31	12	3	46
	<i>1b: Ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda</i>	42 642	37 748	12	44	37 804	89 %	13	–	531	544	4 292	3	–	4 295
2	Tvarus augimas. Gamtos ištekliai	59 464	54 508	414	2 490	57 412	97 %	202	433	1 330	1 965	71	16	–	87
	<i>iš kurių: su rinka susijusios išlaidos ir tiesioginės išmokos</i>	46 057	41 558	408	2 118	44 084	96 %	197	433	1 305	1 935	22	16	–	37
3	Saugumas ir pilietybė	3 195	3 035	7	35	3 077	96 %	11	–	82	93	23	2	–	25
4	Europos vaidmuo pasaulyje	11 163	9 421	28	828	10 277	92 %	35	86	441	562	319	5	–	324
5	Administravimas	10 490	8 163	684	477	9 324	89 %	725	1	306	1 032	62	72	–	133
	<i>iš kurių: institucijų administracinės išlaidos</i>	4 683	3 247	423	305	3 975	85 %	474	–	128	602	57	49	–	106
6	Kompensacijos	–	–	–	–	–	0 %	–	–	–	–	–	–	–	–
8	Neigiamas rezervas ir deficitas, perkelti iš praėjusių finansinių metų	–	–	–	–	–	0 %	0	–	–	–	–	–	–	–
9	Specialios priemonės	140	33	0	28	61	44 %	0	31	22	54	25	0	–	25
Iš viso		148 069	130 164	1 236	5 016	136 416	92 %	1 099	557	5 062	6 717	4 823	109	3	4 936

4.4. DFP. NEĮVYKDYTŲ ĮSIPAREIGOJIMŲ POKYČIAI

mln. EUR									
DFP išlaidų kategorija	Neįvykdyti įsipareigojimai praėjusių metų pabaigoje				Metų įsipareigojimai	Metų įsipareigojimai		Neįvykdyti įsipareigojimai metų pabaigoje	Iš viso neįvykdytų įsipareigojimų metų pabaigoje
	Iš praėjusiųjų metų perkelti įsipareigojimai	Panaikinti / įsipareigojimai / Perkainojimas / Atšaukti įsipareigojimai	Mokėjimai	Neįvykdyti įsipareigojimai metų pabaigoje		Mokėjimai	Įsipareigojimų, kurių negalima perkelti, atšaukimas		
1 Pažangus ir integracinis augimas	160 827	(1 353)	(48 608)	110 866	71 731	(7 657)	(2)	64 072	174 938
1a: Konkurencingumas augimui ir darbo vietų kūrimui skatinti	34 455	(701)	(11 730)	22 024	20 332	(6 731)	(2)	13 599	35 622
1b: Ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda	126 372	(652)	(36 877)	88 843	51 400	(927)	(0)	50 473	139 316
2 Tvarus augimas. Gamtos ištekliai	28 191	(1 378)	(12 605)	14 207	64 547	(44 806)	(0)	19 740	33 947
iš kurių: su rinka susijusios išlaidos ir tiesioginės išmokos	49	(3)	(24)	22	44 285	(44 060)	-	225	247
3 Saugumas ir pilietybė	3 137	(228)	(1 396)	1 512	4 336	(1 681)	-	2 655	4 167
4 Europos vaidmuo pasaulyje	24 673	(699)	(7 182)	16 792	11 278	(3 095)	(1)	8 182	24 974
5 Administravimas	865	(166)	(690)	8	9 358	(8 634)	(0)	724	732
iš kurių: institucijų administracinės išlaidos	570	(143)	(420)	7	3 979	(3 555)	0	424	431
6 Kompensacijos	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8 Neigiamas rezervas ir deficitas, perkelti iš praėjusių finansinių metų	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9 Specialios priemonės	1	(0)	(0)	-	61	(61)	-	0	0
Iš viso	217 693	(3 825)	(70 482)	143 386	161 310	(65 935)	(3)	95 373	238 759

4.5. DFP. NEĮVYKDYTI ĮSIPAREIGOJIMAI PAGAL PRISIĖMIMO METUS

										mln. EUR
	DFP išlaidų kategorija	< 2010	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Iš viso
1	Pažangus ir integracinis augimas	1 741	738	1 120	3 461	23 109	16 371	64 326	64 072	174 938
	1a: Konkurencingumas augimui ir darbo vietų kūrimui skatinti	563	733	856	2 223	4 481	5 972	7 194	13 599	35 622
	1b: Ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda	1 178	5	264	1 237	18 627	10 399	57 132	50 473	139 316
2	Tvarus augimas. Gamtos ištekliai	200	58	81	128	1 234	1 220	11 285	19 740	33 947
	iš kurių: su rinka susijusios išlaidos ir tiesioginės išmokos	–	–	–	0	–	2	19	225	247
3	Saugumas ir pilietybė	45	40	67	149	287	154	772	2 655	4 167
4	Europos vaidmuo pasaulyje	899	539	843	1 750	3 291	3 784	5 686	8 182	24 974
5	Administravimas	–	–	–	–	0	0	1	731	732
	iš kurių: institucijų administracinės išlaidos	0	0	0	0	0	0	0	431	431
9	Specialios priemonės	–	–	–	–	–	–	0	0	0
Iš viso		2 884	1 376	2 111	5 488	27 920	21 530	82 069	95 380	238 759

4.6. POLITIKOS SRITIS. ĮSIPAREIGOJIMŲ IR MOKĖJIMŲ ASIGNAVIMŲ IŠSKAIDYMAS IR POKYČIAI

mln. EUR

		Įsipareigojimų asignavimai					Mokėjimų asignavimai							mm. EUR
Politikos sritis		Biudžeto asignavimai			Papildomi asignavimai		Iš viso turimų asignavimų	Biudžeto asignavimai			Papildomi asignavimai		Iš viso turimų asignavimų	
		Pradinis patvirtintas biudžetas	Taisomieji biudžetai ir perkėlimai	Galutinis patvirtintas biudžetas	Perkelti asignavimai	Asignuotosios įplaukos		Pradinis patvirtintas biudžetas	Taisomieji biudžetai ir perkėlimai	Galutinis patvirtintas biudžetas	Perkelti asignavimai	Asignuotosios įplaukos		
														1
01	Ekonomikos ir finansų reikalai	2 533	(7)	2 525	-	122	2 648	1 097	432	1 529	6	125	1 660	
02	Vidaus rinka, pramonė, verslumas ir MVĮ	2 286	3	2 289	-	229	2 518	1 894	(36)	1 859	13	372	2 243	
03	Konkurencija	103	(1)	102	-	5	107	103	(1)	102	9	5	116	
04	Užimtumas, socialiniai reikalai ir įtrauktis	12 924	27	12 952	-	504	13 456	13 031	(1 818)	11 213	14	576	11 802	
05	Žemės ūkis ir kaimo plėtra	61 382	(4)	61 379	410	4 070	65 858	54 625	166	54 791	431	3 818	59 039	
06	Mobilumas ir transportas	4 219	2	4 221	-	125	4 346	2 296	(103)	2 193	5	123	2 321	
07	Aplinka	448	0	448	-	18	467	397	(5)	392	4	16	412	
08	Moksliniai tyrimai ir inovacijos	5 855	(7)	5 848	-	897	6 745	5 403	(10)	5 393	28	1 391	6 811	
09	Ryšių tinklai, turinys ir technologijos	1 803	53	1 856	-	173	2 029	2 373	(32)	2 341	11	274	2 627	
10	Tiesioginiai moksliniai tyrimai	397	-	397	-	538	935	403	(17)	385	40	479	905	
11	Jūrų reikalai ir žuvininkystė	1 083	(9)	1 074	0	6	1 081	758	(145)	613	3	6	622	
12	Finansinis stabilumas, finansinės paslaugos ir kapitalo rinkų sąjunga	85	0	85	-	4	89	86	(3)	83	4	4	91	
13	Regioninė ir miestų politika	35 989	40	36 029	146	60	36 235	36 386	(5 365)	31 021	11	76	31 108	
14	Mokesčiai ir muitų sąjunga	166	0	167	0	9	176	159	0	159	5	7	171	
15	Švietimas ir kultūra	2 889	0	2 890	-	466	3 356	3 031	25	3 055	13	631	3 699	
16	Komunikacija	204	0	204	-	12	216	197	(2)	195	12	12	219	
17	Sveikata ir maisto sauga	571	(14)	557	-	42	598	571	(37)	535	9	42	586	
18	Migracija ir vidaus reikalai	3 225	250	3 475	-	88	3 563	2 323	61	2 384	6	96	2 487	
19	Užsienio politikos priemonės	783	(119)	663	17	53	733	677	(50)	628	3	52	683	
20	Prekyba	107	1	108	-	3	111	106	1	106	2	3	112	
21	Tarptautinis bendradarbiavimas ir vystymasis	3 162	1	3 163	-	220	3 383	3 346	21	3 367	18	203	3 587	
22	Kaimynystės politika ir plėtros derybos	3 835	146	3 981	7	990	4 978	3 566	(264)	3 301	12	369	3 683	
23	Humanitarinė pagalba ir civilinė sauga	1 202	258	1 460	219	1 253	2 933	1 560	178	1 739	6	532	2 277	
24	Kova su sukčiavimu	80	(1)	79	-	0	79	86	(1)	85	7	0	92	
25	Komisijos politikos koordinavimas ir teisinės konsultacijos	206	4	210	0	12	222	206	4	210	15	12	237	
26	Komisijos vykdomas administravimas	1 017	(21)	996	-	178	1 174	1 016	(15)	1 001	142	180	1 323	
27	Biudžetas	72	(13)	59	-	8	67	72	(13)	59	7	8	75	
28	Auditas	19	(0)	19	-	1	20	19	(0)	19	1	1	20	
29	Statistika	139	0	140	-	16	155	128	0	128	5	21	154	
30	Pensijos ir susijusios išlaidos	1 647	37	1 684	-	0	1 685	1 647	37	1 684	-	0	1 685	
31	Kalbos tarnybos	399	(3)	396	-	62	458	399	(3)	396	17	62	475	
32	Energetika	1 532	(122)	1 410	-	96	1 506	1 524	46	1 570	5	141	1 716	
33	Teisingumas ir vartotojų reikalai	259	(0)	259	-	10	268	239	(8)	232	4	9	245	
34	Klimato politika	138	0	138	-	1	139	82	(5)	77	4	1	82	
40	Rezervai	475	(238)	236	-	-	236	309	(288)	21	-	-	21	
90	Kitos institucijos	3 771	7	3 778	3	340	4 121	3 771	7	3 778	472	433	4 683	
Iš viso		155 004	273	155 277	804	10 610	166 690	143 885	(7 243)	136 642	1 345	10 081	148 069	

4.7. POLITIKOS SRITIS. ĮSIPAREIGOJIMŲ ASIGNAVIMŲ VYKDYMAS

mln. EUR

Politikos sritis	Iš viso turimų asignavimų 1	Prisiimti įsipareigojimai					Į 2017 m. perkelti asignavimai			Nebegaliojantys asignavimai			
		iš galutinio patvirtinto biudžeto 2	iš perkėlimų 3	iš asignuotųjų įplaukų 4	Iš viso 5=2+3+4	% 6=5/1	asignuoto sios įplaukos 7	perkėlimai pagal sprendimą 8	Iš viso 9=7+8	iš galutinio patvirtinto biudžeto 10	iš perkėlimų 11	iš asignuotųjų įplaukų 12	Iš viso 13=10+ 11+12
01 Ekonomikos ir finansų reikalai	2 648	2 525	–	9	2 534	96 %	113	–	113	1	–	–	1
02 Vidaus rinka, pramonė, verslumas ir MVĮ	2 518	2 288	–	121	2 409	96 %	109	0	109	0	–	–	0
03 Konkurencija	107	102	–	3	105	98 %	2	–	2	0	–	–	0
04 Užimtumas, socialiniai reikalai ir įtrauktis	13 456	12 938	–	428	13 367	99 %	76	0	76	13	–	–	13
05 Žemės ūkis ir kaimo plėtra	65 858	60 927	395	2 143	63 466	96 %	1 927	433	2 360	18	14	–	32
06 Mobilumas ir transportas	4 346	4 218	–	62	4 281	99 %	63	0	63	2	–	–	2
07 Aplinka	467	448	–	10	458	98 %	8	0	8	0	–	–	0
08 Moksliniai tyrimai ir inovacijos	6 745	5 848	–	538	6 386	95 %	359	–	359	0	–	–	0
09 Ryšių tinklai, turinys ir technologijos	2 029	1 856	–	81	1 936	95 %	92	0	92	0	–	–	0
10 Tiesioginiai moksliniai tyrimai	935	397	–	114	510	55 %	424	–	424	0	–	–	0
11 Jūrų reikalai ir žuvininkystė	1 081	1 069	0	2	1 071	99 %	5	0	5	5	–	–	5
12 Finansinis stabilumas, finansinės paslaugos ir kapitalo rinkų sąjunga	89	85	–	2	87	97 %	2	0	2	0	–	–	0
13 Regioninė ir miestų politika	36 235	35 968	145	26	36 139	100 %	34	31	65	29	1	–	30
14 Mokesčiai ir muitų sąjunga	176	166	0	4	171	97 %	4	–	4	0	–	–	0
15 Švietimas ir kultūra	3 356	2 890	–	359	3 249	97 %	107	0	107	0	–	–	0
16 Komunikacija	216	204	–	7	211	97 %	5	–	5	0	–	–	0
17 Sveikata ir maisto sauga	598	557	–	17	573	96 %	25	–	25	0	–	–	0
18 Migracija ir vidaus reikalai	3 563	3 473	–	32	3 505	98 %	56	0	57	1	–	–	1
19 Užsienio politikos priemonės	733	654	17	18	689	94 %	35	9	44	0	–	–	0
20 Prekyba	111	108	–	2	109	99 %	1	0	1	0	–	–	0
21 Tarptautinis bendradarbiavimas ir vystymasis	3 383	3 161	–	187	3 349	99 %	32	1	33	1	–	–	1
22 Kaimynystės politika ir plėtros derybos	4 978	3 979	–	925	4 904	99 %	65	–	65	2	7	–	9
23 Humanitarinė pagalba ir civilinė sauga	2 933	1 459	219	552	2 231	76 %	701	–	701	1	–	–	1
24 Kova su sukčiavimu	79	79	–	–	79	100 %	0	–	0	0	–	–	0
25 Komisijos politikos koordinavimas ir teisinės konsultacijos	222	209	0	7	216	97 %	5	0	5	1	–	–	1
26 Komisijos vykdomas administravimas	1 174	995	–	108	1 104	94 %	69	–	69	0	–	–	0
27 Biudžetas	67	59	–	5	64	95 %	3	–	3	0	–	–	0
28 Auditas	20	18	–	1	19	97 %	1	–	1	0	–	–	0
29 Statistika	155	139	–	6	145	94 %	10	–	10	0	–	–	0
30 Pensijos ir susijusios išlaidos	1 685	1 684	–	0	1 684	100 %	0	–	0	0	–	–	0
31 Kalbos tarnybos	458	396	–	42	437	95 %	20	–	20	0	–	–	0
32 Energetika	1 506	1 405	–	41	1 446	96 %	55	0	55	5	–	–	5
33 Teisingumas ir vartotojų reikalai	268	256	–	3	259	97 %	7	–	7	2	–	–	2
34 Klimato politika	139	137	–	1	138	100 %	0	0	0	0	–	–	0
40 Rezervai	236	–	–	–	–	0 %	–	99	99	138	–	–	138
90 Kitos institucijos	4 121	3 721	3	254	3 979	97 %	86	–	86	57	0	0	57
Iš viso	166 690	154 421	781	6 108	161 310	97 %	4 502	575	5 077	281	22	–	303

4.8. POLITIKOS SRITIS. MOKĖJIMŲ ASIGNAVIMŲ VYKDYMAS

mln. EUR

		Atlikti mokėjimai					Į 2017 m. perkelti asignavimai					Nebegaliojantys asignavimai			
Politikos sritis	Iš viso turimų asignavimų	iš galutinio patvirtinto biudžeto	iš perkėlimų	iš asignuotųjų įplaukų	Iš viso	%	automatinių perkėlimų	perkėlimų pagal sprendimą	asignuotųjų įplaukų	Iš viso	iš galutinio patvirtinto biudžeto	iš perkėlimų	iš asignuotųjų įplaukų	Iš viso	
	1	2	3	4	5=2+3+4	6=5/1	7	8	9	10=7+8+9	11	12	13	14=11+12+13	
01 Ekonomikos ir finansų reikalai	1 660	1 512	5	11	1 529	92 %	5	–	114	119	12	1	–	13	
02 Vidaus rinka, pramonė, verslumas ir MVĮ	2 243	1 843	11	59	1 913	85 %	15	0	313	328	1	1	–	2	
03 Konkurencija	116	94	8	3	105	90 %	8	–	3	10	0	1	–	1	
04 Užimtumas, socialiniai reikalai ir įtrauktis	11 802	8 819	10	44	8 873	75 %	12	–	532	544	2 381	4	0	2 385	
05 Žemės ūkis ir kaimo plėtra	59 039	54 127	414	2 488	57 029	97 %	203	433	1 330	1 965	28	16	–	44	
06 Mobilumas ir transportas	2 321	2 183	4	64	2 251	97 %	4	0	59	63	6	0	1	7	
07 Aplinka	412	379	3	9	392	95 %	3	0	7	11	9	0	–	9	
08 Moksliniai tyrimai ir inovacijos	6 811	5 359	25	396	5 780	85 %	29	–	994	1 023	6	2	–	8	
09 Ryšių tinklai, turinys ir technologijos	2 627	2 326	10	113	2 449	93 %	15	0	162	177	1	1	0	2	
10 Tiesioginiai moksliniai tyrimai	905	339	36	95	469	52 %	46	–	385	431	0	5	–	5	
11 Jūrų reikalai ir žuvininkystė	622	585	2	2	589	95 %	2	0	5	6	26	0	–	27	
12 Finansinis stabilumas, finansinės paslaugos ir kapitalo rinkų sąjunga	91	80	3	2	85	93 %	3	0	2	5	0	0	–	1	
13 Regioninė ir miestų politika	31 108	29 072	10	40	29 123	94 %	10	31	36	78	1 906	1	–	1 908	
14 Mokesčiai ir muitų sąjunga	171	155	5	2	161	94 %	5	–	5	9	0	0	–	0	
15 Švietimas ir kultūra	3 699	3 043	12	299	3 354	91 %	12	0	332	344	0	1	–	1	
16 Komunikacija	219	185	11	6	202	92 %	10	–	6	16	0	1	–	1	
17 Sveikata ir maisto sauga	586	526	8	16	550	94 %	8	–	25	34	0	1	–	2	
18 Migracija ir vidaus reikalai	2 487	2 364	5	24	2 393	96 %	7	0	73	80	12	1	–	13	
19 Užsienio politikos priemonės	683	595	3	19	617	90 %	3	–	33	36	29	1	–	29	
20 Prekyba	112	103	2	2	107	96 %	3	0	2	5	0	0	–	0	
21 Tarptautinis bendradarbiavimas ir vystymasis	3 587	3 344	16	133	3 493	97 %	21	0	70	91	1	2	–	3	
22 Kaimynystės politika ir plėtros derybos	3 683	3 007	10	317	3 334	91 %	11	–	52	62	284	2	–	286	
23 Humanitarinė pagalba ir civilinė sauga	2 277	1 637	6	360	2 002	88 %	7	86	173	265	9	1	–	10	
24 Kova su sukčiavimu	92	72	6	–	78	84 %	7	5	0	12	1	2	–	2	
25 Komisijos politikos koordinavimas ir teisinės konsultacijos	237	194	13	6	213	90 %	15	0	6	21	0	2	–	3	
26 Komisijos vykdomas administravimas	1 323	879	135	83	1 097	83 %	121	–	97	218	1	8	–	8	
27 Biudžetas	75	53	7	4	63	85 %	6	–	5	11	0	0	–	0	
28 Auditas	20	18	1	1	19	94 %	1	–	1	1	0	0	–	0	
29 Statistika	154	123	4	6	134	87 %	5	–	15	20	0	1	–	1	
30 Pensijos ir susijusios išlaidos	1 685	1 684	–	0	1 684	100 %	–	–	0	0	0	–	–	0	
31 Kalbos tarnybos	475	381	16	37	435	92 %	15	–	25	39	0	1	–	1	
32 Energetika	1 716	1 549	5	67	1 621	94 %	5	0	71	76	15	1	3	19	
33 Teisingumas ir vartotojų reikalai	245	222	3	4	229	94 %	4	–	5	9	6	1	–	7	
34 Klimato politika	82	64	3	1	68	83 %	4	0	1	4	9	1	–	9	
40 Rezervai	21	–	–	–	–	0 %	–	–	–	–	21	–	–	21	
90 Kitos institucijos	4 683	3 247	423	305	3 975	85 %	474	–	128	602	57	49	–	106	
Iš viso	148 069	130 164	1 236	5 016	136 416	92 %	1 098	557	5 062	6 717	4 823	109	3	4 936	

4.9. POLITIKOS SRITIS. NEĮVYKDYTŲ ĮSIPAREIGOJIMŲ POKYČIAI

		Neįvykdyti įsipareigojimai praėjusių metų pabaigoje				Metų įsipareigojimai			Iš viso įsipareigojimų neįvykdyta metų pabaigoje
Politikos sritis		Iš praėjusiųjų metų perkelti įsipareigojimai	Panaikintieji įsipareigojimai / Perkainojimas / Atšaukti įsipareigojimai	Mokėjimai	Neįvykdyti įsipareigojimai metų pabaigoje	Metų įsipareigojimai	Mokėjimai	Įsipareigojimų, kurių negalima perkelti, atšaukimas	
01	Ekonomikos ir finansų reikalai	1 884	(28)	(1 127)	728	2 534	(401)	-	2 133
02	Vidaus rinka, pramonė, verslumas ir MVĮ	2 179	(26)	(1 145)	1 008	2 409	(768)	(1)	1 640
03	Konkurencija	9	(1)	(8)	-	105	(97)	-	8
04	Užimtumas, socialiniai reikalai ir įtrauktis	33 275	(438)	(8 516)	24 321	13 367	(357)	(0)	13 010
05	Žemės ūkis ir kaimo plėtra	25 424	(1 340)	(12 274)	11 810	63 466	(44 756)	(0)	18 710
06	Mobilumas ir transportas	5 883	(114)	(1 528)	4 241	4 281	(723)	-	3 558
07	Aplinka	1 118	(2)	(275)	841	458	(117)	-	341
08	Moksliniai tyrimai ir inovacijos	12 813	(107)	(3 844)	8 863	6 386	(1 937)	(0)	4 449
09	Ryšių tinklai, turinys ir technologijos	3 365	(20)	(1 488)	1 856	1 936	(961)	(0)	975
10	Tiesioginiai moksliniai tyrimai	174	(19)	(100)	55	510	(369)	(0)	141
11	Jūrų reikalai ir žuvininkystė	2 201	(53)	(409)	1 740	1 071	(180)	(0)	891
12	Finansinis stabilumas, finansinės paslaugos ir kapitalo rinkų sąjunga	12	(2)	(7)	3	87	(78)	(0)	9
13	Regioninė ir miestų politika	92 788	(286)	(28 491)	64 010	36 139	(631)	(0)	35 508
14	Mokesčiai ir muitų sąjunga	125	(6)	(73)	45	171	(88)	-	83
15	Švietimas ir kultūra	2 801	(52)	(1 256)	1 494	3 249	(2 099)	(0)	1 150
16	Komunikacija	56	(3)	(49)	4	211	(153)	(0)	58
17	Sveikata ir maisto sauga	503	(46)	(264)	193	573	(286)	-	287
18	Migracija ir vidaus reikalai	2 596	(168)	(1 096)	1 332	3 505	(1 297)	-	2 207
19	Užsienio politikos priemonės	905	(46)	(339)	520	689	(278)	(0)	410
20	Prekyba	20	(1)	(13)	6	109	(94)	-	16
21	Tarptautinis bendradarbiavimas ir vystymasis	9 572	(278)	(2 937)	6 358	3 349	(557)	(0)	2 792
22	Kaimynystės politika ir plėtros derybos	11 606	(306)	(2 547)	8 753	4 904	(787)	(0)	4 117
23	Humanitarinė pagalba ir civilinė sauga	827	(5)	(542)	279	2 231	(1 460)	-	770
24	Kova su sukčiavimu	30	(2)	(19)	9	79	(59)	-	20
25	Komisijos politikos koordinavimas ir teisinės konsultacijos	15	(2)	(13)	-	216	(200)	-	16
26	Komisijos vykdomas administravimas	185	(9)	(169)	8	1 104	(928)	-	176
27	Biudžetas	7	(0)	(7)	-	64	(56)	-	8
28	Auditas	1	(0)	(1)	-	19	(18)	-	1
29	Statistika	115	(7)	(50)	57	145	(83)	(0)	62
30	Pensijos ir susijusios išlaidos	-	-	-	-	1 684	(1 684)	-	-
31	Kalbos tarnybos	17	(1)	(16)	-	437	(418)	-	19
32	Energetika	6 225	(309)	(1 325)	4 590	1 446	(296)	-	1 150
33	Teisingumas ir vartotojų reikalai	224	(4)	(91)	129	259	(138)	-	121
34	Klimato politika	168	(1)	(43)	124	138	(25)	-	113
90	Kitos institucijos	570	(143)	(420)	7	3 979	(3 555)	0	424
Iš viso		217 693	(3 825)	(70 482)	143 386	161 310	(65 935)	(3)	95 373
									238 759

4.10. POLITIKOS SRITIS. NEĮVYKDYTI ĮSIPAREIGOJIMAI PAGAL PRISIĖMIMO METUS

										mln. EUR
	Politikos sritis	< 2010	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Iš viso
01	Ekonomikos ir finansų reikalai	11	0	–	117	244	10	346	2 133	2 861
02	Vidaus rinka, pramonė, verslumas ir MVĮ	13	11	29	93	86	144	633	1 640	2 648
03	Konkurencija	–	–	–	–	–	–	0	8	8
04	Užimtumas, socialiniai reikalai ir įtrauktis	382	6	265	420	4 112	4 118	15 018	13 010	37 331
05	Žemės ūkis ir kaimo plėtra	34	–	–	2	868	985	9 921	18 710	30 520
06	Mobilumas ir transportas	100	64	249	508	571	1 321	1 430	3 558	7 799
07	Aplinka	80	58	68	98	137	181	217	341	1 182
08	Moksliniai tyrimai ir inovacijos	77	112	318	705	1 686	2 835	3 129	4 449	13 312
09	Ryšių tinklai, turinys ir technologijos	29	16	37	141	298	615	721	975	2 832
10	Tiesioginiai moksliniai tyrimai	9	2	1	1	11	11	19	141	196
11	Jūrų reikalai ir žuvininkystė	85	0	13	27	286	26	1 302	891	2 630
12	Finansinis stabilumas, finansinės paslaugos ir kapitalo rinkų sąjunga	–	–	–	–	0	1	3	9	13
13	Regioninė ir miestų politika	1 022	1	8	825	14 947	5 750	41 459	35 508	99 518
14	Mokesčiai ir muitų sąjunga	–	–	0	0	1	11	32	83	128
15	Švietimas ir kultūra	83	26	66	128	220	436	535	1 150	2 644
16	Komunikacija	–	–	0	0	0	0	4	58	62
17	Sveikata ir maisto sauga	14	3	5	10	15	52	93	287	480
18	Migracija ir vidaus reikalai	45	46	67	158	322	111	583	2 207	3 539
19	Užsienio politikos priemonės	12	5	11	38	55	168	231	410	930
20	Prekyba	–	–	0	0	1	1	4	16	22
21	Tarptautinis bendradarbiavimas ir vystymasis	227	219	331	699	1 237	1 525	2 120	2 792	9 150
22	Kaimynystės politika ir plėtros derybos	414	290	473	993	1 507	2 037	3 039	4 117	12 870
23	Humanitarinė pagalba ir civilinė sauga	22	25	24	23	22	28	135	770	1 050
24	Kova su sukčiavimu	–	–	–	0	1	3	6	20	29
25	Komisijos politikos koordinavimas ir teisinės konsultacijos	–	–	–	–	–	–	0	16	16
26	Komisijos vykdomas administravimas	–	–	–	–	2	1	4	176	184
27	Biudžetas	–	–	–	–	–	–	(0)	8	8
28	Auditas	–	–	–	–	–	–	–	1	1
29	Statistika	–	–	0	0	3	17	37	62	119
30	Pensijos ir susijusios išlaidos	–	–	–	–	–	–	–	–	–
31	Kalbos tarnybos	–	–	–	–	–	–	(0)	19	19
32	Energetika	225	491	142	496	1 273	1 053	910	1 150	5 740
33	Teisingumas ir vartotojų reikalai	0	0	4	6	13	36	70	121	250
34	Klimato politika	–	–	–	–	1	54	69	113	237
90	Kitos institucijos	0	0	0	0	0	0	0	431	431
		2 884	1 376	2 111	5 488	27 920	21 530	82 069	95 380	238 759

5. BIUDŽETO VYKDYMAS PAGAL INSTITUCIJAS

5.1. BIUDŽETO ĮPLAUKŲ VYKDYMAS

Institucija	Pajamų asignavimai		Teisės į gautinas sumas			Įplaukos			Įplaukos, kaip biudžeto % dalis	Neįvykdyta
	Pradinis patvirtintas biudžetas	Galutinis patvirtintas biudžetas	Einamieji metai	Perkelti asignavimai	Iš viso	Iš šiais metais gautinų sumų	Iš perkeltų gautinų sumų	Iš viso		
Komisija	143 548	136 305	143 854	7 119	150 972	141 804	2 285	144 089	106 %	6 883
Regionų komitetas	8	8	11	–	11	11	–	11	133 %	0
Audito Rūmai	20	20	20	0	20	20	0	20	99 %	0
Teisingumo Teismas	52	52	50	0	50	50	0	50	97 %	0
Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas	11	11	15	–	15	15	–	15	142 %	–
Europos Vadovų Taryba ir Taryba	50	50	76	3	79	75	2	78	154 %	2
Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnas	1	1	1	–	1	1	–	1	95 %	–
Europos išorės veiksmų tarnyba	41	41	269	1	269	268	1	268	659 %	1
Europos Parlamentas	153	153	186	19	205	181	2	183	119 %	22
Europos ombudsmenas	1	1	1	–	1	1	–	1	91 %	–
Iš viso	143 885	136 642	144 483	7 141	151 624	142 427	2 290	144 717	106 %	6 907

Kaip ir ankstesniais metais konsoliduotosios ES bendrojo biudžeto vykdymo ataskaitos apima visų institucijų biudžeto vykdymą, nes į ES biudžetą įtrauktas kiekvienos institucijos biudžetas. ES biudžete nėra atskiro agentūrų biudžeto; jos iš dalies finansuojamos Komisijos biudžeto subsidija.

Kalbant apie EIVT reikėtų pažymėti, kad be savo biudžeto, ji taip pat gauna 140 mln. EUR įnašą iš Komisijos (2015 m. – 138 mln. EUR) ir 44 mln. EUR įnašą iš EPF (2012 m. – 61 mln. EUR). Šie biudžeto asignavimai EIVT suteikiami (kaip asignuotosios įplaukos), kad visų pirma būtų padengtos ES delegacijose dirbančių Komisijos darbuotojų išlaidos, nors administraciniu požiūriu šias delegacijas valdo EIVT.

5.2. ĮSIPAREIGOJIMŲ ASIGNAVIMŲ VYKDYMAS

mln. EUR

Institucija	Prisiimti įsipareigojimai						Į 2017 m. perkelti asignavimai			Nebegaliojantys asignavimai			
	Iš viso turimų asignavimų	iš galutinio patvirtinto biudžeto	iš perkėlimų	iš asignuotų ujų įplaukų	Iš viso 5=2+3+4	% 6=5/1	iš asignuotų ujų įplaukų	perkėlimai pagal sprendimą	Iš viso 9=7+8	iš galutinio patvirtinto biudžeto	iš perkėlimų	iš asignuotų ujų įplaukų	Iš viso 13=10+ 11+12
	1	2	3	4	5=2+3+4	6=5/1	7	8	9=7+8	10	11	12	13=10+ 11+12
Komisija	162 569	150 699	778	5 854	157 332	97 %	4 416	575	4 991	224	22	–	246
Regionų komitetas	93	89	–	2	91	98 %	0	–	0	1	–	0	1
Audito Rūmai	138	136	–	0	136	99 %	0	–	0	1	–	0	1
Teisingumo Teismas	382	373	–	1	374	98 %	1	–	1	7	–	0	7
Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas	135	127	–	4	131	97 %	0	–	0	4	–	0	4
Europos Vadovų Taryba ir Taryba	591	519	2	21	541	92 %	23	–	23	26	0	0	26
Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnas	9	9	–	–	9	95 %	–	–	–	1	–	0	1
Europos išorės veiksmų tarnyba	877	634	1	200	835	95 %	40	–	40	2	0	0	2
Europos Parlamentas	1 886	1 824	–	26	1 850	98 %	21	–	21	15	–	0	15
Europos ombudsmenas	11	10	–	–	10	95 %	–	–	–	0	–	0	0
Iš viso	166 690	154 421	781	6 108	161 310	97 %	4 502	575	5 077	281	22	–	303

5.3. MOKĖJIMŲ ASIGNAVIMŲ VYKDYMAS

Institucija	Iš viso turimų asignavimų	Atlikti mokėjimai			Iš viso	%	Į 2017 m. perkelti asignavimai			Iš viso	Nebegaliojantys asignavimai			Iš viso
		iš galutinio patvirtinto biudžeto	iš perkėlimų	iš asignuotųjų įplaukų			automatinių perkėlimų	perkėlimų pagal sprendimą	iš asignuotųjų įplaukų		iš galutinio patvirtinto biudžeto	iš perkėlimų	iš asignuotųjų įplaukų	
	1	2	3	4	5=2+3+4	6=5/1	7	8	9	10=7+8 +9	11	12	13	14=11+ 12+13
Komisija	143 386	126 917	813	4 711	132 442	92 %	624	557	4 934	6 115	4 766	60	3	4 830
Regionų komitetas	102	81	7	2	90	89 %	8	–	0	9	1	1	0	3
Audito Rūmai	147	127	9	0	136	92 %	9	–	0	9	1	1	0	2
Teisingumo Teismas	401	351	18	1	370	92 %	22	–	1	23	7	2	0	9
Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas	145	119	7	3	129	89 %	8	–	1	9	4	4	0	7
Europos Vadovų Taryba ir Taryba	636	457	38	20	515	81 %	62	–	23	86	26	9	0	35
Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnas	10	8	1	–	9	84 %	1	–	–	1	1	0	0	1
Europos išorės veiksmų tarnyba	968	557	75	185	816	84 %	77	–	62	139	2	11	–	13
Europos Parlamentas	2 262	1 539	268	94	1 900	84 %	285	–	40	325	15	21	0	36
Europos ombudsmenas	11	9	1	–	10	86 %	1	–	–	1	0	0	0	1
Iš viso	148 069	130 164	1 236	5 016	136 416	92 %	1 098	557	5 062	6 717	4 823	109	3	4 936

6. AGENTŪRŲ BIUDŽETO VYKDYMAS

6.1. BIUDŽETO ĮPLAUKOS

mln. EUR

Agentūra	Finansuojama Komisijos politikos sritis	Galutinis patvirtintas biudžetas	Gautos sumos
Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūra (ACER)	6	16	16
Europos elektroninių ryšių reguliuotojų institucija (BEREC)	9	4	4
Bendrijos augalų veislių tarnyba (CPVO)	17	16	13
Vartotojų, sveikatos, žemės ūkio ir maisto programų vykdomoji įstaiga (CHAFEA)	17	9	9
Švietimo, garso ir vaizdo bei kultūros vykdomoji įstaiga (EACEA)	15	49	49
Europos darbuotojų saugos ir sveikatos agentūra (EU-OSHA)	4	15	15
Europos didelės apimties IT sistemų laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje operacijų valdymo agentūra (eu-LISA)	18	80	97
Europos prieglobsčio paramos biuras (EASO)	18	53	53
Europos aviacijos saugos agentūra (EASA)	6	193	140
Europos bankininkystės institucija (EBI)	12	36	37
Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūra (FRONTEX)	18	233	252
Europos ligų prevencijos ir kontrolės centras (ECDC)	17	58	58
Europos profesinio mokymo plėtros centras (Cedefop)	15	18	18
Europos cheminių medžiagų agentūra (ECHA)	2	103	105
Europos aplinkos agentūra (EAA)	7	42	57
Europos žuvininkystės kontrolės agentūra (EŽKA)	11	10	10
Europos maisto saugos tarnyba (EFSA)	17	79	79
Europos gyvenimo ir darbo sąlygų gerinimo fondas (Eurofound)	4	21	21
Europos pasaulinės palydovinės navigacijos sistemų (GNSS) agentūra	6	29	223
Europos lyčių lygybės institutas (EIGE)	4	8	8
Europos inovacijos ir technologijos institutas (EIT)	15	264	264
Europos draudimo ir profesinių pensijų institucija (EIOPA)	12	22	22
Europos jūrų saugumo agentūra (EMSA)	6	71	71
Europos vaistų agentūra (EMA)	2	308	305
Europos narkotikų ir narkomanijos stebėsenos centras (ENNSC)	18	15	15
Europos policijos biuras	18	104	117
Europos mokslinių tyrimų tarybos vykdomoji įstaiga (EMTTVI)	8	43	43
Europos vertybinių popierių ir rinkų institucija (ESMA)	12	39	39
Europos mokymo fondas (ETF)	15	20	20
Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūra	18	22	22

mln. EUR

Agentūra	Finansuojama Komisijos politikos sritis	Galutinis patvirtintas biudžetas	Gautos sumos
(FRA)			
Europos Sąjungos teisėsaugos mokymo agentūra (CEPOL)	18	9	10
Europos Sąjungos tinklų ir informacijos apsaugos agentūra (ENISA)	9	11	11
Europos Sąjungos geležinkelių agentūra	6	28	28
Europos Sąjungos intelektinės nuosavybės tarnyba (EUIPO)	12	418	231
Europos teismo bendradarbiavimo padalinys (Eurojustas)	33	44	44
Mažųjų ir vidutinių įmonių reikalų vykdomoji įstaiga (EASME)	6	36	36
Branduolių sintezės energetikos vystymo bendroji įmonė (F4E)	8	720	724
Inovacijų ir tinklų programų vykdomoji įstaiga (INEA)	6	22	22
Mokslinių tyrimų vykdomoji įstaiga (REA)	8	60	60
Europos Sąjungos įstaigų vertimo centras	15	51	42
Iš viso		3 377	3 389

mln. EUR

Įplaukų rūšis	Galutinis patvirtintas biudžetas	Gautos sumos
Komisijos subsidija	1 524	1 540
Pajamos iš mokesčių	642	638
Kitos pajamos	1 211	1 211
Iš viso	3 377	3 389

6.2. ĮSIPAREIGOJIMŲ IR MOKĖJIMŲ ASIGNAVIMAI PAGAL AGENTŪRĄ

mln. EUR

Agentūra	Įsipareigojimų iš viso turimų asignavimų	Prisiimti įsipareigojimai	Mokėjimų iš viso turimų asignavimų	Atlikti mokėjimai
Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūra (ACER)	16	16	18	12
Europos elektroninių ryšių reguliuotojų institucija (BEREC)	4	4	5	4
Bendrijos augalų veislių tarnyba (CPVO)	18	17	17	15
Vartotojų, sveikatos, žemės ūkio ir maisto programų vykdomoji įstaiga (CHAFEA)	9	9	10	8
Švietimo, garso ir vaizdo bei kultūros vykdomoji įstaiga (EACEA)	49	48	54	47
Europos darbuotojų saugos ir sveikatos agentūra (EU-OSHA)	17	16	21	15
Europos didelės apimties IT sistemų laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje operacijų valdymo agentūra (eu-LISA)	85	80	104	94
Europos prieglobsčio paramos biuras (EASO)	66	53	55	35
Europos aviacijos saugos agentūra (EASA)	220	160	226	144
Europos bankininkystės institucija (EBI)	36	35	40	35
Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūra (FRONTEX)	256	244	300	199
Europos ligų prevencijos ir kontrolės centras (ECDC)	59	58	69	56
Europos profesinio mokymo plėtros centras (Cedefop)	19	19	20	18
Europos cheminių medžiagų agentūra (ECHA)	113	110	124	106
Europos aplinkos agentūra (EAA)	69	64	74	50
Europos žuvininkystės kontrolės agentūra (EŽKA)	10	10	11	9
Europos maisto saugos tarnyba (EFSA)	80	80	88	79
Europos gyvenimo ir darbo sąlygų gerinimo fondas (Eurofound)	21	21	24	20
Europos pasaulinės palydovinės navigacijos sistemų (GNSS) agentūra	3 331	1 104	626	139
Europos lyčių lygybės institutas (EIGE)	8	8	10	8
Europos inovacijos ir technologijos institutas (EIT)	285	271	267	265
Europos draudimo ir profesinių pensijų institucija (EIOPA)	22	22	25	22
Europos jūrų saugumo agentūra (EMSA)	80	72	82	66
Europos vaistų agentūra (EMA)	314	301	347	294
Europos narkotikų ir narkomanijos stebėsenos centras (ENNSC)	16	16	17	16
Europos policijos biuras	122	115	133	112
Europos mokslinių tyrimų tarybos vykdomoji įstaiga (EMTTVI)	43	43	45	43
Europos vertybinių popierių ir rinkų institucija (ESMA)	42	40	47	38

mln. EUR

Agentūra	Įsipareigojimų asignavimai		Mokėjimų asignavimai	
	Iš viso turimų asignavimų	Prisiimti įsipareigojimai	Iš viso turimų asignavimų	Atlikti mokėjimai
Europos mokymo fondas (ETF)	21	21	21	21
Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūra (FRA)	22	22	28	22
Europos Sąjungos teisėsaugos mokymo agentūra (CEPOL)	10	9	11	9
Europos Sąjungos tinklų ir informacijos apsaugos agentūra (ENISA)	11	11	12	10
Europos Sąjungos geležinkelių agentūra	28	28	30	28
Europos Sąjungos intelektinės nuosavybės tarnyba (EUIPO)	450	238	453	214
Europos teismo bendradarbiavimo padalinys (Eurojustas)	44	44	47	39
Mažųjų ir vidutinių įmonių reikalų vykdomoji įstaiga (EASME)	36	36	41	36
Branduolių sintezės energetikos vystymo bendroji įmonė (F4E)	764	763	730	716
Inovacijų ir tinklų programų vykdomoji įstaiga (INEA)	22	22	23	22
Mokslinių tyrimų vykdomoji įstaiga (REA)	60	60	63	59
Europos Sąjungos įstaigų vertimo centras	51	45	55	46
Iš viso	6 926	4 330	4 376	3 169

mln. EUR

Išlaidų rūšis	Įsipareigojimų asignavimai		Mokėjimų asignavimai	
	Iš viso turimų asignavimų	Prisiimti įsipareigojimai	Iš viso turimų asignavimų	Atlikti mokėjimai
Darbuotojai	1 054	1 033	1 069	1 029
Administracinės sąnaudos	367	341	431	330
Veiklos išlaidos	5 505	2 956	2 875	1 811
Iš viso	6 926	4 330	4 376	3 169

ŽODYNĖLIS

Administraciniai asignavimai

Administraciniai asignavimai apima institucijų ir subjektų einamąsias išlaidas (darbuotojų, pastatų, biuro įrangos).

Aktuarinės prielaidos

Prielaidos, kuriomis remiantis apskaičiuojamos būsimų įvykių, turinčių įtakos pensijos įsipareigojimui, išlaidos.

Aktuarinis pelnas ir nuostoliai

Nustatyto dydžio išmokų pensijų sistemos atveju – aktuarinio deficito arba pertekliaus pokyčiai. Jie atsiranda dėl skirtumų tarp ankstesnių aktuarinių prielaidų ir tikrojo įvykio ir dėl aktuarinių prielaidų pokyčių poveikio.

Asignavimai

Biudžeto finansavimas. Biudžete prognozuojami tiek įsipareigojimai, tiek mokėjimai (mokėjimai gavėjams tiek pinigais, tiek banko pavedimu). Asignavimai įsipareigojimams ir mokėjimams dažnai skiriasi (diferencijuotieji asignavimai), nes lėšas daugiamečioms programoms ir projektams paprastai įsipareigojama skirti tais metais, kai priimamas sprendimas, bet jos išmokamos per tuos metus, per kuriuos programos ir projektai įgyvendinami. Nediferencijuotieji asignavimai taikomi administracinėms išlaidoms, paramai žemės ūkio rinkai, tiesioginėms išmokoms ir įsipareigojimų asignavimams, kurie lygūs mokėjimų asignavimams.

Asignavimų panaikinimas

Nepanaudoti asignavimai, kurių nebegalima naudoti.

Asignavimų perkėlimas

Metinio periodiškumo principo taikymo išimtis, pagal kurią asignavimai, kurie negalėjo būti panaudoti konkrečiais biudžetiniais metais, griežtomis sąlygomis išimties tvarka gali būti perkelti, kad juos būtų galima panaudoti kitais metais.

Asignuotosios įplaukos

Gautos įplaukos, skirtos konkretiems išlaidų punktams finansuoti. Pagrindinis išorės asignuotųjų įplaukų šaltinis – trečiųjų šalių finansiniai įnašai Sąjungos finansuojamoms programoms. Pagrindinis vidaus asignuotųjų įplaukų šaltinis – iš trečiųjų šalių už jų prašymu pateiktas prekes, suteiktas paslaugas arba atliktą darbą gautos įplaukos; įplaukos, gautos iš sugrąžintų nepagrįstai išmokėtų sumų, ir įplaukos iš leidinių ir filmų, įskaitant leidinius elektronine forma, pardavimo.

Biudžeto eilutė

Kalbant apie biudžeto struktūrą, įplaukos ir išlaidos biudžete parodytos pagal privalomą nomenklatūrą, kuri atspindi kiekvieno punkto pobūdį ir tikslą, nustatytus biudžeto valdymo institucijos. Atskiros antraštės (antraštinė dalis, skyrius, straipsnis arba eilutė) sudaro formalų nomenklatūros aprašą.

Diskonto norma

Tai norma, naudojama siekiant atsižvelgti į pinigų laiko vertę. Diskontavimas – metodas, pagal kurį palyginamos skirtingais laikotarpiais patirtos sąnaudos ir gauta nauda.

Einamoji paslaugų savikaina

Sistemos įsipareigojimų padidėjimas dėl paslaugų einamaisiais finansiniais metais.

Faktinių palūkanų norma

Norma, kuria apskaičiuotos būsimos pinigų įplaukos arba mokėjimai per tikėtiną finansinio turto arba finansinio įsipareigojimo galiojimo laikotarpį diskontuojami iki gryniosios balansinės turto arba įsipareigojimo vertės.

Finansinė pataisa

Finansinių pataisų tikslas – apsaugoti ES biudžetą nuo klaidingų arba neteisėtų išlaidų. Kalbant apie išlaidas pagal pasidalijamąjį valdymą, už neteisingai atliktų mokėjimų susigrąžinimą pirmiausia atsakinga valstybė narė.

Iš valstybių narių pareikalautinos sumos

Tai yra per ataskaitinį laikotarpį patirtos išlaidos, kurios turės būti finansuojamos iš būsimų biudžetų, t. y. finansuos ES valstybės narės. Taip yra dėl to, kad kartu egzistuoja sukauptomis sumomis pagrįstos finansinės ataskaitos ir grynaisiais pinigais pagrįstas biudžetas.

Išankstinis finansavimas

Tai mokėjimas, kuriuo gavėjui suteikiamos pradinės lėšos. Šios lėšos gali būti padalytos į kelis mokėjimus remiantis pagrindinės sutarties, sprendimo, susitarimo arba pagrindinio teisės akto nuostatomis. Pradinės lėšos arba avansas yra naudojami tuo tikslu, kuriuo buvo išmokėti, per susitarime nustatytą laikotarpį, arba grąžinami.

Išvestinės finansinės priemonės

Finansinės priemonės, kurių vertė susieta su kitos finansinės priemonės, rodiklio arba biržos prekės vertės pokyčiais. Skirtingai nuo pirminės finansinės priemonės (pvz., vyriausybės obligacijos) turėtojo, kuris turi besąlyginę teisę gauti grynųjų pinigų (arba kokios nors kitos ekonominės naudos), išvestinės finansinės priemonės turėtojas turi tik sąlyginę teisę gauti tokią išmoką. Išvestinės finansinės priemonės pavyzdys yra išankstinis sandoris užsienio valiuta.

Įgyvendinta finansinė pataisa – pataisa, kuria ištaisytas nustatytas pažeidimas.

Įsipareigojimas

Teisinis įsipareigojimas skirti lėšų, jei įvykdomos tam tikros sąlygos. ES įsipareigoja padengti savo dalį ES finansuojamo projekto išlaidų. Prisiimti įsipareigojimai yra būsimi mokėjimai. Atliekami mokėjimai yra prisiimtų įsipareigojimų vykdymas.

Įsipareigojimų asignavimas

Įsipareigojimų asignavimai apima bendras teisinių įsipareigojimų (sutarčių, susitarimų ar sprendimų dėl dotacijų), kurie galėtų būti pasirašyti einamaisiais finansiniais metais, sąnaudas.

Įsipareigojimų panaikinimas

Veiksmas, kuriuo panaikinamas ankstesnis įsipareigojimas (arba jo dalis).

Metinė veiklos ataskaita (MVA)

Metinėse veiklos ataskaitose be kita ko nurodomi veiklos rezultatai remiantis nustatytais tikslais, susijusi rizika ir vidaus kontrolės forma. Komisijai nuo 2001 biudžetinių metų, o visoms kitoms Europos Sąjungos (ES) institucijoms – nuo 2003 biudžetinių metų, galioja tvarka, pagal kurią įgaliotasis leidimus suteikiantis

pareigūnas savo institucijai turi atsiskaityti, kaip atliko pareigas, ir pateikti MVA su finansine bei valdymo informacija.

Mokėjimų asignavimai

Mokėjimų asignavimai apima einamaisiais metais privalomas padengti išlaidas pagal teisinius įsipareigojimus, priiimtus einamaisiais ir (arba) ankstesniais metais.

Mokėjimų nutraukimas ir sustabdymas

Jeigu Komisija, remdamasi savo atlikto darbo rezultatais arba audito institucijų pateikta informacija, nustato, kad valstybė narė nepašalina svarbių valdymo ir kontrolės sistemos trūkumų ir (arba) neištaisė deklaruotų ir sertifikuotų neteisėtų išlaidų, ji gali nutraukti arba sustabdyti mokėjimus.

Nebegaliojantys asignavimai

Nepanaudoti asignavimai, kurie finansinių metų pabaigoje turi būti panaikinami. Nebegaliojimas reiškia viso leidimo (asignavimo) patirti išlaidas ir (arba) priiimti įsipareigojimus arba jo dalies panaikinimas.

Neįvykdyti įsipareigojimai

Tai suma, dėl kurios priiimti biudžetiniai įsipareigojimai, tačiau paskesni mokėjimai dar neatlikti. Jie yra būsimų metų ES mokėjimų įsipareigojimai, kylantys tiesiogiai dėl daugiamečių programų ir įsipareigojimų ir mokėjimų asignavimų atskyrimo.

Netiesioginis valdymas

Biudžeto vykdymo būdas. Pagal netiesioginį valdymą Komisija biudžeto vykdymo užduotis paveda ES arba nacionalinės teisės subjektams.

Nuosavi ištekliai

Jie yra pagrindinis ES institucijų ir įstaigų finansavimo šaltinis ir yra apibrėžti nuosavų išteklių reglamente 609/2014. Nuosavus išteklius sudaro BNP pagrįsti ištekliai, PVM pagrįsti ištekliai ir tradiciniai nuosavi ištekliai.

Nustatyto dydžio išmokų pensijų sistema

Pensijų arba kokių kitų išėjimo į pensiją išmokų sistema, pagal kurią sistemos taisyklėse nustatytos išmokos, nepriklausomai nuo mokėtinų įnašų, ir išmokos nėra tiesiogiai susijusios su sistemos investicijomis. Sistema gali būti finansuojama arba nefinansuojama.

Parduoti laikomas finansinis turtas

Visas finansinis turtas (išskyrus išvestines finansines priemones), kuris pagal Tarptautinius viešojo sektoriaus apskaitos standartus vertinamas tikrąja verte ir kurio tikrosios vertės pasikeitimas rezerve turi būti pripažįstamas kaip tikrasis turtas iki pripažinimo panaikinimo (arba vertės sumažėjimo).

Pasidalijamasis valdymas

Biudžeto vykdymo būdas. Pagal pasidalijamąjį valdymą biudžeto vykdymo užduotys perduodamos valstybėms narėms. Apie 80 % ES išlaidų valdomos pagal šį vykdymo būdą.

Patvirtinta finansinė pataisa – atitinkamos valstybės narės pripažinta pataisa. Finansinė pataisa, dėl kurios priimtas sprendimas, buvo priimta Komisijos sprendimu ir visada yra grynoji pataisa; valstybė narė turi grąžinti neteisėtai išmokėtas lėšas į ES biudžetą ir taip atitinkamai valstybei narei sumažinamas galutinis skirtas finansinis paketas. Šiame leidinyje patvirtintos finansinės pataisos ir finansinės pataisos, dėl kurių priimtas sprendimas, pateikiamos kaip viena kategorija.

Patvirtintas biudžetas

Biudžeto projektas tampa patvirtintu biudžetu, kai jį patvirtina biudžeto valdymo institucija.

Pažeidimas

Pažeidimas – tai veiksmas, kuris neatitinka ES taisyklių ir gali pakenkti finansiniams ES interesams. Pažeidimo priežastis gali būti netyčinės klaidos, kurių gali padaryti lėšų gavėjai arba už mokėjimą atsakingos institucijos. Jei pažeidimas padarytas tyčia, tai vadinama sukčiavimu.

Perkėlimai (iš vienos biudžeto eilutės į kitą)

Perkėlimai iš vienos biudžeto eilutės į kitą reiškia asignavimų perkėlimą iš vienos biudžeto eilutės į kitą per finansinius metus, todėl jie yra laikomi biudžeto konkretumo principo išimtimi. Tačiau jie yra aiškiai leidžiami pagal Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo Finansiniame reglamente (FR) nustatytais sąlygomis. FR išskiriamos atskiros perkėlimų rūšys, priklausomai nuo to, ar perkeliama iš vienos biudžeto antraštinės dalies, skyriaus, straipsnio arba išlaidų kategorijos į kitą ar perkeliama juose, ir jiems atlikti reikalingi skirtingo lygio leidimai.

Prevencinė priemonė

Prevencinės priemonės, kuriomis Komisija gali naudotis siekdama apsaugoti ES biudžetą, kai žino apie galimus trūkumus, apima mokėjimų iš ES biudžeto veiksmų programai laikiną sustabdymą ir nutraukimą.

Taisomasis biudžetas

Sprendimas, priimtas per biudžetinius metus iš dalies pakeisti (padidinti, sumažinti, perkelti) tų metų patvirtinto biudžeto aspektus.

Tiesioginis valdymas

Biudžeto vykdymo būdas. Pagal tiesioginį valdymą, biudžetą tiesiogiai vykdo Komisijos tarnybos, vykdomosios įstaigos arba patikos fondai.

Tikrąja verte vertinamas finansinis turtas arba įsipareigojimai kaip perteklius arba deficitas

Visas finansinis turtas arba įsipareigojimai, kurie pagal Tarptautinius viešojo sektoriaus apskaitos standartus vertinami tikrąja verte ir kurių tikrosios vertės pasikeitimai turi būti pripažįstami kaip to laikotarpio perteklius arba deficitas (t. y. išvestinės finansinės priemonės).

Tradiciniai nuosavi ištekliai

Jie yra ES įplaukos ir nuosavų išteklių, kuriais finansuojama ES veikla, dalis. Tradiciniai nuosavi ištekliai yra apibrėžti nuosavų išteklių reglamente 609/2014 ir apima muitus ir cukraus mokesčius.